

ਹਮ ਹਿੰਦ ਨਹੀ

1899

ਪੰਜਾਬ

— ਪੰਜਾਬ —

ਸ. ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਚੜ੍ਹ ਕਿ ਤਾਰੀ ਦੇ
ਗੁਰੂ ਕੋ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ
ਪੜ੍ਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ
ਪੜ੍ਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ

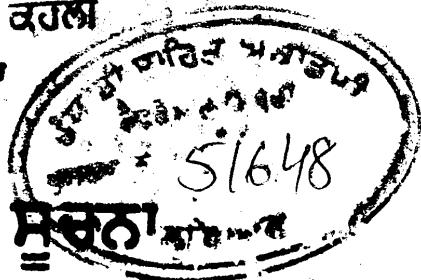
ਦੇ ਨੇ

ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ

ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ

ਦੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ

ਪ੍ਰੈਫੈਸ਼ਨ (ਡਾ.) ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਕੌਰਲੀ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਟਾ

SSKLL
7

- (ਉ) ਤਤਕਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮਜ਼ਮੂਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਨੋਟਾਂ
ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ ਸਫ਼ਾ ਪੜ੍ਹੋ.
- (ਅ) ਨੋਟ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੇ ਐਸਾ—ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇ,
ਤਦ ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਉੱਪਰ ਚਲਦਾ ਹੈ.
- (ਇ) ਜਿਸ ਪਾਠ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ××× ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੋਣ, ਤਦ
ਜਾਣੋ ਕਿ ਸੰਖੇਪ ਕਰਣ ਵਾਸਤੇ ਬਾਕੀ ਪਾਠ ਡੱਡਿੱਤਾ ਹੈ.
- (ਸ) ਏਹ ਪੁਸਤਕ ੧੪ ਅੰਗਾਂ (ਪ੍ਰਕਰਣਾਂ), ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆਗਯਾ
ਹੈ, ਅਰ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਨੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੰਗਾਂ ਦਾ
ਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕਿ ੧੧ ਵੇਂ ਸਫ਼ੇ ਪਰ ਦੂਜਾ ਅੰਗ
ਦੇਖਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਏ ਕਿ
੧੩ ਵੇਂ ਸਫ਼ੇ ਪਰ “੨ ਜਾਤੀ ਵਰਣ” ਦੇਖਣ.
- (ਹ) ਚੌਦਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਤਤਕਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

	ਪੰਨਾ
(੧) ਵੇਦ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਾਣ	੫੮
(੨) ਜਾਤਿ ਵਰਣ	੧੩
(੩) ਅਵਤਾਰ	੧੦੧
(੪) ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ	੧੦੭
(੫) ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ	੧੩੦
(੬) ਸੰਘਯਾ ਤਰਪਣ	੧੩੭
(੭) ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ	੧੩੯
(੮) ਚੌਂਕਾ ਕਾਰ	੧੪੨
(੯) ਛੂਤ	੧੪੭
(੧੦) ਮੁਹੂਰਤ ਤਿਥਿ ਵਾਰ ਸਗਨ	੧੫੩

(ਅ)

(੧੧) ਪ੍ਰੇਤਕ੍ਰਿਯਾ ਸ਼੍ਰੋਧ ਤੀਰਥ	੧੫੮
(੧੨) ਮੰਤੁ ਯੰਤ੍ਰ ਗ੍ਰਹਿ	੧੭੫
(੧੩) ਯੈਗ ਹੈਮ	੧੮੦
(੧੪) ਸੰਸਕਾਰ ਅਰ ਚਿੰਨ੍ਹ	੧੮੬

ਅੱਖਰਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਤਤਕਰਾ:-

	ਪੰਨਾ
ਉਸਤਤਿ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਲੱਛਣ	੨੧
ਉਪਕਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਪਕਾਰ	੯੨
ਉਪਾਸਨਾ	੧੧੦
ਅਹੋਈ (ਸਾਂਝੀ ਦੇਵੀ)	੧੦੯
ਅਨੰਨਜ ਉਪਾਸਨਾ	੧੧੩
ਅਨੰਨਜ ਸਿੱਖ	੧੫੬
ਅਪਮਾਣ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੰਨਣ ਜੋਗ ਨਹੀਂ	੧੩
ਅਮ੍ਰਿਤ	੧੮੮
ਅਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼	੪੦
ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਣਾ ਫਲਦਾਯਕ ਹੈ	੬੬
ਅਰਦਾਸ	੧੫੭
ਅਵਤਾਰ	੧੦੧
ਅਨੰਦ	੧੮੯
ਆਰਤੀ	੧੧੫
ਆਵਾਰੌਣ	੧੯੮
ਅੰਗਨਜਾਸ	੧੩੭
ਅੰਗਢੁਰਣਾ (ਫਰਕਣਾ)	੧੭੬
ਅੰਨਜਮਤ ਅਤੇ ਗੁਰੁਮਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ	੨੫
ਅੰਨਜਮਤੀਆਂ ਦੀ ਚਾਲਾਕੀ	੮੦
ਏਕਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ... ੧, ੨, ੩੬, ੨੧੬	
ਸਹਿਜਪਾਰੀ ਸਿੱਖ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ	੩੮, ੮੫

ਸਗਨ	943
ਸਤਿਆਰਬਪ੍ਰਕਾਸ਼	942
“ਸੱਦ” ਦਾ ਵਿਚਾਰ	944
ਸਭ ਨਾਲ ਮਿਤ੍ਰਤਾ	1, 299	
ਸਰਬਲੋਹ	943
ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ	90, 46, 945			
ਸਾਂਝੀ (ਅਹੋਈ)	905
ਸਾਰਗ੍ਰਾਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ	94
ਸ਼੍ਰੋਧ	946
ਸੂਚਾਰਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ	...	292, 293		
ਸਿਆਪਾ	92
ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ	20, 25, 30			
ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੈਨ			8	
ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦਾ ਮੇਲਣਾ	34, 54			
ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬ ਅਤੇ ਚਾਰ ਵਰਣ ਦਾ ਲਯ ਹੋਣਾ	54
ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂਨ (Sikh Law)	204, 205			
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ, ਦੇਸ਼ ਉੱਪਰ ਉਪਕਾਰ	49, 292			
ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ	56
ਸਿਰਗੁੰਮ	82
ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ	935
ਸੂਦ੍ਰ	95
ਸੂਦ੍ਰ ਦਾ ਅੰਨ	96, 97
ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬਾਬਤ	99
ਸੌਰ ਅਤੇ ਗਧੇ ਦੇ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੂਰਾ ਕਲਗੀਧਰ				
ਸਾਮੀ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼	3
ਸੌ ਸਾਖੀ	4

ਸੰਸਕਾਰ ਅਰ ਚਿੰਨ੍ਹ	੧੮੬
ਸੰਘਜਾ ਤਰਪਣ	੧੩੭
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਗ੍ਰੰਥ ਉੱਪਰ ਪੰਥ ਦੀ ਸੰਮਤੀ	੧੫		
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ	੮, ੯੨
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਗੱਲ	੧		
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਾਬਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਜ	੯		
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਰਣ	੩, ੩੦, ੨੯੧		
ਹਿੰਦੂ ਐਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰ	੨੯
ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਲੂਕ	੯੨, ੨੧੦, ੨੧੪		
ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਸਾਕ ਨਾਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ			
ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ	੪੬
ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ	੪੫		
ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ	੪੫		
ਹਿੰਦੂ ਕੌਣ ਹਨ ?	੨੦੨, ੨੦੩
ਹਿੰਦੂਪਰਮਦੇ ਕਲਪਿਤ ਆਲਮਗੀਰ ਸੱਤ ਅਸੁਲੁੜਾ			
ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਹੀਂ	੪੯		
ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਬਾਬਤ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ	੫੦		
ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਵੇਦਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ	੫੦		
ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੋਈ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖਕੌਮ ਦੀ			
ਇਸਥਿਤੀ ਅਰ ਉੱਨਤੀ ਹੋਣੀ ਕਠਿਨ ਹੈ	੨੦੭		
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣਾ	੩੫		
ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ (Hindu Law)	੨੦੪		
ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਪਦ ਕਹਿਣ ਪਰ ਵਿਚਾਰ	੭੯		
ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਨਹੀਂ	੪੮		
ਹੋਮ	੧੮੦, ੧੮੧
ਕੰਨਜਾਪਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ੇਧ	੪੮, ੮੮
ਕਾਰ. ਦੇਖੋ, ਚੌਂਕਾ			

ਕੈਸ	੧੯੯
ਕੈਮ ਅਰ ਪੰਥ ਪਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ	...	੫੩, ੫੫	
ਕ੍ਰਿਪਾਣ (ਭਰੋਤੀ)	੧੨੮
ਖਾਨ ਪਾਨ	...	੪੫,੪੬, ੧੪੫,੧੪੬	
ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ	੯੬
ਖਾਲਸਾ ਤੀਜਾ ਹੈ	੩੬,੩੭, ੫੭
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਲੱਛਣ	੩੨
ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾ	੯੪,੯੫,੯੭
ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਚਾਰ ਸੰਸਕਾਰ	੧੮੬, ੧੮੭
ਖਿਆਹੀ ਸ਼੍ਵਾਧ	੩੬
ਗਊਰੱਛਿਆ	੧੯੯
ਗਾਯਤ੍ਰੀ	੮੬,੧੩੭
ਗੁਰੁਦਰਿਆਉ	੧੬੨
ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ	੫੯
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਿੋਂ ਹੋਯਾ ?	੧੩੩
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਮੁਰਤਿਪੂਜਾ ਨਹੀਂ	...	੧੩੪	
ਗੋਤ੍ਰ, ਦੇਖੋ, ਪਾਤਿ	
ਗੋਬਰ	੧੪੫,੨੦੦
ਗੋਮੂਤ੍ਰ	੧੮੮,੨੦੦
ਗ੍ਰਹਿ	੧੭੫,੧੭੭
ਚਲਾਣਾ	੧੯੨
ਚਾਰ ਸੰਸਕਾਰ	੧੮੬,੧੮੭
ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬ	੩੧
ਚਾਰ ਵਰਣ	੩੧
ਚਾਰ ਵਰਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ	...	੮੪	
ਚੌਂਕਾ ਅਰ ਕਾਰ	੧੪੩

(ਕ)

ਛੁੱਕੇ ਛੁੱਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ	43
ਛਾਜਾਪਾਤ੍ਰ. ਦੇਖੋ, ਦਾਨ.	144
ਛੁੱਕ	31
ਛੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ	31
ਛੂਤ	942,200
ਜਨਮ ਸੰਸਕਾਰ	127
ਜਨੇਊ	87
ਜਾਤਿ	93
ਜੋ ਕੁਛ ਲੇਖ ਲਿਖਯੋ ਬਿਧਨ।—ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈਯਾਂ ਦਾ			
ਭਾਵ	45
ਜੋਤਿਸ਼	918
ਜੰਤ੍ਰ (ਯੰਤ੍ਰ)	995
ਤੱਤਖਾਲਸਾ	35
ਤਰਪਣ	939
ਤਿਬਿ	948,945
ਤਿੰਨ ਕਾਂਡ (ਕਰਮ, ਉਪਾਸਨਾ, ਗਯਾਨ)	62
ਤੀਜਾ ਮਜ਼ਹਬ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਣ	49
ਤੀਰਥ	948,992
ਤੁਲਾਦਾਨ. ਦੇਖੋ, ਦਾਨ.			
ਤੰਤ੍ਰ	995
ਦਸਵੰਧ	89,54
ਦਬਿਸਤਾਨੇ ਮਜ਼ਹਬ	53
ਦਯਾਨੰਦ (ਬਾਵਾ)	982
ਦਾਨ	48
ਦਾਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ	48
ਦੇਵੀ	996
ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ	909

(ਖ)

ਦੇਵੀਪੁਜਨ ਦਾ ਪੰਜ ਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਖੰਡਨ	੧੧੭
ਦੇਵੀਪੁਜਨ ਬਾਬਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੋਧਨ ਕਰਕੇ	
ਉਪਦੇਸ਼	੧੨੪
ਨਾਤਾ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਕਰਣਾ ਯੋਗਯ ਹੈ	੪੭
ਨਾਮ ਦੇ ਅਰਥ ਔਰ ਭਾਵ	੧੦੫
ਨੈਣਾਂਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ	੧੨੩, ੧੨੫
ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ	੯
ਪਰਾ ਔਰ ਅਪਰਾ ਵਿਦਯਾ	੬੫
ਪਾਤਕ	੧੩੯
ਪਾਤਿ (ਗੋਤ੍ਰ)	੮੨
ਪਿੰਡਦਾਨ	੧੫੮, ੧੬੧
ਪੁਰਾਣ	੫੮
ਪੂਜਨ	੧੧੪
ਪੰਚਗਵਜ	੭੭
ਪੰਜਪੀਰੀਏ	੧੧੨
ਪੰਡਿਤ	੮੭, ੮੮, ੮੯, ੧੬੯
ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ	੫੧
ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਪੁਸਤਕ ਕੇਹੜੇ ਹਨ ?	੧੯
ਪ੍ਰੇਤਕ੍ਰਿਯਾ	੧੫੮
ਛਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰ	੮੦
ਛੁੱਟ ਦੇ ਐਗੁਣ	੧, ੨
ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ	੨੧੨
ਬੰਤਾਲ	੬੮
ਬੂਤ, ਦੇਖੋ ਵੂਤ	
ਛੂਹਮਣ ...	੧੩, ੧੪, ੧੫, ੮੩, ੮੯
ਛੂਹਮਣਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਸਲੁਕ	੩੮
ਭਰੌਤੀ	੧੨੧

(ਗ)

ਭੱਦਣ	੪੭,੧੯੪
ਮਹਾਂਪ੍ਰਸਾਦ	੧੮੮
ਮਲੇਛਭਾਸ਼ਾ	੭੧, ੮੦
ਮੜੀ ਪੂਜਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ੇਧ	੩੨
ਮਾਝਾ ਮਾਲਵਾ	੧੦
ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਿਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ	੩੫,੮੪
ਮੁਹੂਰਤ	੧੫੩
ਮੁਰਦੇ ਫੂਕਣ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰ	੧੯੯
ਮੁਰਤਿਪੂਜਾ	੦ ੩੦,੧੩੫
ਮੌਲਾਨੇ ਐਰ ਪੰਡਿਤ	੨੧
ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰ	੧੭੫
ਮਿਤਕਵਿਯਾ...	੧੯੨
ਯਗਯ	੧੮੦
ਯੰਤ੍ਰ (ਦੇਖੋ ਮੰਤ੍ਰ)	
ਰਾਸ਼ਿ	੧੫੫
ਰੋਣਾ ਸਿਆਪਾ	੧੨
ਰੰਣ (ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਦਿਕ)	੭੩
ਵਾਰ	੧੫੩
ਵੇਦ	੫੮,੬੦
ਵੇਦ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ	੬੫
ਵੇਦੀ	੧੨
ਵੂਤ	੧੪੭
			ਇਤਿ

ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ.

ਪਯਾਰੇ ਪਾਠਕ ਜੀ ! “ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ” ਪੁਸ਼ਤਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਏਹ ਜਾਣਨਾ! ਯੋਗਯਾਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਧਰਮ, ਹਿੰਦੂ ਆਦਿਕ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ, ਅਰ ਸਿੱਖਕੌਮ, ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਇੱਕ ਜੁਦੀ ਕੌਮ ਹੈ, ਪਰ ਏਹ ਕਦੇ ਖ਼ਯਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਆਪ ਹਿੰਦੂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰੋਂ, ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਉੱਪਰ ਕੁਤਰਕ ਕਰੋਂ, ਅਥਵਾ ਦੇਸ਼ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਗ ਨਾ ਮੰਨਕੇ ਜਨਮਭੂਮੀ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰਾਪ ਲਓਂ; ਸਗੋਂ ਆਪਨੂੰ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਚਨਾਂ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ--

“ਏਕ ਪਿਤਾ, ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ”

ਔਰ-

“ਸਭ ਕੋ ਮੀਤ ਹਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ, ਹਮ ਸਭਨਾ ਕੇ ਸਾਜਨ”
ਸਭਸ ਨਾਲ ਪੂਰਣ ਪਯਾਰ ਕਰੋਂ, ਅਰ ਹਰ ਵੇਲੇ
ਸਭ ਦਾ ਹਿਤ ਚਾਹੋਂ.

ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਦਮੀ ਵਿਦਯਾ ਦੇ ਤੱਤ ਅੰਕ
 ਦੀਰਘਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿਕੇ ਧਰਮ, ਨੀਤੀ
 ਅੰਕ ਸਮਾਜ ਆਦਿਕ ਦੇ ਮੁਆਮਲਿਆਂ ਦੀ ਖਿਚੜੀ
 ਬਣਾਕੇ ਪਰਸਪਰ ਈਰਖਾ ਦ੍ਰੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੜਦੇ ਅੰਕ
 ਲੜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਦਾ ਸੁਖ ਖੋਬੈਠਦੇ
 ਹਨ, ਅੰਕ ਪਰਮਪਿਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਹਾਉਣ
 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਨੁਸ਼ਜਪਦ-
 ਵੀ ਤੋਂ ਭੀ ਪਤਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਵਿਦੂਨ
 ਤਥਾ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਗਿਲਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖੇਜਾਂਦੇ
 ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ, ਜੋ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਧਰਮੀ
 ਹੋਣ ਪਰ ਭੀ ਇੱਕ ਨੇਸ਼ਨ Nation ਵਾਂਝ ਮਿਲਕੇ
 ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਇੱਕ ਦੀ ਹਾਂਨੀ ਲਾਭ ਨੂੰ ਦੇਸ਼
 ਦੀ ਹਾਂਨੀ ਲਾਭ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭਸੁਖਾਂ ਦੇ
 ਪ੍ਰਾਤ੍ਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਸਭਜਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਸਨਮਾਨ
 ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ.

ਭਾਰਤ ਸੇਵਕ

ਕਾਨ ਸਿੰਘ

੧ ਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ.

ਭੁਮਿਕਾ

ਪਸਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ! ਆਪ ਮੇਰੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ
ਦੇਖਕੇ ਅਚਰਜ ਹੋਵੋਂ ਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ ਗੇ ਕਿ
ਖਾਲਸਾ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ,
ਫਿਰ ਇਹ ਲਿਖਣਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ “ਹਮ ਹਿੰਦੂ
ਨਹੀਂ.” ਔਰ ਜੇ ਐਸਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ
ਏਹ ਕਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ,
ਈਸਾਈ ਔਰ ਬੌਧ ਆਦਿਕ ਭੀ ਨਹੀਂ ? ਇਸ
ਸੰਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਏਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਤ-
ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸੀ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੇ
ਹਨ ਔਰ ਖਾਲਸਾਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਏਕ
ਪੁਸਤਕ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਏਹ ਰੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ
ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਅੱਗੇ ਲਿਖ-
ਆ ਇਤਿਹਾਸਕ ਟ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ
ਸੰਖੇਪ ਇਉਂ ਹੈ:—

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਨੇ ਇੱਕ
ਵਾਰ ਇੱਕ ਗਧੇ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ ਪਹਿਰਾਕੇ ਜੰਗਲ

ਵਿੱਚ ਛੁੱਡਦਿੱਤਾ, ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਪਸੂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਤ ਸਮਝਕੇ ਇਤਨਾ ਡਰਣ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਪਾਸ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਅੰਗ ਓਹ ਗੁੰਣ ਚੱਕਣ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਕੇ, ਮਨਭਾਉਂਦੀਆਂ ਖੇਤੀਆਂ ਖਾਕੇ ਮੌਟਾ ਡਾਢਾ ਹੋਗਯਾ, ਅੰਗ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਫਿਰਕੇ ਆਨੰਦ ਵਿੱਚ ਦਿਣ ਵਿੱਤਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਧੂਨੀ (ਹੰਨੀਵਣ) ਸੁਣਕੇ ਕੁੰਭਿਆਰ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਉਠਨੱਠਾ ਅੰਗ ਖੁਰਲੀ ਪਰ ਜਾਖੜੋਤਾ, ਕੁੰਭਿਆਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗਧਾ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਦੀ ਖੱਲ ਉੱਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਗੁੰਣ ਲੱਦਕੇ ਸੋਟੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਕਰਲਇਆ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਤੋਂ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੜਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, “ਹੇ ਮੇਰੇ ਸੁਪੁਤ੍ਰੇ! ਮੈਂ ਥੁਆਨੂੰ ਇਸ ਗਧੇ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕੇਵਲ ਚਿੰਨ੍ਹਮਾਤ੍ਰ ਸ਼੍ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਯਾ, ਸਗੋਂ ਸਿੰਘ-ਗੁਣਧਾਰੀ ਸਰਬਗੁਣ ਭਰਪੂਰ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਦੇ ਬੰਧਨਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਬਣਾਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਿਬਕੈਰ ਦੀ ਗੋਦੀ ਪਾਯਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਅਗਜਾਨ ਦੇ ਵਸ਼ਿਹੋਕੇ ਇਸ ਗਧੇ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪੁਰਾ-

(੫)

ਣੀ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਵੜਨਾ. ਜੇ ਮੇਰੇ
ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁਲਾਕੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਤਜਾਗ-
ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਵੜੇ ਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ
ਥਾਅਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਗਥੇ ਜੇਹੀ ਦਸ਼ਾ
ਹੋਉ, ਅੰਰ ਤੁਸਾਡੀ ਧਰਮਨੇਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਸੁਰਵੀਰਤਾ
ਸਭ ਜਾਂਦੀਰਹੂ” +

+ ਤਬ ਸਤਰੁਤੁ ਸਭਹੀਨ ਸੁਨਾਯੋ:-
“ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਤੁਮੈ ਦਿਖਰਾਯੋ
ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਮਹਿ ਰਾਸਭ ਜੈਸੇ
ਵਸੀ ਕੁਲਾਲ ਲਾਜ ਮਹਿ ਤੈਸੇ
ਤਿਸ ਤੇ ਸਤਰੁਤੁ ਲਏ ਨਿਕਾਸ
ਬਖਸ਼ੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪਾਸ.
ਸ਼੍ਰੀ ਅਸਿਧਜ ਕੋ ਦੇਕਰ ਬਾਣਾ
ਸਭ ਤੇ ਉਚੇ ਕਰੇ ਸੁਤ੍ਰਾਣਾ. x x x
ਪੁਨ ਕੁਲਾਲ ਕੇ ਪ੍ਰਵਿਸਯੋ ਜਾਈ
ਲਾਦ ਗ੍ਰੰਣ ਕੋ ਲਸ਼ਟਿ ਲਗਾਈ. x x x
ਤਿਮ ਹੈ ਸਿੰਘ ਜਾਤਿ ਮਹਿ ਪਰੈ
ਤਜੈ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਭਯ ਕੋਇ ਨ ਕਰੈ
ਯਾਂਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਕੋ ਬਾਣਾ
ਦੇ, ਮੈਂ ਕੀਨੇ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਣਾ
ਇਸ ਕੇ ਧਰੇ ਸਦਾਸੁਖ ਹੋਈ
ਤਜਾਗੇ, ਦੋਨੋਂ ਲੋਕ ਨ ਛੋਈ.”

(ਗੁਰੂਧ੍ਰਤਾਧ ਸੁਰਯ, ਬੁੱਤ ੩, ਅਧਯਾਤਮ ੨੨)

ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਿਮੁਖ ਹੁਣ
 ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਾਈ ਐਸੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇਆਪ
 ਨੂੰ, ਸਿੰਘ ਹੋਕੇ ਭੀ ਹਿੰਦੂਪਰਮੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਅੰਗ
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਪਰਮ ਨੂੰ
 ਹਿੰਦੂਪਰਮ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਅਰ ਸਿਰੋਮਣੀ ਮੰਨਣ ਅਤੇ
 ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਹਾਂਨੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਣ
 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ
 ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅੰਗ ਨਾ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸ
 ਦੇਖੇ ਹਨ, ਕੇਵਲ ਅੰਨਜਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਅੰਗ
 ਸਾਰਬੀ ਪ੍ਰਪੰਚੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਜਾ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਉਮਰ
 ਵਿਤਾਈ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੇਕ ਹੈ ਐਸੇ ਭਾਈਆਂ ਉਪਰ ਜੋ
 ਪਰਮਪੁਜ਼ਜ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਕੇ (ਜਿਸਨੇ
 ਨੀਚੋਂ ਉਚ ਕੀਤਾ, ਕੰਗਾਲੋਂ ਰਾਜੇ ਬਣਾਏ, ਰਿੱਦ-
 ਝੋਂ ਸ਼ੇਰ ਅੰਗ ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ ਸਜਾਏ) ਗੁਰਮਤ-
 ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਕੇ, ਪਾਖੰਡਜਾਲ ਵਿੱਚ
 ਫਸਕੇ ਆਪਣਾ ਮਾਨੁਸ਼ਜਨਮ ਹਾਰਦੇਹੋਏ ਖਾਲਮਾ-
 ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋਰਹੇ ਹਨ.

ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂਪਰਮ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ
 ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ-
 ਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਭਾਈ ਆਪਣੇ-

(੭)

ਆਪ ਨੂੰ ਜੁਦਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਗਜਾਨ ਕਰਕੇ
ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਅਥਵਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ
ਫਿਰਕਾ ਖਯਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ.

ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਦਾਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਭੁੱਲੇਹੋਏ ਭਾਈ
ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ
ਚੱਲਣ ਗੇ ਅੰਤ ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ ਰਾਤ੍ਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ
ਅਰ ਦਸਵੇਂ ਬਾਵਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪੁੜ੍ਹ ਸਮਝਕੇ ਖਾਲਸਾ
ਬਣਨ ਗੇ ਅਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ--

“ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ”

੧ ਜੇਠ, ਸਾਲ }
ਨਾਮ ੪੨੯. }

1898 ਈ

੬੨੧
੫੨੧
—
੧੧੨

੧੧੫੦
੧੧੬੯
—
੬੨੧

ਛੀਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ।

“ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ” ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਣ ਪਰ ਅਗਜਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ, ਅੰਦਰ ਸ੍ਰਾਰਬੀ ਰਿੰਦੂਭਾਈਆਂ ਨੇ ਬਡਾ ਰੋਲਾ ਮਚਾਯਾ, ਅੰਦਰ ਉਪਦ੍ਰਵ ਕੀਤੇ. ਇੱਕ ਦੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ ਖੁਫੀਆਪੁਲਿ-ਸ ਦਾ ਅਫਸਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਭਾ ਪਾਸ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੀ *ਚਿੱਠੀ ਭੇਜਕੇ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ:-

“ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ” ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਕਿ +ਗੁਮਨਾਮ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਵਹਿੰਦੂਓ ਮੈਂ ਫਿਸਾਦ ਡਾਲਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੀ ਤਹਿਕੀ-ਕਾਤ ਕੇ ਲੀਜੇ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੇ ਮੁੜੇ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਆ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਕੋ ਇਸ ਕਾ ਬਹੁਤ ਛਯਾਲ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ, ਮੁਸੰਨਿਫ਼ ਕਾ ਪਤਾ ਲਗਾਨੇ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਗੀ. ਮੈਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾ ਦੌਰਾ ਕੀਆ ਹੈ ਅੰਦਰ ਖੁਫੀਆ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਸੇ ਮੁਸੰਨਿਫ਼ ਕਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲੀਆ ਹੈ × × × ਮੈਂ ਨਾਮ ਭੀ ਜਾਹਰ ਕਰ ਦੇਤਾ ਹੁੰਦਿ—ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਕੇ ਬਨਾਨੇ ਵਾਲਾ ਕਾਨ ਸਿੱਧ ਹੈ × × × ਬਿਹਤਰ ਹੋਗਾ ਅਗਰ ਮੇਰੀ ਰਪੋਟ ਗਵਰਨ-

*ਏਹ ਚਿੱਠੀ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਗੁਮਨਾਮ ਸੀ.

+ਏਹ ਕਿਤਾਬ ਗੁਮਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਇਸ ਪਰ ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਅੰਦਰ ਮੇਰਾ ਭੀ ਸੰਕੇਤਕ ਨਾਉਂ (ਐਚ. ਬੀ.) ਲਿਖਿਆਹੋਯਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟ ੩੦ ਜੂਨ ੧੯੯੯ ਦੇ “ਪੰਜਾਬ ਗੈਜਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਚੁਕੀ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਉਸੀ ਸਾਲ ੪੪੭ ਨੰਬਰ ਪਰ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੇਂਟ ਮੇਂ ਪਹੁੰਚਨੇ ਸੇ ਪਹਿਲੇ, ਮੁਸੰਨਿੱਛ ਕੋ ਰਯਾਸਤ ਸੇ ਸਜ਼ਾ
ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀ ਜਾਯਗੀ. × × ×

**ਕਈ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਏਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ “ਹਮ-
ਹਿੰਦੂਨਹੀਂ” ਰਸਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿਲ ਦੁਖਾ-
ਉਂਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਰ
ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਐਚ. ਏ. ਬੀ. ਰੈਟੀਗਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਯ ਲੈਣੀ ਪਈ:--**

“ਮੈਂ, ‘ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ’ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜੁਮਾ
ਪਛਿਆ, ਏਹ ਰਸਾਲਾ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤਾਈਂ ਮਜ਼-
ਹਬੀ ਹੈ, ਅੌਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆਗਯਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ
ਤਰਾਂ ਭੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਦੁਖਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-
ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਜੇਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾਗਯਾ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜੀ-
ਜੇਹੀ ਭੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈਜਾਂਦੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ
ਕੋਈ ਕਿਸਤਰਾਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਦੇ ਖਯਾਲਾਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਂਣ ਵਾਲੇ ਹਨ. ਮੈਂ
ਆਪਣੀ ਰਾਯ ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਬਾਬਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਕਿਸੀ ਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਬਤ
ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ.

ਦੋ ਚਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸੱਜਣਾ ਨੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਾਖੀ † ਅੌਰ

† ਏਹ ਸਾਖੀ (ਜਿਸ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸਰ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਰਈਸ ਭਦੌੜ ਨੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜੁਮਾਂ ਕਰਵਾਯਾ ਹੈ) ਉਸ ਜਮਾਨੇ
ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਗਈ ਹੈ ਜਦ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੇ ਕਾਲੜਮੀਰ ਦਾ
ਇਲਾਕਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕਿ ਉਸ ਸਾਖੀ ਤੋਂ
ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:—

“ਛੁਕੇ” ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਕੇ ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਤੀਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਯਾ ਹੈ।

“ਗੁਰੂਮਤ ਸੁਧਾਕਰ” ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਏਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਦੱਸੀਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਖੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਆਦਿਕ ਉਹੀ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਨ ਜੋ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਪੁਸਤਕਵਿੱਚ, ਜੋ ਲੇਖ ਗੁਰੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਉਹ ਮੰਨਣ ਲਾਯਕ ਹੈ, ਅੰਤ ਜੋ ਲੇਖ ਗੁਰੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਉਹ ਤਜਾਗਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਏਥੇ ਭੀ ਸੰਖੇਪ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਕੇ ਸਮਝਾਉਂਨੇ ਹਾਂ:-

— “ਮੁਲਕ ਬੇਚਕਰ ਜਾਂਹਿ ਫਿਰੰਗੀ,
ਗਾਜੇਂ ਗੇ ਤਬ ਮੌਰ ਭੁਜੰਗੀ.”

ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਕਰਤਾ ਉਪਦ੍ਰਵੀ ਅਤੇ ਮੁਲਵਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:- “ਝੁਠਾ ਮਾਲਵਾ ਦੇਸ, ਕੁੜੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਪਲਿਆ.” ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਸਭ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋਜੇਹਾ ਪਜਾਰ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਅੰਤ ਆਪਣੇ ਪੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਭੀ ਛੁੱਟ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੇ, ਅਰ ਮਾਝੇ ਮਾਲਵੇ ਆਦਿਕ ਦੇਸ਼ਭੇਦ, ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਣ ਜਾਣਦੇ ਸੇ, ਕੀ ਉਹ ਏਹ ਬਚਨ ਉੱਚਾਰਸਕ ਦੇ ਸਨ?

(੧੧)

(੧) “ਸਿੰਘਸੂਰਯੋਦਯ” ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ-‘ਨਮੇ ਸੂਰਯਸੂਰਯੇ, ਨਮੇ ਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇ’ ਏਹ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਅੰਨ੍ਤਰ ਸੂਰਯ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ “ਜਾਪ” ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਅੰਨ੍ਤਰ ਸੂਰਯ ਦਾ ਭੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਗੁਰੂਮਤਵਿੱਚ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਅੰਨ੍ਤਰ ਸੂਰਯ ਦੇ ਪੁਜਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ੇਧਹੈ, ਯਥਾ:-

“ਕੇਤੇ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰ ਕੋ ਮਾਨੈ,
ਅਗਨਿਹੋਤ੍ਰ ਕਈ ਪਵਨ ਪ੍ਰਮਾਨੈ,
ਪਰਮਤੱਤ ਕੋ ਜਿਨ ਨ ਪਛਾਨਾ,
ਤਿਨ ਈਸ਼੍ਵਰ ਤਿਨ ਹੀ ਕੋ ਮਾਨਾ।” (ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਵਕ)
“ਕੋਈ ਪੂਜੈ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰ, ਕੋਈ ਧਰਤਿ ਅਕਾਸ਼ ਮਨਾਵੈ
ਫੋਕਟ ਧਰਮੀ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੈ।” (ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ)

(੨) ਅੰਨ੍ਤਰ—“ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਵਰਣ ਜਾਤੀ ਕੀ ਰੀਤਿ ਨਾ ਤਜਾਗੇ।” ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂਮਤ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਦੇਖੋ, ਇਸੇ ਪੁਸਤਕ (ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ) ਦਾ ਅੰਗ ਦੋ।

(੩) “ਗੁਰਬਿਲਾਸ” ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖਿਤ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਗਊ ਬਣਕੇ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਪਾਸ ਗਈ, ਉਸ ਦੀ ਬੈਨਤੀ ਪਰ ਅਕਾਲ ਨੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ, ਅੰਨ ਮ-

ਸਮਯ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਚਤੁਰਭੁਜ ਸੇ. ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਇਸ ਕਥਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗੁਰੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਰਣ ਵਾਲਾ ਔਰ ਚੌਬਾਹੂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ, ਦੂਜੇ— ਪੰਜਾਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਕਿੱਝੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਭਾਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਸੀ.

(੪) ਏਸੇ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣਪਰ ਸਿਆਪਾ ਹੋਯਾ ਔਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਰੋਏ, ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਕਰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੰਦਿਤ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

“ਰੋਵਣਵਾਲੇ ਜੇਤੜੇ ਸਭ ਬੰਨਹਿ ਪੰਡ ਪਰਾਲਿ” (ਸਿਗੀਗਾਗ ਮਃ ੧)

ਓਹੀ ਓਹੀ ਕਿਆ ਕਰਹੁ ? ਹੈ ਹੋਸੀ ਸੋਈ,

ਤੁਮ ਰੋਵਹੁਗੇ ਓਸ ਨੋ, ਤੁਮ ਕਉ ਕਉਣ ਰੋਈ ?

ਧੰਧਾ ਪਿਟਿਹੁ ਭਾਈਹੋ ! ਤੁਮ ਕੂੜ ਕਮਾਵਉ,

ਓਹ ਨ ਸੁਣਈ ਕਤ ਹੀ, ਤੁਮ ਲੋਕ ਸੁਣਾਵਉ. (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਜੋ ਹਮਕੋ ਰੋਵੈ ਗਾ ਕੋਈ,

ਈਤ ਉਤ ਤਾਂਕੋ ਦੁਖ ਹੋਈ ।

ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ਸੁ ਗਾਵਹੁ ਬਾਨੀ,

ਇਹੈ ਮੇਰ ਸਿਖਜਾ ਸੁਨ ਕਾਨੀ. (ਗੁਰੂਬਿਲਾਸ ਪਾਤੜਾਹੀ ੧੦)

ਤਜੈਂ ਸ਼ੋਕ ਸਭ ਅਨਦ ਬਢਾਇ,

ਨਹਿ ਪੀਟਹਿੰ ਤ੍ਰਿਯ ਮਿਲ ਸਮੁਦਾਇ.

(੧੩)

ਪਛੈਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੋ ਕਰੈਂ,
ਸੁਨੈ ਬੈਠ ਵੈਰਾਗ ਸੁ ਧਰੈਂ.”

(ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭਾਅ ਸੁਰਯ)

ਐਸੇ ਹੀ—ਬਿਨਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜੋ ਹੋਰ ਲੇਖ ਅਗਜਾ-
ਨੀਆਂ ਨੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਹਨ ਉਹ ਆਦਰ-
ਯੋਗ ਨਹੀਂ ; ਯਥਾ:-

(ੴ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ “ਕੀੜਨਗਾਰ”
ਵਿੱਚ ਗਏ, ਉਥੋਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਰਾਜ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਪਰਥਾਇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ:-
“ਕੀੜਾ ਬਾਪ ਦੇਇ ਪਾਤਿਸਾਹੀ, ਲਸਕਰ ਕਰੋ ਸੁਆਹ.”

(ਅ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੁੰਭਮੇਲੇ ਦਾ ਮਹਾ-
ਤਮ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕਥਨ
ਕੀਤਾ:-

“ਕੁੰਭੇ ਬਧਾ ਜਲ ਰਹੈ, ਜਲ ਬਿਨ ਕੁੰਭ ਨ ਹੋਇ”

(੬) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਸਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਖ-
ਫ਼ਰੀਦ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ, ਐਂਕ ਆਸਾ ਰਾਗ
ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ, ਐਂਕ ਧਨਾਸਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ
ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ.

(ਸ) ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ, ਭੂਤ ਐਂਕ ਭੂਤਨੀਆਂ ਭੇਜਕੇ
ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਖਬਰ ਮੰਗਵਾਯਾ ਕਰਦੇ ਸੇ.

(ਹ) ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਾਂ
ਪਾਣੀ ਭਰਣਆਈਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਘੜੇ ਭੰਨ-

ਦਿੰਦੇ ਸੇ, ਅੰਰ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦਾ ਮੱਖਣ ਚੁਰਾਕੇ ਖਾ-
ਜਾਂਦੇ ਸੇ.

(ਕ) ਸੈਯਦਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਪਾਂਡਵਾਂ ਵੇਲੇ
ਹੋਈ, ਅੰਰ ਮੁਗਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਅੰਲਾਦ ਹਨ.
ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁਤ ਲੇਖ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਥੇ
ਲਿਖਣਕਰਕੇ ਵਿਸਥਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਬੀਰ ਜੀ ਅੰਰ
ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ-
ਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਮੱਖਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਛਾਫ਼ਦਾ
ਤਯਾਗ ਕਰਦੇਣ.†

ਸਿੱਧਾਂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਸੰਮਤ
ਹੈ ਉਹੀ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਅੰਰ ਜੋ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਉਸ
ਦਾ ਸਰਬਥਾ ਤਯਾਗ ਹੈ.

ਜੋ ਲੋਕ ਅਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਧਕਰਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ
ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਂਦੇ,
ਸਗੋਂ ਅਗਯਾਨਤਾ ਅਥਵਾ ਸ਼ੂਰਬਤਰੀ ਕੁਟਿ-
ਲਤਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਹਾਸੀ ਅਤੇ ਘ੍ਰੂਣਾਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ.

†“ਸੰਤਹੁ ਮਾਖਨ ਖਾਇਆ ਛਾਫ਼ ਪੀਐ ਸੰਸਾਰ (ਮ: ਕਬੀਰ)

“ਵੇਦ ਆਦਿਕਾਂ ਦਾ ਵਿਅਰਥ ਵਾਕ ਤਿਆਗਣਾ, ਸਾਰ ਵਾਲਾ
ਵਾਕ ਬਾਲਕ ਦਾ ਭੀ ਮੰਨਣਾ.” (ਭਤਕ ਭਾਲ)

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰ ਜੋ ਪੰਥ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਹੈ, ਏਥੇ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇਣਾ ਭੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੌਮ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਰਾਖ ਹੈ:-

ਨੰਂ ੧, ਚਿੱਠੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ (ਅਬਚਲਨਗਰ) ਦੀ:-

“ੴ ਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥ ਦੈਹਰਾ--ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪੂਰਨਗੁਰੁ ਅਵਤਾਰ ॥ ਜਗਮਗ ਜੋਤਿ ਬਿਰਾਜਈ ਅਬਚਲਨਗਰ ਅਪਾਰ ॥ ਸਰਬਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਜਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਹੋਰ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕੋ ਲਿਖਤਮ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਅਬਚਲਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੇ ਪੁਜਾਰੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਸਰਬੱਤ ਨੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਬੋਲੀ ਹੈ ਬੋਲਾਵਣੀ ਜੀ ॥ ਆਪ ਕੀ ਸੁਖ ਸਤਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਜੀ ॥ ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਹਮਹਿੰਦੂ-ਨਹੀਂ ਪੁਸਤਕ ਰਵਾਨਾ ਕੀਆ ਸੋ ਪਹੁੰਚਾ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾਪੰਥ ਤੀਸਰਾ, ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੇ ਅਲਹਿਦਾ ਰਚਕਰ ਜਾਰੀ ਕੀਆ ਹੈ-ਐਂਡ ਤਮਾਮ ਪੰਥ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਦਸਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੇ ਉੱਪਰ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ-ਸਿਵਾਇ ਉਨ ਕੇ ਐਂਡ ਕਿਸੀ ਕੋ ਮਦਦਗਾਰ ਨਾ ਸਮਝੇ । ਖਾਲਸਾਪੰਥ ਸੂਰਜ ਕੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਰਹਾ ਹੈ, ਕੁਰੀਤੀਏ ਅਗਰ ਸੂਰਜ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਕੋ ਰੋਕਨਾ ਚਾਹੋਂ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਵੋਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਹੀ ਰਹੇ ਗਾ ॥

ਮਿਤੀ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ੭ ਸੰਮਤ ੧੯੮੫

(੧੬)

ਨੰ: ੨, ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ:-

ਮੁਹਰ

“੭ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਭਾਈ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ,
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਰਾਜ ਹੈ
 ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਹਿੰਦੂ ਅੌਰ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਸੇ ਤੀਸਰਾ ਮੜਬ ਗੁਰੂ
 ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਨਾਯਾ ਹੈ - ਜਿਸ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀ
 ਬਾਣੀ ਸੇ ਅੌਰ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪੰਥਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸੇ
 ਮਿਲਤਾ ਹੈ । ਤਾਰੀਖ ਬੈਸਾਖ ੬ ਸਾਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੪੩੦ ॥
 ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਸਮੇਤ ਸਤਰਾਂ ਨੋ ਹੈਂ ॥”

— — —

ਨੰ: ੩, ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ:-

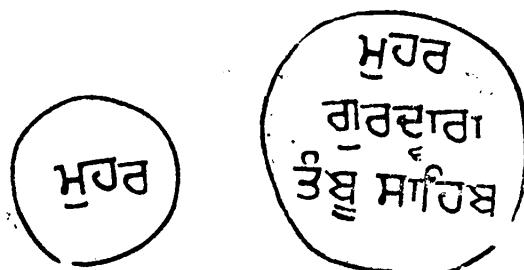
ਮੁਹਰ

ਮੁਹਰ

“੭ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪਯਾਰੇ
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਵਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤ-
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਨਿਵਾਜੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸਨਮੁਖ ਦਰਬਾਰੀ ਗੁਰੂ-
 ਬਾਣੀ ਕੇ ਹਿਤਕਾਰੀ ਨਿਰਮਲ ਬੁੱਧ ਬਚਨ ਕੇ ਸੁੱਧ ਗੁਰੂ-
 ਸਿੰਘਾਂ ਕੇ ਪਯਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬ ਉਪਮਾਂ ਫੌਗ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਾਨ
 ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ ਲਿਖਤੋਂ ਦਰਬਾਰ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਸੇ ਸਰਬ

ਮਹੰਤੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਬੋਲੀ ਹੈ ਬੁਲਾਵਣੀ ਜੀ ॥
 ਐਰ-ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ - ਪੁਸਤਕ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਮੇਂ
 ਪੜਿਆਗਇਆ—ਐਰ ਸਰਬ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸਿੰਦ
 ਕੀਤਾ। ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ
 ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਲਕੇ ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਝਦੇ
 ਹਨ ॥ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਹੈ—ਸਰਬ
 ਗੁਰਮਤਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੂਰਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥ ਬੈਸਾਖ ਦਿਨ ੨੫ ਸਾਲ
 ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ੪੩੦ ॥ ਦਸਤਖਤ ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ॥ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ॥
 ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ॥ ਨਰਾਯਣ ਸਿੰਘ ॥ ਜੈ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ॥
 ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ॥ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ॥”

ਨੰਂ ੪, ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ ਦਾ:-

“ੴ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ ਸਰਬ ਉਪਮਾ
 ਲਾਜਕ ਭਾਈ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋਗ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
 ਗੁਰਦਾਰਾ ਬਡਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵੇਂ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਰਬੱਤ
 ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਬੋਲੀ ਹੈ
 ਬੁਲਾਵਣੀ ਜੀ ॥ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
 ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਐਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਅਲਗ ਤੀਸਰਾ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ
 ਸਜਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਐਰ
 ਗੁਰੂਬਿਲਾਸ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹੈ ॥

ਬੈਸਾਖ ਸੰਗਰਾਂਦੋਂ ੨੭ ਸਾਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੪੩੦ ॥ ਦਸਤਖਤ
ਮੈਹਿਣ ਸਿੰਘ ॥ ਰਣ ਸਿੰਘ ॥ ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ॥ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ॥
ਦਾਨ ਸਿੰਘ ॥ ਪ੍ਰਦੁਮਨ ਸਿੰਘ ॥ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ॥ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ॥
ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ॥ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ॥”

ਨੰ: ੫, ਚਿੱਠੀ ਚੀਫ ਸਕੱਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾਦੀਵਾਨ ਲਾਹੌਰ ਦੀ:-

“ਨੰਬਰ ੧੧੫, ਤਾਰੀਖ ੪ ਮਈ, ਸੰਨ ੧੯੮੮.
੧ ਓ ਸ੍ਰੀਯੁਤ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਕੀ ਫੜੇ ॥ ਆਪ ਦੀ ਪਤ੍ਰਕਾ---ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ---ਪੁਸਤਕ
ਸਹਿਤ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ-
ਗਈ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਪੁਸਤਕ ਪੜਿਆਗਿਆ ॥ ਆਪ ਏਹ
ਦਰਿਆਫਤ ਕਰਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾਦੀਵਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਾਤ ਖਾਲਸਾਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਂ ਨਹੀਂ
ਲਿਖੀਗਈ ? ਜਿਸ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ
ਵੱਲੋਂ ਏਹ ਹਦਾਯਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਨੂੰ ਇੱਤਲਾ ਦੇਅਂ
ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੇਖ
ਖਾਲਸਾਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ, ਕਿੱਤੂ ਸਭ ਲੇਖ ਖਾਲਸਾਧਰਮ
ਅਨੁਕੂਲ ਹੈਨ ॥ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਏਹ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇਖੀ
ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਤ ਬਾਤ ਪਰ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿਖਾਏ
ਹੈਨ ॥ ਖਾਲਸਾਪੰਥ ਕੇ ਰਚਨੇਕਾ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕਾ ਥਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾਧਰਮ ਅਰ ਖਾਲਸਾ-
ਪੰਥ ਸਭ ਧਰਮੋਂ ਅਰ ਪੰਥੋਂ ਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ-
ਸੋ ਭਲੀਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਤਮਰੀਤੀ ਸੇ ਆਪ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਕਰ ਲਿਖ-
ਦੀਆ ਹੈ ॥ ਆਪ ਦਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ
ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ, ਜਾਂਇੰਟ ਚੀਫ ਸਕੱਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾਦੀਵਾਨ॥”

ਨੰਂ ੬, ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਸਾਹਿਬ
ਨਾਭਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਇਸ
ਰਸਾਲੇ ਪਰ ਸੰਮਤੀ ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਪਰ ਸਭ ਸਿਰੋਮਣੀ
ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ੧੬ ਵਿਸਾਖ ਸਾਲ ੧੮੫੬ ਬਿੰਹੂੰ
ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ:-

“੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ
ਖਾਲਸਾ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ--
ਪੁਰਖ ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਦਾ ਮਨੌਂ ਤਨੋਂ ਧੰਨਯਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ
ਨੇ ਅਪਣੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਜਨਮ
ਅਰ ਆਪਣਾ ਨਿਜਧਰਮ, “ਖਾਲਸਾਧਰਮ” ਅਰ ਤੀਰਬ-
ਰਾਜ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਨਗਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ
ਦਿੱਤਾ, ਪੁਨਹਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁਤਾ ਏਹ ਸਮਝਦੇ
ਹਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਜਾਇਕਾਰੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸਰਕਾਰ
ਕੇ ਰਾਜ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰਤਿੜ੍ਹ
ਸੂਧਰਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਰ ਪੰਥ ਮੈਂ
ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਭ ਕੇ ਮਾਨਯ, ਅਤਿ ਵਿਦਾਨ,
ਧਰਮਕਾਰਜਾਂ ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾ ਧਜਾਨ, ਬਡੇ ਕਦਰਦਾਨ,
ਕ੍ਰਿਤਗਜ, ਗੁਣਗਜ, ਗੁਣਗਾਹਕ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਰ
ਨਜਾਇਕਾਰੀ ਨਿਜਇਸ਼ਟ ਮੈਂ ਨੈਸ਼ਨਾਵਾਨ ਗੁਰੂਭਗਤਿ ਮੈਂ
ਅਨੁਰਕਤ ਆਪ ਜੈਸੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਿੱਤੇ ॥ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਾਮਦ
ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸੱਚ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਪੰਥਹਿਤੈਸ਼ੀ
ਵਿਦਾਨ ਗੁਰੂਮੁਖ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਸੋ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਸਿਰ ਪਰ ਹੋਣਾ ਗਨੀ-
ਮਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਕਜੋਂਕਿ ਜਦੋੜੀ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਪਰ, ਕੁਲ

ਕਾ, ਰਾਜਾ ਕਾ, ਗੁਰੂ ਕਾ, "ਅਤੇ ਪਰਮੈਸ਼ੂਰ ਕਾ ਭਯ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਤਦ ਤੋੜੀ ਹੀ ਚਿਹ ਮ੍ਰਿਆਦਾ ਮੌਂ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬਬਾ ਸੁਖਦਾਇਕ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ
“ਹਮਹਿੰਦੂਨਹੀਂ” ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਪਰ ਅਸੀਂ ਰਾਇ ਦੇਈਏ,
ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਾਸਤੇ ਕਦਾਚਿਤ ਕੁਛ ਸਮਾ ਮਿਲ--
ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੰਦਰ ਪੁਸਤਕ ਤਜਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸ਼੍ਵੀਘੂਤਾ
ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦੇਣੇ ਮੌਂ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਕਠਿਨਾਈ ਪੈਂਦੀ
ਹੈ, ਅਰ ਧਰਮਚਰਚਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੱਖਪਾਤ ਤੇ ਰਹਿਤ
ਯਥਾਵਤ ਹੋਣੇ ਉਚਿਤ ਹਨ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਏਹ ਚੰਗਾ ਸਮ-
ਝਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਜਾ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਸੱਚ ਸੱਚ
ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਅਰ ਸੱਚੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਅਰ
ਨਜਾਲ ਕਰਣਾ ਰਾਜਾ ਦਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਰਾਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਦੀ
ਪ੍ਰਤਿਵਾਦੀ, ਅਰਥਾਤ ਮੁਦੱਈ ਮੁਦਾਲਾ ਅਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਕਥਨ
ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿੰਦਾ ਹੈ ॥ ਅਸੀਂ ਅਪਣੀ ਬੁਧੀ
ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਭੇਟ
ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਖਾਲਸਾਪੰਥ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੇ ਭਿੰਨ, ਤੀਸਰਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਫੈਸਲਾ
ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦੇਣ ॥

ਪ੍ਰਮਾਣ ਏਹ ਹੈਨ:-

- (ਓ) ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ, ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ । (ਭੈਰਵੀ ਕਬੀਰ ਜੀ)
- (ਅ) ਹਿੰਦੂ ਮੂਲੇ ਭੂਲੈ ਅਖੁਟੀ ਜਾਹੀ ।
 ਨਾਰਦ ਕਹਿਆ ਸਿ ਪੂਜ ਕਰਾਹੀ ॥ (ਵਾਰ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਝ ੩)
- (ਇ) ਹਮਰਾ ਝਗਰਾ ਰਹਾ ਨ ਕੋਊ ।
 ਪੰਡਿਤ ਮੂਲਾ ਛਾਡੇ ਦੋਊ ॥

ਪੰਡਿਤ ਮੁਲਾ ਜੋ ਲਿਖਦੀਆ ।

ਛਾਡਚਲੇ ਹਮ ਕਛੂ ਨ ਲੀਆ ॥ (ਬੈਰਉ ਕਬੀਰ ਸ੍ਰੀ)

(ਸ) ਹਿੰਦੂ ਅੰਨਾਂ ਤੁਰਕੂ ਕਾਣਾ । ਦੁਹਾ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ ॥
ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੇ ਦੇਹੁਰਾ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਸੀਤ ।
ਨਾਮੈ ਸੌਈ ਸੇਵਿਆ, ਜਹਿ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤ ॥

(ਗੋੰਡ ਨਾਮਦੇਵ ਸ੍ਰੀ)

(ਹ) ਅਲਹੁ ਏਕ ਮਸੀਤ ਬਸਤ ਹੈ, ਅਵਰ ਮੁਲਕ ਕਿਸਕੇਰਾ?
ਹਿੰਦੂ ਮੂਰਤਿ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸੀ, ਦੁਹ ਮਹਿ ਤਤ ਨ ਹੇਰਾ ॥

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕਬੀਰ ਸ੍ਰੀ)

(ਕ) ਕਬੀਰ, ਬਾਮਨ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਗਤ ਕਾ,
ਭਗਤਨ ਕਾ ਗੁਰੂ ਨਾਹਿ ।
ਅਰਝ ਉਰਝ ਕੈ ਪਚਮੂਆ,
ਚਾਰਹੁ ਬੇਦਹੁ ਮਾਹਿ ॥ (ਮਲੋਕ, ਕਬੀਰ ਸ੍ਰੀ)

(ਖ) ਚਾਰ ਵਰਣ ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬਾ, ਜਗ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਣੇ
ਖੁਦੀ ਬਖੀਲੀ ਤਕੱਬਰੀ, ਖਿੰਜੋਤਾਨ ਕਰੇਣ ਧਿਕਾਣੇ ।
ਰੰਗ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੱਕਾ ਕਾਬਾ ਮੁਸਲਮਾਣੇ ।
ਸੁਨਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ, ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਹਿੰਦੂ ਲੋਭਾਣੇ ।
ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਕਹਾਂਇਦੇ, ਇੱਕ ਨਾਮ ਦੁਇਰਾਹ ਭੁਲਾਣੇ ।
ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਭੁਲਾਇਕੇ, ਮੋਹੇ ਲਾਲਚ ਦੁਨੀ ਸ਼ੈਤਾਣੇ ।
ਸੱਚ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿਗਯਾ, ਖਹਿ ਮਰਦੇ ਬਾਮਣ + ਮੌਲਾਣੇ ।
ਸਿਰੋਂ ਨ ਮਿਟੇ ਆਵਣਜਾਣੇ ॥ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ, ਵਾਰ ੧)

+ ਮੱਨਨ ਦ੍ਰਿਵੇਦੀ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:--

“ਦੋਨੋ ਜਾਤਿਯੋਂ ਕੀ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਦਿਨ ਦਿਨ ਬਢਤੀ ਗਈ। ਦੁਸ਼ਮਨੀ ਕੀ ਬੁਨਿਯਾਦ ਪੜਗਈ। ਮੁਮਕਿਨ ਥਾ ਕਿ ਅਗਰ ਹਮ ਮਿਲਤੇ ਤੋ ਭੇਦਭਾਵ ਕਮ ਹੋ ਜਾਤਾ, ਲੇਕਿਨ ਪੰਡਿਤ ਐਰ ਮੌਲਾਨੇ ਨੇ ਹਮ ਕੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲਨੇ ਦੀਆ।

ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਸਾਮਨੇ ਦਾਜੀ ਵਾਲਾ ਹਾਜ਼ੀ ਜੋ ਖੜਾ—

(ਗ) ਪੁੱਛਨ ਫੌਲ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ, ਹਿੰਦੂ ਵਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ?
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆਂ, “ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝੇ ਦੋਨੋ ਰੋਈ।
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਇ, ਦਰਗਹਿ ਅੰਦਰ ਲੈਨ ਨ ਢੋਈ”
(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਥਾਰ ੧,

(ਘ) ਰੋਜੇ ਜੁਮਾਹ ਮੋਮਨਾਨੇ ਬਾਕਬਾਜ਼ ।
ਗਿਰਦਮੇ ਆਯੰਦ ਅੜ ਬਹਿਰੇ ਨਮਾਜ਼ ॥
ਹਮਚੁਨਾ ਦਰ ਮਜ਼ਹਬੇ ਈਂ ਸਾਧਸੰਗ ॥
ਕੜ ਮੁਹੱਬਤ ਬਾਖੁਦਾ ਦਾਰੰਦ ਰੰਗ ॥
ਗਿਰਦਮੇ ਆਯੰਦ ਦਰ ਮਾਹੇ ਦੁਬਾਰ ।
ਬਹਿਰੇ ਜ਼ਿਕਰੇ ਖਾਸਏ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ॥

(ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ)

(ਝ) ਮਹਾਂਦੇਵ ਅੱਚੁਤ ਕਹਿਵਾਯੋ ।
ਵਿਸ਼ਨੁ ਆਪ ਕੋ ਹੀ ਠਹਿਰਾਯੋ ।
ਬ੍ਰਹਮਾ ਆਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬਖਾਨਾ ।
ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨ ਕਿਨਹੂ ਜਾਨਾ ।
ਤਬ ਜੇ ਜੇ ਰਿਖਿਰਾਜ ਬਨਾਏ ।
ਤਿਨ ਪੁਨ ਆਪਨ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਚਲਾਏ ।
ਜਿਨ ਮਨ ਹਰਿਚਰਨਨ ਠਹਿਰਾਯੋ ।
ਸੋ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿਨ ਕੇ ਰਾਹ ਨ ਆਯੋ ।

—ਹੈ ਵਹ ਮਲੇਛ ਹੈ, ਉਸਕੀ ਛਾਯਾਕੇ ਸਪਰਸ਼ ਸੇ ਨਰਕਵਾਸ ਹੋਗਾ।
ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਹਮਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਓਂ ਕੋ ਬਤਲਾਯਾ ਕਿ ਕੰਠੀ
ਮਾਲਾ ਜਨੇਊ ਔਰ ਚੁਟਿਯਾ ਵਾਲਾ ਬਿਰਹਮਨ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੈ। ਵਹ
ਕਾਬਿਲ ਰਹਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਸੂਰਤ ਮੈਂ ਕਾਬਲ ਨਫਰਤ ਹੈ।

ਯਹ ਦੋਨੋ ਸਾਹਿਬ ਹਮ ਕੋ ਬਹੁਤ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਚੁਕੇ, ਹਮ
ਇਨ ਕੇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਪੜ ਕਰ ਬਹੁਤ ਭਟਕ ਚੁਕੇ, ਭਟਕ ਕਰ ਬਹੁਤ
ਸਦਮੇ ਉਠਾ ਚੁਕੇ, ਸਦਮੇ ਉਠਾ ਕਰ ਬਹੁਤ ਰੋ ਚੁਕੇ, ਰੋ ਰੋ ਕਰ
ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੱਲਤੇ ਭੁਗਤ ਚੁਕੇ।

ਬ੍ਰਹਮੇ ਚਾਰਹੀ ਬੇਦ ਬਨਾਏ ।
 ਸਰਬਲੋਕ ਤਿਹਕਰਮ ਚਲਾਏ ।
 ਜਿਨ ਕੀ ਲਿਵ ਹਰਿਚਰਨਨ ਲਾਗੀ
 ਤੇ ਬੇਦਨ ਤੇ ਭਏ ਤਿਆਗੀ ।
 *ਮਹਾਂਦੀਨ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਉਪਰਾਜਾ ।
 ਅਰਬਦੇਸ਼ ਕੋ ਕੀਨੋ ਰਾਜਾ ।
 ਤਿਨਭੀ ਏਕ ਪੰਥ ਉਪਰਾਜਾ ।
 †ਲਿੰਗਬਿਨਾ ਕੀਨੇ ਸਭ ਰਾਜਾ ।
 ਸਭ ਤੇ ਅਪਨਾ ਫੁਨਾਮ ਜਪਾਯੋ ।
 ਸੱਤਨਾਮ ਕਾਹੂੰ ਨ ਦ੍ਰਿੜਾਯੋ ।
 ਮੈ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ ।
 ਪੰਥ੍ਯਪ੍ਰਚੁਰ ਕਰਬੇ ਕੋ ਸਾਜਾ ।
 ਜਾਹ ਤਹਾਂ ਤੂੰ ਧਰਮ ਚਲਾਇ ।
 ਕੁਬੁਧਿ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ ।
 ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਭਾਖਹੋਂ । ਕਿਸੂ ਨ ਕਾਨ ਰਾਖਹੋਂ ।
 ਪਖਾਨ ਪੂਜਹੋਂ ਨਹੋਂ । ਨ ਭੈਖ ਭੀਜਹੋਂ ਕਹੀਂ ।
 ਜਟਾ ਨ ਸੀਸ ਧਾਰਹੋਂ । ਨ ਮੁਦ੍ਰਕਾ ਸੁਧਾਰਹੋਂ ।
 ਨ ਕਾਨ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਧਰੋਂ । ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ।
 ਹਮ ਇਹ ਕਾਜ ਜਗਤ ਮੋ ਆਏ ।
 ਧਰਮਹੇਤ ਗੁਰੂਦੇਵ ਪਠਾਏ ।
 ਜੇ ਜੇ ਭਏ ਪਹਿਲ ਅਵਤਾਰਾ ।
 ਆਪ ਆਪ ਤਿਨ ਜਾਪ ਉਚਾਰਾ ।

(ਚ) ਇਕ ਤਸਬੀ ਇਕ ਮਾਲਾ ਧਰਹੀਂ ।

ਏਕ ਪਰਾਨ ਕੁਰਾਨ ਉਚਰਹੀਂ ।

ਏ ਦੋਊ ਮੋਹ ਬਾਦ ਮੋ ਪਚੇ ।

ਇਨ ਤੇ ਨਾਥ ਨਿਰਾਲੇ ਬਚੇ ॥ (ਵਿਚਿੜ੍ਹ ਨਾਟਕ ਅਧਜਾਇ ੬)

*ਮੁਹੰਮਦ । ਮੁਨਤ । ਮੁਹੰਮਦ ਰਸੂਲਾਲਾ । ਝਾਲਸਾਪੰਥ ।

(ਡ) ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਸੁ ਨੀਕਾ ਅਤਿ,
 ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਮਿਲ ਫਤੇ ਸੋ ਬੁਲਾਈ ਹੈ ।
 ਪੀਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਰਮਾਤੀ ਜੇ ਅਪਰ ਪੰਥ,
 ਹਿੰਦੂ ਕੈ ਤੁਰਕ ਹੂੰ ਕੀ ਕਾਣ ਕੋ ਮਿਟਾਈ ਹੈ ।
 ਤੀਸਰਾ ਮਜ਼ਬ ਜਗ ਦੇਖਕੈ ਅਜਬ ਮਹਾਂ,
 ਬੇਰੀ ਕੇ ਰਾਜਬ ਪਰਜੋ ਛੀਨੈ ਠਕੁਰਾਈ ਹੈ ।
 ਧਰਮ ਸਥਾਪਥੇ ਕੋ ਪਾਪਨ ਕੇ ਖਾਪਬੇਕੋ,
 ਗੁਰੂ ਜਾਪਬੇ ਕੋ ਨਈ ਰੀਤਿ ਯੋਂ ਚਲਾਈ ਹ ॥

(ਗੁਰੂਪ੍ਰਾਪ ਸੂਰਯ, ਰੁੱਤ ੩, ਅਚਾਨਕ ੧੬)

(ਜ) ਮੈ ਨ ਗਨੇਸ਼ਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਮਨਾਉਂ ।

ਕਿਸ਼ਨ ਬਿਸ਼ਨੁ ਕਬਹੂ ਨ ਧਿਆਉਂ ।
 ਕਾਂਨ ਸੁਨੇ ਪਹਿਚਾਨ ਨ ਤਿਨ ਸੋਂ ।
 ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਮੌਰੀ ਪਗ ਇਨ ਸੋਂ ।
 ਮਹਾਂਕਾਲ ਰਖਵਾਰ ਹਮਾਰੋ ।
 ਮਹਾਂਲੋਹ ! ਮੈਂ ਕਿੰਕਰ ਥਾਰੋ ॥

(ਧਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਵਿੱਚੋਂ)

(ਝ) ਲੋਕ ਬੇਦ ਰਾਜਾਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਕੋ,

ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਸੂਅਮੀ ਸੇਵਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ
 ਨਾਮ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾਨ ਸੰਯਮ ਨ ਜਾਪ ਤਾਪ,
 ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਪੂਜਾ ਨੇਮ ਨਤਕਾਰ ਹੈ ।
 ਹੋਮ ਜੱਗ ਭੋਗ ਨਈਵੇਦ ਨਹੀਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵ,
 ਰਾਗ ਨਾਦ ਬਾਦ ਨ ਸੰਬਾਦ ਆਨਦੂਰ ਹੈ ।
 ਤੈਸੇ ਗੁਰੂਸਿੱਖਨ ਮੇਂ ਏਕਟੇਕ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ,

ਆਨ ਰਾਜਾਨ ਧਯਾਨ ਸਿਮਰਨ ਵਿਭਚਾਰ ਹੈ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਸ੍ਰੀ)

(ਝ) ਪਾਇ ਰਾਹੇ ਜਬਤੇ ਤੁਮਰੇ,

ਤਬਤੇ ਕੋਊ ਅਂਖਤਰੇ ਨਹਿ ਆਨਯੋ

ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨ,
ਅਨੇਕ ਕਹੈਂ ਮਤ ਏਕ ਨ ਮਾਨਯੋ ।
ਸਿਮ੍ਰਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਸਭੈ,
ਬਹੁ ਭੇਦ ਕਹੈਂ ਹਮ ਏਕ ਨ ਜਾਨਯੋ ।
ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਪਾਨਿ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਰੀ ਕਰ,
ਮੈਨ ਕਹਯੋ ਸਭ ਤੌਹਿ ਬਖਾਨਯੋ ॥
(ਰਾਮਾਵਤਾਰ, ਧਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

(੮) ਅੰਨਜਮਤ ਤੇ ਗੁਰੁਮਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ:-

- (੧) ਮੰਤ੍ਰ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਗਾਯਤ੍ਰੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਲਮਾਂ,
ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਪੁਜੀ ਵਾ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ॥
- (੨) ਮੰਗਲਾਚਰਨ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਓਅੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ਾਯ ਨਮਹ
ਆਦਿਕ, ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦਾ ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਆਦਿ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ

੧ ਓ ਸਤਿਗਾਰੁਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

- (੩) ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੈਲੇ--ਹਿੰਦੂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਨਮਸਤੇ ਆਦਿਕ,
ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਲਾਮ, ਔਰ ਸਿੱਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤਹ
ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥
- (੪) ਧਰਮ ਦੇ ਪੁਸਤਕ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵੇਦ, ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦਾ
ਕੁਰਾਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ।
- (੫) ਤੀਰਥ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗੀਗਾ ਗਯਾ ਪ੍ਰਯਾਗ ਆਦਿਕ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੱਕਾ ਮਦੀਨਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ,
ਅਬਚਲਨਗਰ ਆਦਿਕ, ਔਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਦਾ ਨਾਮ ॥
- (੬) ਮੰਦਰ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਠਾਕਰਦਾਰੇ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਆਦੀ, ਮੁਸਲ-
ਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਸਜਿਦ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਦਾਰੇ ਧਰਮਸਾਲਾਂ ॥
- (੭) ਪੂਜਨ ਦੀ ਦਿਸਾ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪੁਰਬ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ

- ਪਸਚਮ, ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਚਾਰੋਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਇਕਸਾਰ ॥
- (੮) ਸਨਾਨ ਦਾ ਵੇਲਾ- ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਸੁਰਯ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਜੂ ਨਿਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ
ਸਨਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੈ ॥
- (੯) ਸੰਧੂ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਅਤੇ ਤਰਪਨ
ਕਰਕੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਪ,
ਜਾਪ, ਰਹਿਰਾਸ ਔਰ ਸੋਹਲਾ ਪੜ੍ਹਕੇ ॥
- (੧੦) ਸੰਸਕਾਰ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਜਨੇਉ ਮੰਡਨ ਆਦਿਕ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਨਤ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ।
- (੧੧) ਚਿੰਨ੍ਹ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਸਿਖਾ ਤਿਲਕ ਮਾਲਾ ਜਨੇਊ ਧੋਤੀ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦਾ ਸ਼ਾਰਦੀ ਮੁੱਛਾਂ ਤੰਬਾ ਆਦੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ
ਕੇਸ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੱਢ ਆਦਿਕ ॥
- (੧੨) ਪੂਜਾ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੰਨਜਾਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ
ਦੇ ਸਈਯਦ ਮੌਲਵੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ॥
- (੧੩) ਵਡੇ ਦਿਣ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਜਨਮਅਸ਼ਟਮੀ ਰਾਮਨੌਮੀ
ਆਦਿਕ, ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਈਦ ਬਕਰੀਦ ਆਦਿਕ,
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਪੁਰਬ ॥
- (੧੪) ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਸਾਦ--ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਚੂਰਮਾ ਲੱਡੂ ਫਲ ਆਦਿਕ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦੁਬੈ ਬੱਕਰੈ ਆਦਿਕ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ,
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ॥

ਲੇਖਕ, ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਦਾਸ--
ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾ”

(ਦਸਤਖਤ ਸਭ ਮੁਖੀਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ)

(੨੭)

ਪੰਜਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਿਤ ਗੁਣੀ ਰਾਜਾਨੀ ਸੰਤ
ਮਹੰਤ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਇਸ
ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਤਾਈਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਈਆਂ
ਹੈਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਜਗਾ ਲਿਖਣਾ ਪੁਸਤਕ ਦਾ
ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਣਾ ਹੈ, ਐਰ ਨਾ ਕੁਛ ਲੈੜ ਜਾਪਦੀ
ਹੈ, ਕਿੋਂਕਿ ਏਹ ਪੁਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ
ਲਿਖਿਆਗਯਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੀ ਨਿਉਂ ਹਨ,
ਐਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣੋਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖਨੂੰ ਭੀ ਇਨਕਾਰ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਐਰ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ
ਦੇ ਸੁਪੁਤ੍ਰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ--

ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ

੧ ਵੈਸਾਖ }
ਸਾਲ ਨਾਂ ੪੫੧ }

451
429
22

ਪੰਜ ਦਾ ਸੇਵਕ
ਕਾਨ ਸਿੰਘ

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਚਰਨਕਮਲ ਸਿਰ ਨਾਇ,
ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਹੇਤ ਯਹਿ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੇਂ ਬਨਾਇ।

ਕਬਿੱਤ

ਮਾਨੈ ਨਾਹਿ ਵੇਦ ਭੇਦ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਪਰਾਨਨ ਕੇ,
ਪੂਜਤ ਨ ਭੈਰੋਂ ਭੂਤ ਗਿਰਜਾ *ਗਣਿੰਦੂ ਹੈ,
ਤਿਥਿ ਵਾਰ ਸ਼ਕੁਨ ਮੁਹੂਰਤ ਨ ਜਾਨੈ ਕਛੁ,
ਰਾਹੁ ਕੇਤੁ ਸ਼ਨੀ ਸੁਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ, †ਦਿਨਿੰਦੂ ਹੈ,
ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰ ਵ੍ਰੂਤ ਸ਼੍ਰਾਧ ਹੋਮ,
ਸੰਧਯਾ ਸੂਤਕਾਦਿ ਕੋ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸੀ ਨਹਿ ਫਬਿੰਦੂ ਹੈ,
ਦਸਮੇਸ਼ ਕੋ ਸੁਪੂਤ ਖਾਲਿਸਾ ਹੈ ਭਿੰਨ ਪੰਥ, ੦
ਮਹਾਂ ਹੈ ਅਗਜਾਨੀ ਜੋਊ ਯਾਂਕੋ ਕਹੈ--“ਹਿੰਦੂ ਹੈ।”

ਕਬਿੱਤ

ਮਾਨਤ ਹੈ ਏਕ ਕੋ ਅਨਾਦੀ ਅੌ ਅਨੰਤ ਨਿਤਯ,
ਤਿਸਹੀ ਤੇ ਜਾਨਤ ਹੈ ਸਰਬ ਪਸਾਰੋ ਹੈ,
ਕ੍ਰਿਤ ਕੀ ਉਪਾਸਨਾ ਨ ਕਰੈ ਕਰਤਾਰ ਤਜਾਗ,
ਏਕ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਕੀਓ ਆਪਨੋ ਅਧਾਰੋ ਹੈ,

*ਗਣੇਸ਼. †ਸੂਰਯ. ਫਬੋੜਾਜੇਹਾ ਭੀ.

੦ਸਾਡੀ ਧਰਮਪਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪਦ ਕੌਮ ਦੇ ਅਰਥ
ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ. ਦੇਖੋ, ਇਸੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦਾ
ਨਿਰਣਾ.

ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਭੇਦ ਭ੍ਰਮ ਮਨ ਤੈਂ ਮਿਟਾਯਕਰ,
ਸਭ ਸੇ ਸਹੋਦਰ ਸੌ ਕਰਤ ਪਯਾਰੋ ਹੈ,
ਹਿਤਕਾਰੀ ਜਗ ਕੈ, ਪੈ, ਜਲ ਮਾਹਿ ਪੰਕਜ ਜਜੋਂ,
ਗੁਰੁਦੇਵ ਨਾਨਕ ਕੋ ਖਾਲਸਾ ਨਿਆਰੋ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਤਰ:-

ਹਿੰਦੂ...ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆਂਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ
“ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ” ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਏਹ
ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਗਜਾਨ ਹੈ, ਕਿੋਂਕਿ ਸਿੱਖ:-

- (ਉ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ,
- (ਅ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਖਾਨ ਪਾਨ ਹੈ,
- (ਇ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਸਾਕ ਨਾਤੇ ਹਨ, ਐਰ-
- (ਸ) ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ, ਫੇਰ ਸਿੱਖ
“ਅਹਿੰਦੂ” ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ?
- (ਹ) ਜੇ ਆਪ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਛਾਰਸ਼ੀ ਅਰਥ ਸਮਝ-
ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਕਹਾਉਣੋਂ ਗਿਲਾਂਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਂ ਤਾਂਭੀ
ਆਪ ਦੀ ਭੁੱਲ ਹੈ- ਕਿੋਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਹੈ,
ਐਰ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਵਾਲਾ ਐਰ
ਬਹਾਦੁਰ ਹਨ. ਦੇਖੋ, ਰਾਮਕੈਸ਼, ਮੇਰੁਤੰਤ੍ਰਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਐਂਡ ਕਾਲਿਕਾ ਪੁਰਾਣ.

ਸਿੱਖ-- ਏਹ ਰੋਲ, ਕਿ--“ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ”-

ਸਿੱਖ ਆਪ ਦੀ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਖਦੇ *ਹਨ,
ਅਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮਨਉਕਤਿ ਨਹੀਂ
ਆਖਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਆਗਜਾ ਅਨੁਸਾਰ
ਕਹਿੰਦੇ ਐਂਡ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਯਥਾਂ--

(੧) ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ, (ਭੈਰਉ ਮ: ੫)

(੨) ਹੋਰ ਫਕੜ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨੈ, (ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਮ: ੧)

(੩) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਇਰਾਹ ਚਲਾਏ,
ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਧਿਆਂਇਂਦੇ ਹਉਮੈ ਗਰਬਾਏ,
ਮੱਕਾ ਗੰਗ ਬਨਾਰਸੀ ਪੂਜ ਜ਼ਜ਼ਾਰਤ ਆਏ,
ਰੋਜ਼ੇ ਵਰਤ ਨਿਮਾਜ਼ ਕਰ ਢੰਡੌਤ ਕਰਾਏ,
ਗੁਰੂਸਿੱਖ ਰੋਮ ਨ ਪੁੱਜਨੀ ਜੋ ਆਪਰਾਵਾਏ.
ਬਹੁ ਸੁੰਨੀ ਸ਼੍ਰੀਆ ਰਾਫਜ਼ੀ ਮਜ਼ਹਬ ਮਨਭਾਣੇ।
ਈਸਾਈ ਮੂਸਾਈਆ ਹਉਮੈ ਹੈਰਾਣੇ,
ਹੋਇ ਫਿਰੰਗੀ ਫ਼ ਅਰਮਨੀ ਰੂਮੀ ਗਰਬਾਣੇ,
ਗੁਰੂਸਿੱਖ ਰੋਮ ਨ ਪੁੱਜਨੀ ਗੁਰੁਹੱਟ ਵਿਕਾਣੇ。(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੩)

*ਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਸਿੱਖ, ਧਰਮਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਿਰਾਲਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ, ਪਰ “ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ”
ਕਹਿਣ ਅਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਦ ਲੋੜ ਪਈ, ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ
ਨਿਸ਼ਚਯ ਕਰਲਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਮਿਟਾਵੇਣ ਦਾ ਪੂਰਾ
ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਰਹਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਅਮਲੀਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖਹੋਏ ਬਿਨਾ
ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ।

ਫ਼ਾਰਮੇਨੀਆ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ।

ਵੇਦ ਕਤੇਬ ਬਖਾਣਦੇ * ਸੂਫ਼ੀ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਣਾ,
ਕਲਮਾਂ ਸੁਨਤ ਸਿਦਕ ਧਰ, ਪਾਇ ਜਨੇਊ ਤਿਲਕ ਸੁਖਾਣਾ,
ਮੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ, ਗੰਗ ਬਨਾਰਸ ਦਾ ਹਿੰਦਵਾਣਾ,
ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖ ਨਿਮਾਜ ਕਰ, ਪੂਜਾ ਵਰਤ ਅੰਦਰ ਹੈਰਾਣਾ,
† ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬਿਕ ਵਰਣ, ਝੂਛਿਆਘਰ ਗੁਰੂਉਪਦੇਸਵਖਾਣਾ,
ਖਿੰਜੋਤਾਣ ਕਰੇਣ ਧਿਕਾਣਾ.

੦ ਅਮਲੀ ਖਾਸੇਮਜ਼ਲਸੀ ਪਿਰਮਪਿਆਲਾ ਅਲੁਖ ਲਖਾਯਾ,
ਮਾਲਾ ਤਸਬੀ ਤੌੜਕੈ ਜਿਉਂ ਸਉਂ ਤਿਵੈਂ ਅਠੋਤਰ ਲਾਯਾ,
ਮੇਰੁ ਇਮਾਮ ਰਲਾਇਕੈ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨ ਨਾਂਉਂ ਗਣਾਯਾ,
ਦੁਇ ਮਿਲ ਇੱਕ ਵਜੂਦ ਹੁਇ ਚਉਪੜ ਸਾਰੀ ਜੋੜ ਜੁੜਾਯਾ,
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਖੁਦਾਇ ਪੀਰ ਗੁਰੂਸਿਖ ਪੀਰ ਮੁਰੀਦ ਲਖਾਯਾ,
ਸੱਚਸ਼ਲਬਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਸ਼ਬਦਸੁਰਤਿ ਸਚ ਸੱਚ ਮਿਲਾਯਾ,
ਸੱਚਾਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਚ ਭਾਯਾ. (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਵਾਰ ੧੬)

**ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਜਾਨ ਰਤਨਾਵਲੀ
ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-**

(੪) ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਹਾਜੀਆਂ ਨੇ ਪਛਿਆ, “ਹੇ ਫਕੀਰ ! ਤੂੰ ਹਿੰਦੁ
ਹੈਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ?” ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੋਲਿਆ, “ਮੈਂ ਹਿੰਦੁ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਹਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹਾਂ”

*ਮੰਤਕੀ, ਰਾਜਾਨੀ. †ਹਨਫ਼ੀ, ਸ਼ਾਫ਼ਈ, ਮਾਲਕੀ, ਹੰਬਲੀ.
‡ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਡਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼ਾ, ਸ਼ੂਦਰ.

ੴ ਸਾਂਖ, ਪਾਤੰਜਲ, ਨਜਾਯ, ਵੈਸ਼ੇਸ਼ਿਕ, ਮੀਮਾਂਸਾ, ਵੇਦਾਂਤ.

੦ ਇਸ ਪੌੜੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਸਾਫ਼ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਤਜਾਗਕੇ ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ
ਸਿੱਖ, ਸੱਚ ਦੇ ਖੋਜੀ ਹੋਕੇ ਸਤਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ.

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਲਛਣ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

(੫) ਜਾਗਤਜੋਤਿ* ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸਰ,
ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ.

ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਸਜੈ,
†ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ ਫੁਮੜੀ ਮਟ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ.
Xਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਾਯਾ ੯ ਤਪ () ਸੰਯਮ,

*ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ.

ਸਭ ਮੈ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੌਇ,

ਤਿਸਦੇ ਚਾਨਣ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣ ਹੋਇ. (ਧਾਮਗੀ ਮਹਲਾ ੧)

†ਏਕਾਦਸ਼ੀ ਆਦਿਕ.

ਫੁਦਸਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਪਰਖਣ ਲਈ
ਦਾਦੂ ਦੀ ਸਮਾਇਧ ਨੂੰ ਤੀਰ ਨਾਲ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ
ਪਰ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਲਾਈ. ਜੋ ਅਗਜਾਨੀ
ਸਿੱਖ ਦਿਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਮੜੀਆਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅਪਣੇ ਧਰਮ
ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹਨ.

X ਗੰਗਾ ਗਯਾ ਆਦਿਕ.

੦ ਤੁਲਾ ਛਾਯਾਪਾਤ੍ਰ ਗ੍ਰੁਹਿ ਆਦਿਕਾਂ ਦਾ ਦਾਨ.

੦ ਜੈਨੀਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕਿ ਸਾਹ ਨਾਲ ਭੀ ਜੀਵ ਨਾ ਮਰੇ,
ਔਰ ਚੁਮਾਸੇ ਵਿੱਚ ਜੁੱਤੀ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਨਾ ਮਰਣ.

੯ ਜਲਪਾਰਾ ਪੰਚਅਗਨੀ ਆਦਿਕ.

() ਅਗਜਾਨਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜਿਸ ਤੋਂ
ਸਿਵਾਯ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਈ ਪਰਮਾਰਥ ਦਾ ਲਾਭ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਰਵਾਹ-
ਗੁਰੂਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਤੋਂ ਯੋਗ ਸੇਵਾ ਨਾ ਲੈਣੀ.

(੩੩)

ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਏਕ ਪਛਾਨੈ.

ਪੂਰਨਜੋਤਿ ਜਗੈ ਘਟਮੈ,

ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਂਹਿ *ਨਖਾਲਸ ਜਾਨੈ.

(੩੩ ਸਵੈਯੋ)

(੬) ਖਾਲਸਾ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ਰਹੇ.

(ਗਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਚੋਧ ਸਿੰਘ) ੦

(੭) ਖਾਲਸਾ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀ ਕਾਣ ਕੋ ਮੇਟੇ.

[ਗਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ] *

(੮) ਦੇਤੇ ਤੀਨਪੰਥ ਕਰਲੈਹੈਂ, × ×

ਲੈ ਆਯਸ + ਗੁਰੁਦੇਵ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ੳੳ ਖਾਲਸ ਮਹਾਰਾਜ਼,
ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਯੋ ਜਗ ਖਾਲਸਾ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਸਿਰਤਾਜ਼.

ਝੂਠਪੰਥ ਸਭ ਤਜਾਗਕੈ ਏਕਪੰਥ ਦ੍ਰਿੜ ਕੀਨ,
ਪਰਮਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਜਜੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮੁਖ ਕਹਿਦੀਨ.

(ਗੁਰੁ ਫਿਲਾਮ)

(੯) ਪੁਨ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਨ ਤੇ ਨਜਾਰਾ,

ਰਚੋਂ ਪੰਥ ਯਹਿ ਬਲੀ ਅਪਾਰਾ.

(ਪੰਥਪ੍ਰਕਾਸ਼)

(੧੦) ਪੂਰਬ ਹਿੰਦ ਤੁਰਕ ਹੈਂ ਰੋਇ,

ਅਬ ਤੇ ਤੀਨ ਜਾਨੀਏ ਹੋਇ.

(ਗੁਰੁਧੁਤਾਪ ਸੁਰਯ)

ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਾਸਤੇ ਦੇਖੋ,
ਪੰਥਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ੯ ਪ੍ਰਸੰਗ:-

(੧੧) ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਨ ਤੇ ਹੈ ਨਜਾਰਾ,

* ਸ਼ੁਧ, ਨਿਰੋਲ.

੦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਸਵੇਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਵੇ ਸੇ.

‡ ਪੰਜਾਂ ਪਜਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਖੀਏ.

† ਵਾਹਗੁਰੂ ਦੀ. ੳੳ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਵਾਮੀ.

੯ ਏਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੁਬੇ
ਖਾਨਬਹਾਦੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ.

ਫਿਰਕਾ ਇਨਕਾ ਅਪਰਅਪਾਰਾ।
 ਬੜਾਹ ਨਕਾਹ ਨ ਏਹ ਕਰੈਂ ਹੈਂ,
 ਭੁਗਤ ਅਨੰਦ 'ਆਨੰਦ' ਪੜ੍ਹੈ ਹੈਂ।
 ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਣੀ ਜੋ ਮਰ ਜੈਹੈਂ,
 ਬਾਂਟਤ ਹਲੁਵਾ ਤੁਰਤ ਬਨੈਹੈਂ।
 ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ ਕਰਾਵਤ ਨਾਹੀਂ,
 ਹੱਡੀ ਪਾਂਜ ਨ ਰੰਗਾ ਮਾਂਹੀ।
 ਕਰਤ ਦਸਹਿਰਾ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਾਵਤ,
 ਅਸਨ ਬਸਨ ਗ੍ਰੰਬਨ ਕੇ ਦਯਾਵਤ。
 ਕੰਠੀ ਜੰਝੂ ਤਿਲਕ ਨ ਧਰਹੈਂ,
 ਬੱਤਪਰਸੰਤੀ ਕਦੇ ਨ ਕਰਹੈਂ।
 ਈਕਰੱਬ ਕੀ ਕਰਤ ਬੰਦਰਗੀ,
 ਰਖਤ ਨ ਐਰਨ ਕੀ ਮੁਛੰਦਰਗੀ।
 ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ,
 ਪੜ੍ਹੁਤ ਸੁਨਤ, ਨਹਿ ਮਾਨਤ ਕਾਨ।
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋ ਕਬੀ ਕਲਾਮ,
 ਤਾਂਪਰ ਰਖਤ ਇਮਾਨ ਤਮਾਮ. × ×
 ਇਕਹੀ ਬਰਤਨ ਮੇ ਸਭਕਾਹੂੰ,
 *ਆਬਹਯਾਤ ਪਿਲਾਵਤ ਤਾਹੂੰ।
 ਖਾਣਾ ਭੀ ਇਕਠੇ ਸਭ ਖੈਹੈਂ,
 ਸਕੇਬੀਰ ਆਪਸਮੇ ਵੇ ਹੈਂ।
 ਜਾਤਿ ਗੋਤ ਕੁਲ ਕਿਰਿਆ ਨਾਮ,
 ਕਰਮ ਧਰਮ ਪਿਤ ਮਾਤਾ ਕਾਮ,
 ਪਿਛਲੇ ਸੋ ਤਜਦੇਤ ਤਮਾਮ. × ×
 ਬਲਕਿ ਜੁ ਦੀਨ ਹਮਾਰੇ ਆਵੈ,

* ਅੰਮ੍ਰਿਤ.

ਮੌਕਾ ਪਾ, ਫਿਰ ਇਨ ਮੇ ਜਾਵੈ.
 ਤਿਸ ਕੋ ਭੀ ਇਹ ਸੁਧਾ ਛਕਾਇ,
 ਲੇਤ ਮਜ਼ਬ ਮੇ ਤੁਰਤ ਮਿਲਾਇ. *
 †ਤੱਤਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਜਾਹਰ,
 ਕਹਿਤ ਚਰਾਸੀ ਤੇ ਹੈ ਬਾਹਰ.
 ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਤੁਰਕੂ ਕਾਣੇ,
 ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਜਾਣੇ.
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੁਨ ਤੈਂ ਨਜਾਰੀ,

* ਦੇਖੋ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਸ ਮਿਲਾਪ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਦੀਹ ਮਿਲ ਜੰਮੇ ਦੁਇਜਣੇ, ਦੁਇਜਣਿਆਂ ਦੁਇਰਾਹ ਚਲਾਏ,
 ਹਿੰਦੂ ਆਖਣ ਰਾਮ ਰਾਮ, ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨਾਂਉਂ ਖੁਦਾਏ,
 ਹਿੰਦੂ ਪੂਰਬ ਨਿਊਂਦਿਆਂ, ਪੱਛਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਿਵਾਏ,
 ਗੰਗਾ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਨਾਏ,
 ਵੇਦ ਕਤੇਬਾਂ ਚਾਰ ਚਾਰ, ਚਾਰ ਵਰਣ ਚਾਰ ਮਜ਼ਬ ਚਲਾਏ,
 ਪੰਜਤੱਤ ਦੋਵੇਂਜਣੇ, ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਬੈਸਤਰ ਛਾਏ,
 ਇੱਕ ਥਾਉਂ ਦੋਇ ਨਾਂਉਂ ਧਰਾਏ.

ਵੁਣੈ ਜੁਲਾਹਾ ਤੰਦ ਗੰਢ, ਇੱਕ ਸੂਤ ਕਰ ਤਾਣਾਵਾਣਾ,
 ਦਰਜੀ ਪਾੜ ਵਿਗਾੜਦਾ, ਪਾਟਾ ਮੁੱਲ ਨ ਲਹੈ ਵਿਕਾਣਾ,
 ਕਾਤਣ ਕਤਰੈ ਕਤਰਣੀ, ਹੋਇ ਦੁਮੂਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਸਾਣਾ,
 ਸੂਈ ਸੀਵੇਂ ਜੋੜਕਰ, ਵਿੱਛੁੜਿਆਂ ਕਰ ਮੇਲ ਮਿਲਾਣਾ,
 ਸਾਹਿਬ ਇੱਕੋ ਰਾਹਿ ਦੁਇ, ਜਗ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਣਾ,
 ਗੁਰੂਸਿੱਖੀ ਪਰਧਾਨ ਹੈ, ਪੀਰ ਮੁਰੀਦੀ ਹੈ ਪਰਵਾਣਾ,
 ਦੁਖੀ ਦੁਬਾਜ਼ਰਿਆ ਹੈਰਾਣਾ. (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸਸ਼੍ਰੀ ਵਾਰ ੧੧)

†ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਗਜਾਤ ਆਦਮੀ “ਤੱਤਖਾਲਸੇ ਨੂੰ”
 ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਿਰਕਾ ਸਮਝਬੈਠੇ ਹਨ.

ਰੀਤਿ ਇਨੋਂ ਮੇ ਹੈਭਲਿ ਸਾਰੀ。xx
 ਪ੍ਰੇਤਪੀੜ ਗ੍ਰਹਿਪੀੜ ਨ ਮਾਨਤ,
 ਮੜੀ ਮਸਾਣੀ ਕੋ ਨ ਪਛਾਨਤ。
 ਹੰਗਾਦਿਕ ਤੀਰਥ ਨਹਿ ਜਾਂਵੈਂ,
 ਸੁਤਕ ਪਾਤਕ ਨਾਹਿ ਮਨਾਂਵੈਂ.
 ਜੁੜੂ ਤਿਲਕ ਨ ਛਾਪਾ ਧਾਰੈਂ,
 ਸ਼਼ਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੀ ਨਹਿ ਪਾਰੈਂ.
 ਬੋਦੀ ਧੋਤੀ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲੈਂ,
 ਹੋਮ ਸ਼਼ਰਾਬ ਨ * ਖਜਾਹ ਸੰਭਾਲੈਂ.
 ਮਾਨਤ ਹੈਂ ਨਿੱਜ ਮਜ਼ਬ ਚੰਗੇਰਾ,
 “ਹਿੰਦੁ” ਕਹੇ ਤੈਂ ਖਿੜਤ ਵਧੇਰਾ.
 ਰੀਤਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਰੀ ਜੇਤੀ,
 ਤਜਰਾਖੀ ਇਨ ਸਭਬਿਧ ਤੇਤੀ.
 ਬਨੇਰਹਿਤ ਸਭ ਸਕੇ ਬਰਾਦਰ,
 ਇਕ ਕੋ ਦੂਸਰ ਦੇਵਤ ਆਦਰ.
 ਹੈ ਇਨਮੇ †ਇਤਫਾਕ ਮਹਾਨ,
 ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਪੈ ਵਾਰਤ ਪ੍ਰਾਨ.

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੱਖਣ
 ਨੰ ਜਾਂਦੇਹੋਏ ਜਦ ਪੁਸ਼ਕਰ ਪਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ
 ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਹੋਯਾ,

*ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਧ ਖਾਸਕਰਕੇ ਪਿਤਰ ਦੇ ਮਰਣ ਦੀ ਤਿਥਿ ਪਰ
 ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਂਵੇਂ ਓਹ ਕਿਸੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ
 “ਖਜਾਹੀ ਸ਼੍ਰੋਧ” ਹੈ।

† ਇਸ ਗੁਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਚਾਹੇ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭੀ ਹੋਵੇ,
 ਪਰ ਮਹਾਂ ਨਿਰਬਲ ਹਨ।

(੩੭)

ਓਹ ਸੂਰਯਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਂ ਹੈ:-

(੧੨) ਵਿਪ੍ਰ ਵਣਿਕ ਤੈਂ ਆਦਿਕ ਜਾਲ,
ਤਲ ਆਏ * ਚੇਤਨ ਦਿਜ ਨਾਲ.
ਕਰ ਕਰ ਨਮੋ ਪ੍ਰਵਾਰਿਤ ਬੈਸੇ,
ਕੌਨ ਜਾਤਿ ? ਬੂਝਤ ਭੇ ਤੈਸੇ.
ਸੰਗ ਆਪਕੇ ਕੇਸਨਧਾਰੀ,
ਕਜਾ ਇਨ ਕੀ ਦਿਹੁ ਜਾਤਿ ਉਚਾਰੀ.
ਬੂਝਤ ਹੈਂ ਲਖ ਬੇਸ ਨਵੀਨ,
ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਇਮ ਕਿਨਹੁ ਨ ਕੀਨ !
ਸੁਨਕਰ ਗੁਰੁ ਫਰਮਾਵਨ ਕੀਆ:-
ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਜਗ ਮਹਿ †ਤੀਆ.
ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਦੁਹਨ ਤੇ ਨਜਾਰੋ,
ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਕੋ ਦਾਸ ਵਿਚਾਰੋ.

**ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦੁਰਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕਲਗੀ-
ਧਰ ਸੂਮੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸਤਰਾਂ
ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੱਰ ਹੋਯਾ:-**

(੧੩) ਫਰਾਹ ਦੋਇ, ਕੋ ਤੁਮਕੋ ਭਾਯੋ ? × × ×
ਕਿਸ ਮਗ ਕੋ ਇਤਕਾਦ ਰਖੰਤੇ ?
ਹਿੰਦੁ ਕਿ ਤੁਰਕ ਯਥਾ ਬਰਤੰਤੇ ?
ਸੁਨ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀਮੁਖ ਫਰਮਾਯੋ:-
ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਚਲਤ ਜਿਸ ਭਾਯੋ.
ਖੈਰਖਾਹ ਹਮ ਦੋਨਹੁ ਕੇਰ,

* ਪੁਸ਼ਕਰ ਵਿੱਚ ਚੈਤਨ ਪੰਡਿਤ ਮੁਖੀਆ ਸੀ. † ਤੀਜਾ
ਫੁ ਏਹ ਬਹਾਦੁਰਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ.

ਦੇਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਯਥਾ ਹਿਤ ਹੋਰ. ××
 ਰੋਜ਼ਾ ਬਾਂਗ ਨਮਾਜ਼ ਸੁਜਾਨ,
 ਮਸਲਮਾਨ ਇਨ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਮਾਨ,
 ਤੂ ਸੰਧਯਾ ਕਰਨੀ ਧਰ ਪ੍ਰੀਤਿ,
 ਦੇਵਲ ਪਾਹਨ ਪੂਜਨ ਰੀਤਿ,
 ਇਤਯਾਦਿਕ ਹਿੰਦੁਨ ਪਰਵਾਨ,—
 ਹਮ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਜਾਨ ਸਮਾਨ,—
 ਤਜਾਗਨ ਕਰੇ ਭਾਵ ਲਖ ਬੌਜਾ,
 ਉਤਪਤ ਕਟੋ ਖਾਲਸਾ ਤੀਜਾ.
 ਬਾਦ ਪੱਖ ਕੋ ਸਕਲ ਬਿਨਾਸਾ,
 ਧਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਕੀ ਆਸਾ (ਗੁਰੂਪ੍ਰਭਾਏ ਸੁਰਯ)

ਕੇਵਲ ਖੰਡਾਅੰਮ੍ਰਿਤਯਾਰੀ ਮਿਣ ਹੀ ਰਿਵੁ
 ਆਦਿਕਾਂ ਤੋਂ ਅਲਗ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਬਲਕਿ
 *ਸਹਿਜਯਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਹ
 ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਨਜਮਤ ਰੀਤੀਆਂ ਦੇ ਤਜਾਗੀ
 ਹੋਕੇ ਗੁਰਮਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ. ਇਸ

*“ਸਹਿਜਯਾਰੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਨੇ ਸਨੇ ਖਾਲਸਾਰਹਿਤ
 ਨੂੰ ਧਾਰਣ ਵਾਲਾ ਏਹ ਪਦ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤਣ
 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ. ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਹਜੂਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ
 ਨੇ ਸਨੇ ਸਨੇ ਪੂਰਣ ਰਹਿਤ ਧਾਰਣ ਦਾ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਨੇ ਖਾਲਸਾਰਹਿਤ ਕਠਿਨ ਜਾਣਕੇ ਸੁਗਮ (ਸਹਿਜ) ਰਹਿਤ
 ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਧਾਰਣ ਕਰੀ, ਓਹ “ਸਹਿਜਯਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਬੁਲਾਏਜਾਣ
 ਲਗਪਏ. ਸਹਿਜਯਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਣੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੇ ਜਿਗਜਾਸੂ ਸੰਸਾਰ
 ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤ੍ਰ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਤੀ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ
 ਨਾਉਂ ਸਹਿਜਯਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ.

**ਵਿਸ਼ਲ ਦੇਖੋ, ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀਦੀ ਰਾਜਾਰਵੀਂ ਵਾਰ
ਦਾ ਟੀਕਾ (ਭਗਤਰਤਨਾਵਲੀ) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਕ੍ਰਿਤ:-**

(੧੪) ਭਾਈ ਢੇਸੀ, ਭਾਈ ਜੋਧਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਏ
ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, “ਸੱਚੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ! ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ-
ਲੋਗ ਪੰਗਤਿ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣ ਦਿੰਦੇ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ
ਜਗਤਗੁਰੂ ਹੋਇਕੇ * ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹੋਂ, ਵੇਦਾਂ ਦੀ
ਬ੍ਰਾਹਮਬਾਣੀ ਤਜਾਗਕੇ ਭਾਖਾਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂ-
ਦੇ ਹੋਂ, ਜਨਮਅਸ਼ਟਮੀ ਸ਼ਿਵਰਾਤ੍ਰੀ, ਇਕਾਦਸ਼ੀ ਤਜਾਗਕੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਚਿਸ਼ਟ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਤਰਪਣ
ਸੰਧਯਾ ਪਿੰਡ ਪੱਤਲ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਤਿਆਗਕੇ
ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਕੜਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰ ਕਰਦੇਹੋਂ ਪਰ ਹੇ ਗਰੀਬ
ਨਿਵਾਜ ! ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਹਾਂ, ਅਸਾਡਾ ਤੁਸਾਂ ਉਧਾਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਭਿਮਾਨ ਅਸਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ,
ਮਹਾਰਾਜਦਾ ਨਾਮ ਅਰ ਰਾਜਾਨ ਅਸਾਂਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਯਾਹੈ.”

**ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਭਗਤਰਤਨਾ-
ਵਲੀ ਦਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ:-**

(੧੫) ਸਿੱਖਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, “ਜੀ ਸੱਚੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ! ਕਾਸ਼ਮੀਰ
ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੰਡਤ ਹੈਂਨ ਸੋ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖਾਂਨੂੰ ਨਹੀਂ
ਪੜ੍ਹਨਦਿੰਦੇ, ਕਹਿੰਦੇਹਨ, ਜੋਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇਵਬਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਖਾ
ਮਨੁੱਖਬਾਣੀ ਹੈ, ਤੇ ਤੁਸਾਂ ਨਿੱਤ ਨਮਿੱਤ ਕਰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ
ਹਨ, ਅਸੀਂ ਤੁਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ.”
ਤਾਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਾਧੇ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਆਗਜਾ ਹੋਈ ਜੋ, “ ਤੂ

*ਸਿੱਖਪਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਜਾਤਿ ਨਹੀਂ, ਏਹ ਕੇਵਲ
ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀ ਕਲਪਣਾ ਹੈ.

ਕਾਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਕੇ ਗੁਰੂਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾ।”

(੧੬) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਂਣ ਵੇਲੇ ਜੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਭੀ ਆਪ ਦੇਖ-ਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਹਿੰਦੂ ਆਦਿਕ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ, *ਯਥਾ:-

ਵਿਧਿਵਾਕਜ —

(੧) ਅੱਜ ਬੁਆਡਾ ਜਨਮ ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਪਿਛਲੀ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਵਰਣ ਗੋਤ ਐਰ ਮਜ਼ਹਬ ਆਦਿਕ ਸਭ ਮਿਟਿ-ਗਏ ਹਨ, ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਐਰ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬਕੌਰ ਮੰਨਕੇ ਜਨਮ ਪਟਣੇ ਦਾ ਐਰ ਵਾਸੀ †ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਜਾਣਨੀ.

(੨) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਿਤਜ ਸਨਾਨ ਕਰਣਾ, ਐਰ ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਤੀ ਸੂਫ਼ ਰੋਖਣੀ.

(੩) ਜਪ, ਜਾਪ, ਸਵੈਯੋ, ਰਹਿਰਾਸ ਐਰ ਸੋਹਲੇ ਦਾ ਨੇਮ ਐਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਬ ਪਾਠ ਕਰਣਾ.

* ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਐਸੇ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਮਾਤ੍ਰ ਦੇ ਅਨੇਕ ਧਰਮੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ. ਐਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਧਾਰਣ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਜੋ ਨਿਯਮ ਖਾਸ-ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੇਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਆਪ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਭਿੰਨ ਹੈ.

† ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ-ਵੰਸ਼ੀ ਬਣੋਹੋਂ. ਇਸ ਤੋਂ ਏਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਬਿਵਹਾ-ਰਿਕ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਐਰ ਰਿਹਾਯਸ਼ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂਉਂ ਛੱਡਕੇ ਪਟਣੇ ਐਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਨਾਂਉਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਏ.

(੪) ਕੇਸ ਕਿਆਣ (ਤਲਵਾਰ) ਕੱਛ ਕੰਘਾ ਐਂਤ ਕੜਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਕੱਕਿਆਂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਰੱਖਣੀ.

(੫) ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸਭ ਸਕੇਭਾਈ ਹੋਂ, ਇਸ ਲਈ ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਰਤਣ ਬਿਵਹਾਰ ਆਦਿਕ ਦਾ ਬਰਤਾਉ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈਆਂ ਜੇਹਾ ਕਰਣਾ.

(੬) ਦਸ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਰੂਪ ਜਾਣਨਾ, ਐਂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣਾ, ਐਂਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਣਕੇ ਮਨੋ ਤਨੋ ਸੇਵਾ ਕਰਣੀ ਐਂਤ ਆਗਜਾ ਪਾਲਣੀ.

(੭) ਧਰਮਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਣਾ.

(੮) ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸੌਂਧ (ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ) ਗੁਰੂ ਅਰਥ ਕੱਢਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਰਪਨ ਕਰਣਾ.

(੯) ਪੰਥ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਣਕੇ ਤਨ ਮਨ ਐਂਤ ਧਨ ਕਰਕੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਣਾ.

(੧੦) ਪਰਉਪਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨੁੱਖਦੇਹ ਐਂਤ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦਾ ਪਰਮ ਕਰਤਵਜ ਸਮਝਣਾ.

(੧੧) ਵਿਦਜਾ ਦਾ ਅਭਯਾਸ ਕਰਣਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦਾ, ਐਂਤ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਗਾਜਾਤਾਂ ਹੋਣਾ ਐਂਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਜਾ ਵ ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਭਯਾਸੀ ਬਣਨਾ.

(੧੨) ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਮਤਿ ਉੱਚੀ ਰੱਖਣੀ.

(੧੩) ਦਸਤਾਰਾ ਕੌਮੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਕੇਸਾਂਦਾ ਰੱਖਕ ਸਮਝਕੇ ਸੀਸ ਪਰ ਸਜਾਉਣਾ.

(੧੪) ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਸਤਸੰਗ ਕਰਣਾ.

(੧੫) ਮਰਣੇ ਪਰਣੇ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਗੁਰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਣੇ.

(੧੬) ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰਣਾ.

(੧੭) ਗੁਰੁਪਰਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਮੇਲ ਉਤਸਵ ਐਥਰ ਕਥਾ ਕੀਰ-

ਤਨ ਕਰਣਾ.

(੧੮) ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਪੱਕੇ ਨਮਕਹਲਾਲ ਰਹਿਣਾ.

(੧੯) ਖਾਲਸਾਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ “ਜਬੇਬੰਦੀ” ਦੇ ਗੁੜ ਮੰਤਵਜ ਦੇ ਲਾਭ ਸਮਝਕੇ ਇੱਕਸੂਤ ਵਿੱਚ ਪਰੋਏ ਰਹਿਣਾ.

(੨੦) ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਵਿੱਧ ਰੱਖਣਾ ਐਂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੜਾਂ ਜੇਹਾ ਜਾਣਕੇ ਬਿਵਹਾਰਿਕ ਐਂਤ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਯਾ ਦੇਕੇ ਲਾਜਕ ਬਣਾਉਣਾ.

(੨੧) ਜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਧਰਮਵਿਰੁੱਧ ਹੋਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਦਿਵਾਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਕੇ ਤਨਖਾਹ ਬਖਸ਼ਵਾ ਲੈਣੀ.

ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਕਿਆ—

(੨੨) ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਅਵਤਾਰ ਐਂਤ ਪੈਨੀਬਰ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ.

(੨੩) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ.

(੨੪) ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਕੁਨ ਮੁਹੂਰਤ ਗ੍ਰਾਹਿ ਰਾਸੀ ਸ਼੍ਰੋਧ ਹੋਮ ਐਂਤ ਤਰਪਣ ਆਦਿਕ ਭਰਮਰੂਪ ਕਰਮਾਂ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ.

(੨੫) ਸਿੱਖ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਨਾਲ ਸਾਕ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ.

(੨੬) ਮੀਣੇ ਮੰਦ ਧੀਰਮਲੀ ਰਾਮਰਈ, ਨੜੀਮਾਰ ਕੁੜੀਮਾਰ ਐਂਤ * ਸਿਰਗੁੰਮਾਂ ਨਾਲ ਬਰਤੋਂ ਬਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ.†

*ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਮੁੰਨਣਾ ਸਿਰਵੱਢਣ ਤੁੱਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਈਦ ਮਹਾਭਾਰਤ ਅਰ ਮਨੁਸਿਮੂਤੀ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਗੁਰੂਮਤ ਵਿੱਚ ਭੀ ‘ਸਿਰਗੁੰਮ’ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰ ਖੋ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਯਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸਿਰ ਮੁਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਗੁੰਮ ਕਰਬੈਠਦਾ ਹੈ.

†ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨਮਤ ਤਿਆਗਕੇ ਗੁਰੂਮਤ ਧਾਰਣ ਕਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਈਆਂ ਜੇਹਾ ਵਰਤਾਉ ਕਰਣਾ.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜੋ ਕੋਈ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਧੜੇ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਵੈਲਾਵੇ, ਔਰ ਆਪਣੀ ਗੁਰਿਆਈ ਥਾਪ ਕੇ ਦਸ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਯ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਰਤਣਾ.

(੨੭) ਚੌਰੀ ਯਾਰੀ ਝੂਠ ਅਨਜਾਯ ਨਿੰਦਾ ਛਲ ਕਪਟ ਵਿਸ਼ੂਆਸ-ਯਾਤ ਜੂਆ ਆਦਿਕ ਅਵਗੁਣਾ ਦਾ ਸਦਾ ਤਜਾਗ ਕਰਣਾ.

(੨੮) ਮਦਿਰਾ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਅਮਲ (ਨਸ਼ੇ) ਬੁੱਧੀ ਔਰ ਬਲ-ਨਾਸ਼ਕ ਜਾਣਕੇ ਤਜਾਗਦੇਣੇ.

(੨੯) ਸਿੱਖ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨਾਉਂ (ਨਿਰਾਦਰ ਵੈਧਕ ਹੈ) ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ.

(੩੦) ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਰਣਾ.

(੩੧) ਚੰਚਲ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਰਣੇ ਯੋਗਯ ਕਸੁੰਭੇ ਆਦਿਕ ਰੰਗ ਔਰ ਗਹਿਣੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਰਣੇ, ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭੂਸ਼ਣ ਸਮਝਕੇ ਸਦੈਵ ਧਾਰਨ ਕਰਣਾ.

(੩੨) ਕੁੱਠਾ ਤਮਾਕੂ ਮੁੰਡਨ ਅਤੇ ਪਰਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਧਰਮਨਾਸ਼ਕ ਜਾਣਕੇ ਸਦਾ ਤਜਾਗ ਕਰਣਾ.

(੩੩) ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਔਰ ਮੜ੍ਹੀ ਮਟ ਪਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਯਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ.

(੩੪) ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਸੁੱਖਣੀ.

(੩੫) ਬੇਗਾਨਾ ਹੱਕ (ਰਿਸ਼ਵਤ ਆਦਿਕ) ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ.

(੩੬) ਗੁਰਦੂਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਤੀਰਥ ਔਰ ਧਾਮ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ.

(੩੭) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਜਿਤਨੇ ਭੇਖ ਮਾਤ੍ਰ ਔਰ ਗੁਰੁ-ਘਰ ਦੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਹੈਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਈਰਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ, ਔਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਿਲਿਆਂਉਣਾ। “ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਵੱਤ ਦਾ ਭਲਾ”
ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭਦਾ ਹਿਤ ਚਾਹੁਣਾ।

- (੩੮) ਕਲਫ ਨਹੀਂ ਲਾਂਉਣੀ, ਚਿੱਟੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਚੁਗਣੇ।
- (੩੯) ਕੰਨਜਾ ਦਾ ਧਨ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ।
- (੪੦) ਯਾਚਨਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ।
- (੪੧) ਰਣ ਵਿੱਚ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।

ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਸਾਹਿਬ “ਤੌਸੀਫ਼ੋਸਨਾ” ਵਿੱਚ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਕਥਨ ਕਰਦੇਹੋਏ ਗੁਰੂ-
ਮਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਈਸਾਈ ਆਦਿਕ ਧਰਮਾਂ
ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਔਰ ਸ੍ਰੋਸ਼ਟ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

(੧੭), “ਹਿੰਦੂ, ਨਾਸਤਿਕ, ਯਹੂਦੀ, ਈਸਾਈ, ਦਾਊਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ,
ਪੀਰ ਔਰ ਪੈਗੰਬਰ ਆਦਿਕਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤ ਉੱਚੇ
ਹੈਨ।” ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖਪਰਮ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰੋਮਣੀ ਹੈ।

ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਆਪ
ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ “ਹਮ ਹਿੰਦੂ
ਨਹੀਂ” ਮਨਉਕਤਿ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ, ਕਿੰਤੂ ਗੁਰੂਮਤ
ਔਰ ਗੁਰੂਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਔਰ ਮੰਨਦੇ
ਹਨ।

‡ ਜੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਰਸਤੇ
ਪਰ ਲਿਆਂਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਣਾ, ਪਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਨੁਕਸਾਨ
ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਕਜੋਂਕਿ ਆਪਣੇ ਅੰਗ ਛੇਦਨ ਕਰਕੇ ਕੋਈ
ਪੁਰਸ਼ ਉੱਨਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ।

(ੴ) ਜੇ ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ੍ਯੇ ਕਾਰਣ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਂ, ਤਾਂ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਯਹੂਦੀਆਂ (J E W S) ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇਹਨ, ਅੰਗ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਕੁਰੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ (C O L L Y- R I D I E N S) ਅੰਗ ਯਹੂਦੀ ਆਦਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਯਹੂਦੀ ਆਦਿਕ ਕੌਂਝੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ? ਅੰਗ ਉਹ ਭੀ ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ ਕੌਂਝੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ? ਅੰਗ ਖਾਸਕਰਕੇ ਜੋ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਈਸਾਈ ਅੰਗ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ੍ਹੇ ਹਨ, ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕੌਂਝੋਂ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ ?

(ੴ) ਖਾਨ ਪਾਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਂ, ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਈਸਾਈ *ਮੁਸਲਮਾਨ ਫੰਬੰਧ ਅੰਗ ਪਾਰਸੀ ਆਦਿਕਾਂ ਦਾ ਭੀ ਖਾਨਪਾਨ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਥਾ ਇਤਨੇਮਾਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਏਹ ਸਭ ਮਜ਼ਹਬੀ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਹੇ ਜਾਸਕਦੇ ਹਨ ?

*ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਰਨਾਂ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਕੇਵਲ ਸੂਰ ਖਾਣੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ.

ਫੰਬੰਧਮਤ ਵਿੱਚ ਮਾਂਸ ਖਾਣਾ ਮਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਯ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੰਗ ਜਾਪਾਨੀ ਖਾਨ ਪਾਨ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕਨਿਯਮ ਨਾ ਸਮਝਕੇ ਸੂਤੰਤ੍ਰਤਾ ਪੂਰਬਕ ਸਭ ਸਾਬ ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ.

ਐਂਡ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਪਰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਧਰਮਪੁਸ਼-
ਤਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਹੈ ਉਹ ਭੀ ਆਪਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣੀ ਮੁਨਾ-
ਸਬ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਪ ਸਮਝਲਓਂਗੇ
ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਖਾਨ ਪਾਨ ਵਿੱਚ
ਕਿਤਨਾ ਭੇਦ ਹੈਂ--

(੯) ਜੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਸਾਕ ਨਾਤੇ ਹੋਣ ਕਰ-
ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਆਖਦੇ ਹੋਂ, ਤਾਂ ਯਹਦੀ ਈਸਾ-
ਈ ਬੌਧ (ਜਾਪਾਨੀ ਔਰ ਚੀਨੀ) ਆਦਿਕਾਂ ਦੀਆਂ
ਆਪਸਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂ
ਏਹ ਸੰਬੰਧਮਾੜ੍ਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ
ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?

ਐਂਡ ਆਪਣੂੰ ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ ਵੇਲੇ ਮੁਗਲੀਆ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਕ ਨਾਤੇ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਸੇ, ਐਂਡ ਏਹ ਬਾਤ

*ਚਾਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਛੂਤਛਾਤ ਦਾ ਵਹਿਮ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ। ਅਨਜਪਰਮੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਣ ਨਾਲ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਭੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧਹੈ ਕਿ ਨੌਸ਼ੇਰਵਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸਚਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੇਟੀ ਮਾਰਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅੰਤ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਬੇਟੀ, ਹਿੰਦੂਚੁੜਾਮਣੀ ਰਾਣਾ ਉਦਯਪੁਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਸੀ, ਅੰਤ ਬਾਬਿਲ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਿਲਜੂਕਸ ਦੀ *ਪੁਤ੍ਰੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਚੰਦ੍ਰਗੁਪਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਯਾ ਸੀ. ਅੰਤਾਂ ਹਿੰਦੀਬਾ, ਉਲੂਪੀ ਆਦਿਕ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂਦਾ ਸੰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰੋਮਣੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ਸੀ ਹਿੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ.

ਅੰਤ ਹਿੰਦੂ ਆਦਿਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕਰਣ ਬਾਬਤ ਜੋ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਆਰਜਾ ਹੈ ਉਹ ਭੀ ਏਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੰਨੇ ਹਾਂ:-

(੧) ਨਾਤਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਕਰੋ.

(ਗੁਰਿਤਡਾਬਾ ਭਾਈ ਚੇਪਾ ਮਿੰਘ ਦਾ)

(੨) ਕੰਨਜਾ ਕੇ ਮਾਰੋ, ਮੌਨੇ ਕੇ ਕੰਨਜਾ ਦੇਵੇ ਸੋ ਫੁਤਨਖਾਹੀਆ ਹੈ.

ਸਿੱਖ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪੁਤ੍ਰੀ ਦਈ, ਸੁਧਾ ਸੁਧਾ ਮਿਲ ਜਾਇ.
ਦਈ ਝੂ ਭਾਦਣੀ ਕੇ ਸੁਤਾ,

*ਏਹ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਪੇਤੀ ਸੀ.

+ ਦੇਖੋ, ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕ੍ਰਿਤ ਭੂਗੋਲ ਹਸਤਾਮਲਕ,
ਭਾਗ ੧ ਸਫ਼ਾ ੨੮. ਫੁਂਡਯੋਗ.

ਝੂਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ “ਚੁੜਾਕਰਣ” ਸੰਸਕਾਰ ਅਰਮ੍ਭਿਤਕ-
ਕ੍ਰਿਯਾ ਪਰ ਭੱਦਣ ਕਰਾਉਣਵਾਲਾ. ਭਾਵ ਅਸਿੱਖ ਤੋਂ ਹੈ.-

ਇਅਹਿ ਮੁਖ ਅਮੀ ਚੁਆਇ.

[ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਸੰਘ]

(੩) ਕੰਨਜਾਂ ਦੇਵੈ ਸਿੱਖ ਕੋ ਲੇਵੈ ਨਹਿ ਕੁਛ ਦਾਮ,

ਸੋਈ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਹੈ ਪਹੁੰਚੇਗੇ ਮਮਧਾਮ. (ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਯ)

(੪) ਕੰਨਜਾ ਜਬ ਵਰਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਤਬ ਸੰਯੋਗ ਕਰੋ, ਛੋਟੀ
ਬਾਲਕੀ ਕਾ ਸੰਯੋਗ ਨਾ ਕਰੋ, ਔਰ ਸੰਯੋਗ ਐਸੀ ਕੁਲ ਵਿਖੇ ਕਰੋ
ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਹੋਵੇ. (ਧ੍ਰਿਮ ਸੁਭਾਰਨ)

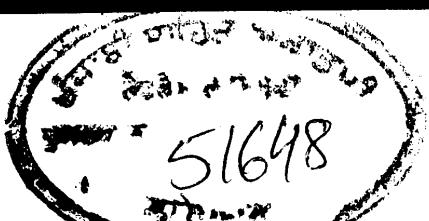
(੮) ਜੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਕਾਰਣ ਸਿੱਖਾਂ
ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਝਦੇਹੋਂ ਤਾਂ ਈਸਾਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆ-
ਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਆਪ ਹਿੰਦੂ ਜਾਣੋ, ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹਿਣ
ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭੀ “ਹਿੰਦੂ”
ਅਰਥਾਤ “ਇੰਡੀਅਨ” ਕਹਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ
ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ.

—ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਭੀ ਮ੍ਰਿਤਕਕਰਮ ਕਰਣ ਲਈ
ਨਾਈ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ ਸੇ. ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਪਰ
ਦੇਖੋ ਭਗਤਰਤਨਾਵਲੀ.

ਇਅਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੁਤ੍ਰੀ ਦੇਣੀ ਐਸੀ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਸੱਪ ਨੂੰ ਦੁੱਧ (ਅਮ੍ਰਿਤ)
ਪਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ਼ਟ ਇੱਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ
ਪਤੀ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ,
ਜੋ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਹੈ. ਔਰ
ਅਸਿੱਖ, ਸਿਖਕੰਨਜਾ ਨੂੰ ਭੀ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਕਰਦਿੰਦਾ ਹੈ.
ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਨੂੰ ਐਸੇ ਮਾਲੂਮ ਹੈਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖਣੋਂ ਕਲਮ ਕੰਬਦੀ ਹੈ.

(ਹ) ਐਰ ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ' ਪਦ ਦੇ ਅਰਬ ਬਹੁਤ ਉੱਤਮ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਪਦ ਸਮਝਕੇ ਗਿਲਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ ਚਾਹੀਏ, ਐਰ ਆਪਣੇ ਅਰਬ ਦੀ ਤਾਈਦ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕੋਸ਼, ਮੇਰੁਤੰਤ੍ਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਰ ਕਾਲਿਕਾ ਪੁਰਾਣ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਣੇ ਦੱਸੇ ਹੈਨ, ਸੋ ਇਸਪਰ ਸਾਡਾ ਏਹ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇਵਬਾਣੀ ਅਰ ਮਲੇਛ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਲੀ ਦਾ ਪਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗਿਲਾਨੀ ਯੋਗਯ ਨਹੀਂ, ਅਰ ਆਪ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਯ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਅਰਬ ਉੱਤਮ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਨੂੰ ਮੁਬਾਰਿਕ ਹੋਣ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਬੁਰਾ ਨਾਂਉਂ ਹੈ, ਕਿੋਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਤ ਦਾ ਚਾਹੇ ਕੌਹਾ ਹੀ ਨਾਂਉਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਮਤ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ ਚਾਹੀਂਦੀ, ਜੈਸੇ ਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ "ਪਾਗਲ ਪੰਥ" ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਜਾਈਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਨੂੰ ਪਾਗਲ-ਪੰਥੀ ਨਾ ਕਹਾਓ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮੁਰਖਤਾ ਹੈ।

ਐਰ "ਹਿੰਦੂ" ਨਾਂਉਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਫਾਰਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦੂਨ ਜਾਣਦੇ

(੫੦)

ਹਨ ਅੰਤ ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਸ਼ੀਨਿਵਾਸੀ ੪੫
ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੇ ਸਾਲ ੧੯੨੦ ਵਿੱਚ ਵਜਵਸਥਾ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ—

“ਹਿੰਦੂ ਯਵਨਸੰਕੇਤ ਪਦ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਹਿੰਦੂ ਕਹਾਨਾ
ਸਰਵਥਾ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ”

ਅੰਤ ਅੱਜਤਾਈ “ਭਾਰਤੋਧਾਰਕ” ਆਦਿਕ
ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਏਹੀ ਲਿਖਿਆਜਾਂਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ
ਕਿ, ਹਿੰਦੂ ਨਾਂਉਂ ਮਲੇਛਾਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ
ਆਰਯਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਕਹਾਉਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਅੰਤ ਨਾ
ਆਰਯਾਵਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਆਖਣਾ ਲੋੜੀਏ.

ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਵੇਦਾਂ, ਖਟਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ, ਸਿੰਮੂਤੀਆਂ ਅਤੇ
ਰਾਮਾਯਣ, ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ*, ਆਸ਼ਚਰਯ ਦੀ ਗੱਲ
ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਆਪ ਦੇ ਕੋਸ਼ਾਂ ਅੰਤ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿੱਚੋਂ
ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਹੈ,
ਪਰ ਕੇਹਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਏਹ ਉੱਦਮ ਇਸ ਚਰਚਾ
ਦੇ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ. ਵਿਦ੍ਵਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਹੁਣ ਆਪ ਦਾ ਏਹ ਯਤਨ ਨਿਸਫਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ.

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ “ਹਿੰਦੂ” ਪਦ

*ਏਹ ਗੱਲ ਆਪ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂਮਤ ਵਿੱਚਹੀ ਦੇਖੋ ਗੇ ਕਿ
ਧਰਮਮੂਲ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਉਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ.

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਡਾ.) ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਕੌਰਲੀ

ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਤੋਟਾ

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਣਕੇ ਭਾਰਤੇਂਦੂ ਬਾਬੂ
ਹਰੀਸ਼ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਯਾਦ ਆਯਾ ਹੈ, ਜਿਸ
ਦਾ ਸਾਰ ਇਉਂ ਹੈ:-

ਦੱਖਣਾ ਦੇਕੇ ਜੇਹੀ ਵਜਵਸਥਾ ਚਾਹੀਏ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ
ਸਕੀਦੀ ਹੈ, ਅੌਰ ਜੋ ਬਾਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਧ ਕਰਾਂਉਣੀ ਚਾਹੋਂ
ਸੋ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ:-

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਕਿਸ ਪੰਡਿਤਜੀ! ਆਪ ਕ੍ਰਿਸਤਾਨ ਅੌਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ
ਨੂੰ ਭੀ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅੌਰ ਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਧ ਕਰਸਕਦੇ
ਹੋਣੇ ?

ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ--ਹਾਂ, ਦੱਖਣਾ ਲਿਆਓ,
ਹੁਣੇ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੰਨੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ--ਭਲਾ ਕਿਸਤਰਾਂ ?

ਪੰਡਿਤ ਜੀ--ਭਾਈ ! ਕ੍ਰਿਸਤਾਨ ਅੌਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ
ਸੁਧੁੱਧ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਨ, ਅਸਲ ਬਾਤ ਇਉਂ ਹੈ ਕਿ—ਯਾਦਵਾਂ ਦੇ ਦੋ
ਪੁਰੋਹਿਤ ਸੇ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਮੰਨਿਆ ਕਰਦੇਸੇ। ਇਸ
ਕਰਕੇ ਉਸ ਪੁਰੋਹਿਤ ਦਾ ਨਾਂਉਂ “ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮਾਨਜ” ਸੀ, ਦੂਜੇ
ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ +ਮੁਸ਼ਲਿ (ਬਲਭਦ੍ਰ) ਮੰਨਿਆਂ ਕਰਦਾ
ਸੀ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਨਾਉਂ “ਮੁਸ਼ਲਿਮਾਨਜ” ਸੀ। ਏਹ ਦੋਵੇਂ
(ਕ੍ਰਿਸਤਾਨ ਅੌਰ ਮੁਸਲਮਾਨ) ਮਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰੋਹਿਤਾਂਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹਨ。
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੁਧੁੱਧ ਉਚਾਰਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਸ ਵਾਸ-
ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮਾਨਜਦੀ ਜਗਾ ਕ੍ਰਿਸਤਾਨ, ਅੌਰ ਮੁਸ਼ਲਿਮਾਨਜ ਦੀ ਜਗਾ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਖਣ ਲੱਗਾਪਏ ਲਿਆਓ ਦੱਖਣਾ ! ਬੁਆਨੂੰ ਹੁਣੇ

+ ਬਲਭਦ੍ਰ ਅਪਣੇ ਹਥ ਵਿੱਚ ਹਲ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਲ ਰਖਦਾ ਹੋਂਦਾ
ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ “ਹਲੀ” ਅੌਰ “ਮੁਸ਼ਲੀ” ਆਖਦੇ ਸੇ।

ਏਹ “ਵਜਵਸਥਾ” ਲਿਖਕੇ ਦੇਈਏ.

**ਪੜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਸਾਨੂੰ ਆਪਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪਦ
ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਧ ਹੋਣਾ ਭੀ ਅਜੇਹੀ ਵਜਵਸਥਾ ਦਾ
ਹੀ ਫਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।**

ਹਿੰਦੂ-ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈঃ—

“ਹਿੰਦੂ ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹੀ” [ਵਰ ਆਮਾ]

**ਸਿੱਖ-ਹਿੰਦੂ ਸਾਹਿਬ ! ਤੁਕ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹ-
ਕੇ ਅਗਜਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੋਖਾ ਟਾ ਦੇਓ। ਏਸ ਸ਼ਬਦ
ਵਿੱਚ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਆਖੀ,
ਪਯਾਨ ਦੇਕੇ ਸੁਣੋ ! ਗੁਰੂਸ਼ਬਦ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ—**

ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਸਿਫਤ ਸਰੀਅਤ ਪੜ ਪੜ ਕਰਹਿ ਵੀਚਾਰ, × ×
ਹਿੰਦੂ ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹੀਨ ਦਰਸਨ ਰੂਪ ਅਪਾਰ, × ×

ਸਤੀਆਂ ਮਨ ਸੰਤੋਖ ਉਪਜੈ ਦੇਣੈਕੈ ਵੀਚਾਰ, × ×

ਚੋਰਾਂ ਜਾਰਾਂ ਤੈ ਕੁੜਿਆਰਾਂ ਖਾਰਾਬਾਂ ਵੇਕਾਰ, × ×

ਨਾਨਕ ਭਗਤਾਂ ਭੁਖ ਸਾਲਾਹਣ ਸਚਨਾਮ ਆਧਾਰ। [ਵਰ ਆਮਾ]

ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ-ਕਿ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਪ-
ਣੀ ਸ਼ਰਾਦਾ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਗਾਂਡੀਂ ਦੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੂ ਖਟ-
ਦਰਸਨ ਅਤੇ ਸੰਖ ਚੱਕ੍ਰ ਤਿਸੂਲ ਆਦਿਕਧਾਰੀ
ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਚਤੁਰਭੁਜੀ ਪੰਚਮੁਖੀ ਆਦਿਕ ਅਦ-
ਭੁਤ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦਾਨੀਲੋਕ
ਦਾਨ ਦੇਕੇਹੀ ਤਸੱਲੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚੋਰ

ਯਾਰ ਆਦਿਕ ਕੁਕਰਮੀ ਮੰਦਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਗਨ ਹਨ, ਪਰ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ! ਤੇਰੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾਂ ਦੀ ਹਰ ਵੈਲੇ ਭੁੱਖ (ਚਾਹ) ਹੈ, ਅੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?

ਹਿੰਦੂ-ਦੇਖੋ ! ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਛੱਕੇ ਛੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਯਥਾਂ—

ਸਗਲ ਜਗਤ ਮੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਗਾਜੈ,
ਜਗੈ ਧਰਮ ਹਿੰਦੂ ਸਗਲ ਦੰਦ ਭਾਜੈ.

ਅੋਰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਮੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ! ਸਿੱਖ ਮਤ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੰਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਬੈਰਾਗੀ ਸੰਨਜਾਸੀ ਆਦਿਕ ਹਨ “ਕੇਮ” ਨਹੀਂ ਹੈ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਕੇਮ ਅੋਰ ਪੰਥ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਐਵੇਂ ਰੋਲਾ ਮਚਾ ਰਹੇ ਹੋਂ. ਕੇਮ ਓਹ ਹੋਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇ, ਆਪ ਕੇਵਲ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਂ.

ਸਿੱਖ-ਮੇਰੇ ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਏਹ ਛੰਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਨਹੀਂ. ਏਹ

ਦੁਰਗਾਭਗਤ ਭਾਈ ਸੁਖਾਸਿੰਘ (ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ
ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ) ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਦਸਵੇਂ ਬਾਦ-
ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੈਨ ਉਹ ਚੰਗੀਤਲਾਂ
ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ * “ਹਮਨ” ਐਂਹ “ਤੁਮਨ”
ਪਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਵਯ ਵਿੱਚ ਕਦੇ
ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ, ਐਂਹ ਏਲੀਨਿਰੱਖਰ (ਅਨਪੜ੍ਹ)
ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਆਪ ਦਾ ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ ਕਿ ਡੱਕੇ ਛੁੱਦ
ਦਸਵੇਂ ਸਤਗੁਰੂ ਦੀ ਹੀ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਓ ਸ਼੍ਰੋਧਾ
ਨਾਲ ਕੰਨਦੇਕੇ ਸੁਣੋ, ਡੱਕੇ ਆਪ ਦੇ ਕੇਹੇ ਡੱਕੇ
ਛੁਡਾਉਂਦੇ ਹਨ:--

ਮੜ੍ਹੀ ਗੋਰ ਦੇਵਲ ਮਸੀਤਾਂ ਗਿਰਾਯੰ,
ਤੁਹੀਂ ਏਕ ਅਕਾਲ ਹਰਿ ਹਰ ਜਪਾਯੰ.
ਮਿਟੇਂ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਠਾਰਾਂ ਪੁਰਾਨਾ,
ਮਿਟੇ ਬਾਂਗ ਸਲਵਾਤ ਸੰਨਤ ਕੁਰਾਨਾ,
ਸਗਲ ਜਗਤ ਮੇ ਖਾਲਸਾਪੰਬ ਗਾਜੈ,
ਜਗੈ ਧਰਮਹਿੰਦੂ, ਸਕਲ ਦੂੰਦ ਭਾਜੈ.

ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਦਯਾ ਕਰਕੇ ਏਹ ਦੱਸੋ, ਕਿ ਦੇਵ-
ਮੰਦਿਰ, ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਐਂਹ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦਾ ਮਲੀਆ-
ਮੇਟ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੇਹੜਾ ਹਿੰਦੂਪਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ

* ਸੁਣੋ ਤੁਮ ਭਵਾਨੀ ਹਮਨ ਕੀ ਪੁਕਾਰੋ, × ×
ਤੁਮਨ ਦ੍ਰਾਰ ਪਰ ਸੀਸ ਅਪਣਾ ਘਸਾਉਂ।

ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਹੈਲਾਉਣ ਲਈਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ
ਛੱਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਗਈ ਹੈ? ਔਰ ਆਪ
“ਦੂਦ” ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਭੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਇਸ
ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀ! ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ
ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਿਕ ਕੋਈ ਪੰਜ ਭੀ
ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਨਾ ਰਹੇ, ਕੇਵਲ
ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਰਹਿਜਾਵੇ.

ਐਰ ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਜ
ਹੈ, ਕੌਮ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਪਰ ਦੇਖੋ! ਆਪਦੇ ਹੀ ਪੜਾਰੇ
ਛੱਕੇ ਕੀ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ:-

ਦੁਹੂ ਪੰਜ ਮੇਂ ਕਪਟਵਿਦਯਾ ਚਲਾਨੀ,
ਬਹੁਰ ਤੀਸਰਾਪੰਜ ਕੀਜੈ ਪ੍ਰਧਾਨੀ,
ਕਰੋਂ ਖਾਲਸਾਪੰਜ ਤੀਸਰ ਪ੍ਰਵੇਸਾ,
ਜਗੈਂ ਸਿੰਘ ਜੋਧੇ ਧਰੈਂ ਨੀਲਭੇਸਾ।

ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀ! ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੰਨੇਹੋਏ ਛੱਕੇ ਹਿੰਦੂ
ਐਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ “ਪੰਜ” ਹੀ ਦਸਦੇ ਹਨ,
ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ, ਦੱਸੋ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਆਪ ਦੇ
ਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ “ਕੌਮ” ਪਦ, ‘ਹਿੰਦੂ’ ਪਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕਿਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?
ਅਸੀਂ ਆਪ ਤੋਂ ਏਹ ਭੀ ਮਾਲੂਮ ਕਰਣਾ ਚਾਹੁੰਨੇ

ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਤਨੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਜਾਣ ਪਰ ਕੋਈ ਮਤ ਕੇਮ ਕਹਾਉਣਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਤ ਈਸਾਈ ਮਸਲਮਾਨ ਆਦਿਕ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਮਰਦਮਸੁਮਾਰੀ ਹੋਣਪਰ ਕੇਮ ਕਹਾਉਣਲੱਗੇ ਸੇ ?

ਹਿੰਦੂ--ਆਪ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੰਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ.

ਸਿੱਖ--ਸਾਖੀਆਂ ਬਾਬਤ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆਗਯਾ ਹੈ, ਏਥੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਸਾਖੀ ਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ.

ਅੰਤ ਦੁਖੀ ਦੀਨ ਦੀ ਰਖਯਾ ਕਰਣੀ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਜੇ ਸ਼ਰਣਾਗਤ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਰਖਯਾ ਵਸਤੇ ਇਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਅਨਰਥ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਦੇਂਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਏਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ

ਹਿੰਦੂ ਸੇ, ਸਰੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇ ਗ਼ਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਔਹੋ-
ਗ਼ਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਸਿਆਹ ਮਿਰਚਾਂ ਫੂਕਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਾਰਾ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਦੋ ਮਝਹਬਾਂ ਤੋਂ ਇਕ
ਕਰਣ ਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਾਲਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ
ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਇੱਕ *ਤੀਸਰਾ ਮਝਹਬ
“ਖਾਲਸਾ” ਹੋਵੇਗਾ। ਔਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੇਵਲ
ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੀਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਰੋਂ ਸੰਸਾਰ-
ਮਾਤ੍ਰ ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਕਰਬਾਨ ਕੀਤਾ
ਹੈ, ਜੈਸਾਂ ਕਿ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇਂ ਹੈ, ਯਥਾ:-

ਸਾਧੁਨ ਹੇਤ ਇਤੀ ਜਿਨ ਕਰੀ,
ਸੀਸ ਦੀਆ, ਪਰ ਸੀ ਨ ਉਚਰੀ.

ਆਪ ਕਿਸੇ ਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ ਭੀ ਏਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ
ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ “ਸਾਧੁ” ਪਦ ਹਿੰਦੂ ਵੋਧਕ ਹੈ।

ਐਂਡ ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਉਪ-
ਦੇਸ਼ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖੀ ਦੀਨ ਅਨਾਥ
ਦੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰੋ, ਇਸੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਸਿੱਖਾਂ
ਨੇ ਜੋ ਜੋ ਉਪਕਾਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਪਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਐਂਡ

*ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੌਮਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਐਂਡ ਮੁਸ-
ਲਮਾਨ ਦੋ ਹੀ ਬੀਆਂ, ਜੇ ਈਸਾਈ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾਕੌਮ ਨੂੰ ਚੌਬਾ ਅਬਵਾ ਪੰਜਵਾਂ ਆਦਿਕ
ਕਬਨ ਕੀਤਾਜਾਂਦਾ।

ਅਨਜਾਇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰੀਆਂ
ਹੈਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ
ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੂੰ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਈਸਾਈ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣਾ ਅੰਗਹੀ ਸਮ-
ਝਦੇ ਹਾਂ ਐਰ ਸਭ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲਾ ਬਰ-
.ਤਾਉਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਐਰ ਸਦੈਵ ਕਰਣਾ ਚਾਹੁੰਨੇ ਹਾਂ,
ਪਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਖ਼ਜਾਲ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ
ਹੋਸਕਦੇ, ਕਿੋਂਕਿ ਸਾਡਾ ਇਸ਼ਟ, ਉਪਾਸਨਾ ਐਰ
ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਦਿਕ ਆਪਣੀ ਕੁੰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਤੋਂ ਅਲਗ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ-
ਕੁੰਮ ਹਿੰਦੂ ਈਸਾਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ
ਵੱਖਰੀ ਕੁੰਮ ਹੈ.

ਵਿਥਾ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਅੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਖਧਰਮਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ
ਹਵਾਲੇ ਦੇਕੇ ਦੱਸਦੇ ਏਹੇ ਕਿ ਆਪ ਦਾ ਐਰ ਸਾਡਾ
ਕਿਤਨਾ ਭੇਦ ਹੈ:-

(੧) ਵੇਦ ਸਿਮੂਤੀ ਪੁਰਾਣ.

ਆਪ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼੍ਵਰ ਦੇ ਸ਼੍ਵਾਸ *ਨਿਤਜ ਐਰ

*ਗੁਰੂਮਤ ਵਿੱਚ ਵੇਦ ਪੁਸਤਕ ਨਿੱਤਜ ਨਹੀਂ, ਯਥਾਂ-

“ਸਾਸਤ ਸਿਮੂਤ ਬਿਨਸਹਿਰਗੇ ਵੇਦਾ. (ਗਊਸੀਮ : ੫)

ਸਿਖ੍ਰਤੀ ਪੁਰਾਣ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਰੰਬਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅੰਨ੍ਤ ਉਸ ਦੇ ਆਸ਼ਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਾਖੀਆਂ ਆਦਿਕ ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਏਹ ਹੁਕਮ ਹੈ:-

- (ਓ) ਸਤਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ,
ਕਹਿੰਦੇ ਕਚੇ ਸੁਣਦੇ ਕਚੇ ਕਚੀਂ ਆਖ ਵਖਾਣੀ।
(ਅ) ਬਾਣੀ ਤੇ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰਬਾਣੀ।
(ਅਨੰਦ ਮ : ੩)

(ਇ) ਸਭਸੈ ਉਪਰ ਗੁਰੁਸਬਦ ਵਿਚਾਰ,
ਹੋਰ ਕਥਨੀ ਬਦਉ ਨ, ਸਗਲੀ ਛਾਰ,

(ਗਭਕਲੀ ਅਸਟਥਦੀ ਮ : ੪)

(ਘ) ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਵਰਤੀ ਜਗ ਅੰਤਰ ਇਸ ਬਾਣੀ ਤੇ ਹਰਿਨਾਮ
ਪਾਇਦਾ (ਮਾਰੁ ਮ : ੧)

(ਹ) ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਇਸ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣ. (ਸ੍ਰੀਗਾਗ ਮਹਲਾ ੩)
(ਕ) ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤ ਸਤ ਕਰ ਜਾਣਹੁ ਸਿਖਹੁ ! ਹਰਿ
ਕਰਤਾ ਮੁਹਹੁ ਕਢਾਏ। (ਗਊੜੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

(ਖ) ਭਗਤਭੰਡਾਰ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਲਾਲ,
ਗਾਵਤ ਸੁਣਤ ਕਮਾਵਤ ਨਿਹਾਲ. (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫)

(ਗ) ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਸਾਗਰ ਭਰਿਆ,
ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਲਾਗੇ ਤਿਨ ਹਥਚੜਿਆ। (ਆਸਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫)

(ਘ) ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਹੁ, ਭਾਈ,
ਓਹ ਸਫਲ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ। (ਸੇਰਠ ਮਹਲਾ ੫)

- (ਕ) ਭਣਤ ਨਾਨਕ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰ,
ਸਾਚੀਬਾਣੀ ਸਿਉ ਧਰੇ ਪਿਆਰ.
ਤਾਂਕੋ ਪਾਵੈ ਮੋਖਦੁਆਰ,
ਜਪ ਤਪ ਸਭ ਇਹ ਸਬਦ ਹੈ ਸਾਰ. (ਘਨਾਮਗੀ ਮ : ੩)
- (ਚ) ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ, ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ,
ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕਜਨ ਮਾਨੈ, ਪਰਤਖ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ. (ਨਟ ਮ : ੪)
- (ਛ) ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤ ਸਤ ਕਰ ਮਾਨਹੁ,
ਇਉ ਆਤਮਰਾਮਹਿ ਲੀਨਾ ਹੇ. (ਮਾਰੂ ਮ : ੫)

**ਪੜ੍ਹਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਆਪ
ਦੇ ਧਰਮਪਸਤਕਾਂ ਪਰ ਜੋ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਰਾਯ ਹੈ
ਆਪ ਨੂੰ ਓਹ ਭੀ ਸੁਣਾਉਣੇ ਹਾਂ:-**

- (ਉ) ਸਾਸਤ ਬੇਦ ਬਕੈ ਖੜੋ ਭਾਈ, ਕਰਮ ਕਰਹੁ ਸੰਸਾਰੀ,
ਪਾਖੰਡ ਮੈਲ ਨ ਚੂਕਈ ਭਾਈ, ਅੰਤਰ ਮੈਲ ਵਿਕਾਰੀ. (ਸੋਰਠ ਮ : ੧)
- (ਅ) ਪੰਡਿਤ, ਮੈਲ ਨ ਚੂਕਈ ਜੋ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹੈ ਜੁਗ ਚਾਰ. (ਸੋਰਠ ਮ : ੩)
- (ਇ) ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਸੰਸਾਰ *ਹਭਾਹੂ ਬਾਹਰਾ,
ਨਾਨਕ ਕਾ ਪਾਤਸਾਹ ਦਿਸੈ ਜਾਹਰਾ. (ਆਮਾ ਮ : ੫)
- (ਸ) ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਇਨ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਮੁਕਤਿ
ਨ ਹੋਈ. (ਸੂਹੀ ਮ : ੫)
- (ਹ) ਬ੍ਰਹਮਾ ਮੂਲ ਵੇਦਅਭਿਆਸਾ,
ਤਿਸ ਤੇ ਉਪਜੇ ਦੇਵ ਮੋਹਿਪਿਆਸਾ,
ਤੈਗੁਣ ਭਰਮੇ ਨਾਹੀਂ ਨਿਜਘਰ ਵਾਸਾ. (ਗਉੜੀ ਅਸਟਪਦੀ, ਮ : ੩)
- (ਕ) ਤੈਗੁਣਬਾਣੀ ਵੇਦਵੀਚਾਰ,
ਬਿਖਿਆ ਮੈਲ ਬਿਖਿਆ ਵਾਪਾਰ. (ਮਲਾਰ ਮ : ੩)
- (ਖ) ਬੇਦ ਕੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਭਾਈ,
ਤਸਾਂਕਲ ਜੇਵਰੀ ਲੈ ਹੈ ਆਈ. (ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ)

*ਸਭ ਤੋਂ.

+ਸੰਗੁਲ.

(ਗ) ਬੇਦ ਕਤੇਬਫਿਡਤਰਾ ਭਾਈ ਦਿਲ ਕਾ ਫਿਕਰ ਨ ਜਾਇ。
(ਤਿ ਲੰਗ ਕਥੀਰ)

(ਘ) ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪੰਨ ਪਾਪ ਵੀਚਾਰਦੇ, ਤਤੈ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ。
(ਅਨੰਦ ਮ : ੩)

(ਝ) ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰਾ,
ਮਾਇਆਮੋਹ ਪਸਰਿਆ ਪਾਸਾਰਾ. (ਮਾਰੂ ਮ : ੫)

(ਚ) ਪੜ੍ਹੇ ਰੇ ਸਗਲ ਬੇਦ, ਨਹਿ ਚੂਕੈ ਮਨਭੇਦ,
ਇਕ ਖਿਨ ਨ ਧੀਰਹਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੇ ਪੰਜਾ. (ਪਠਾਮਗੇ ਮ ੦੫)

(ਛ) ਵੇਦ ਪੜਹਿ, ਹਰਿਨਾਮ ਨ ਬੂਝਹਿ.
ਮਾਇਆ ਕਾਰਣ ਪੜਿ ਪੜਿ ਲੂਝਹਿ. (ਮਾਰੂ ਮ : ੩)

(ਜ) ਬੇਦਬਾਣੀ ਜਗ ਵਰਤਦਾ, ਤ੍ਰੌਗੁਣ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰ,
ਬਿਨ ਨਾਵੈ ਜਮਢੰਡ ਸਹੈ, ਮਰ ਜਨਮੈ ਵਾਰੋਵਾਰ. ਲਾਰ ਮ : ੩)

(ੜ) ਪੜਿ ਪੜਿ ਪੰਡਿਤ ਮੌਨੀ ਥਕੇ ਵੇਦਾਂ ਕਾ ਅਭਿਆਸ,
ਹਰਿਨਾਮ ਚਿਤ ਨ ਆਵਈ, ਨਹਿ ਨਿਜਘਰ ਹੋਵੈ ਬਾਸ.
(ਮਲਾਰ ਮ : ੩)

(ੳ) ਬ੍ਰਹਮੇ ਚਾਰ ਹੀ ਵੇਦ ਬਨਾਏ,
ਸਰਬਲੋਕ ਤਿਹ ਕਰਮ ਚਲਾਏ.
ਜਿਨ ਕੀ ਲਿਵ ਹਰਿਚਰਨਨ ਲਾਗੀ,
ਤੇ ਬੇਦਨ ਤੇ ਭਏ ਤਿਆਗੀ,
ਜਿਨ ਮਨ ਹਰਿਚਰਨਨ ਠਹਿਰਾਯੋ.
ਸੋ ਸਿਮ੍ਰਤਿਨ ਕੇ ਰਾਹ ਨ ਆਯੋ. (ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

(ਟ) ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਸਭੈ
ਬਹੁ ਭੇਦ ਕਹੈਂ ਹਮ ਏਕ ਨ ਜਾਨਯੋ. × ×

(ਠ) ਵੇਦ ਕਤੇਬ ਕੇ ਭੇਦ ਸਭੈ ਤਜ,
ਕੇਵਲ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਮਾਨਯੋ. (ਦਸਭਗੁਟੂਜੀ)

ਫਰੈਲਕਲਪਣਾ.

- (ੴ) ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਵੇਦ ਲਖ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਰਾਮਾਯਣ ਮੇਲੇ,
ਸਾਰਗੀਤ ਲਖ ਭਾਗਵਤ ਜੋਤਕ ਵੈਦ ਚਲੰਤੀ ਖੇਲੇ,
ਗਜਾਨ ਧਜਾਨ ਸਿਮਰਣ ਘਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਰਣ ਗੁਰੂ ਬਹੁ ਚੇਲੇ,
ਪੂਰਾ ਸਤਗੁਰੁ ਗੁਰਾਂਗੁਰੁ, ਮੰਤ੍ਰਮੂਲ ਗੁਰੁਬਚਨ ਸੁਹੇਲੇ.
- (ਛ) ਗੁਰੁਸਿਖ ਸੰਗਤ ਮਿਲਾਪ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਐਸੋ,
ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਏਕਟੇਕ ਦੁਬਿਧਾ ਨਿਵਾਰੀ ਹੈ।
ਪੂਛਤ ਨ ਜੋਤਕ ਅੜੋ ਵੇਦ ਤਿਥਿ ਵਾਰ ਕਛੂ,
ਗ੍ਰਹਿ ਅੜੋ ਨਛਤ੍ਰ ਕੀ ਨ ਸ਼ੀਕਾ ਉਰ ਧਾਰੀ ਹੈ। (ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਮ ਜੀ)

ਹਿੰਦੂ—ਆਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੇ
ਹੋਂ ਏਹ ਗਜਾਨਕਾਂਡ ਦੇ ਹਨ, ਵੇਦ ਵਿੱਚ ਕਰਮ,
ਉਪਾਸਨਾ ਅੰਨ੍ਤ ਗਜਾਨ, ਏਹ ਤਿੰਨ ਕਾਂਡ ਵੱਖੋ ਵੱਖ
ਹਨ. ਆਚਾਰਯ ਲੋਗ ਜੈਸਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ
ਓਹੋਜੇਹਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਰੇਕ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿੱਖ--ਪਜਾਰੇ ਭਾਈ ! ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਏਹ
ਸ਼ਬਦ ਸਭਦੇ ਹਿਤ ਲਈਂ ਯਥਾਰਥ ਉੱਚਾਰਣ ਕੀਤੇ
ਹਨ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ,
ਅੰਨ੍ਤ ਸਿੱਖਮਤ ਵਿੱਚ ਆਪ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕਰ-
ਮ, ਉਪਾਸਨਾ ਅੰਨ੍ਤ ਗਜਾਨ ਕਾਂਡ ਨਹੀਂ. ਅਸੀਂ
ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਉਪਕਾਰ, ਨਾਮ, ਦਾਨ, ਸਨਾਨ ਅੰਨ੍ਤ
ਧਰਮਕਿਰਤ ਅਦਿਕ ਸ਼ੁਭਕਰਮਾਂ ਨੂੰ “ਕਰਮਕਾਂਡ”

ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਆਪ ਦੀ ਤਰਾਂ ਚਮਚੀਆਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ
ਛੱਕਣਾ, ਕੰਨ ਨੱਕ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਲਾ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਮਾਰ-
ਣੀਆਂ ਐਂਡ ਘੀ ਜੇਹੋ ਉੱਤਮਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਵਿਖਾ
ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਫੁਕਣਾ ਇਤਯਾਦਿਕ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮ-
ਕਾਂਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ.

ਐਟ-ਮਨ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਕੇ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ
ਅਰ ਨਾਮ ਅਭਯਾਸ ਕਰਣਾ, ਵਾਹਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਰਬ
ਵਜਾਪੀ ਮੰਨਕੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਨਿਮਗਨ ਹੋਣਾ
ਹੀ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ “ਉਪਾਸਨਾ” ਹੈ. ਆਪ ਦੇ
ਮਤ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਰਤਿ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਕੇ ਘੰਟੇ
ਬਜਾਉਂਣੇ ਐਂਡ ਭੋਗਲਾਉਂਣੇ ਉਪਾਸਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ.

ਇਸੀਤਰਾਂ-ਅਕਾਲਪੁਰਸ਼ ਐਂਡ ਆਪਣੇਆਪ ਦਾ
ਯਥਾਰਥ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ “ਗਯਾਨ”
ਹੈ, ਸੁਸ਼ਕ ਵੇਦਾਂਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਰੱਬ ਮੰਨਕੇ ਭਰਾਤੀ ਭਾਵ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋਕੇ “ਅਹੰ-
ਬ੍ਰਹਮਾਸਮਿ” ਦੇ ਨਾਰੂ ਮਾਰਣੇ ਗਯਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ.

ਜਿਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵੇਲੇ ਉਪ-
ਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਂਡ ਜੋ ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਲਈਂ ਨਿੱਤ
ਪੜ੍ਹਨੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨੇ ਕਾਂਡ ਭਰੋ-
ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਦੇ

ਐਰ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ.

ਹਿੰਦੂ—ਦੇਖੋ ! ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵੇਦ ਸੁਣਨ ਦੀ ਆਗਯਾ ਹੈ:-

“ਸੁਣਿਐ ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਵੇਦ”. (ਜਪ)

ਸਿੱਖ—ਦੇਖੋ ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਮੰਨਕੇ ਸੁਣਨ. ਇਸ ਜਗਾ ਸੁਣਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਰਣ ਐਰ ਮਹਾਤਮ ਚੱਲਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਛ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਦੇਖੋ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਗੇ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:-

“ਸੁਣਿਐ ਸਰਾ ਗੁਣਾ ਕੇ ਗਾਹ,
ਸੁਣਿਐ ਸੇਖ ਪੀਰ ਪਾਤਿਸਾਹ. × ×
ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪ ਕਾ ਨਾਸ.”

ਹਿੰਦੂ—ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:-

‘ਵੇਦ ਕਹਨ ਇਕ ਵਾਤ.’ (ਜਪ)

ਸਿੱਖ—ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਕੌਂਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਕਿ---

“ਸਹਸ ਅਠਾਰਹ ਕਹਨ ਕਤੇਬਾ ਅਸਲੂ ਇਕ ਧਾਰੂ.”

ਹਿੰਦੂ—ਦੇਖੋ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ:-

“ਅਹਿਰਣ ਮਤਿ ਵੇਦੁ ਹਬੀਆਰੁ.” (ਜਪ)

ਸਿੱਖ- ਏਥੇ ਆਪ ਦੇ ਓਹ ਵੇਦਪੁਸਤਕ ਨਹੀਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਨੀ, ਸੂਰਯ ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕ
ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਈ ਹਨ, ਅੰਨ੍ਤ ਖਾਣੇ ਦੀ ਉੱਤਮ
ਸਾਮੱਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰਣ ਵਾਲਾ ਹਵਨ ਵਿਧਾਨ
ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਜਗਾ ਵੇਦ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਯਥਾ-
ਰਥ ਗਜਾਨ ਹੈ, ਆਪ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ
ਆਪ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਨੇ ਹਾਂ:-

“ਵੇਦ ਨਾਮਕ ਪੋਬੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂਉਂ ਵੇਦ ਨਹੀਂ, ਵੇਦ ਦਾ
ਅਰਥ ਪਰਮਗਜਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਗਜਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕੇ ਪਰਮਪਦ
ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਉਸੀ ਨੂੰ ਵੇਦਗਜਾਤਾ ਆਖੀਦਾ ਹੈ”

(ਵ੍ਰਿਹਤ ਪਰਾਸਰ ਸੰਹਿਤਾ, ਅ ੧੦ ੪)

ਅਥਰਵਵੇਦ ਸੰਬੰਧੀ “ਮੰਡਕ” ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ
ਹੈ ਕਿ—ਇੱਕ ਪਰਾ (ਮਹਾਂ) ਵਿਦਜਾ ਹੋ, ਦੁਜੀ ਅਪਰਾ (ਸਾਧਾ-
ਰਣ) ਵਿਦਜਾ ਹੈ. ਰਿਗ, ਯਜੁਰ, ਸਾਮ ਅੰਨ ਅਥਰਵ, ਵਜਾਕਰਣ
ਜੋਤਿਸ਼ ਆਦਿਕ ਸਭ ਅਪਰਾ ਵਿਦਜਾ ਹੈ, ਅੰਨ ਪਰਾ ਓਹ ਹੈ
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਗਜਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

ਜਪਜੀ ਵਿੱਚ ਜੋ “ਵੇਦ ਹਬਿਆਰ” ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੋ ਉਸ
ਮਹਾਂਗਜਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਪਰਾਵਿਦਜਾ” ਅਖਿਆ-
ਗਯਾ ਹੈ,

ਹਿੰਦੂ-ਦੇਖੋ ! ਜਪਜੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਗਾਵਹਿ ਪੰਡਿਤ ਪੜਨਿ ਰਖੀਸੁਰ ਜੁਗ ਜੁਗ ਵੇਦਾ ਨਾਲੇ.”

ਸਿੱਖ- ਏਹ ਭੀ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਗਾਵਹਿ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ.” ਅਰ -

“ਤੁਧ ਧਿਆਇਨ ਵੇਦ ਕਤੇਬਾ ਸਣ ਖੜੇ. ”

ਜਿੱਥੇ ਡੱਡੂ ਬਿੰਡੇ ਪਸੂ ਪੰਢੀ ਭੀ ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰਾਂ
ਨੂੰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਉੱਥੇ ਏਹ ਕਹਿਣਾ, ਕੀ ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ
ਕਰਦਾ ਹੈ ?

ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰੂ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:-

“ਜੇ ਬੋਲਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਪੰਖੇਰੂ ਸੋ ਬਿਨ ਹਰਿ ਜਾਪਤ
ਹੈ ਨਹੀਂ ਹੋਰ.”

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿਆਪਾ ਕਰ-
ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ-
ਦੀਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਯਥਾ:-

“ਹੈ ਹੈ ਕਰਕੈ ਓਹ ਕਰੇਨ,
ਗਲੁੰ ਪਿਠਨ ਸਿਰ ਖੋਹੇਨ,
ਨਾਉਂ ਲੈਨ ਅਰ ਕਰਨ ਸਮਾਇ,
ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਇ.”

ਅਰ ਜਗਤਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਰਟ (ਘਿੰਡਿਯੰਤ੍ਰ) ਦੀ ਧੁਨੀ
ਭੀ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਜਾਪ ਭਾਸਦੀ ਸੀ. ਦੇਖੋ ਸਲੋਕ
ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ.

ਹਿੰਦੂ- ਰੰਗ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-
‘ਵੇਦਪਾਠ ਮਤਿ ਪਾਪਾਂ ਖਾਇ.’

ਸਿੱਖ- ਇਸ ਦਾ ਏਹ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰਗਾਨ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਲ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ

(੬੭)

ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰਾਂ:-

“ਦੀਵਾ ਬਲੈ ਅੰਧੇਰਾ ਜਾਓ”

ਜੋ ਲੋਕ ਅਰਥਵਿਚਾਰ ਬਿਨਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼੍ਰੀਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ
ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ, ਜੋ ਅਰਥਵਿਚਾਰ
(ਵੇਦ)ਬਿਨਾਂ ਅਸੁਧ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹਿਆ ਸੀ,
ਮਾਰ ਪਵਾਈ ਸੀ।

ਪੜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਜੇ ਆਪ ਦਾ ਏਹੀ ਪੱਕਾ
ਹਠ ਹੈ ਕਿ ਵੇਦ ਨਾਮਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪਾਪ-
ਮਤੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਓ ਮੂਰਖ, ਦੁਰਾ-
ਚਾਰੀਆਂ ਪਾਸ ਵੇਦ ਦੀ ਧੁਨੀ ਕਰੀਏ ਔਰ
ਪਰਖੀਏ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਪਮਤੀ
ਬਦਲਕੇ ਪੁੰਨਮਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਔਰ ਆਪ
ਨੂੰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕਰਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ
ਵੇਦਪਾਠ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਇਸੇ ਦੀਆਂ ਅਗ-
ਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ:-

“ਵੇਦਪਾਠ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਕਾਰ,
ਪੜ ਪੜ ਪੰਡਿਤ ਹੋਇ ਖੁਆਰ。”

(ਵਾਰ ਸੁਹੀ ਮ : ੧)

ਹਿੰਦੂ—ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:-

“ਵੇਦਾਂ ਮਹਿ ਨਾਮ ਉਤਮ ਸੌ ਸੁਣਹਿ ਨਾਹੀਂ,

ਫਿਰਹਿ ਜਿਉਂ ਬੇਤਾਲਿਆ” (ਅਨੰਦ)

ਸਿੱਖ- ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੋਈ ਉੱਤਮਵਸਤੂ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ (ਕਿਤੇ ਨਾਮਮਾਤ੍ਰ) ਨਾਮ ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਗਜਾਨੀ ਲੋਕ ਸੁਣਦੇ ਐਰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਯੱਗ ਐਰ ਹਵਨ ਆਦਿਕ ਵਿਥਾ ਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਤਾਲਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ. ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ:-

“ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਹੀਨ ਬੇਤਾਲ”. (ਮਾਰੰਗ ਖਹਲਾਪ)

ਇਸ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਉੱਤਮ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ.

ਹਿੰਦੂ-ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ:-

“ਚਾਰ ਪੁਕਾਰਹਿ ਨਾਤੂ ਮਾਨਹਿ,
ਖਟ ਭੀ ਏਕਾਬਾਤ ਬਖਾਨਹਿ.
ਦਸਅਸਟੀ ਮਿਲ ਏਕੋ ਕਹਿਆ,
ਤਾਂਭੀ ਜੋਗੀ ! ਭੇਦ ਨ ਲਹਿਆ.”

ਸਿੱਖ- ਜੋਗੀ ਜੋ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਹੇ ਜੋਗੀ ! ਤੈਂ ਆਪਣੇ ਮਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਪਾਯਾ, ਐਵੇਂ ਪਾਣੀ ਵਿਲੋ-

ਯਾ ਹੈ. ਅੌਰ ਕਜਾ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ! ਯੋਗੀ ਨੂੰ
ਸਤਗੁਰੂ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਕਿ ਹੇ ਜੋਗੀ ! ਦੇਖ ਕੁਰਾਨ
ਅੌਰ ਅੰਜੀਲ ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ
ਪਰ ਤੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਯਾ ?

ਜਿਸਤਰਾਂ ਹਿੰਦੂਯੋਗੀ ਨੂੰ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼
ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਥਨ
ਕਰਦੇ ਹਨ:-

“ਹੋਇ ਮੁਸਲਮ ਦੀਨ ਮੁਹਾਣੈ ਮਰਣ ਜੀਵਣ ਕਾ ਭਰਮ ਚੁਕਾਵੈ ”
“ਮਿਹਰ ਮਸੀਤ ਸਿਦਕ ਮੁਸਲਾ ਹਕ ਹਲਾਲ ਕੁਰਾਣ ”
“ਸਚ ਕਮਾਵੈ ਸੋਈ ਕਾਜੀ,
ਜੋ ਦਿਲ ਸੋਧੈ ਸੋਈ ਹਾਜੀ.
ਸੈ ਮੁਲਾਂ*ਮਲਉਨ ਨਿਵਾਰੈ” (ਆਦਿਕ)

ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਪ ਏਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢੋਂਗੇ
ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਪੈਰਵੀ ਕਰਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ
ਆਪ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਯ
ਤੋਂ ਅਗਜਾਨੀ ਹੋਂ.

ਹਿੰਦੂ-ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਹੋ ਮਤ ਝੂਠੇ ਝੂਠਾ ਜੋ ਨ ਵਿਚਾਰੇ.”

ਸਿੱਖ-ਪਾਠ ਸਹੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੈ:-

*ਛੈਤਾਨ, ਭਾਵ ਕਾਮਾਦਿਕ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੈ.

“ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਕਹਹੁ ਮਤ ਝੂਠੇ।”

ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ – ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਪਾਸ ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕਦੂਜੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਨ੍ਤ ਇੱਕਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਧਰਮਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲੀਆਂ ਦਿੰਦੇਹੋਏ ਆਏ, * ਜਿਸ ਪਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉੱਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਵੇਂ ਬਿਨਾ ਵਿਚਾਰੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨਹੋਕੇ ਵੇਦ ਅੰਨ੍ਤ ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਝੂਠੇ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸਲੀਯਤ ਸਮਝਕੇ ਜੋ ਕੁਛ ਆਖਣਾ ਹੈ ਸੋ ਯਥਾਰਥ ਆਖੋ, ਅਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਧਰਮਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਮਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।

ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਤਾਈਦ ਵਿੱਚ (ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮਝੇ) ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਮੁਨਾਸਬ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਯ ਵੇਦ ਅੰਨ੍ਤ ਕੁਰਾਨ ਬਾਬਤ ਸੁਣਾਈਏ, ਜੋ ਏਹ ਹੈ:—

“ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਇਫਤਰਾ ਭਾਈ ! ਦਿਲ ਕਾ ਫਿਕਰ ਨ ਜਾਇ।”

ਮੇਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰੂ ਸਾਰਗ੍ਰਾਹੀ

*ਚਰਚਾ “ਵਲੀਦਾਨ” ਅੰਨ੍ਤ “ਕੁਰਬਾਨੀ” ਦੇ ਮਸਲੇ ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਭ ਦੇ ਪੜਾਰੇ ਸੇ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ*ਨਿੰਦਾ ਅੰਤ ਉਸ-
ਤਤਿ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਜੋ ਯਥਾਰਥ ਦੇਖਦੇ ਸੇ ਸੋ
ਆਖਦੇ ਸੇ, ਉਹ ਵੇਦ ਕੁਰਾਨ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ
ਇੱਕਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸੇ, ਉਹ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ
“ਦੇਵਬਾਣੀ” ਅੰਤ ਅੁਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਨੂੰ +“ਮਲੇਛ-
ਭਾਸ਼ਾ” ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸੇ, ਜੇਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ:—

ਅਲਹਿ ਅਲਖ ਆਪਾਰ,
ਖਦ ਖੁਦਾਇ ਵਡ ਬੇਸੁਮਾਰ.
ਉ ਨਮੋ ਭਗਵੰਤ ਗੁਸਾਈ,
ਖਾਲਿਕ ਰਵਰਹਿਆ ਸਰਬਠਾਈ.
ਮਿਹਰਵਾਨ ਮਉਲਾ ਤੁਹੀ ਏਕ,
ਪੀਰ ਪੈਕਾਂਬਰ ਸੰਖ. × ×
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਖੋਏ ਭਰਮ,
ਏਕੋ ਅਲਹੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ.

(ਰਾਮ ਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਹਿੰਦੂ—ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦੇਉ, ਦੇਖੋ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ

* ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੱਸਣਾ ਨਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਤ ਅਵਗੁਣਾ ਨੂੰ
ਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਣਾ ਉਸਤਤਿ ਹੈ,

+ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ, ਮਲੇਛਭਾਸ਼ਾ ਬਾਬਤ ਏਹ ਰਾਯਹੈ:—

“ਮਲੇਛਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਬੋਲੋ” (ਵਿਹਤ ਪਰਾਮਰ ਮੰਹਿਤਾ ਅ : ੪)

“ਮਲੇਛਭਾਸ਼ਾ ਕਦੇ ਨਾ ਸਿੱਖੋ” (ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੰਹਿਤਾ ਅ : ੬)

“ਮਲੇਛ ਅੰਤ ਚੰਡਾਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ.”

(ਵਿਛਨੂ ਸਿਮ੍ਰਭੂ ਅ : ੬੪)

ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹਨ ਕਰਕੇ ਹੀ “ਵੇਦੀ” ਕਹਾਏ,
ਜੇਹਾ ਕਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਜਿਨੈ ਵੇਦ ਪਠਯੋ ਸੁ ਵੇਦੀ ਕਹਾਏ,
ਤਿਨੈ ਧਰਮ ਕੇ ਕਰਮ ਨੀਕੇ ਚਲਾਏ.

ਹੁਣ ਆਪ ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿੱਥੇ ਭੋਜ ਸਕਦੇ ਹੋਂ ?

ਸਿੱਖ-ਪਯਾਰੇ ਭਾਈ ! ਅਸੀਂ ਏਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਪਾਪੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਜਾਂ ਵੇਦ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈਂ
ਵੇਦ, ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਨਹੀਂ ਹਨ. ਜਿਸਤਰਾਂ ਪੈਗੰਬਰ
ਈਸਾ ਐਰ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਤੌਰੇਤ
ਐਰ ਜ਼ੱਬੂਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪੜਿਆ ਐਰ ਪਰਮਾਤਮਾ
ਦੀ ਆਗਯਾ ਮੰਨਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ
ਹੁਣ ਈਸਾਈ ਐਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਵਿਤ੍ਰ
ਪੁਸਤਕਾਂ ਅੰਜੀਲ ਐਰ *ਕੁਰਾਨ ਹਨ.

ਇਸੀਤਰਾਂ ਚਾਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਜ਼ੁ-
ਰਗਾਂ ਨੇ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹੇ ਐਰ ਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਆਚਰਨ
ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਧਰਮ-

*ਕੁਰਾਨ ਵਿੱਚ ਤੌਰੇਤ ਜ਼ੱਬੂਰ ਐਰ ਅੰਜੀਲ ਨੂੰ ਆਸਮਾਨੀ
ਕਿਤਾਬ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਐਰ
ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੋਧਾਯੋਗਜ ਕੇਵਲ ਕੁਰਾਨ ਹੀ ਹੈ.

ਪੁਸਤਕ ਔਰ ਸਿੱਖਧਰਮ ਹੀ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਹੈ, ਵੇਦ ਅਥਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਰਮਗ੍ਰੰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(੨) ਜਾਤੀ + ਵਰਣ

ਆਪ ਜਾਤੀ ਵਰਣ ਦੇ ਭਾਰੇ ਸ਼ੋਧਾਲੂ ਹੋਂ, ਬਲਕਿ ਜਾਤੀ ਵਿਸ਼ਾ ਆਪ ਨੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾ ਪਰ ਬਡਾ ਅਨਜਾਇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਦੇ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇਕੇ ਦਸਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਖੋ! ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਾਬਤ ਆਪਦੇ ਪੁਸਤਕ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ:-

+ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਗਜਾਨੀ, ਗਰੰਥੀ, ਸਿਪਾਹੀ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵਜਾਪਾਰੀ ਔਰ ਲਾਂਗਰੀ ਆਦਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਔਰ ਦਰਜੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਵਰਣ ਮੰਨੇਜਾਣ, ਔਰ ਮਰਣਪ੍ਰਯੰਤ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਤੀਤ ਕਰੇ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗਜਾਨੀ ਹੈ ਉਹੀ ਦੂਜੇ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੋਕੇ ਝਾੜਨਵਾਲਾ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਔਰ ਉਹੀ ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਾਰੀ ਹੋਕੇ ਯੋਧਾ ਹੈ, ਇਸੀਤਰਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਦੂਜੇ ਵੇਲੇ ਕਥਾ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਤਜਾਦੀ।

ਹਿੰਦੂਮਤ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬਾਪ ਤੋਂ ਜਾਤੀ ਮੰਨੀਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇਖੋ! ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਅਧਯਾਤ ੧੦, ਔਰ ਸ਼ਲੋਕ ੫

(੭੪)

ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਜਿਤਨਾ ਧਨ ਹੈ ਸਭ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਮੰਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਕਰਕੇ ਸਭਕੁਛ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨੇ ਯੋਗਯ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਪੜਾ ਪਹਿਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਰਨਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਏਹ ਨਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਸਤੂ ਬਰਤਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ, ਏਹ ਜੋਕੁਛ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਭ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਹੀ ਹੈ.

(ਮਨੁ ਅ : ੧, ਪੰ ੧੦੦ ਅੰਤ ੧੦੧)

ਜੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਬਿਆਹੋਇਆ ਖਜਾਨਾ ਮਿਲਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧਾ ਆਪ ਰੱਖੋ, ਅੰਰ ਅੱਧਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ.

(ਮਨੁ ਅ : ੬, ਪੰ ੩੮)

ਮੁਰਖ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਡਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ, ਚਾਹੇ ਬਿਨਾਂ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਹੀ ਅਗਨੀ ਦੇਵਤਾ ਹੈ. (ਮਨੁ ਅ : ੬, ਪੰ ੩੪੭)

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੇ ਚੋਰੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਉਸਨੂੰ ਸਜਾ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਕਿੋਂ-ਕਿ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭੁੱਖਾ ਹੋਕੇ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ. (ਮਨੁ ਅ : ੭, ਪੰ ੨੨)

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਦਚਲਨ ਭੀ ਪੂਜਨੇ ਯੋਗਯ ਹੈ, ਸੁਦੂਰ ਜਿਤੋਂਦੀ ਭੀ ਪੂਜਨੇ ਲਾਯਕ ਨਹੀਂ, *ਕੌਣ ਖੱਟਰ ਗਊ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਗਾਪੀ ਨੂੰ ਚੋਂਦਾ ਹੈ ? (ਪਾਰਾਸਰ ਸੰਹਿਤਾ ਅ : ੬)

* ਜਾਤੀਅਭਿਮਾਨ ਦੀ ਏਹ ਸਿਖਯਾ ਮਿਲਨ ਕਰਕੇ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਜੇਹੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗਯ ਲੇਖ, ਲਿਖਕੇ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਯਥਾ—

ਸੇਇਐ ਵਿਪ੍ਰ ਰਾਜਾਨ ਗੁਣਹੀਨਾ,
ਸੁਦੂ ਨ ਸੇਈਐ ਰਾਜਾਨਪ੍ਰਬੀਨਾ.

ਬੇਤੀ ਕਰਣਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਿਤਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੇ ਬਾਹ ਲਵੇ,
ਐਂਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਆਮਲਾ ਮਸੂਲ ਕੁਛ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਕਿੱਥੋਂ ਕਿ ਸਭ ਚੀਜ਼
ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਹੈ। (ਵਿਹਉ ਪਰਾਮਰ ਸੰਹਿਤਾ ਅ : ੩)

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੇਦਵਿਰੁੱਧ ਕਰਮ ਕਰਣ ਕਰਕੇਭੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸਤਰਾਂ ਅਗਨੀ ਸਭਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰਦੀਹੋਈ
ਐਂਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਯਾਰ ਨਾਲ ਭੋਗ ਕਰਕੇ ਭੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। +

(ਵਿਹਉ ਪਰਾਮਰ ਸੰਹਿਤਾ, ਅ : ੪, ਐਂਤ ਦੇਖੋ ! ਅਤ੍ਰ ਸੰਹਿਤਾ)

ਹੁਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸੂਦ੍ਰ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇਖੋ:-

ਸੂਦ੍ਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਸਣਾ ਚਾਹੀਏ. + (ਮਨੁ ਅ੦੪ ਮ੦੬੨)

ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਮਤੀ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਹੋਮ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਣਾ ਅੰਨ ਨਾ ਦੇਵੇ
ਐਂਤ ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ। (ਮਨੁ ਅ : ੪, ਮ ੮੦)

ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਦ੍ਰ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਛਤ੍ਰੀ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ
ਕਠੋਰ ਬਾਣੀ ਬੋਲੇ, ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਕਟਵਾ ਦੇਵੇ।

(ਮਨੁ ਮ : ੮, ਮ ੨੭੦)

+ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿੱਚ
ਜੋ ਅਖਲਾਕੀ ਤਾਲੀਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭਜਤਾ ਦਾ
ਭੋਗ ਹੀ ਪਾਇੱਤਾ ਹੈ।

ਫਿੇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਮਤ ਵਿੱਚ
ਛਤ੍ਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਕੇਵਲ ਜਨਮ ਤੋਂ ਜੋ ਛਤ੍ਰੀ ਹਨ,
ਉਹੀ ਛਤ੍ਰੀ ਪਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਧੰਨਜਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਮਨੂੰ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਵਚਨ
ਪਰ ਸ਼ੁੱਧਾ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਆਗਜਾ ਨੂੰ ਪਾਲਨ ਕਰਦੇ
ਤਾਂ ਅਨੇਕ ਦੇਸ਼ ਉਜੜ ਜਾਂਦੇ ਐਂਤ ਕਈ ਥਾਂ ਇਤਨੇ ਆਬਾਦ ਹੁੰਦੇ
ਕਿ ਰਹਿਣ ਬਹਿਣ ਨੂੰ ਜਗਾ ਨਾ ਲਭਦੀ।

(੭੬)

ਜੇ ਸ਼ੁਦ੍ਧ, ਦ੍ਰਿਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਂਉਂ ਲੈਕੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੁਲਾਵੇ
ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਦਸ ਉੱਗਲ ਲੰਮਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕਿੱਲਾ ਅੱਗ
ਵਰਗਾ ਲਾਲ ਕਰਕੇ ਠੋਕ ਦੇਵੇ. ਜੋ ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਅਭਿਮਾਨ ਕਰਕੇ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਔਰ
ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਤੱਤਾ ਤੇਲ ਪਵਾ ਦੇਵੇ. (ਮਨੁ ਅ : ੮, ਸ ੨੭੧ ਅਤੇ ੨੭੨)

ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਆਪਣੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਅੰਗ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਨਾ
ਕਰੇ ਉਸ ਦਾ ਓਹੀ ਓਹੀ ਅੰਗ ਕਟਵਾਏਣਾ ਚਾਹੀਏ.

(ਮਨੁ ਅ : ੯, ਸ ੭੬)

ਸਾਮਰਥ ਹੋਕੇ ਭੀ ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਧਨ ਜਮਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਕਿੱਥੋਂਕਿ ਸ਼ੁਦ੍ਧ
ਧਨੀ ਹੋਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣ ਲਗਯਾਂਦਾ ਹੈ.

(ਮਨੁ ਅ : ੩੦, ਸ ੨੨੬)

ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਦਾ ਅੰਨ ਲਹੂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਔਰ ਜੇ ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਦਾ ਅੰਨ
ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭੋਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਐਲਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਉਂ, ਉਹ ਸ਼ੁਦ੍ਧ
ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਓ।* (ਲਖੂ ਅਤ੍ਰੂ ਸੰਹਿਣਾ ਅ : ੫)

ਜੋ ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਜਪ ਹੋਮ ਕਰੇ ਰਾਜਾ ਉਸਨੂੰ ਮਰਵਾ ਦੇਵੇ. (ਅਤ੍ਰੂ ਸੰਹਿਤਾ)

ਇਸੇ ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਅਸਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ
ਚਿੱਤ ਪਰ ਐਸਾ ਹੋਯਾ ਕਿ ਇੱਕ ਤਪ ਕਰਦੇਹੋਈ ਸ਼ੁਦ੍ਧ
ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੈ:-

* ਆਸ਼ਚਰਯ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਦ੍ਧ ਦੇ ਅੰਨ ਦਾ ਅਜੇਹਾ
ਨਿਸ਼ਚੀਪ ਸੁਣਕੇ ਭੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਬਾਦਬ ਭੋਗ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇਹਨ ਔਰ
ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬੋਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ. ਹੇ ਸ਼ੁਦ੍ਧੋ ! ਆਪ ਹੀ
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਅੰਨਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰੋ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਭਲਾ
ਹੋਵੇ, ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋਕੇ ਸ਼ੁਦ੍ਧ-
ਹੋਣੋਂ ਬਚੇ.

ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਮੰਡਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮਰਗਯਾ ਕਿ ਸੂਦ੍ਰ ਬਣ ਵਿੱਚ ਤਪ ਕਰਰਹਿਆ ਸੀ, ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਬਣ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਕੇ ਉਸ ਤਪੀਏ ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, “ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ ?” ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਹੋ ਰਾਮ ! ਮੈਂ ਸ਼ੰਬੂਕ ਨਾਮਕ ਸੂਦ੍ਰ ਹਾਂ ਅੌਰ ਸੁਰਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਕੇ ਤਪ ਕਰਰਹਿਆ ਹਾਂ” ਇਤਨੀ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਮਿਆਨੋਂ ਤਲਵਾਰ ਧੂਹਕੇ ਸ਼ੰਬੂਕ ਦਾ ਸਿਰ ਬੱਢ-ਸਿਟਿਆ, ਇਸਪਰ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਾ ਆ ਜਮਾਂ ਹੋਏ ਅੌਰ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਪਰ ਫੁੱਲ ਬਰਸਾਕੇ ਕਹਿਣਲਗੇ “ਹੋ ਰਾਮ ! ਤੂੰ ਧੰਨਜ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਧੰਨਜ ਹੈਂ, ਤੈਂ ਏਹ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅੌਰ ਬਡਾ ਹੀ ਪੁੰਨ ਖੱਟਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾਵਾਲੇ ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਜੋ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਸਾਬੋਂ ਵਰ ਮੰਗੋ”

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ “ਹੋ ਦੇਵਤਿਓ ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂ ਤਾਂ ਏਹ ਵਰ ਦੇਓ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਮੰਡਾ ਜੀ ਉਠੋ” ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਕਹਿਆ, “ਹੋ ਰਾਮ ! ਓਹ ਤਾਂ ਓਦੋਂ ਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋਗਯਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੈਂ ਸੂਦ੍ਰ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਡਿਆ ਹੈ.”

(ਦੇਖੋ ਵਾਲਮੀਕਿ ਰਾਮਾਯਣ ਉਤਰ ਕਾਂਡ-ਅ੦੭੬)

ਜੇ ਸੂਦ੍ਰ *ਪੰਚਗਵਜ ਪੀਵੇ ਤਾਂ ਨਰਕ ਨੂੰ ਚਲਿਆਜਾਂਦਾ ਹੈ।
(ਵਿਸ਼ਨੁ ਸਿਮਰਤੀ ਅ੦ ੫੪)

* ਲਓ ! ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਚਗਵਜ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਦੱਸੀਏ, ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸ਼ੁੱਧੀਆਂ ਪਰ ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਰਖਦਾ ਹੈ:-

ਕਾਲੀ ਗਊ ਦਾ ਮੂਤ੍ਰ ਇਕ ਹਿੱਸਾ, ਚਿੱਟੀ ਗਾਂ ਦਾ ਗੋਬਰ ਦੋ ਹਿੱਸੇ, ਕਪਿਲਾ ਦਾ ਘੀ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ, ਤਾਂਬੇ ਰੰਗੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਅੱਠ ਹਿੱਸੇ, ਲਾਲ ਗਊ ਦਾ ਦਹੀਂ ਅੱਠ ਹਿੱਸੇ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਥਕੇ ਪੰਚਗਵਜ ਬਣਾਈ ਦਾ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਪਾਰਾਸਰ ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਅ੦ ੧੧)

(੨੮)

ਸੂਦ੍ਰ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੱਤ ਜਨਮ ਕੁੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਨੌ ਜਨਮ ਸੂਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਅੱਠ ਜਨਮ ਗਿਰੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

(ਵਿਧ ਅੰਤ੍ਰ ਮੰਹਿਤਾ ਅ੦ ੫)

ਜੇ ਸੂਦ੍ਰ ਦਾ ਅੰਨ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਔਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ
ਮਰ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੂਰ ਜਾਂ ਕੁੱਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ.

(ਆਪਮਤੰਧ ਸਿਮਰਤੀ ਅ੦ ੯)

ਕਪਿਲਾ ਗਊ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਕਰਕੇ ਔਰ ਵੇਦ ਦਾ ਅੱਖਰ
ਵਿਚਾਰਣ ਨਾਲ ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ †

(ਪਾਰਾਸਰ ਮੰਹਿਤਾ ਅ੦ ੨)

ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਅਕਲ ਨਾ ਸਿਖਾਵੇ, ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ,
ਔਰ ਵ੍ਰਤ ਆਦਿਕ ਨਾ ਦੱਸੋ. ਜੋ ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ
ਹੈ, ਉਹ ਸੂਦ੍ਰ ਸਮੇਤ ਅਨੁਰੱਧ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ.

(ਵਸਿਸ਼ਟ ਮੰਹਿਤਾ, ਅ, ੧੮)

ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈਂ ਅੰਨ, ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਕਿੰਤੁ ਜ਼ਮੀਨ ਪਰ
ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਯੇ, ਕਜੋਂਕਿ ਸੂਦ੍ਰ ਅਤੇ ਕੁੱਤਾ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਨ ਹੈਨ.

(ਆਪਮਤੰਧਸਿਮਰਤੀ, ਅ:੬, ਪੰ:੩੪)

ਹਿੰਦੂ-ਆਪ ਹਿੰਦੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ
ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਸਾਹਿਬ ਵਰਣਮੂਯਾਦਾ ਦੇ ਦੂਰ ਹੋਣ ਪਰ ਸ਼ੋਕ
ਕਰਦੇ ਹਨ, ਔਰ ਮਲੇਛਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਭੀ ਨਿਸ਼ੇਧ
ਦਸਦੇ ਹਨ; ਯਥਾ:-

†ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀ ਆਖਦੀ
ਹੈ:-“ਉਪਦੇਸ ਚਹੀ ਵਰਣਾ ਕਉ ਸਾਂਝਾ. ” ਔਰ ਉਪਰੈ ਸਿਮਰ
ਚੰਡਾਲ. ” ਅਰ-“ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ, ਕੌਣ ਭਲੇ
ਕੇ ਮੰਦੇ ? ”

“ਖਤ੍ਰੀਆਂ ਤ ਧਰਮ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛਭਾਖਾ ਗਹੀ,
ਸ਼੍ਰੂਸ਼ਟਿ ਸਭ ਇਕਵਰਣ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ।”

ਸਿੱਖ—ਪਜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਏਹ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤ੍ਰੀ ਜੋ ਸ਼ੂਰਵੀਰ
ਪ੍ਰਜਾ ਦੇ ਰੱਛਕ ਸੇ ਉਹ ਅਪਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ
ਵਿਰੁੱਧ, ਲਾਲਚ ਐਰ ਡਰ ਦੇ ਵਸ਼ਿ ਹੋਕੇ ਵੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰ
ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਪਏ ਹਨ, ਐਰ ਅਪਣੀ
ਮੰਨੀਹੋਈ ਦੇਵਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਕੇ
ਅੁਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ. ਐਰ ਸਾਰੀ
ਸ਼੍ਰੂਸ਼ਟਿ (ਅਰਥਾਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ *ਦੀ ਪ੍ਰਜਾ) ਇਕ
ਵਰਣ (ਅਰਥਾਤ ਮੁਸਲਮਾਨ) ਹੋਗਈ ਹੈ, ਐਰ
ਧਰਮ ਦੀ ਰੀਤ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਰਹੀ ਹੈ. ਸਿੱਧਾਂਤ

*ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਆਖੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਕਜੋਂ ਆਖਦੇ ਹੋਂ
ਕਜੋਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ
ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਉਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਰੱਖਦਿੱਤਾ ਐਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਹੋਗਯਾ ਅਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਮੰਨਲਯਾ, ਉਸ-
ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਾਉਂ ਕਲਪਣਾ ਅਗਜਾਨਹੈ. ਐਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ
ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ. ਜੇ ਅਸੀਂ ਏਹ ਆਖੀ-
ਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇਭੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ
ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਕਜੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਫਗਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮੂਰ-
ਖਤਾ ਹੈ. ਐਸੇ ਹੀ ਕਾਫ਼ਰਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਕਾਫ਼-
ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ.

(੮੦)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ
ਅਖਲਾਕ ਤੋਂ ਡਿੱਗਕੇ ਖੁਸ਼ਾਮਦ, ਡਰ ਅੰਦਰ ਲਾਲਚ
ਪਿੱਛੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਹਾਰਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਹਾਂ
ਅਧਰਮੀ ਅੰਦਰ ਕਮੀਨੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ.

ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਦੀ ਮੰਨੀ ਮਲੇ-
ਛਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਠੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ --

ਯਕ ਅਰਜ਼ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸ਼ਿ ਤੋ, ਦਰ ਗੋਸ਼ ਕੁਨ, ਕਰਤਾਰ!
(ਤਿਰੰਗ ਮ : ੧)

ਇਤਜਾਦਿਕ *ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਉਚਾਰਦੇ, ਅੰਦਰ ਜੇ ਆਪ

*ਇੱਕ ਪ੍ਰਪੰਚੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਹੁਕਮ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਫਾਰਸੀ ਨਾ
ਪੜ੍ਹੋ. ਪਰ ਉਸਨੇ ਏਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ “ਜ਼ਫਰਨਾਮਹ” ਦੇ ਕਰਤਾ
ਅੰਦਰ ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਫਾਰਸੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ
ਵਾਲੇ ਕਲਗੀਧਰ ਸੂਅਮੀ, ਜੇ ਅੁਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਨੂੰ ਮਲੇਛਭਾਸ਼ਾ ਮੰ-
ਨਦੇ ਤਾਂ “ਖਾਲਸਾ, ਫਤਹ, ਦੇਗਾ, ਤੇਗਾ, ਅੰਦਰ ਦਸਤਾਰ” ਆਦਿਕ
ਪਦ ਕਦੇ ਨਾ ਵਰਤਦੇ.

ਅਜੇਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਏਹ
ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੋਯਾ, ਉਸ
ਵੇਲੇ ਅੰਨਜਮਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੁਧੂ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ
ਕੰਮ ਸਦੈਵ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਏਹੋ ਜੇਹੇ
ਬਚਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ, ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਸਮਝਾਯਾ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨਾ
ਤਾਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਆਪ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਪਰ ਹੁਕੂ-
ਮਤ ਕਰਣਾ ਹੈ. ਅਸੀਂ ਆਪ ਦੇ ਨੌਕਰ ਲਿਖਨ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਬੋਜੇ ਹਾਂ ?
ਆਪ ਜੋ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਉਸ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰਣਾ ਨੂੰ ਹੁੰ ਵੇਲੇ ਤਯਾਰ-

ਦੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਵਰਣਮ੍ਯਾਦਾ ਦੇ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸੀ ਹੁੰਦੇ
ਤਾਂ ਸਿੱਖਪਰਮ ਵਿੱਚ,

ਚਾਰ ਵਰਣ ਇਕਵਰਣ ਕਰਾਯਾ। (ਬਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਦਾ ਅੁਮਲ ਨਾ ਕਰਦੇ.

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ
ਜਾਤੀ ਵਰਣ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਸੇ, ਉਹ ਸਭ ਸੰ-
ਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ-

‘ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ, × × (ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੫)

‘ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ.’ (ਸੁਖਮਨੀ)

ਜਾਣਦੇ ਸੇ.

ਲਓ ਬੁਆਨੂੰ ਜਾਤੀ ਵਿਸ਼ਣ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ
ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਚਨ ਸੁਣਾਈਏ:-

* ਫਕੜ ਜਾਤੀ ਫਕੜ ਨਾਂਉ,

ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਇਕਾ + ਛਾਂਉ. (ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੧)

-ਹਾਂ. ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੰਜਾਬਵਿੱਚ ਅਜੇਹਾ ਅਸਰ ਫੈਲਿਆ ਕਿ
ਸਿੱਖਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬੰਟੇ ਸਭ ਨਿਰੱਖਰ ਰਹਿਗਏ ਐਰ ਰਾਜ ਦਾ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਚਲਿਆਗਯਾ, ਜੋ ਸਿੱਖਪਰਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ
ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੇ. ਐਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਾਕ ਆਦਮੀਆਂ
ਨੇ ਕੇਵਲ ਨੀਤੀਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਯਾ, ਸਗੋਂ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਯਮਾਂਵਿੱਚ ਭੀ ਅਜੇਹੀ ਗੜਬੜ ਕੀਤੀ.
ਕਿ ਅੱਜਤੋੜੀ ਪੂਰਾ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਿਆ.

*ਅਗਜਾਨ ਦੀ ਕਲਪਣਾ. ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਛਕਵੰਜ.

+ ਪਨਾਹ. ਆਸਰਾ.

ਜਾਣਹੁ *ਜੋਤਿ ਨ ਪੂਛਹੁ ਜਾਤੀ, ਆਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਹੇ.
(ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਅਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਜੋਰ ਹੈ ਅਗੈ ਜੀਉ ਨਵੇ,
ਜਿਨ ਕੀ ਲੇਖੈ ਪਤਿ ਪਵੈ ਚੰਗੇ ਸੇਈਕੇਇ.

(ਵਾਰ ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਜਾਤਿ ਜਨਮ ਨਹਿ ਪੂਛੀਐ, †ਸਚਘਰ ਲੇਹੁ ਬਤਾਇ,
ਸਾ ਜਾਤਿ ਸਾ ਪਤਿ ਹੈ ਜੇਹੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ.

(ਧ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੧)

ਨਾਮਾ ਛੀਂਬਾ ਕਬੀਰ ਜੋਲਾਹਾ ਪੂਰੇਗੁਰੁ ਤੇ ਰਾਤਿ ਪਾਈ,
ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਬੇਤੇ ਸਬਦ ਪਛਾਣਹਿ ਹਉਮੈ ਜਾਤਿ ਰਾਵਾਈ.

(ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੩)

ਅਗੈ ਜਾਤਿ ਰੂਪ ਨ ਜਾਇ,
ਤੇਹਾ ਹੋਵੈ ਜੇਹੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ. (ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੩)

ਅਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਪੁਛੀਐ ਕਰਣੀ ਸਬਦ ਹੈ ਸਾਰ.
(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩)

ਹਮਰੀ ਜਾਤਿ * ਪਾਤਿ ਗੁਰੁ ਸਤਗੁਰ ਹਮ ਵੇਚਿਓ ਸਿਰ ਗੁਰੁ ਕੇ.
(ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪)

ਖਸਮ ਵਿਸਾਰਹਿ ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ,
ਨਾਨਕ ਨਾਵੈਂ ਬਾਝ ()ਸਨਾਤ. (ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੧)

*ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਰ ਜਗਾ ਜਾਣੋਂ ਐਂਡ ਆਦਮੀ ਦੀ
ਜੋ ਬੱਧੀ ਐਂਡ ਚਮਤਕਾਰੀ ਵਿੱਦਯਾ ਹੈ ਓਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ,
ਜਾਤੀਦੇ ਖਯਾਲ ਮਗਰ ਲੱਗਕੇ ਗੁਣਾਂ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਬਣੋ.
† ਸਤਸੰਗ.

*ਜਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਦ “ਪਾਤਿ” (ਪੰਕਤਿ) ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,
ਤਾਂ ਗੋਤ ਦਾ ਵੋਧਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.
()ਖੋਟੇ, ਨੀਚ, ਨਿਕੰਮੇ.

ਭੁਗਤਿ ਰਤੇ ਸੇ ਉਤਮਾ ਜਤਿ ਪਤਿ ਸਬਦੇ ਹੋਇ,
ਬਿਨ ਨਾਵੈ ਸਭ ਨੀਚਜਾਤਿ ਹੈ ਵਿਸਟਾ ਕਾ ਕੀੜਾ ਹੋਇ.
(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੩)

ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਲੀਏ ਕਰ ਅਪਨੇ ਸਗਲ ਕਰਤ ਨਮਸਕਾਰੋ,
ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਕੋਊ ਪੂਛੈ ਨਾਹੀਂ ਬਾਛਹਿ ਚਰਨੇ ਰਵਾਰੋ.
(ਗੁਜਰੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬ ਨ ਕਰੀਅਹੁ ਕੋਈ,
ਬ੍ਰਹਮਬਿੰਦ ਤੇ ਸਭ ਓਪਤਿ ਹੋਈ. × ×
ਪੰਚਤਤ ਮਿਲ ਦੇਹੀ ਕਾ ਆਕਾਰਾ,
ਘਟ ਵਧ ਕੋ ਕਰੈ ਵੀਚਾਰਾ ? (ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੩)
ਗਰਭਵਾਸ ਮਹਿ ਕੁਲ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ,
ਬ੍ਰਹਮਬਿੰਦ ਤੇ ਸਭ ਉਤਪਾਤੀ.
ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡਿਤ ! ਬਾਮਨ ਕਬਕੇ ਹੋਏ ?
“ਬਾਮਨ” ਕਹਿ ਕਹਿ ਜਨਮ ਮਤ ਖੋਏ.
ਜੈ ਤੂ ਬ੍ਰਹਮਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਜਾਇਆ,
ਤਉ *ਆਨਬਾਟ ਕਾਹੇ ਨਹੀਂ ਆਯਾ ?
ਤੁਮ ਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਹਮ ਕਤ ਸੂਦ ?
ਹਮ ਕਤ ਲੋਹੁ, ਤੁਮ ਕਤ ਦੂਧ ? (ਗਊੜੀ ਕਬੀਰ)
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ + ਰਾਫ਼ਜ਼ੀ ✲ ਇਮਾਮ ਸ਼ਾਫ਼ੀ
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਭ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਦੇ. × ×.x
ਏਕੈ ਨੈਨ ਏਕੈ ਕਾਨ ਏਕੈ ਦੇਹ ਏਕੈ ਬਾਨ
ਖਾਕ ਬਾਦ ਆਤਸ਼ ਐ ਆਬ ਕੋ ਰਲਾਉ ਹੈ.
(ਅਕਾਲ ਉਮਤਿ, ਥਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

* ਮਖ ਆਦਿਕ ਤੋਂ ਕੋਂ ਨਹੀਂ ਜੰਮਿਆਂ ?

+ ਸ਼੍ਰੀਆ.

✖ ਇਮਾਮ ਸ਼ਾਫ਼ੀ ਦਾ ਪੈਰੋ, ਭਾਵ ਸੰਨੀ.

ਘਿਉਭਾਂਡਾ ਨ ਵਿਚਾਰੀਐ ਭਗਤਾਂ ਜਾਤਿ ਸਨਾਤ ਨ ਕਾਈ.
(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਵਾਰ ੨੫)

ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਕੋ ਦੂਰਧਰ ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਸੁ ਲੱਖ.
(ਗੁਰੂਧਾਇ ਮੁਹਾਯ, ਰੁੰਤ, ੫ ਅਂ ੨੫)

ਜਾਤਿ ਵਰਣ ਕੀ ਕਾਨ ਤਜ ਮਿਲੈ ਖਾਲਸੇ ਸੰਗ,
ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਸੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਮਨ ਰਪ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰੰਗ。
(ਗੁਰੂ ਮੁਹਾਯ, ਰੁੰਤ, ੫ ਅਂ ੨੪)

**ਪੜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ! ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ
ਜਨਮ ਤੋਂ ਜਾਤੀ ਨਾ ਮੰਨਕੇ ਸਭ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ
ਕਰਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਮਾਣ:-**

ਚਾਰ ਵਰਣ ਇਕਵਰਣ ਕਰਾਯਾ। (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਵਾਰ ੧)

ਚਾਰ ਵਰਣ ਇਕਵਰਣ ਕਰ, ਵਰਣ ਅਵਰਣ ਤੰਬੋਲ
ਗੁਲਾਲੇ,

ਅਸ਼ਟ ਧਾਤੁ ਇਕਧਾਤੁ ਕਰ, ਵੇਦ ਕਤੇਬ ਨ ਭੇਦ *ਵਿਚਾਲੇ.

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੧੧)

* ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਲਾਲ ਕਿਸਤਰਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ? ਇਸ ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸਤਰਾਂ ਪਾਨ, ਚੂਨਾ, ਕੱਬ, ਸੁਪਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੁਰਖ ਰੰਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਸਗੋਂ ਅਸ਼ਟ ਧਾਤੁ (ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬ ਅਤੇ ਚਾਰ ਵਰਣ) ਅਭੇਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਕਰਣਵਾਲੇ ਜੋ ਵੇਦ ਅੰਤ ਕੁਰਾਨ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੌਰਾ ਏਹ ਨਿਸ਼ਚਯ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ—

“ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੇ ਮੰਦੇ,”

ਚਾਰ ਵਰਣ ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਚਰਣਕਵਲ ਸ਼ਰਣਾਗਤ ਆਯਾ,
ਪਾਰਸ ਪਰਸ ਅਪਰਸ ਜਗ ਅਸ਼ਟਧਾਤੁਇਕਧਾਤੁ ਕਰਾਯਾ,
ਗੁਰੂਮੁਖ ਗਾਡੀਰਾਹ ਚਲਾਯਾ। (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੧੨)

ਚਾਰ ਵਰਣ ਇਕਵਰਣ ਹੋਇ ਗੁਰਸਿਖ ਵੜੀਅਨ ਸਨਮੁਖਗੋਤੇ,
ਸਾਧੁ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਦਾਦੇ ਪੌਤੇ। (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੨੬)
ਗੰਗ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੁੱਸਲਮਾਣਾਂ ਮੱਕਾ ਕਾਬਾ,
ਘਰ ਘਰ ਬਾਬਾ ਗਾਵੀਐ ਵੱਜਨ ਤਾਲ ਮ੍ਰਦੰਗ ਰਬਾਬਾ,
ਚਾਰ ਵਰਣ ਇਕਵਰਣ ਹੋ ਸਾਧੁਸੰਗਤ ਮਿਲ ਹੋਇ ਤਰਾਬਾ,
ਚੰਦਨ ਵਾਸ ਵਣਾਸਪਤਿ ਅੱਵਲ ਦੋਮ ਨ ਸੇਮ ਤਖਰਾਬਾ,
(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੨੪)

ਇਸੀ ਵਿਸ਼ਯ ਆਪ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਸੁਣਾਉਂਨੇ ਹਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਅਰਜਾਨੀਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਰਣ ਆਦਿਕ
ਭੇਦ ਦੂਰਹੋਯਾ ਦੇਖਕੇ * ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਪਾਸ
ਸ਼ਕਾਯਤੀ ਹੋਏ ਸੇ. ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ
ਸੂਰਯ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਸਿ ਦੇ ਤਿਤਾਲੀਵੇਂ ਅਧਯਾਤ
ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਂ ਹੈ:--

ਪੰਥ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਜੋ,

* ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਕਰਕੇ ਸਤਗੁਰੂ ਦਾ
ਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਹਿੰਦੂਮਤ ਦੀ ਤਰਾਂ ਬਾਹਮਣ, ਛਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼ਾ
(ਤ੍ਰਿਵਰਣ) ਦੀ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮੰਨੀਹੋਈ ਖਰਾਬੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ.

*ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਯਾਰੇ ਅਰ ਸਾਡਾ
ਅੰਗ ਹਨ, ਅਜੇਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜ੍ਹਕੇ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਣਾ ਲੋੜੀਏ ਕਿ ਸਤ-
ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰੋਲ (ਨਿਰਮਲ-ਖਾਲਿਸ) ਰਹੇ ਹਨ.

ਭੇਦ ਵਰਣ ਜਾਤੀ ਪਰਹਰਜੋ,
 ਚਤੁਰਵਰਣ ਇਕਦੇਗ ਅਹਾਰਾ,
 ਇਕਸਮ ਸੇਵਹਿੰ ਧਰ ਉਰ ਪਜਾਰਾ.
 ਸੁਨ ਖੜ੍ਹੀ ਦ੍ਰਿਜਗਨ ਅਗਜਾਨੀ,
 ਪਰਮ ਅਭਗਤ ਜਾਤਿਅਭਿਮਾਨੀ.
 ਇਕ ਦਿਨ ਮਿਲ ਸਬ ਮਸਲਤ ਕਰੀ,
 ਇਹ ਤੈ ਰੀਤਿ ਬੁਰੀ ਜਗ ਪਰੀ.
 ਅਬ ਦ੍ਰਿਜ ਕੋ ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ ਕੋਇ,
 ਛੜ੍ਹੀ ਧਰਮ ਨਸ਼ਟ ਸਭ ਹੋਇ.
 ਚਤੁਰਵਰਣ ਕੋ ਇਕਮਤ ਕਰਜੋ.
 ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਇ ਜਗ ਧਰਮ ਪੁਹਰਜੋ.
 ਇਕਬਲ ਭੋਜਨ ਸਭਕੋ ਖਈ,
 ਸ਼ੰਕਰਵਰਣ ਪ੍ਰਯਾ ਅਬ ਭਈ.
 ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਕੀ ਮਨਤਾ ਛੋਰੀ,
 ਸਭ ਮਰਯਾਦ ਜਗਤ ਕੀ ਤੋਰੀ.
 ਇਮ ਮਸਲਤ ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿਜ ਸਾਰੇ,
 ਛਿਗ ਅਕਬਰ ਕੇ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ.
 ਗੋਈਦਵਾਲ ਅਮਰਗੁਰੂ ਹੋਵਾ,
 ਭੇਦ ਵਰਣ ਚਾਰੋਂ ਕਾ ਖੋਵਾ.
 ਰਾਮ *ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਪੈ,

*ਕਈ ਅਨਜਮਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ, ਇਸ
 ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗਾਯਤ੍ਰੀਭਗਤ ਸੇ ਪਰ ਓਹ ਏਹ ਨਹੀਂ
 ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਤਨਾਂ ਗੁਰੂਮੰਤ੍ਰ
 ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਚਾਰਣ ਨਾ ਕਰਦੇ ਐਂਤਰ
 ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਪਨ ਬਖੈ
ਸ਼੍ਰੂਤਿ ਸਿਮਿਤਿ ਕੇ ਰਾਹ ਨ ਚਾਲੇ.
ਮੌਨ ਕੋ ਮਤ ਕਰ ਭਏ + ਨਿਰਾਲੇ.

ਦਿੜਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੰਸਕਾਰ ਜਨੇਊਪਾਰਨਾ ਹੈ,
ਸੋ ਉਸ ਬਾਬਤ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਏਹ ਬਚਨ ਹਨ:-

*ਦਿਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਸੂਤ ਜਤ ਗੰਢੀ ਸਤ ਵਟ,
ਏਹ ਜਨੇਊ ਜੀਅ ਕਾ ਹਈ ਤ + ਪਾਂਡੇ ਘਤ.

-ਕੇਵਲ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਅਬਵਾ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਜਾਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ
ਪੁਰਸ਼ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦਤੋੜੀ ਓਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ੔ਧਾਲੂ
ਨਾ ਹੋਵੇ.

ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਏਹ ਤੁਕ-

“ਦਿੱਤੀ ਬਾਂਗ ਨਮਾਜ਼ ਕਰ ਮੁੰਨਸਮਾਨ ਹੋਯਾ ਜਹਾਨਾ.” ਪੜ੍ਹਕੇ
ਆਖੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ
ਮੁਰਖਤਾ ਹੈ.

+ “ਕੀਤੇਸ ਅਪਣਾਂ ਪੰਥ ਨਿਰਾਲਾ.” (ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ)

* ਜਦ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰੋਹਿਤ ਜਨੇਊ ਪਹਿਰਾਊਣ ਲੱਗਾ, ਤਦ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸ਼ਾਮੀ ਨੇ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕਲਗੀਧਰ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਿਸੇ
ਸਤਗੁਰੂ ਨੇ ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਹਿਰਿਆ। ਕਿਤਨੇਕ ਸਿਖਾਂ ਨੇ
ਕੁਸੰਗਤਿ ਦੇ ਕਾਰਣ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਦਾ ਭਾਵ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਅਨੇਕ
ਝੁਠੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਬਣਾਕੱਢੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰੁਆਸ਼ਯ ਤੋਂ ਵਿਟੁੱਧ
ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ.

+ ਏਹ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕਲਮਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਏਹ ਹੈ ਕਿ
ਜੇ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਅਜੇਹਾ ਜਨੇਊ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਦੇਹ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੂਤ ਦਾ
ਜਨੇਊ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਪਹਿਰਣਾ.

*ਚਉਕੜ ਮੁਲ ਅਣਾਇਆ ਬਹਿ ਚਉਕੈ ਪਾਇਆ,
ਸਿਖਾ ਕੰਨ ਚੜਾਈਆ ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਿਆ,
ਓਹ ਮੁਆ ਓਹ ਝੜਪਇਆ ਵੇਤਗਾ ਗਇਆ. x x
ਵੇਤਗਾ ਆਪੇ ਵੱਤੈ,
ਵਟ ਧਾਰੇ ਅਵਰਾ ਘੱਤੈ.
ਲੈ + ਭਾੜ ਕਰੇ ਵੀਆਹੁ,
ਕਢ ਫ਼ਕਾਗਲ ਦਸੇ ਰਾਹੁ.
ਸੁਣ ਵੇਖਹੁ ਲੋਕਾ ! ਏਹੁ ਝੁਵਿਡਾਣ,
ਮਨਅੰਧਾ, ਨਾਉ ਸੁਜਾਣ. (ਵਾਰ ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੧)

**ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਸਿੰਘ ਸਜਣ ਲਈ ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ:-**

ਝੂਠੇ ਜੰਝੂ ਜਤਨ ਤਿਆਰੋ,
ਖੜਗ ਧਾਰ ਅਸਿਧੁਜ ਪਗ ਲਾਰੋ.
ਬਿਖਜਾ ਕਿਰਿਆ ਭੱਦਣ ਤਜਾਰੋ,
()ਜਟਾਜੂਟ ਰਹਿਬੋ ਅਨੁਰਾਰੋ.

ਇਸਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ:-
ਇਹਤੋ ਰਹਿਤ ਕਠਿਨ ਨਹਿੰ ਹੋਈ,
ਚਾਰ ਵਰਣ ਸੌਂ ਕਰਹਿੰ ਰਸੋਈ.
ਬੇਦ ਲੋਕ ਮਤ ਸਰਬ ਤਿਆਰੀ,

* ਚਾਰ ਕੌਡੀਆਂ ਨੂੰ.

+ ਭਾੜਾ ਲੈਕੇ, “ਸਾਈ ਪੁੜੀ ਜਜਮਾਨ ਕੀ ਸਾ ਤੇਰੀ, ਏਤੁ
ਪਾਨ ਖਾਏ ਤੇਰਾ ਜਨਮ ਗਇਆ ” (ਅਮਾ ਮਹਲਾ ੧)
‡ ਤਿਥਿਪੜ੍ਹਾ. ਪੰਚਾਂਗਪੜ੍ਹ.

ਝੁਪ੍ਰੰਪੰਚ. ਪਾਖੰਡ.

()ਅਮੁੰਡਿਤ. ਸਿੱਖਾਂਵਿੱਚ ਏਹ ਸੰਕੇਤਕ ਪਦ ਹੋਗਯਾ ਹੈ.

ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਧੁਜ ਕੇ ਹੈਂ ਅਨੁਰਾਗੀ।

ਦਿਜ ਖਤ੍ਰੀ ਪੂਤਾਨ ਕੇ ਜੰਵੂ ਧਰਮ ਤੁਰਾਇ,
ਲੈ ਭੋਜਨ ਇਕਠਾਂ ਕੀਓ ਬੂਡੀ ਬਾਤ ਬਨਾਇ।

ਪੂਜਾ ਮੰਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੁਭਕਰਮਾ,
ਇਹ ਹਮ ਤੇ ਛੁਟਤ ਨਹਿ ਧਰਮਾ।

ਪਿਤ੍ਰੀਂਡ ਦੇਵਨ ਕੇ ਕਾਮਾ,

ਕਤ ਛੁਟਤ ਹਮ ਸੇ ਅਭਿਰਾਮਾ. ? (ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ, ਅੰ: ੧੨)

ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਜੰਵੂ ਟਿਕੇ ਦੀ ਕਾਣ ਨਾ ਕਰੇ। (ਰਾਭਾਂਤੋਥਾ ਸਿੰਘ)
ਜਨੇਉ ਪਾਇਕੇ ਵਿਵਾਹ ਸ਼੍ਵੋਧ ਪਿੰਡ ਆਦਿਕ ਨਾਕਰੇ *ਸਭ ਸੁਗਤ
ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਰਦਾਸ ਸੇ ਕਰੇ। (ਰਾਭਾਂਦਯਾ ਸਿੰਘ)

**ਹਿੰਦੂ-ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿੱਚ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ:-**

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਲਾਲੇ ਤਖਾਣ ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਤਾਂ ਲਾਲੇ
ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂਦੇ ਗਲ ਜਨੇਉ ਦੇਖਕੇ ਆਖਿਆ, “ਮਹਾਰਾਜ ! ਮੈਂ ਚੌਂਕਾ
ਪਾ ਦਿੰਨਾ ਹਾਂ, ਆਪ ਅਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਣਾ ਲਓ, ਮੈਂ ਸੂਦ
ਹੋਣਕਰਕੇ ਆਪ ਲਈਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਹੀਂ ਪਕਾ ਸਕਦਾ” ਏਹ ਸੁਣ-
ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ “ਭਾਈ ਲਾਲੇ ! ਸਾਰੀ
ਜਮੀਨ ਹੀ ਚਉਂਕਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲੈਆ, ਕੁਛ ਭਰਮ
ਨਾ ਕਰ”

*ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਏਹ ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਾਂ ਲੋੜਪਈ
ਕਿ ਹਿੰਦੂਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵ ਐਰ ਪਿਤ੍ਰੀਕਰਮ ਲਈਂ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰ-
ਹਿੰਦੇ ਸੇ. ਐਰ ਕਈ ਅਗਾਜਾਨੀ ਜੋ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹਜਾਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂਦੇ ਜਨੇਉ
ਪਾਕੇ ਐਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਉਤਾਰਕੇ ਸ਼੍ਵੋਧ ਆਦਿਤ ਕਰਮ ਕਰ-
ਵਾਉਂਦੇ ਸੇ, ਜੇਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਭੀ ਕਈਇਕ ਨਾਉਂ ਧਰੀਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ
ਵਰਤਾਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸਕਰਕੇ ਗਯਾ ਆਦਿਕ ਤੌਰਬਾਂ ਉੱਪਰ.

ਏਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਦੇ ਗਲ ਜਨੇਊ ਸੀ.

ਸਿੱਖ—ਪਜਾਰੇ ਭਾਈ! ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗਲ
ਜਨੇਊ ਦਾ ਹੋਣਾਂ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਭਲਾ
ਜੇ ਤੇਰੈ ਆਖੇ ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੋਂ ਜਨੇਊ ਦਾ ਹੋਣਾ
ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਈਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜਨੇਊ ਇੱਕ-
ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਠੱਠਾ ਮਖੈਲ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਰ ਜਾਤੀ
ਵਰਣ ਦੀ ਗੀਤੀ ਪਰ ਚੌਂਕਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ. ਕਜਾ ਆਪ
ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਕੇ, ਬਿਨਾ ਚੌਂਕਾ ਪਾਏ
ਅੰਰ ਸੂਦ੍ਰ ਦਾ ਪੱਕਿਆ ਅੰਨ ਖਾਣਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ?
ਅੰਰ ਜੇ ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਜਨੇਊ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ
ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀ ਦੀ
ਇਸ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ:-

ਬਾਬਾ ਫਿਰ ਮੱਕੇ ਗਿਆ ਨੀਲਬਸਤ੍ਰ ਧਾਰ ਬਨਮਾਲੀ,
ਆਸਾ ਹੱਥ ਕਿਤਾਬ ਕੱਛ ਕੂਜਾ ਬਾਂਗ ਮੁਸੱਲਾ ਧਾਰੀ.
ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਗੇ ?

ਹਿੰਦੂ—ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ
ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜਨੇਊ
ਰਖਦੇ ਸੇ:—

ਖਲੜੀ ਖਪਰੀ ਲਕੜੀ ਚਮੜੀ ਸਿਖਾ ਸੂਤ ਧੋਤੀ ਕੀਨੀ.

**ਸਿੱਖ--ਪਜਾਰੇ ਸੱਜਨ ਜੀ ! ਇਸ ਸ਼ਲਬਦ ਤੋਂ ਜਨੇ-
ਉ ਸਿੱਧਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਜਨੇਉ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ
ਘਟਦੀ ਹੈ, ਆਪ ਸਾਰਾ ਸ਼ਲਬਦ ਘਾਨ ਦੇਕੇ ਸੁਣੋ:-**

ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਰਸਨ ਕੈ ਤਾਂਈ ਦੂਖ ਭੂਖ ਤੀਰਬ ਕੀਏ,
ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਜੁਗਤ ਮਹਿ ਰਹਿਤੇ ਕਰ ਕਰ ਭਗਵੇ ਭੇਖ ਭਏ.
ਤਉ ਕਾਰਣ, ਸਾਹਿਬਾ ! ਰੰਗਰਤੇ,
ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਅਨੇਕਾ ਰੂਪ ਅਨੰਤਾ ਕਹਣ ਨ ਜਾਹੀ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਕੇਤੇ.
ਦਰ ਘਰ ਮਹਿਲਾ ਹਸਤੀ ਘੋੜੇ ਛੋਡ ਵਲਾਇਤ ਦੇਸ ਗਏ,
ਪੀਰ ਪੈਕਾਂਬਰ ਸਾਲਿਕ ਸਾਦਿਕ ਛੋਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਂਇਪਏ.
ਸਾਦ ਸਹਿਜ ਸੁਖ ਰਸਕਸ ਤਜੀਅਲੇ ਕਾਪੜ ਛੋਡੇ ਚਮੜ ਲੀਏ,
ਦੁਖੀਏ ਦਰਦੰਦ ਦਰ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਰਤੇ ਦਰਵੇਸ ਭਏ.
ਖਲੜੀ ਖਪਰੀ ਲਕੜੀ ਚਮੜੀ ਸਿਖਾ ਸੂਤ ਧੋਤੀ ਕੀਨੀ,
ਤੂ ਸਾਹਿਬ ਹਉਂ ਸਾਂਗੀ ਤੇਰਾ, ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਨਕ ਜਾਤਿ ਕੈਸੀ ?

(ਆਸਾ ਭਹਲਾ ੧)

ਇਸ ਸ਼ਲਬਦ ਵਿਚ ਭਗਵਾਂ ਪਹਿਰਣਾ, ਦਿਗੰਬਰ
ਹੋਣਾ, ਮ੍ਰਿਗਛਾਲਾ ਪਰ ਬੈਠਕੇ ਜਾਪ ਕਰਣਾ, ਖੱਪਰ
ਲੈਕੇ ਮੰਗਦੇਫਿਰਣਾ, ਦੰਡੀ ਸੰਨਾਜਸੀ ਬਣਨਾ, ਚਰਮ-
ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ, ਬੋਦੀ, ਜਨੇਉ ਔਰ ਧੋਤੀ ਦਾ ਰੱਖਣਾ.
ਇਤਜਾਦਿਕ ਸਭ ਭੇਖਾਂ ਨੂੰ ਸੂਂਗ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ,
ਔਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾਂ ਏਹ ਸਿੱਧਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਆ
ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ
ਅਗਜਾਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ.

**ਹਿੰਦੂ-ਦੇਖੋ ! ਬਿਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ
ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨੇਉ ਪਹਿ-
ਰਣਾ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -**

ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਂਕਾ, ਕੀਨੇ ਬੱਡੇ ਕਲੂ ਮਹਿ ਸਾਕਾ.

**ਸਿੱਖ-ਵਜਾਕਰਣਵੇਤਾ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਇਸ ਦਾ
ਏਹ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸ਼ਮੀਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਜਨੇਉ
ਉਤਰਣ ਦੇ ਭਯਕਰਕੇ ਸਤਗੁਰੁ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਈ
ਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ (ਤਾਂਕਾ) ਤਿਲਕ ਔਰ ਜਨੇਉ ਸ੍ਰਾਮੀ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਚਾਦਿੱਤਾ. ***

ਇਸ ਉਪਕਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੁਣ ਕ੍ਰਿਤਗਯ ਹਿੰਦੂਆਂ
ਵੱਲੋਂ ਏਹ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇਤੋੜੀ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ
ਕੇਸ ਆਦਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.
ਕਈ ਅਗਜਾਨੀ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ, ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ
ਚੜ੍ਹਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਕੌਛ ਔਰ ਕੜਾ ਲਾਹਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕਰਵਾਓ.

ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਲੂਕ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ
ਵੱਲੋਂ ਜਨੇਉ ਟਿੱਕੇ ਉਤਾਰਣ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ
ਵੇਲੇ ਉਹੀ ਸਲੂਕ ਸ਼ਾਰਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ
ਹੋਰਹਿਆ ਹੈ. ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਕਰਤਵਯ ਏਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਜਿੱਥੋਂਤੋੜੀ ਹੋਸਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੂਰ ਕੀਤੇਜਾਣ ਔਰ ਆਪਣੇ
ਨਾਲ ਮਿਲਾਕੇ ਸਿੱਖ ਨਾਮ ਮਿਟਾਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ. ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ਜ
ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ “ਹਮਹਿੰਦੁਨਹੀਂ” ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ-
ਜਾਰਹਿਆ ਹੈ.

ਜਨੇਉ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਘਟੀ, ਬਲਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ
ਭੀ ਇਸ ਦੀ ਕੁਛ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਅੰਗ
ਜਨੇਉ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਡੋਰੇ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਦੇ ਸੇ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਾਸਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ “ਦਬਿ-
ਸਤਾਨ ਮਸ਼ਾਹਬ” ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ:-

ਸਾਦਾ ਨਾਮਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜੋ ਪੂਰਾ ਸਿਦਕੀ ਸੀ, ਇੱਕ
ਬਾਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂਈਂ ਆਯਾ, ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ
ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੀ ਪੋਸਤੀਨ ਦੀ ਤਣੀ ਟੁਟ ਗਈ, ਸਾਦੇ ਨੇ ਝੱਟ ਆ-
ਪਣਾ ਜਨੇਉ ਲਾਹਕੇ ਪੋਸਤੀਨ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਖਿ-
ਆ ਕਿ ਤੈਂ ਏਹ ਕੀ ਕੀਤਾ ? ਸਾਦੇ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਨੇਉ
ਗਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਏਹੀ ਲਾਭ ਹੈ ਕਿ ਵੇਲੇਸਿਰ ਡੋਰਾ ਕੰਮ
ਆਵੇ, ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੱਜਣ ਦਾ ਕੰਮ ਏਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਵਾਰਾਂ ਤਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਜਨੇਉ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਕੀ ਫਾਯਦਾ ਹੈ ? (ਤਾਲੀਮ ੨ ਨੰਬਰ ੨੪)

ਆਪ ਜਾਤੀਅਭਿਮਾਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ
ਮੰਨਦੇ ਅੰਗ ਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰਾਂ

ਕਿਉਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਕੇ
ਸਭ ਮਤਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਇਸਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਅੰਗ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ
ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅੰਗ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੀਦਾ
ਰਹਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਏਹ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਵੇਂ
ਸਤਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਵਹਾਰ ਸੀ।

**ਨੇ ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਤਸਨਮਾਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਠਹਿਰਾਯਾ ਹੈ, ਯਥਾ:-**

ਮਾਤਾ ਪ੍ਰੀਤਿਕਰੇ ਪੁਤ ਖਾਇ,
ਸਤਗੁਰੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੁਰੂਸਿੱਖ ਮੁਖਪਾਇ. (ਗਊਜ਼ੀ ਮਹਲਾ ੪)
ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਸਤਗੁਰੁ ਵਰਤੈ,
ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੋ ਲੋਚੈ ਸੋ ਗੁਰੁ ਖੁਸ਼ੀਆਵੈ.
(ਵਾਰ ੧, ਗਊਜ਼ੀ ਮਹਲਾ ੪)

ਸੇਵ ਕਰੀ ਇਨਹੀ ਕੀ ਭਾਵਤ
ਐਰ ਕੀ ਸੇਵ ਸੁਹਾਤ ਨ ਜੀਕੋ,
ਦਾਨ ਦਯੋ ਇਨਹੀ ਕੋ ਭਲੋ
ਅਰ ਆਨ ਕੋ ਦਾਨ ਨ ਲਾਗਤ ਨੀਕੋ,
ਆਗੈ ਫਲੈ ਇਨਹੀ ਕੋ ਦਯੋ
ਜਗ ਮੈ ਜਸ ਐਰ ਦਯੋ ਸਭ ਫੀਕੋ,
ਮੋ ਗ੍ਰਹਿ ਮੈ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਤੇ
ਸਿਰ ਲੋ ਧਨ ਹੈ ਸਭਹੀ ਇਨਹੀ ਕੋ. x x x
(ਧਾਤਸਾਹੀ ੧੦)

†ਗੁਰੂਮਤ ਵਿੱਚ ਤੁਲਾ ਦਾਨ ਛਾਯਾਪਾਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਦਾਨ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦਾਨ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ (ਲੈਣ ਐਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਖਾਲਸਾਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹਨ. ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੇਣਾ ਐਸਾ ਹੈ, ਜੈਸੇ-ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਯਤਾ ਦੇਣੀ ਹੈ. ਗੁਰੂਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰਣਦਾ ਈਹ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈਂ ਕੱਢੋ, ਐਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਪਯਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈਂ ਖਰਚ ਕਰੋ. ਜੋ ਸਿੱਖ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰੂਮਤ ਤੋਂ ਅਗੁਜਾਤ ਹਨ.

ਹਿੰਦੂ-- ਏਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਸਵੈਯੋ ਉਚਾਰੇ ਹੈਨ ਐਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਪ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਲਾਂਉਨੇ ਹੋਂ ?

ਸਿੱਖ- ਪ੍ਰਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈਯਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸੰਵੋਧਨ ਕਰਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ:-

“ਜੋ ਕੁਛ ਲੇਖ ਲਿਖੋ ਬਿਧਨਾ,
ਸੋਈ ਪਾਈਅਤ ਮਿਸ੍ਤੂ ! ਸ਼ੋਕ ਨਿਵਾਰੋ.”

ਇਸ ਗੁਫਤਗੂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਤਮਪੁਰਸ਼ ਹਨ, ਮਿਸ੍ਤੂ ਜੀ ਦੁਤਿਯ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਰਹੀਹੈ) ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਤ੍ਰਿਤੀਯ(ਅੰਨਜ) ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ “ਇਨਹੂੰ” ਪਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਸਕਦਾ, ਇਸ ਵਜਾਕਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇਓ, ਅਸੀਂ ਆਪਨੂੰ ਅੰਤ ਦੇ ਦੇਹਰੇ ਤੋਂ ਹੀਂ ਅੱਡੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝਾਦਿੰਨੇ ਹਾਂ ਕਿ ਏਹ ਸਵੈਯੋ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਯਥਾ:-

ਚਟਪਟਾਇ ਚਿਤ ਮੈ ਜ਼ਰਜੋ ਤ੍ਰਿਣ ਜਜੋ ਕ੍ਰਾਧਿਤ ਹੋਇ,

ਖੋਜ ਰੋਜ਼ ਕੇ ਹੇਤ ਲਗ ਦਯੋ ਮਿਸ੍ਰ ਜੂ *ਰੋਇ.

ਅਰਥਾਤ-- ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਿਤ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਚਲਾਉਂਤਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅੰਤ ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰਣ ਅਧਿ-ਕਾਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸਪਰ ਮਿਸ੍ਰ ਨੂੰ ਬਡੀ ਚਟਪਟੀ ਲੱਗੀ ਅੰਤ ਰੋਪਿਆ. ਆਪਹੀ ਵਿਚਾਰਕੇ ਦੱਸੋ, ਕਿ ਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਿਸ੍ਰ ਰੋਂਦਾ, ਜਾਂ ਹਸਦਾ ? ਅੰਤ ਦੇਖ ! ਸਾਡੇ ਅਰਥ ਦੀ ਤਾਈਦ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀਏ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ:-

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੇਦਪਾਠ ਤੇ ਦੇਹਅਭਿਮਾਨੀ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਸੇ, ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ, ਫ਼ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਰੋਇਦਿੱਤਾ. (ਭਗਤ ਰਤਨਾਵਲੀ)

*ਰਯਾਸਤ ਜੀਂਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਮ ਰੰਗ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਹ ਦੋਹਰਾ ਭੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰਨਾਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਯਾ:-

ਆਸ ਨ ਕਰ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ, ਨਾ ਪਰਸੋ ਪਗ ਜਾਇ,
ਪ੍ਰਭੂ ਤਜਾਗ ਦੂਜੀ ਲਗੇ, ਕ੍ਰਿਭਿਨਰਕ ਮੇਂ ਪਾਇ.

ਫ਼ੁਸਤਕ ਸਰਬਲੋਹ ਅਥਵਾ ਲੋਹਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੀ
ਇਸ ਅਰਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਯਥਾ:-

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ,
ਖਾਲਸੇ ਮੇਂ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ਨਿਵਾਸ.-

ਹਿੰਦੂ--ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਬਾਬਤ ਏਹ ਆਖਦੇ ਹੋਂ,
ਪਰ ਸੁਖਮਨੀ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ-
ਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਯਥਾ:-

ਸੋ ਪੰਡਿਤ ਜੋ ਮਨ ਪਰਬੋਧੈ,
ਰਾਮਨਾਮ ਆਤਮ ਮਹਿ ਸੋਧੈ, x x
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿਮੂਤਿ ਬੂਝੈ ਮੂਲ,
ਸੂਖਮ ਮਹਿ ਜਾਨੈ ਅਸਥੂਲ.
ਚਹੁੰ ਵਰਨਾ ਕਉ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼,
ਨਾਨਕ ਉਸ ਪੰਡਿਤ ਕਉ ਸਦਾ ਅਦੇਸ਼.

ਸਿੱਖ-ਪਜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਤੀ
ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਾ ਰੱਖਕੇ ਗੁਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ
ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਸਮ-

-ਹੋਂ ਖਾਲਸੇ ਕੋ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ,
ਓਤ ਪੋਤ ਸਾਗਰ ਬੂਦੇਰੋ.
ਸੇਵਾ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਸਫਲ ਪੂਜਾ ਆਰਘਪਾਦ,
ਦਾਨ ਮਾਨਨੇ ਮਾਨ ਕਰ ਖੋੜਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਸੂਦਾ.
ਆਨ ਦੇਵ ਨਹਿ ਸਫਲ ਕਛੁ ਈਤ ਉਤ ਪਰਲੋਕ,
ਨਿਹਫਲ ਸੇਵਾ ਤਿਸ ਬਿਨਾ ਕਬੀ ਹਰਖ ਕਬਿ ਸ਼ੋਕ.
ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਬਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:-
ਹਮ ਫਲਕ ਬੰਦਹ ਸੰਗਤਾਨਸ਼ ਰਾ,
ਹਮ ਮਲਕ ਬੰਦਹ ਖਾਲਸਾਨਸ਼ ਰਾ. (ਤੇਸੀਫਲਾ)

ਝੋ, ਅੌਰ ਜਨੇਊ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਧੋਖੇਵਿੱਚ ਫਸਕੇ ਜਾਤੀ-
ਅਭਿਮਾਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਨਾ ਮੰਨੋ: *

ਦੇਖੋ ! ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕੈਸਾ ਉੱਤਮ ਉਪ-
ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ “ਪੰਡਿਤ” ਓਹ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੌਰ ਸਟਬ-
ਵਜਾਪੀ ਵਾਹਗੁਰੂ (ਰਾਮ) ਨਾਮ ਦੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਨੂੰ
ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ, ਅੌਰ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣ ਸਿਮੂਤੀ
ਆਦਿਕਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਯਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅੌਰ
ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਨੂੰ ਉਸ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੋਯਾ ਮੰਨਦਾ
ਹੈ, (ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਈ ਅਨਾਦੀ ਪਦਾਰਥ ਮੰਨ-
ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਅਦੁਤਿਯ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ-
ਦਾ ਹੈ) ਅੌਰ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਪਿਤਾ ਦੇ ਪੁੜ੍ਹ-
ਮੰਨਕੇ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪੜਾਰ ਕਰਦਾ ਅੌਰ ਸੱਚਾ
ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, (ਏਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ੂਦਰ ਨੂੰ ਧਰਮ

* ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਲੱਛਣ ਕਥਨ
ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਸੋ ਪੰਡਿਤ ਜੋ ਤਿਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਕੀ ਪੰਡ ਉਤਾਰੈ. × ×
ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਓਹ ਦੀਖਿਆ ਲੇਇ,
ਸਤਗੁਰੂ ਆਗੈ ਸੀਸ ਧਰੇਇ.
ਸਭਨਾਂ ਮਹਿ ਏਕੋਏਕ ਵਖਾਣੈ,
ਜਾਂ ਏਕੋ ਵੇਖੈ ਤਾਂ ਏਕੋ ਜਾਣੈ.

(ਮਲਾਵ ਮਹਾਂ ੩)

ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ ਅੰਤ ਉਸਨੂੰ ਅਕਲ ਦੀ ਗਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਣੀ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਮਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਮੂਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਜੋ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ, ਉਹੋ ਪੰਡਿਤ ਹੈ ਅੰਤ ਉਹ ਨਮਸਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

ਆਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀ ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਸੱਦਦੇ ਹੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਈਹ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:--

ਲੋਭੀ ਫ਼ਾਨ ਕਉ ਸੰਵਦੇ, ਪੜ੍ਹੁ ਵੇਦਾ ਕਰਹਿ ਪੁਕਾਰ,
ਬਿਖਿਆ ਅੰਦਰ ਪਚਮੁਏ, ਨਾ ਉਰਵਾਰ ਨ ਪਾਰ。
ਮਾਇਆਮੋਹ ਵਿਸਾਰਿਆ ਜਗਤਪਿਤਾ + ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ.
(ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੧)

ਮਨਮੁਖ ਪੜਹਿ ਪੰਡਿਤ ਕਹਾਵਹਿ,
ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਮਹਾਂਦੁਖ ਪਾਵਹਿ。
ਬਦ ਪੜਹਿ ਹਰਿਰਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ,
ਵਾਦ ਵਖਾਣਹਿ ਮੋਹੇ ਮਾਇਆ। (ਭਾਝ ਮ ੪ ੩)
ਪੰਡਿਤ ਭੁਲੇ ਦੂਜੈ ਲਾਗੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਵਾਪਾਰ,
ਅੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਨਾਭੁਖ ਹੈ, ਮੁਰਖ ਭੁਖਿਆਂ ਮੁਏ ਗਵਾਰ。

(ਵਾਰ ਸੌਰਠ ਮ ੫ ੩)

ਫ਼ਰੈਰ ਨੂੰ, ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਮੁਖ ਹੋਕੇ ਤੇਤੀਕੋਟਿ
ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ।

+ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲਕ.

(੧੦੦)

ਪੰਡਿਤ ਵਾਚਹਿ ਪੋਥੀਆਂ ਨਾਂ ਬੁਝਹਿ ਵੀਚਾਰ,
ਅਨ ਕਉ ਮਤੀ ਦੇਚਲਹਿ ਮਾਇਆ ਕਾ ਵਾਪਾਰ.

(ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਭਹਲਾ ੧)

ਪੰਡਿਤ ਆਖਾਏ ਬਹੁਤੀਰਾਹੀ ਫੁ ਕੋਰੜਮੌਠ ਜਿਨੇਹਾ,
ਅੰਦਰ ਮੋਹ ਨਿਤ ਭਰਮ ਵਿਆਪਿਆ ਤਿਸਟਸਿ ਨਾਹੀ * ਦੇਹਾ,
ਕੁੜੀ ਆਵੈ ਕੁੜੀ ਜਾਵੈ ਮਾਇਆ ਕੀ ਨਿਤ ਜੋਹਾ,
ਸੱਚ ਕਹੈ ਤਾਂ † ਡੋਹੋ ਆਵੈ ਅੰਤਰ ਬਹੁਤਾ ਰੋਹਾ,
ਵਿਆਪਿਆ ਦੁਰਮਤਿ ਕੁਬੁਧਿ ਕੁਮੂਹਾ ਮਨ ਲਾਗਾ ਤਿਸ ਮੋਹਾ,
ਠਗੀ ਸੇਤੀ ਠਗ ਰਲ ਆਇਆ ਸਾਬ ਭਿ ਇਕੋਜੇਹਾ,
ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਾਫ ਨਦਰੀ ਵਿਚਦੋਂ ਕਢੈ ਤਾਂ ਉਘੜ ਆਇਆ ਲੋਹਾ।

(ਰਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ੨, ਭਹਲਾ ੫)

*ਕੁੜਕੁੜੂ, ਜੋ ਟਿੱਬਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

“ਜੈਸੇ ਪਾਹਨ ਜਲ ਮਹਿ ਰਾਖਿਓ ਭੇਦੈ ਨਹੀਂ ਤਿਹ ਪਾਨੀ,
ਤੈਸੇਹੀ ਤੁਮ ਤਾਂਹਿ ਪਛਾਨੋ ਭਗਤਿਹੀਨ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨੀ।”

(ਧਿਕਾਵਲੀ ਭਹਲਾ ੬)

ਫੁ ਮਨ ਇਸਥਿਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਅਪੀਨ
ਭੱਜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। † ਕ੍ਰੋਧ. ਜੋਸ਼।

(੩) *ਅਵਤਾਰ

ਆਪ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼੍ਵਰ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨਦੇ,
ਐਂਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਂ, ਪਰ ਸਿਖ-
ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਏਹ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਅਵਤਾਰ ਨ ਜਾਨਹਿ ਅੰਤ,

ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬੇਅੰਤ. (ਗੁਰਗੁਰੀ ਮ ੦ ੫)

ਸੋ ਮੁਖ ਜਲਉ ਜਿਤ ਕਹਹਿ-'ਠਾਕੁਰ ਜੋਨੀ'. (ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫)

ਜਗਹਿ ਜੁਗਹਿ ਕੇ ਰਾਜੇ ਕੀਏ ਗਾਵਹਿ ਕਰ ਅਵਤਾਰੀ,

ਤਿਨ ਭੀ ਅੰਤ ਨ ਪਾਇਆ ਤਾਂਕਾ, ਕਿਆ ਕਰ ਆਖ ਵੀਚਾਰੀ ?
(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੬)

ਕੋਟ ਬਿਸਨੁ ਅਵਤਾਰ ਸੰਕਰ ਜਟਾਧਾਰ,

ਚਾਹਹਿ ਤੁਝਹਿ, † ਦਇਆਰ ! ਮਨ ਤਨ ਰੁਚਿ ਅਪਾਰ.

(ਆਸਾ ਛੰਤ ਮ ੯੫)

ਦਸ ਨੂੰ ਅਉਤਾਰ ਰਾਜੇ ਹੋਇਵਰਤੇ ਮਹਾਂਦੇਵ ਅਉਧੂਤਾ,

ਤਿਨਭੀ ਅੰਤ ਨ ਪਾਇਓ ਤੇਰਾ ਲਾਇ ਥਕੇ ਬਿਭੂਤਾ.

(ਸੁਹੀ ਮਹਲਾ ੫)

* ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਵਤਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਆਦਿਕ ਦੀ
ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਂਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਉਪਕਾਰੀ ਐਂਕ ਸ੍ਰੋਸ਼ਟਪੁਰੁਸ਼ ਦੀ
ਕਿਸੀਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹੂਨਤਾ ਦੱਸੀਗਈ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ
ਕਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਐਂਕ ਉਪਾਸਨਾ
ਯੋਗਜ ਹੈ. ਅਵਤਾਰ ਆਦਿਕ ਸਭ ਉਸਦੇ ਆਗਜਾਕਾਰੀ ਬੰਦੇ ਹਨ.

† ਹੇ ਦਯਾਲੂ !

ਨੂੰ ਮੱਛ, ਕੱਛ, ਵੈਰਾਹ, ਨਿਸਿੰਘ, ਵਾਮਨ, ਬੁਧ, ਪਰਸ਼ੁਰਾਮ,
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ, ਕਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਲਕੀ.

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ,
 ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜਾਨੋ. × ×
 ਤਾਤ ਮਾਤ ਨ ਜਾਤਿ ਜਾਕਰ ਪੁਤ੍ਰੂ ਪੈਤ੍ਰੂ ਮੁਕੰਦ,
 ਕੌਨਕਾਜ ਕਹਾਂਹਿਗੇ ਤੇ ਆਨ ਦੇਵਕਿਨੰਦ ? × ×
 ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸਰੂਪ ਕਹਾਏ ?
 ਸਿੱਧ ਸਮਾਧਿ ਸਾਧਕਰ ਹਾਰੇ ਕਜੋਂਹੂ ਨ ਦੇਖਨਪਾਏ. × ×
 ਜਾਂਕਰ ਰੂਪ ਰੰਗ ਨਹਿ ਜਨਿਯਤ, ਸੋ ਕਿਮ ਸਜਾਮ ਕਹੈ ਹੈ ?
 [ਹਜ਼ਰੇ ਸ਼ਸ਼ਦ ਪਾਤਾਸ਼ਹੀ ੧੦)

ਕਾਹੇਕੋ ਏਸ ਮਹੇਸਹਿ ਭਾਖਤ
 ਕਾਹੇ + ਦਿਜੇਸ ਕੋ ਏਸ ਬਖਾਨਜੋ. ?
 ਹੈ ਨ ਝੁਰਘੇਸ ਝੂਜਦੇਸ ਓਰਮਾਪਤਿ
 ਤੈਂ ਜਿਨ ਕੋ ਵਿਸੂਨਾਬ ਪਛਾਨਜੋ.
 ਕਾਹੂ ਨੇ ਰਾਮ ਕਹੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਹੂ
 ਕਾਹੂ ਮਨੈ ਅਵਤਾਰਨ ਮਾਨਜੋ.
 ਫੋਕਟਪਰਮ ਵਿਸਾਰ ਸਭੈ
 ਕਰਤਾਰਹੀ ਕੋ ਕਰਤਾ ਜਿਥ ਜਾਨਜੋ.
 ਅੰਤ ਮਰੇ ਪਛਤਾਇ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪਰ
 ਜੇ ਜਗ ਮੇਂ ਅਵਤਾਰ ਕਹਾਏ.
 ਰੇ ਮਨ : ਲੈਲ ! ਇਕੇਲਹੀ ਕਾਲ ਕੇ
 ਲਾਗਤ ਕਾਹਿ ਨ ਪਾਇਨ ਧਾਏ. ?

(੩੩ ਮਦੈਯੇ ਪਾਟਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਦਸ ਅਵਤਾਰ ਅਕਾਰਕਰ, ਏਕੰਕਾਰ ਨ ਅਲਖ ਲਖਾਯਾ.
 (ਡਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਹਿੰਦੂ-ਜੇ ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼੍ਵਰ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆਂ ਐਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ

+ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਝੁਰਾਮਚੰਦੂ, ਝੂਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਓਵਸ਼ਨੁ, ਥੁਚੰਚਲ.

ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਏਹ ਕੋਈ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ:--

ਮਥੁਰਾਮੰਡਲ ਕੇ ਬਿਖੈ ਜਨਮ ਧਰਯੈ ਹਰਿਰਾਇ, × ×
ਜੇ ਨਰ ਸਜਾਮ ਜੂਕੇ ਪਰਮੈਂ ਪਗ,
ਤੇ ਨਰ ਫੇਰ ਨ ਦੇਹ ਧਰੈਂਗੇ.

ਐਸੇਹੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਹੁਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸੇ.
ਸਿੱਖ--ਇਤਿਹਾਸ ਐਂ�ਰ ਪੁਰਾਣਾ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਜੋ
*ਤਰਜੁਆ ਅਥਵਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪ ਏਹ
ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ ਕਿ ਏਹ ਦਸਵੇਂ ਸਤਗੁਰੂ ਦਾ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ, ਧਰਮਉਪਦੇਸ਼ਮਈ ਬਾਣੀ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਾਪ ਐਂ�ਰ ਸਵੈਯੇ ਆਦਿਕ ਭਿੰਨ
ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਹੈ, ਐਂਕ
ਅਵਤਾਰ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਦਾਸ਼ ਕਥਨ-
ਕੀਤਾ ਹੈ.

ਹਿੰਦੂ--ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਵਿਖੇ
ਇੱਕ ਸਤੋਤ੍ਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ

*“ਦਸਮਕਥਾ ਭਾਰੌਤ ਕੀ ਭਾਖਾ ਕਰੀ ਬਨਾਇ,
ਅਵਰ ਵਾਸਨਾ ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਰਮਯੋਧ ਕੇ ਚਾਇ.”
(ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ)

ਨਾਮ ਅਗਾਧਨ ਕਰਣੇ ਦੱਸੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

“ਮਧੁਸੂਦਨ ਦਾਮੋਦਰ ਸੁਆਮੀ,
ਰਿਖੀਕੈਸ ਗੋਵਰਧਨਪਾਰੀ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਹਰਿ ਰੰਗਾ.
ਮੋਹਨ ਮਾਧਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ,
ਜਗਦੀਸੁਰ ਹਰਿਜੀਉ ਅਸੁਰਸੰਘਾਰੇ. x x
ਧਰਣੀਧਰ ਈਸ ਨਰਸਿੰਘ ਨਰਾਇਣ,
ਦਾੜਾ ਅਗ੍ਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਧਰਾਇਣ.
ਬਾਵਨ ਰੂਪ ਕੀਆ ਤੁਧ ਕਰਤੇ ! ” x x

**ਸਿੱਖ--ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾ-
ਹਿਬ ਨੇ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ (ਜਿਸ ਨੂੰ
ਆਪ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤੇਤ੍ਰ ਦਸਦੇ ਹੋਂ) ਆਪਣਾ
ਮਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ:-**

“ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਕਬੈ ਤੇਰੇ ਜਿਹਬਾ,
ਸਤਿਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਪਰਾ ਪੂਰਬਲਾ.”

ਮਹਾਰਾਜ ਕਬਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲ !
ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਤੇਰੇ ਕ੍ਰਿਤਿਮ ਅਨੰਤ ਨਾਮ ਕਲਪ-
ਕੇ ਲੋਕ ਅਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਐਰ ਨਿਸ਼ਚਿਯ ਅਨੁਸਾਰ
ਕਬਨ ਕਰਦੇਹਨ, ਪਰ ਏਹ ਤੇਰੇ ਅਸਲ ਨਾਮ ਨਹੀਂ,
ਤੇਰਾ ਆਦਿ ਐਰ ਸਿਰੋਮਣੀ ਨਾਮ “ਸਤਾਜ” ਹੈ.
ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵ ਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕਰਸ
ਹੋਣਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਜਾਖਜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਸਾਹਿਬ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

“ਆਦਿ ਸਚੁ, ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ,”

ਹੈਭੀ ਸਚੁ, ਨਾਨਕ ! ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ. (ਜਥ)

ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਨਾਮ ਅਜੇਹੇ ਭੀ ਹੈਨ
ਜੋ ਖਾਸ ਖਾਸ ਅਵਤਾਰ ਔਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰ-
ਧ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹੀ ਨਾਮ ਅਨੇਕ ਸਥਾਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ
ਹਨ,*ਇਸੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਬਹੁ-
ਤ ਲੋਕ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਪੈਜਾਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਗੁਰੂਬਾਣੀ
ਦੇ ਤੱਤ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ.

ਦੇਖੋ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਆਦਿਕ ਨਾਮ
ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਨ:-

ਹੋਰ ਕੇਤੇ ਰਾਮ ਰਵਾਲ. × ×

ਰਾਮ ਗਇਓ ਰਾਵਨ ਗਇਓ. × ×

* ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ “ਅਲਾ” ਨਾਮ ਪੁਰਾਣੇ
ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਸੀ, ਔਰ ਕੁਰਾਨ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ
ਅਕਾਲ ਦਾ ਵੋਧਕ ਹੈ. ਔਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ “ਗਾਡ” (GOD)
ਸ਼ਬਦ ਟਯੂਟਨ (TEUTONS) ਲੋਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥ
ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਦੇ ਸੇ, ਜਦ ਟਯੂਟਨਾਂ ਨੇ ਈਸਾਈ ਮਤ ਅੰਗੀਕਾਰ
ਕੀਤਾ ਤਾਂ ‘ਗਾਡ’ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਹੋਯਾ. ਐਸੇ ਹੀ
“ਜਹੋਵਾ” (JEOVIAH) ਪਦ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ
ਕੇਵਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵੋਧਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ
ਅਸੀਰੀਆ (ASSYRIA) ਦੇ ਖਾਸ ਦੇਵਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਰਖਦਾ
ਸੀ. ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਅਨੰਤ ਨਾਮ ਅਨੇਕ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ.

(੧੦੬)

ਕੇਤੇ ਕਾਨ ਮਹੇਸ. × ×

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹਾਦੇਉ ਤੈਗੁਣ ਰੋਗੀ. × ×

ਪਾਰ ਨ ਪਾਇ ਸਕੈ ਪਦਮਾਪਤਿ . × ×

ਐਂਡ ਇਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਵੇਖਕ ਨਾਮ
ਹਨ:-

ਰਮਤ ਰਾਮ ਸਭ ਰਹਿਆ ਫ਼ਸਮਾਇ. × ×

ਟੇਕ ਏਕ ਰਘੁਨਾਥ. × ×

ਸਿਮਰਿਓ ਨਾਹਿ ਕਨਾਈ. × ×

ਹਰਿ ਜਪੀਐ + ਸਾਰੰਗਪਾਣੀ ਹੇ ! × ×

ਵਿਸਨੁ ਕੀ ਮਾਇਆ ਤੇ ਹੋਇ ਭਿੰਨ. ×

ਪਤ ਸੌਂ ਕਿਨ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਾਪਤਿ ਪਾਏ? × ×

ਜੇ ਨਰ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸ ਹੈਂ ਪਗ. × ×

ਫ਼ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਰਾਮ ਕਹੁ, ਕਹਿਬੇ ਮਾਂਹਿ ਬਿਬੇਕ,
ਏਕ ਅਨੇਕਹਿ ਮਿਲਗਇਆ, ਏਕ ਸਮਾਨਾ ਏਕ.

+ਅਕਾਲਪਰੁਖ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਡੁੱਟ, ਇੱਕ ਜਗਾ
“ਸਾਰੰਗਪਾਣੀ” ਐਂਡ “ਮੁਰਾਰੀ” ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ
ਵੇਖਕ ਹੈਨ, ਦੇਖੋ! ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲਹੌਰੇਂ ਲਿਖੀ
ਪਤ੍ਰਕਾ—

“ਤੇਰਾ ਮੁਖ ਸੁਹਾਵਾ ਜੀਉ, ਸਹਜਧਨਿ ਬਾਣੀ, ਚਿਰੁ-
ਹੋਆ ਦੇਖੇ ਸਾਰੰਗਪਾਣੀ.” ਐਂਡ— “ਮੇਰੇ ਸਜਣ
ਮੀਤ ਮੁਰਾਰੇ ਜੀਉ.” (ਭਾਝ ਮਹਲਾ ੫)

(੪) ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ।

ਆਪ ਦੇਵੀ ਔਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਦਾਯਕ
ਮੰਨਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਂ, ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਇਤਨੇ ਭੈਦ ਕਲਪੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਦੂਨ
ਹਿੰਦੂ ਭੀ ਪੂਰੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ
ਕਿ ਇਤਨੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੀ,
ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਆਦਿਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਏਹ ਰਾਯ ਹੈ:-

ਮਾਇਆ ਮੋਹੇ ਸਭ ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ। (ਗਊੜੀ ਭਹਲਾ ੩)

ਭਰਮੇ ਸੁਰ ਨਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ। (ਗਊੜੀ ਭਹਲਾ ੫)

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨ ਮਹਾਂਦੇਉ ਮੌਹਿਆ,

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮ ਲਗੇ ਸੇ ਸੋਹਿਆ। (ਆਸਾ ਭਹਲਾ ੫)

ਬ੍ਰਹਮੈ ਬੇਦਬਾਣੀ ਪਰਗਾਸੀ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਪਸਾਰਾ,

ਮਹਾਂਦੇਉ ਗਿਆਨੀ ਵਰਤੈ ਘਰ ਆਪਣੈ ਤਾਮਸ ਬਹੁਤ
ਅਹੰਕਾਰਾ। (ਵਡੰਸ ਭਹਲਾ ੩)

ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ ਪੂਜੀਐ ਭਾਈ ! ਕਿਆ ਮਾਂਗਉ ਕਿਆ ਦੇਇ ?
(ਮੋਰਠ ਭਹਲਾ ੫)

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹਾਂਦੇਉ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਰੋਗੀ, ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਕਾਰ
ਕਮਾਈ,

ਜਿਨ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਨ ਚੇਤਹਿ + ਬਪੁੜੇ, ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ
ਸੋਝੀ ਪਾਈ। (ਸੂਹੀ ਭਹਲਾ ੪)

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹਾਂਦੇਉ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਭੁਲੇ, ਹਉਮੈ ਮੋਹ
ਵਧਾਇਆ। (ਵਾਡ ਬਿਲਾਵਲ ਭਹਲਾ ੩)

+ ਵੇਚਾਵੇ।

ਕੋਟ ਦੇਵੀ ਜਾਕਉ ਸੇਵਹਿ, ਲਖਮੀ ਅਨਿਕਭਾਂਤ,
ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂਕਉ ਅਰਾਧਹਿ, ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਦਿਨਸੁ
ਰਾਤਿ. (ਆਮਾ ਛੰਡ ਮਹਲਾ ੫)
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਸੰਕਰ ਇੰਦ ਤਪੈ ਭੇਖਾਰੀ,
ਮਾਨੈ ਹੁਕਮ ਸੋਹੈ ਦਰਸਾਚੈ, *ਆਕੀ ਮਰਹਿ ਅਫਾਰੀ.
(ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧)

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨ, ਮਹੇਸ ਨ ਕੋਈ,
ਅਵਰ ਨ ਦੀਸੈ ਏਕੈ ਸੋਈ. (ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੩)
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨ ਰੁਦ੍ਰ ਤਿਸ ਕੀ ਸੇਵਾ,
ਅੰਤ ਨ ਪਾਵਹਿ ਅਲਖ ਅਭੇਵਾ. (ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੩)
ਕੋਟ ਸੂਰ ਜਾਂਕੈ ਪਰਗਾਸ.
ਕੋਟ ਮਹਾਂਦੇਉ ਅਰ †ਕਬਿਲਾਸ,
ਦੁਰਗਾ ਕੋਟ ਜਾਂਕੈ ਮਰਦਨ ਕਰੈ,
ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋਟ ਬੇਦ ਉਚਰੈ.
ਜਉ ਜਾਚਉ ਤਉ ਕੈਵਲ ਰਾਮ,
ਆਨ ਦੇਵ ਸਿਉ ਨਾਹੀਂ ਕਾਮ. (ਭੈਰਉ ਕਬੀਰ ਜੀ)
ਮਹਿਮਾ ਨ ਜਾਨਹਿ ਬੇਦ,
ਬ੍ਰਹਮੇ ਨ ਜਾਨਹਿ ਭੇਦ. × ×
ਸੰਕਰਾ ਨਹਿ ਜਾਨੈ ਭੇਵ,
ਖੋਜਤ ਹਾਰੇ ਦੇਵ.
ਦੇਵੀਆ ਨਹਿ ਜਾਨੈ ਮਰਮ,
ਸਭ ਉਪਰ ਅਲਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ. (ਗਾਮਕਲੀ ਮ ੦ ੫)
ਈਸਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ,
ਇੰਦ੍ਰ ਤਪੈ ਮੁਨਿ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ. (ਮਾਰੂ ਮ ੦ ੧)

* ਮੈਂ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਮਾਨੀ.
† ਕੈਲਾਸ.

(੧੦੯)

ਹਰਿ ਕਾ ਸਿਮਰਨ ਛਾਡਕੈ * ਅਹੋਈ ਰਾਖੈ ਨਾਰਿ,
ਗਦਹੀ ਹੁਇਕੈ ਅਉਤਰੈ ਭਾਰ ਸਹੈ ਮਨ ਚਾਰ.

(ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ)

ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸਰ ਵਿਸ਼ਨੁ ਫਸਚੀਪਤਿ
ਅੰਤ ਫਸੇ ਯਮਫਾਸਿ ਪਰੈਂਗੇ,
ਜੇ ਨਰ + ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਹੈਂ ਪਗ
ਤੇ ਨਰ ਫੇਰ ਨ ਦੇਹ ਧਰੈਂਗੇ. × ×
ਜਹਿਂ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਨਿਪਾਰ,
ਕਈ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਸ਼ਨੁ ਵਿਚਾਰ.
ਕਈ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਸੂਲ,
ਬਿਨ ਭਗਤਿ ਕੋ ਨ ਕਬੂਲ. (ਅਕਾਲ ਦੁਮਤਤਿ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)
ਕੋਊ ਦਿਜੇਸ ਕੋ ਮਾਨਤ ਹੈ
ਅਰ ਕੋਊ ਮਹੇਸ ਕੋ ਏਸ ਬਤੈਹੈ,
ਕੋਊ ਕਹੈ ਬਿਸਨੌ ਵਿਸੂਨਾਯਕ
ਜਾਹਿ ਭਜੇ ਅਘਓਘ ਕਟੈਹੈ,
ਬਾਰ ਹਜਾਰ ਵਿਚਾਰ, ਅਰੇ ਜੜ੍ਹ !
ਅੰਤਸਮੈ ਸਭਹੀ ਤਜਜੈਹੈ,

* ਅੱਸੂ ਦੇ ਨੌਰਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੂਰਤਿ
ਬਣਾਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਪਰ ਲਾਂਉਂਦੀਆਂ ਐਂਡ ਪੂਜਦੀਆਂ ਹਨ,
(ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਂਉਂ “ਸਾਂਝੀ” ਹੈ) ਫੇਰ ਕੱਤੇਂ ਬਦੀ ਦਾ
ਵ੍ਰਤ ਰੱਖਕੇ ਪੜਨ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ. ਐਂਡ ਕੱਤੇਂ ਦੀ
ਚਾਨਣੀ ਈਕੋਂ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀ ਜਲਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ.
“ਅਹੋਈ” ਦਾ ਮੇਲਾ ਮਬੁਰਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਧਾਕੁੰਡ ਪਰ
ਕੱਤੇਂ ਬਦੀ ਦ ਨੂੰ ਬਡਾ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

‡ ਇੰਦ੍ਰ. + ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ.

(੧੧੦)

ਤਾਂਹੀ ਕੈ ਧਜਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੀਏ

ਜੋਊ ਥਾ, ਅਬ ਹੈ, ਅਰ ਆਗੇਊ ਹੈਹੈ.

ਕੋਟਿਕ ਇੰਦ੍ਰ ਕਰੇ ਜਿਹਕੇ

ਕਈ ਕੋਟਿ *ਉਪਿੰਦ੍ਰ ਬਨਾਯ ਖਪਾਯੋ,

ਦਾਨਵ ਦੇਵ ਫਨਿੰਦ ਧਰਾਧਰ

ਪੱਛ ਪਸੂ ਨਹਿ ਜਾਤ ਗਨਾਯੋ,

ਆਜਲਗੇ ਤਪ ਸਾਧਤ ਹੈ-

ਸ਼ਿਵਊ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਛੁ ਪਾਰ ਨ ਪਾਯੋ,

ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਨ ਭੇਦ ਲਖਜੋ ਜਿੰਹ

ਸੋਊ ਗੁਰੂ + ਗੁਰੂ ਮੋਹਿ ਬਤਾਯੋ. (੩੩ ਸਵੈਯੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਲਖ ਲਖ ਬ੍ਰਹਮੇ ਵੇਦਪੜ੍ਹ ਇੱਕਸਅੱਖਰ ਭੇਦ ਨ ਜਾਤਾ,
ਯੋਗਧਿਆਨ ਮਹੇਸ ਲਖ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖ ਨ ਭੇਖ ਪਛਾਤਾ,
ਲਖ ਅਵਤਾਰ ਅਕਾਰਕਰ ਤਿਲ ਵੀਚਾਰ ਨ ਵਿਸ਼ਨੁ ਪਛਾਤਾ,
ਦਾਤ ਲੁਭਾਇ ਵਿਸਾਰਨ ਦਾਤਾ. (ਭਾਈ ਕੁਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ)

ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਮਟ ਬੁਤ ਤੀਰਥ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਬਰਤ ਪੂਜਾ
ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਪੀਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤਰਪਣ ਗਾਯਤ੍ਰੀ, ਕਿਤੇ ਵੱਲ ਚਿੱਤ
ਦੇਵੈ ਨਹੀਂ. (ਗੁਰਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦਾ)

**ਸਿੱਖਪਰਮ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀ ਇਸ਼ਟ
ਹੈ ਐਰ ਉਸੇ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ—**

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ. (ਜਪ)

*ਵਾਮਨ.

+ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਸਤਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦੁਰ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਅਕਾਲ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ।

(੧੧੧)

ਚਛ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਣ ਜਾਤਿ ਅਰੁ ਪਾਤਿ ਨਹਿਨ ਜਿਹ,
ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤਿ ਕਿਹ,
ਅਚਲਮੂਰਤਿ ਅਨੁਭਵਪ੍ਰਕਾਸ ਅਮਿਤੋਜ ਕਹਿੱਜੈ,
ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰਇੰਦ੍ਰਾਣ ਸ਼ਾਹਸ਼ਾਹਾਣ ਗਣਿੱਜੈ.

ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਮਹੀਪੁ ਸਰੁ ਨਰ ਅਸੁਰ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਬਣੁ ਤ੍ਰਿਣੁ ਕਹਿਤ,
ਤੂ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕੱਬੈ ਕਵਨ? ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਣਤ ਸੁਮਤਿ. (ਜਾਪ)
ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਿਸੈ ਸਬਦਕਮਾਇ,
ਓਹ * ਅਉਹਾਣੀ ਕਦੇ ਨਾਹਿ, ਨਾ ਆਵੈ ਨਾ ਜਾਇ,
ਸਦਾ ਸਦਾ ਸੋ ਸੇਵੀਐ ਜੋ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ,
ਅਵਰ ਦੂਜਾ ਕਿਉ ਸੇਵੀਐ ਜੰਮੈ ਤੈ ਮਰਜਾਇ ?
ਨਿਹਫਲ ਤਿਨ ਕਾ ਜੀਵਿਆ ਜਿ ਖਸਮ ਨ ਜਾਣਹਿ ਆਪਣਾ
ਅਵਰੀ ਕਉ ਚਿਤ ਲਾਇ,
ਨਾਨਕ ਏਵ ਨ ਜਾਪਈ ਕਰਤਾ ਕੇਤੀ ਦੇਇ ਸਜਾਇ.

(ਵਾਰ ਗੁਜਰੀ ੨, ਮਹਲਾ ੩)

ਦੁਬਿਧਾ ਨ ਪੜਉ, ਹਰਿ ਬਿਨ ਰੌਰ ਨ ਪੂਜਉ,
ਮੜੈ ਮਸਾਣਿ ਨ ਜਾਈ. (ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੧)
ਏਕੋ ਜਪ ਏਕੋ ਸਾਲਾਹ,
ਏਕ ਸਿਮਰ ਏਕੋ ਮਨ ਆਹਿ.
ਏਕਸ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਉ ਅਨੰਤ,
ਮਨ ਤਨ ਜਾਪ ਏਕ ਭਗਵਿੰਤ.
ਏਕੋਏਕ ਏਕ ਹਰਿ ਆਪ,
ਪੂਰਨ ਪੂਰਰਹਿਓ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਆਪ.
ਅਨਿਕ ਬਿਸਥਾਰ ਏਕ ਤੇ ਭਏ,
ਏਕ ਅਰਾਧ ਪਰਾਛਤ ਗਏ.
ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰ ਏਕ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਤਾ,

* ਵਿਨਾਸ਼ੀ.

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਇਕ ਜਾਤਾ। (ਮੁਖਮਨੀ ਮਹਲਾ ੫)
 ਰਾਜ ਤੇ ਕੀਟ ਕੀਟ ਤੇ ਸੁਰਪਤਿ ਕਰ ਦੋਖ ਜਠਰ ਕਉ ਭਰਤੇ,
 ਕਿਧਾਨਿਧਿ ਛੋਡ ਆਨ ਕਉ ਪੂਜਹਿ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਰਤੇ,
 ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਤੇ ਦੁਖਿ ਦੁਖਿ ਮਰਤੇ,
 ਅਨਿਕਬਾਰ ਭ੍ਰਮਹਿੰ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਟੇਕ ਨ ਕਾਹੂ ਧਰਤੇ,
 ਤਿਆਗ ਸੁਆਮੀ ਆਨਕਉ ਚਿਤਵਤ ਮੂੜ ਮੁਗਧ ਖਲ *ਖਰ ਤੇ,
 ਕਾਗਰਨਾਵ ਲੰਘਹਿੰ ਕਤ ਸਾਗਰ ? ਬਿਥਾ ਕਥਿਤ, ਹਮ ਤਰਤੇ,
 ਸਿਵ ਬਿਰੰਚ ਅਸੁਰ ਸੁਰ ਜੇਤੇ ਕਾਲਅਗਨਿ ਮਹਿ ਜਰਤੇ,
 ਨਾਨਕ ਸਰਨ ਚਰਨਕਮਲਨ ਕੀ ਤੁਮ ਨ ਡਾਰਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਤੇ。
 (ਮਲਾਡ ਮਹਲਾ ੫)

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਿਵ + ਛੰਦ ਮੁਨੀਸਰ
 ਰਸਕਿ ਰਸਕਿ ਠਾਕੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵਤ.
 ਇੰਦ੍ਰ ਮੁਨਿੰਦ੍ਰ ਖੋਜਤੇ ਗੋਰਖ
 ਧਰਣਿ ਗਗਨ ਆਵਤ ਛੁਨ ਧਾਵਤ.
 ਸਿਧ ਮਨੁਖ ਦੇਵ ਅਰ ਦਾਨਵ
 ਇਕ ਤਿਲ ਤਾਂਕੈ ਮਰਮ ਨ ਪਾਵਤ.
 ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਭੁਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੇਮਰਸ ਭਗਤੀ
 ਹਰਿਜਨ ਤਾਂਕੈ ਦਰਸ ਸਮਾਵਤ.
 ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗ ਆਨ ਕਉ ਜਾਚਹਿ
 ਮੁਖ ਦੰਤ ਰਸਨ ਸਗਲ ਘਸਜਾਵਤ.
 ਰੇ ਮਨ ਮੂੜ ! ਸਿਮਰ ਸੁਖਦਾਤਾ
 ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਝੈ ਸਮਝਾਵਤ. (ਸਵੈਯੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

* ਪੰਜਪੀਰੀਏ, ਨਹੀਂ—ਨਹੀਂ, ਬੇਅੱਤਪੀਰੀਏ (ਆਤਮ-
 ਘਾਤੀ-ਮੂੜ-ਮੁਗਧ-ਖਲ ਔਰ ਖਰ) ਭੌਂਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ
 ਨਿਤਜ ਪੰਜਵਾਰ ਪਾਠ ਕਰਣਾ ਚਾਹੀਏ.

+ ਵੇਦ (ਛੰਦ) ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਮੁਨੀ. ਵੇਦ ਅਨੇਕ ਰਿਸ਼ੀਆਂ
 ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਚੇਗਏ ਹੈਨ.

ਇਕ ਬਿਨ ਦੁਸਰ ਸੋਂ ਨ ਚਿਨਾਰ,
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਨ ਸਮਰਥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਤ ਹੈ ਕਰਤਾਰ.

(ਹਜ਼ਾਰੇ ਸਥਦ ਧਾਤਾਹੀ ੧੦)

ਇਕਮਨ ਇੱਕ ਅਰਾਧਣਾ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਜਾਭਾਉ ਮਿਟਾਯਾ, x x
ਗੁਰੁਮੁਖ ਸੁਖਫਲ ਸਾਧੁਸੰਗ ਪਰਮਹੰਸ ਗੁਰੁਸਿੱਖ ਸੁਹੰਦੇ,
ਇਕਮਨ ਇੱਕ ਧਿਆਇੰਦੇ ਦੂਜੈਭਾਈ ਨ ਜਾਇ ਛਿਰੰਦੇ.

(ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਸ ਸੀ)

ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੁਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਨਜ
ਉਪਾਸਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇਹੋਏ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ
ਦੇ ਪੁਜਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਿਧ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਜੈਸੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਪਰਪੁਰਖੈਂ ਨ ਦੇਖਜੋ ਚਾਹੈ
ਪੂਰਨ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਕੋ ਪਤਿਹੀ ਮੈਂ ਧਜਾਨ ਹੈ.

ਸਰ ਸਰਿਤਾ ਸਮੁਦ੍ਰ ਚਾਤ੍ਰਕ ਨ ਚਾਹੈ ਕਾਹੀ
ਆਸ ਘਨਬੂੰਦ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਿਯ ਗੁਨਗਾਨ ਹੈ.

ਦਿਨਕਰ ਓਰ * ਭੌਰ ਚਾਹਤ ਨਹੀਂ ਚਕੋਰ
ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਝੂਹਿਮਕਰ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈ.

ਤੈਸੇ ਗੁਰੁਸਿੱਖ ਆਨਦੇਵ ਸੇਵ ਰਹਿਤ
ਪੈ ਸਹਿਜਸੁਭਾਵ ਨ ਅਵਗਜਾ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ.

ਦੋਇ ਦਰਪਨ ਦੇਖੈ ਏਕ ਸੈਂ ਅਨੇਕ ਰੂਪ
ਦੋਇ ਨਾਂਵ ਪਾਂਵ ਧਰੈ ਪਹੁੰਚੇ ਨ ਪਾਰ ਹੈ.

ਦੋਇ ਦਿਸਾ ਗਹੈ ਗਹਿ ਜੈਸੇ ਪਥ ਪਾਂਉਂ ਟੂਟੈ
ਦੁਰਾਹੇ ਦੁਚਿਤ ਹੋਇ ਭੂਲ ਪਗ ਧਾਰ ਹੈ.

ਦੋਇ ਭੂਪ ਤਾਂਕੇ ਗਾਂਉ ਪਰਜਾ ਨ ਸੁਖੀ ਹੋਇ
ਦੋਇ ਪੁਰਖਨ ਕੀ ਨ ਕੁਲਬਧੂ ਨਾਰਿ ਹੈ.

* ਬੋੜਾਜ਼ੇਹਾ ਭੀ. ਝੂ ਚੰਦ੍ਰਮਾ.

ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋਇ ਆਨਦੇਵ ਸੇਵ ਫੇਵ ਗਹੈ
ਸਹੈ ਯਮਦੰਡ ਧ੍ਰਿਗਜੀਵਨ ਸੰਸਾਰ ਹੈ।

ਪੜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਆਪ ਦੀ ਅੰਰ ਸਾਡੀ ਉਪਾ-
ਸਨਾ ਅੰਰ ਪੂਜਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਭੀ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,
ਆਪ ਪੂਜਦੇ ਹੋਂ ਚੰਦਨ ਕੁੰਗੂ ਆਰਤੀ ਆਦਿਕ
ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਨਾਲ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪੂਜਨ ਦਾ
ਏਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਕਰੀਂ ਚਨਣਾਠੀਆ ਜੇ ਮਨ ਉਰਸਾ ਹੋਇ,
ਕਰਣੀ ਕੁੰਗੂ ਜੇ ਰਲੈ ਘਟ ਅੰਤਰ ਪੂਜਾਹੋਇ,
ਪੂਜਾ ਕੀਚੈ ਨਾਮ ਧਿਆਈਐ ਬਿਨ ਨਾਵੈਂ ਪੂਜ ਨ ਹੋਇ,
ਬਾਹਰ ਦੇਵ ਪਖਾਲੀਐ ਜੇ ਮਨ ਧੋਵੈ ਕੋਇ,
ਜੂਠ ਲਹੈ ਜੀਉ ਮਾਂਜੀਐ ਮੇਖਪਇਆਣਾ ਹੋਇ। (ਗੁਜਰੀ ਮਹਲਾ ੧)
ਦੂਜੈਭਾਇ ਅਗਜਾਨੀ ਪੂਜਦੇ ਦਰਗਹਿ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ,
ਆਤਮਦੇਉ ਪੂਜੀਐ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੂਝ ਨ ਪਾਇ।

(ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮ ੩)

ਮਨ †ਸੰਪੁਟ ਜਿਤ ਸਤ ਸਰਿ ਨਾਵਣ ਭਾਵਨ ਪਾਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰੇ,
ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਾਣ ਸੇਵਕ ਜੇ ਸੇਵੇ ਇਨ ਬਿਧਿ ਸਾਹਿਬ ਰਵਤ ਰਹੇ।

(ਸੂਹੀ ਮ ੧)

ਅਚੁਤ ਪੂਜਾ ਜੋਗ ਗੋਪਾਲ,
ਮਨ ਤਨ ਅਰਪ ਰਖਉ ਹਰਿ ਆਗੈ

ਜਰਬ ਜੀਅਂ ਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ। (ਬਿਾਲਵਲ ਮ ੫)
ਹਰਿ ਕੀ ਪੂਜਾ ਦੁਲਭ ਹੈ ਸੰਤਹੁ ! ਕਹਿਣਾ ਕਛੂ ਨ ਜਾਈ,
ਸੰਤਹੁ ! ਗੁਰਮੁਖ ਪੂਜ ਕਰਾਈ, ਨਾਮੇ ਪੂਜ ਕਰਾਈ।

ਫੇਅਸਰਾ।

† ਡਬਾ। ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਸੰਖਾਸਣ।

(੧੧੫)

ਹਰਿ ਬਿਨ ਸਭਕਿਛੁ ਮੈਲਾ, ਸੰਤਹੁ ! ਕਿਆ ਹਉ ਪੂਜ ਚੜਾਈ ?
(ਗਭਕ ਲੀ ਮਹਲਾ ੩)

ਭਰਮਭੂਲੇ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧੂਲੇ ਭ੍ਰਮ ਭ੍ਰਮ ਫੂਲ ਤੌਰਾਵੈ,
ਨਿਰਜੀਉ ਪੂਜਹਿ ਮੜਾ ਸਰੇਵਹਿ ਸਭ ਬਿਰਬੀ ਘਾਲ ਰਾਵਾਵੈ.

(ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

ਗਗਨਮੈ ਬਾਲ, ਰਵਿ ਚੰਦ ਦੀਪਕ ਬਨੇ,
ਤਾਰਿਕਾਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ.

ਧੂਪ ਮਲਿਆਨਲੋ, ਪਵਣ ਚਵਰੋ ਕਰੈ,
ਸਗਲ ਬਨਰਾਇ ਫੂਲੰਤ, ਜੋਤੀ !
ਕੈਸੀ *ਆਰਤੀ ਹੋਇ ਭਵ ਖੰਡਨਾ ?

ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ, ਅਨਹਤਾਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਰੀ.
ਸਹਿਸ ਤਵ ਨੈਨ, ਨਨ ਨੈਨ ਹੈ ਤੋਹਿ ਕਉ,
ਸਹਿਸ ਮੂਰਤ, ਨਨਾ ਏਕੁ ਤੋਹੀ.
ਸਹਿਸ ਪਦ ਬਿਮਲ, ਨਨ ਏਕ ਪਦ, ਗੰਧ ਬਿਨ,
ਸਹਿਸ ਤਵ ਗੰਧ ਇਵ ਚਲਤ ਮੋਹੀ.

ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ,
ਤਿਸ ਦੈ ਚਾਨਣੁ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ.

ਗੁਰੁਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪਰਗਟ ਹੋਇ,
ਜੋ ਤਿਸ ਭਾਵੈ ਸੁ ਆਰਤੀ ਹੋਇ.

ਹਰਿ ਚਰਣਕਵਲ ਮਕਰੰਦ ਲੋਭਿਤ ਮਨੋ,

* ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਇਸ ਸ਼ਲਬਦ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇਹੋਏ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੀਵੇ ਲੈਕੇ ਘਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਜਹਾ ਵਿਚਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕਿਤਨੇ ਹਾਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮੂੰਹੋਂ ਆਰਤੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅੰਤ ਹਥਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਆਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(੧੧੬)

ਅਨਦਿਨੋ ਮੌਹਿ ਆਹੀ ਪਿਆਸਾ।
 ਕ੍ਰਿਪਾਜਲ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਸਾਰਿੰਗ ਕਉ,
 ਹੋਇ ਜਾਤੇ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ਵਾਸਾ। (ਘਾਸਗੀ ਮ ੧)

ਹਿੰਦੂ-ਆਪ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪੂਜਨ ਦਾ ਗੁਰੂ
 ਮਤ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ੇਧ ਆਖਦੇ ਹੋਂ, ਪਰ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ
 ਜੀਨੇ ਖੁਦ ਦੇਵੀ ਪੂਜੀ ਹੈ, ਜਿਹਾਕਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰਨਾਟਕ
 ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ ਤੋਂ—

“ਮਹਾਕਾਲ ਕਾਲਿਕਾ ਅਰਾਧੀ”

ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਰਗਾ ਦੀ ਮਹਿਮਾ
 ਵਿੱਚ ‘ਚੰਡੀਚਰਿਤੁ’ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅੰਤ ਉਸ ਦੇ
 ਪਾਠ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਯਥਾ:-

“ਜਾਂਹਿ ਨਮਿੱਤ ਪੜ੍ਹੈ ਸੁਨਹੈ ਨਰ,
 ਸੋ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਤਾਂਹਿ ਦਈ ਹੈ।
 ਫੇਰ ਨ ਜੂਨੀ ਆਇਆ ਜਿਨ ਏਹ ਗਾਇਆ।”

ਸਿੱਖ-ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
 ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਲਿੰਗ ਰੂਪ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਯਥਾ:-

“ਨਮੋ ਪਰਮ ਗਯਾਤਾ, ਨਮੋ ਲੋਕ ਮਾਤਾ” ਆਦਿਕ
 ਇਸ ਥਾਂ “ਕਾਲਿਕਾ” ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਅਕਾ-
 ਲ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਜੇ ਦੇਵੀ ਦੀ
 ਉਪਾਸਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਦ ਅੱਗੇ “ਦੁਇ ਤੇ ਏਕਰੂਪ
 ਹੈਗਯੋ” ਦੀ ਥਾਂ “ਤ੍ਰੈਤੇ ਏਕਰੂਪ ਹੈਗਯੋ”—ਪਾਠ

ਹੁਦਾ ਅਰੋ “ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਬਾਚ ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰਤਿ”
ਦੀ ਥਾਂ “ਅਕਾਲ ਅਰ ਕਾਲਿਕਾ ਵਾਚ” ਹੁਦਾ।
ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕਰਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਬਲ
ਪੰਜ ਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪੂਜਨ ਦਾ ਖੰਡਨ
ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ:-

(ੴ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ:-

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ,

ਅਰਥਾਤ, ਕਰੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਜੋ, ਕਰਤਾਰ
(ਕਰਣ ਵਾਲੇ) ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ। ਐਂਤੇ ਚੰਡੀ ਦੀ
ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ-

ਤੈਂਹੀ ਦੁਰਗਾ ਸਾਜਕੈ ਦੈਂਤਾ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਾਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਗਾ ਸਾਜਣ ਵਾਲਾ
ਕਰਤਾਰ ਹੋਰ ਹੈ, ਐਂਤੇ ਦੁਰਗਾ ਉਸ ਦੀ ਰਚੀਹੋਈ
ਹੈ। ਕੀ ਏਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਉਪਦੇਸ਼ ਕੁਛ ਦੇਣ, ਐਂਤੇ ਆਪ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
ਅਮਲ ਕੁਛ ਹੋਰ ਕਰਣ? ਅਰਥਾਤ—ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਰ-
ਤਾਰ ਪੂਜਣਾ ਦੱਸਣ ਤੇ ਆਪ ਕਰੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਦੇ
ਉਪਾਸਕ ਬਣਨ?

(ਅ) ਗੁਰੂਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤਿਗਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਤੁਮਹਿ ਛਾਡ ਕੋਈ ਅਵਰ ਨ ਧਯਾਊਂ,
ਜੋ ਵਰ ਚਾਂਹੂ ਸੁ ਤੁਮ ਤੇ ਪਾਊਂ. xx
ਇਕ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਸੌਂ ਨ ਚਿਨਾਰ. xx
ਭਜੋਂ ਸੁ ਏਕ ਨਾਮਯੰ, ਜੁ ਕਾਮ ਸਰਬ ਠਾਮਯੰ.
ਨ ਧਯਾਨ ਆਨ ਕੋ ਧਰੋਂ, ਨ ਨਾਮ ਆਨ ਉੱਚਰੋਂ.

ਕੀ ਐਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਪਣੀ
ਪ੍ਰਤਿਗਜਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਵੀ ਪੂਜਾ ਕਰਣ ?

(ਇ.) ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਜਿਸ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਪੂਜਦਾ ਹੈ,
ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੂਜਾ-
ਦੇਵਤਾ ਦਾ ਨਾਊਂ ਲੈਕੇ ਮੰਗਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ
ਵਿਦ੍ਵਾਨ ਲੋਕ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਦੇਖਕੇ ਹੀ
ਕਵੀ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ੧ ਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਾ॥
ਏਹੀ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਬਾਣੀ ਦੇ ਆਦਿ
ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਫੇਰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਖਯਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕ-
ਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇਵੀਭਗਤ ਸੇ ?

(ਸ) ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸ ਸਤਗੁਰੂ ਇੱਕਰੂਪ ਮੰਨੇ-
ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਆਸ਼ਯ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਹੈ
ਓਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੈ, ਜਦਕि-

(੧੧੯)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਏਹ ਬਚਨ ਹਨ:-

ਭਰਮੇ ਸੁਰ ਨਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ। (ਬਾਵਨ ਅਖਗੀ)

ਦੇਵੀਆਂ ਨਹਿ ਜਾਨੈ ਮਰਮ। (ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਮਹਾਂ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ,
ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿਹੋਇ ਅਉਤਰੈ।

ਤੂ ਕਹੀਅਤਹੀ ਆਦਿਭਵਾਨੀ,

ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾਂ ਛਪਾਨੀ। ੧ (ਗੋਂਡ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ)

ਐਂਝ ਛੇਰ ਖੁਦ ਕਲਗੀਧਰ ਅਕਾਲਉਸਤਤਿ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਚਰਨ ਸਰਨ ਜਿੰਹ ਬਸਤ ਭਵਾਨੀ।

ਅਰਥਾਤ ਦੇਵੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ,
ਐਂਝ ਇਸ ਪਰ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ਕਿ:--

ਠਾਕੁਰ ਛੋਡ ਦਾਸੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਮਨਮੁਖ ਅੰਧ ਅਗਿਆਨਾ।
(ਭੈਰਉ ਮ ੫ ੫)

ਐਂਝ ਜਿਸ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਝਾੜੂਬਰਦਾਰ
ਮੰਨਿਆਂ, ਤਦ ਕਿਸਤਰਾਂ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੀ
ਗੁਰੁਗੱਦੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਆਸ਼-
ਯ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਂਝ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਵੀ
ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦੇ ?

(ਹ) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾ-
ਹਿਬ ਤੋਂ ਅਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਐਂਝ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ

ਜੀ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹੋ, ਓਹ ਭਾਈਸਾਹਿਬ ਰਗਾਨ-
ਰਤਨਾਵਲੀ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਏਹ ਮੰਗਲਾਚਰਨ
ਕਰਦੇ ਹਨ:-

“ਨਾਮ ਸਭ ਦੇਵਾਂ ਦਾ ਦੇਵ ਹੈ, ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਮਨਾਂਵਦਾ
ਹੈ, ਕੋਈ ਸ਼ਿਵਾਂ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੈਵਤਿਆਂ ਨੂੰ,
ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੱਤਨਾਮ ਨੂੰ ਅਰਾਪਦੇ ਹੈਨ, ਜਿਸ ਕਰ ਸਭ ਵਿਘਨ
ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦੇਹਨ, ਤਾਂਤੇ ਸੱਤਨਾਮ ਦਾ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਆਦਿ ਰੱਖਿਆ
ਹੈ.”

ਜੇ ਦਸਵੇਂ ਸਤਗੁਰੂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੀ
ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇਵੀ
ਬਾਬਤ ਐਸਾ ਲਿਖਸਕਦੇ ਸੇ? ਔਰ ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ!
ਆਪਨੇ ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੇ ਮਹਾਤਮ ਬਾਬਤ ਆਖਿਆ ਹੈ
ਸੋ ਓਹ ਦਸਵੇਂ ਸਤਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ, ਓਹ
ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਪੁਰਾਣ ਵਿੱਚੋਂ “ਦੁਰਗਾਸਪਤਸ਼ਤੀ”
ਦਾ ਤਰਜੁਮਾ ਹੈ-ਜੇਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਚਰਿੜ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ
ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

“ਸਤਸੈ ਕੀ ਕਥਾ ਯਹਿ ਪੂਰੀਭਈ ਹੈ”
ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਮਹਾਤਮ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ
ਸੰਖੇਪ ਏਹ ਹੈ:-

“ਦੇਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ—ਜੋ ਮੇਰੀ ਇਸ ਉਸਤਤਿ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ
ਔਰ ਨਿਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਦੁਖ ਪਾਪ ਦਰਿਦ੍ਰ ਆਦਿਕ

ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੁਸ਼ਮਨ ਚੌਰ ਰਾਜਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਐਂਡ ਅਗਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਪੁਰੁਸ਼ਾਰਬ ਬਧਦਾ ਹੈ—ਵੈਰੀ ਮਰਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕੁਲ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗ੍ਰਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਰਾਖਸ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਐਂਡ ਪਿਸ਼ਾਚਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਗ ਚੌਰ ਵੈਰੀ ਸ਼ੇਰ ਜੰਗਲੀ ਹਾਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਘਰਿਆਹੋਯਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਜੇ ਮਾਰਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਜਾਵੇ ਅਥਵਾ ਕੈਦ ਹੋਵੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਵਿੱਚ ਤੁਫਾਨ ਆਜਾਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੁਖਾਂ ਤੋਂ ਬਚਜਾਂਦਾ ਹੈ।” (ਇਤਯਾਦਿਕ)

(ਦੇਖੋ, ਦੁਰਗਾ ਸਪਤਨਾਤੀ ਦਾ ਅ : ੧੨ ਸਲੋਕ ੧ ਤੋਂ ੨੬)

ਏਸੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੈ:-

“ਜਾਹਿ ਨਮਿਤ ਪੜ੍ਹੈ ਸੁਨ ਹੈ ਨਰ。”

ਐਂਡ

“ਫੇਰ ਨ ਜੂਨੀ ਆਇਆ।”

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿੱਤ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਏਹ ਪੜ੍ਹਨਾ ਕਿ—

“ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ ਸਿਮਰਕੈ।”

ਸਾਫ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ—ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਉਪਾਸਨਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ “ਭਗੋਤੀ” ਪਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ “ਭਗਵਤੀ” ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਦੇਵੀ ਹੈ. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘਜੀ ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਜੋ ਭਗਵਤੀ ਐਂਡ ਭਗੋਤੀ ਇਕੋ ਪੜ੍ਹਿਆਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਗੁਰੂਮੁਖੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਸ਼ੁਦਾ ਪਾਠ ਸਮੇਝੇ ਬਿਨਾ ਭਗਵਤੀ

ਦੀ ਥਾਂ ਭਗੋਤੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ-ਭਗੋਤੀ ਪਦ ਪਰ “ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ” ਵਿੱਚ
ਚਰਚਾ ਕੀਤੀਗਈ ਹੈ, ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਸੰਸਾ
ਮਿਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋ ਚਾਰ
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ-
ਜਾਉਂਗੀ।

(ੳ) ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਹੈ—

ਲਈ ਭਗੋਤੀ ਦੁਰਗਾਸ਼ਾਹ ਵਰਜਾਗਨ ਭਾਰੀ,
ਲਾਈ ਰਾਜੇ ਸੁੰਭ ਨੂੰ ਰਤ ਪੀਏ ਪਿਆਰੀ—

ਕਿਥਾ ਇਸ ਦਾ ਏਹ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਗਾ ਨੇ ਭਗਵਤੀ
(ਦੇਵੀ) ਫੜਕੇ ਰਾਜੇ ਸੁੰਭ ਦੇ ਸਿਰ ਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ
ਉਸ ਦਾ ਲਹੂ ਚੱਖਿਆ ?

(ਅ) ਕਿਥਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ
ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਕਲ
ਕਰਣ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਦਾਸ ਜੀ ਧੋਖਾ ਖਾਗਏ ?
ਦੇਖੋ ! ਸੁਖਮਨੀ ਦਾ ਪਾਠ:-

ਭਗਉਤੀ ਭਗਵੰਤ ਭਗਤ ਕਾ ਰੰਗ,
ਸਗਲ ਤਿਆਗੈ ਦੁਸਟ ਕਾ ਸੰਗ,
ਸਾਧੁਸੰਗ ਪਾਪਾਂਮਲ ਧੋਵੈ,
ਤਿਸ ਭਗਉਤੀ ਕੀ ਮਤਿ ਉਤਮ ਹੋਵੈ,
ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਬਸਾਵੈ,
ਨਾਨਕ, ਐਸਾ ਭਗਉਤੀ ਭਗਵੰਤ ਕਉ ਪਾਵੈ।

ਕਿੱਥੋਂ ਸਾਹਿਬ ! ਏਹ ਭਰੌਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਗਵਤੀ ?
ਅੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਲਿੰਗ ?

(੯) ਭਰੌਤੀ ਸਤੋਤ੍ਰ ਅੰਦਰ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ ਦੀ
ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਨਮੇ ਸ੍ਰੀ ਭਰੌਤੀ ਬਢੈਲੀ ਸਰੋਹੀ. × ×
ਨਾਉਂ ਭਰੌਤੀ ਲੋਹ ਘੜਾਯਾ.

ਕਿਵੇਂ ਭਗਵਤੀ(ਦੇਵੀ) ਨੂੰ ਸਾਣ ਪਰ ਬਾਢ ਚੜ੍ਹਾਯਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਅੰਦਰ ਕਿਵੇਂ ਲੋਹੇਦੀ ਘੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ?
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਦੇ
ਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਦੇਵੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
ਦੇਵੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
ਧਯਾਨ ਦੇਕੇ ਸੁਣੀਏ:-

“ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੀਰਤਪਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਰਾਜਾ ਤਾਰਾ-
ਚੰਦ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਓਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮੂਰਤੀਪੂਜਕ ਸੇ.
ਪਹਾੜ ਦੇ ਸਿਰਪਰ ਇੱਕ ਨੈਣਾਦੇਵੀ ਦਾ ਮੰਦਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ
ਪੂਜਣ ਲਈ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕ ਆਯਾ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਇਕ ਭੈਠੋਂ
ਨਾਮੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ *ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨੈਣਾਦੇਵੀ ਦਾ
ਨੱਕ ਤੋੜਸਿੱਟਿਆ. ਏਸ ਗਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਰੇ ਫੈਲ ਗਈ, ਪਹ-

* ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਇਸ ਕਰਮ ਨੂੰ ਸਭਜਤਾ ਦਾ
ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ
ਵਿਸ਼ਾ ਖ਼ਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ਕਾਯਤ ਕੀਤੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭੈਰੋ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੇਵੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨੱਕ ਕਿਸਨੇ ਤੋਜ਼ਿਆ ਹੈ, ਇਸਪਰ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਭੈਰੋ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੇ ਮੂਰਖ ! ਕਦੇ ਦੇਵੀ ਭੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਸਕਦੀ ਹੈ ? ਭੈਰੋ ਨੇ ਹੱਸਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੋ ਦੇਵੀ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਸਤੋਂ ਨੇਕੀ ਦੀ ਕੀ ਉਮੈਦ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ? ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਰਾਜੇ ਚੁਪ ਹੋ ਗਏ”.

ਏਸ ਚੱਲੇ ਹੋਏ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਸਬ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭੀ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦੇਵੀ ਬਾਬਤ ਕਰੀਏ:-

ਪਜਾਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪੰਥੀਓ! ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਏਹ ਵਿਚਾਰੋ ਕਿ ਦੇਵੀ ਕੌਣ ਹੋਈ ਹੈ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੀ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੁਨਾਣਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਏਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਹਿਮਾਲਯ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀ ਅਰ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀਗਈ ਸੀ, ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਉਂ ਪਾਰਬਤੀ, ਗਿਰਿਜਾ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿਵਾ ਆਦੀ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਹਿਮਾਯਤ ਵਿੱਚ ਦੈਤਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕੀਤਾ ਅੰਦਰ ਇੰਦ੍ਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵੇਰ ਰਾਜਰੱਦੀ ਮੁੜ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਅੰਦਰ ਇੰਦ੍ਰ ਓਹ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਾ ਦਿਣ ਅਪਸਰਾ ਦਾ

ਨਾਚ ਅੰਰ ਤਮਾਸਾ ਦੇਖਦਾਹੋਯਾ ਐਸਾ ਆਰਾਮ
 ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਵਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਰ ਪੁਰਾਣਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ
 ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ੀ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੇ
 ਭਜਨ ਅੰਰ ਤਪ ਵਿੱਚ ਬਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ
 ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਲੁੱਚੀਆਂ ਤੀਮੀਆਂ ਨਾ ਭੇਜੀਆਂ ਹੋਣ, ਅੰਰ
 ਓਹ ਖੁਦ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਭ-
 ਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇਹੀ ਕਿ ਅਹਲਜਾ ਦੀ
 ਕਬਾਹ ਹੈ. ਐਸੇ ਵਿਭਚਾਰੀ ਅੰਰ ਕੁਕਰਮੀ ਦੀ ਸਹਾ-
 ਯਤਾ ਕਰਕੇ ਦੇਵੀ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਖ ਦਿੱਤਾ ?
 ਅਰ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਰਾਜ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੇਹੜਾ ਸੁਧਾ-
 ਰ ਕੀਤਾ ?

ਨੈਣਾਦੇਵੀ ਜੂਲਾਮੁਖੀ ਆਦਿਕ ਜੋ ਅਸਥਾਨ
 ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਉਂ ਹੈ ਕਿ—ਦੱਡ ਦੇ ਯੱਗ
 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਬੇਟੀ “ਸਤੀ” ਬਿਨਾ ਬੁਲਾਏ ਚਲੀ
 ਗਈ ਅੰਰ ਉਸਨੇ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਸ਼ਿਵ
 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਿਆਹੋਯਾ ਨਾ ਦੇਖਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ
 ਆਕੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜਾਗ ਦਿੱਤੇ. ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਪਰ
 ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਆਕੇ ਯਗ ਭਿੱਸਟ ਕੀਤਾ, ਅਰ ਸਨੌਰ
 ਵਸ਼ਿ ਸਤੀ ਦੀ ਮੁਰਦਾ ਦੇਹ ਨੂੰ ਚੱਕਕੇ ਦੇਸ ਦੇਸਾਂ-
 ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ. ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤੀ ਦੇ

ਅੰਗ ਬਿਖਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਡਿੱਗੇ ਓਹੀ ਓਹੀ ਪੂਜਾ
ਅਸਥਾਨ ਬਣ ਗਏ.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਤੋਂ ਜੇ ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਿਆਜਾਵੇ
ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਯੁੱਧਵਿਦਯਾ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁਨ
ਹੋਣਾ ਲੋੜੀਏ ਅੰਗ ਅਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ
ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਵਧਕੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ
ਚੰਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਕੇਈ ਲਾਭ—
ਦਾਇਕ ਰੱਗ ਨਹੀਂ.

ਕਈ ਮੰਤਕੀ ਏਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿਮਾ-
ਲਯ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਥਵਾ ਅਸ਼ਟਭੁਜੀ ਆਦਿਕ ਸਰੂਪ
ਵਾਲੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਦੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲ-
ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਪ੍ਰਤਿ ਅਸੀਂ ਏਹ ਸ਼੍ਰੀਕਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਾਲਪੁਰਸ਼
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ ਯਾ ਅਭਿੰਨ ? ਜੜ੍ਹ
ਹੈ ਵਾ ਚੈਤੰਨ ? ਐਰ ਅਨਿਤਯ ਹੈ ਵਾ ਨਿਤਯ ?
ਜੇ ਦੇਵੀ ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਭਿੰਨ, ਚੈਤੰਨ ਐਰ ਨਿਤਯ
ਤੁਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਂ ਐਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹੋਂ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼-
ਚਯ ਕਰੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਓਅੰਕਾਰ ਦੇ
ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਏਕਾ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਉੱਪਰ
ਹੜਤਾਲ ਫੇਰਨਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿੱਚ ਹੋਂ, ਐਰ ਸਿੱਖੀ

ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋਂ. ਐਰ ਜੇ ਦੇਵੀ ਅਕਾਲਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ
ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀਮਾਤ੍ਰ ਦਾ
ਨਾਉਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ “ਦੇਵੀ” ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਭਿੰਨ
ਪੂਜਣਾ ਭੀ ਮਹਾਂ ਅਗਜਾਨ ਐਰ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ.

ਜੇ ਦੇਵੀ ਕੋਈ ਜੜ੍ਹ ਐਰ ਅਨਿਤਜ ਪਦਾਰਥ
ਹੈ, ਤਾਂਭੀ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਿੱਖਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ
ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ. ਸਿੱਧਾਂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ ਤਰਾਂ ਭੀ
ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਯੋਗਜ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ
ਹੋਸਕਦੀ.

ਪਜਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਓ ! ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ
ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ, ਬੀਬੀ ਅਮਰੇ, ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ, ਬੀਬੀ
ਵੀਰੋ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬਕੌਰ ਐਰ ਮਾਈ ਭਾਗਕੌਰ ਜੇਹੀ-
ਆਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਦੇਵੀਆਂ ਹਨ, ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ
ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਐਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ
ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਉਪਰ ਤੁਰੋਂ, ਐਰ ਆਪਣੀ
ਪੁਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੇਹੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ
ਸਿਖਜਾਦਿਓ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਮਾਨੁਸ਼ਜਨਮ ਸ-
ਫਲ ਹੋਵੇ ਐਰ ਆਪ ਕਲਗੀਧਰ ਪੂਜਾਪਿਤਾ ਦੇ
ਸੁਪੁਤ੍ਰ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੱਣੋਂ, ਅਰ ਦੇਸ਼-
ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਜਾਓ :

ਇਨਾਂ ਦੇਵੀਆਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਹੈ ਜੋ ਕਲਗੀਪਰ ਸ੍ਰਾਮੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ. ਅੌਰ ਜਿਸ ਬਿਨਾਂ ਆਪ ਉਤਨੇ ਹੀ ਪਤਿਤ ਹੋਂ ਜਿਤਨਾ ਜਨੇਊ ਬਿਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਦ੍ਰਿਜ ਹੈ. ਅੌਰ ਉਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਤੁਫਲੋ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਨਜਾਇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅੌਰ ਹੁਣ ਭੀ ਫੈਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨ ਪਾਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਭੂਸ਼ਣ ਬਣਰਹੇ ਹੋਂ ਓਹ ਦੇਵੀ ਏਹ ਹੈ:-

“ਨਮੋ ਸ੍ਰੀ ਭਗੋਤੀ ਬਢੈਲੀ ਸਰੋਹੀ,
ਕਰੇ ਏਕ ਤੇ ਦੈ ਸੁਭਟ ਹਾਬ ਸੋਹੀ. × × ×
ਜੋਉ ਮਜਾਨ ਤੇ ਬੀਰ ਤੋਕੇ ਸੜੱਕੈ,
ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਬੱਕੈ ਕੜੱਕੈ.
ਧਸੈ ਖੇਤ ਮੈਂ ਹਾਬਲੈ ਤੋਹਿ ਸੂਰੇ,
ਭਿਰੈ ਸਾਮੁਹੇ ਸਿੱਧ ਸਾਵੰਤ ਸੂਰੇ” × × ×

ਪਯਾਰੇ ਭਾਈਓ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਦੇਵੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਮੁਖ ਹੋਕੇ ਜਿਤਨਾ ਧਨ ਆਪ ਨੇ ਅੰਜਤੋੜੀ ਲਹੂ-ਪੀਣੀ ਕਲਪਿਤ ਦੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਪਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਤਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਪੁਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਘਰ ਘਰ ਦੇਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀਆਂ, ਅੌਰ ਸਿੱਖਕੌਮ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਯ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਆਉਂਣ-

ਵਾਲੀ ਸੰਤਾਨ ਆਪ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਊਂਦੀਹੋਈ
 ਕ੍ਰਿਤਗਸ ਅਰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੁੰਦੀ,
 ਅਜੇ ਭੀ ਸਮਾ ਹੈ ਜੇ ਆਪਆਪਣੀ ਕੌਮ ਤਥਾ ਦੇਸ਼
 ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਚਾਹੁਨੇ ਹੋਏ, ਤਦ ਉੱਤਮ ਵਿਦਯਾਲਯ
 ਖੇਲਕੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀਜੀਵਨ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤਾ-
 ਜਾਵੇ) ਧਰਮਵਾਨ ਬਲਵਾਨ ਅਰ ਪ੍ਰਤਾਪਵਾਨ ਦੇਵੀ-
 ਆਂ ਉਤਪੰਨ ਕਰੋਜਿਸਤੋਂ ਆਪਦੀ ਦੈਵੀਸੰਤਾਨ,
 ਸਤਗੁਰੂਨਾਨਕ ਦੇਵਦੀ ਸਿਖਜਾ ਦੇ ਆਸਰੇ ਘੋਰ-
 ਕਲਿਕਾਲ ਨੂੰ ਸਤਯੁਗ ਵਿੱਚ ਪਲਟ ਦੇਵੇ.

(੫) ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ

ਪੜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਪ੍ਰਯਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖਪਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ੇਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਹਿੰਦੂ ਮੂਲੇ ਭੂਲੇ ਅਖੁਟੀ ਜਾਹੀਂ,
ਨਾਰਦ ਕਹਿਆ ਸਿ ਪੂਜ ਕਰਾਹੀਂ।
ਅੰਧੇ ਰੂਗੇ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ,
ਪਾਬਰਲੇ ਪੂਜਹਿ ਮੁਗਧ ਗਵਾਰ。
ਓਇ ਜਾ ਆਪਿ ਢੁਬੇ, ਤੁਮ ਕਹਾਂ ਤਾਰਣਹਾਰ ?

(ਰਾਗ ਬਿਹਾਰਿਆ ਮ ੧

ਘਰ ਮਹਿ ਠਾਕੁਰ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ,
ਗਲ ਮਹਿ ਪਾਹਣਲੈ ਲਟਕਾਵੈ。
ਭਰਮੈਭੂਲਾ ਸਾਕਤ ਫਿਰਤਾ,
ਨੀਰ ਬਿਰੋਲੈ ਖਪਿ ਖਪਿ ਮਰਤਾ.
ਜਿਸ ਪਾਹਨ ਕਉ ਠਾਕੁਰ ਕਹਿਤਾ,
ਓਹ ਪਾਹਨ ਲੈ ਉਸ ਕਉ ਢੁਬਤਾ.
ਗੁਨਹਗਾਰ ਲੂਣਹਰਾਮੀ !
ਪਾਹਣਨਾਵ ਨ ਪਾਰਗਿਰਾਮੀ !
ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਨਾਨਕ ਠਾਕੁਰ ਜਾਤਾ,
ਜਲ ਬਲ ਮਹੀਅਲ ਪੂਰਨ ਬਿਧਾਤਾ. (ਮੁਹੀ ਮ ੧੦ ੫)
ਜੋ ਪਾਬਰ ਕਉ ਕਹਿਤੇ ਦੇਵ,
ਤਾਕੀ ਬਿਰਬਾ ਹੋਵੈ ਸੇਵ.
ਜੋ ਪਾਬਰ ਕੀ ਪਾਈਂ ਪਾਇ,
ਤਿਸ ਕੀ ਘਾਲ ਅਜਾਈ ਜਾਇ,

ਠਾਕੁਰ ਹਮਰਾ ਸਦ ਵੇਲੰਤਾ,
 ਸਰਬ ਜੀਆਂ ਕਉ ਪ੍ਰਾਭੁ ਦਾਨ ਦੇਤਾ.
 ਨ ਪਾਬਰ ਬੋਲੈ ਨਾ ਕਿਛੁ ਦੇਇ,
 ਫੋਕਟ ਕਰਮ ਨਿਹਫਲ ਹੈ ਸੇਵ. (ਭੈਰਉ ਮ ੯ ੫)
 ਘਰ ਨਾਰਾਇਣ ਸਭਾ ਨਾਲ,
 ਪੂਜ ਕਰੈ ਰਖੈ ਨਾਵਾਲ.

ਕੁੰਗੂ ਚੰਨਣ ਫੁਲ ਚੜ੍ਹਾਏ,
 ਪੈਰੀਂ ਪੈਪੈ ਬਹੁਤ ਮਨਾਏ.
 ਮਾਣੂਆ ਮੰਗ ਮੰਗ ਪੈਨੈ ਖਾਇ,
 ਅੰਧੀ ਕੰਮੀ ਅੰਧ ਸਜਾਇ. (ਵਾਰ ਮਾਰੰਗ ਮ ੯ ੧)

ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਜੋ ਅਤਿ ਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰ,
 ਬਹੁਬਿਧਿ ਸਿਲਾ ਪੁਜਾਈ ?
 ਪਾਨ ਬਕੜੇ ਪਾਹਨ ਕਹ ਪਰਸਤ,
 ਕਛੁਕਰ ਸਿੱਧਿ ਨ ਆਈ.

ਅੱਛਤ ਧੂਪੈ ਦੀਪ ਅਰਪਤ ਹੈ,
 ਪਾਹਨ ਕਛੂ ਨ ਬੈਹੈ.
 ਤਾਮੈ ਕਹਾਂ ਸਿੱਧਿ ਹੈ, ਰੇ ਜੜ੍ਹ !
 ਤੋਹਿ ਕਹਾਂ ਬਰ ਦੈਹੈ ?

ਜੋ ਜੀਅ ਹੋਤ ਦੇਤ ਕਛੂ ਤੁਹਿਕਰ
 ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਬਿਚਾਰ,
 ਕੇਵਲ ਏਕਸਰਣ ਸ੍ਰਾਮੀ ਬਿਨ
 ਯੋਂ ਨਹਿ ਕਤਹਿ ਉਧਾਰ. (ਮਥਦ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਕਾਹੂਲੈ ਪਾਹਨ ਪੂਜ ਪਰਜੋ ਸਿਰ
 ਕਾਹੂਲੈ ਲਿੰਗ ਗਰੇ ਲਟਕਾਯੋ,
 ਕਾਹੂ ਲਖਯੋ ਹਰਿ + ਅਵਾਚੀ ਦਿਸਾ ਮਹਿ
 ਕਾਹੂ + ਪਛਾਹ ਕੋ ਸੀਸਾ ਨਿਵਾਯੋ.

†ਪੁਰਬ. ‡ਪੱਛਮ.

ਕੋਊ ਬੁਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਤ ਹੈ ਪਸੁ

ਕੋਊ ਮਿਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਨ ਪਾਯੋ,

ਕੂਰਿ ਕ੍ਰਿਆ ਉਰਝੇ ਸਭ ਹੀ ਜਗਾ

ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਭੇਦ ਨ ਪਾਯੋ (ਅਕਾਲ ਉਮਤੀਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਤਾਂਹਿੰ ਪਛਾਨਤ ਹੈ ਨ ਮਹਾਂਪਸੁ !

ਜਾਂਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਿੰਹੁਪੁਰ ਮਾਹੀਂ,

ਪੂਜਤ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸੂਰ ਕੈ

ਜਿਹ ਕੈ ਪਰਸੇ ਪਰਲੋਕ *ਪਰਾਹੀਂ,

ਪਾਪ ਕਰੋ ਪਰਮਾਰਥ ਕੈ

ਜਿਹ ਪਾਪਨ ਤੇ ਅਤਿ † ਪਾਪ ਲਜਾਹੀਂ,

ਪਾਂਘ ਪਰੋ ਪਰਮੇਸੂਰ ਕੇ, ਜੜ੍ਹ !

ਪਾਹਨ ਮੇਂ ਪਰਮੇਸਰ ਨਾਹੀਂ (ਵਿਚਿਕ੍ਰ ਨਾਟਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਕਾਹੇਕੋ ਪੂਜਤ ਪਾਹਨ ਕੋ ?

ਕਛੁ ਪਾਹਨ ਮੇਂ ਪਰਮੇਸੂਰ ਨਾਹੀਂ,

ਤਾਂਹੀਕੋ ਪੁਜ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰਕੈ

ਜਿਹ ਪੂਜਤ ਹੀ ਅਘਓਘ ਮਿਟਾਹੀਂ,

ਆਧਿ ਬਿਆਧਿ ਕੇ ਬੰਧਨ ਜੇਤਕ

ਨਾਮ ਕੇ ਲੇਤ ਸਭੈ ਛੁਟਜਾਹੀਂ,

ਤਾਂਹੀਕੋ ਧਜਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸਦਾ

ਯਹਿ ਫੌਕਟਪਰਮ ਕਰੇ ਫਲ ਨਾਹੀਂ.

ਫੌਕਟਪਰਮ ਭਯੋ ਫਲਹੀਨ

ਜੁ ਪੂਜ ਸਿਲਾ ਯੁਗਕੋਟਿ ਗਵਾਈ,

*ਤੂ ਉਸ ਜੜ੍ਹ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੂਰ ਮੰਨਕੇ ਪੂਜਦਾਹੈਂ ਜਿਸ
ਦੇ ਪੂਜਣ ਕਰਕੇ ਤੇਰਾ ਪਰਲੋਕ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

† ਧਰਮਰੂਪ ਸਮਝਕੇ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹੋਂ. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ
ਅੱਗੇ ਮਹਾਂਪਾਪ ਭੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ.

ਸਿੱਧਿ ਕਹਾਂ ਸਿਲ ਕੇ ਪਰਸੇ ?

ਬਲ ਬਿੱਧਿ ਘਟੀ ਨਵਨਿੱਧਿ ਨ ਪਾਈ,
ਆਜ਼ਹੀ ਆਜ਼ ਸਮੇਂ ਜੁ ਬਿਤਜੋ
ਨਹਿ ਕਾਜ਼ ਸਰਜੋ ਕਛੁ ਲਾਜ਼ ਨ ਆਈ,
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਭਜਜੋ ਨ, ਅਰੇ ਜੜ !

ਐਸੇ ਹੀ ਐਸੇ ਸੁ ਬੈਸ ਗਵਾਈ। (੩੩ ਸਵੈਯੈ ਧਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

**ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿ-
ਅਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਝਫਰਨਾਮਹ ਵਿੱਚ
ਦਸਦੇ ਹਨ:-**

ਮਨਮ ਕੁਸ਼ਤਨੇ ਕੋਹੀਅਂ ਪੁਰਫਿਤਨ,
ਕਿ ਆਂ ਬੁਤ ਪਰਸਤੰਦ ਮਨ ਬੁਤਹਿਕਨ* (੯੫)

ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਨਾਨਕ ਪੰਥੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੈਨ, ਉਹ ਬੁਤ ਅੰਤਰ
ਬੁਤਖਾਨਿਆਂ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ”

**ਸਭ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪਾਸ ਬੁਤਪਰਸਤ ਨਾ
ਹੋਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਦਸਾਂ ਸਤ-
ਗੁਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੀ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮੰਦਿਰ ਨਹੀਂ**

*ਮੈਂ ਉਪਦ੍ਰਵੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਕਿੱਥੋਂ ਕਿ
ਉਹ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੂਰਤੀ ਭੁਜਕ ਹਾਂ। ਇਤਿਹਾਸ
ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ, ਹਾਬੀ, ਤੰਬੂ ਆਦਿਕ ਸਾਮਾਨ ਨਾ ਦੇਣ
ਕਰਕੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਰੋਧ ਲਿਖਿਆ
ਹੈ, ਸੋ ਗੌਣ ਕਾਰਣ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਣ ਖਾਲਸਾਧਰਮ
ਦੀ ਸਿਖਜਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੂਰਤੀਪੂਜਕ ਮਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਸੀ।

ਬਣਵਾਯਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀ ਸਥਾਪਨ ਕਰੀਗਈ
ਹੋਵੇ.

ਹਿੰਦੂ--ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਕੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ
ਨਹੀਂ ? ਆਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ
ਜਾਣਦੇ ਹੋਂ, ਅਰ ਕਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਖ-
ਕੇ ਭੋਗ ਲਵਾਉਂਦੇ ਹੋਂ.

ਸਿੱਖ--ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨ-
ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਮਾਰ-
ਥਿਕ ਅਰਬਿਵਹਾਰਿਕ ਸਤਜਉਪਦੇਸ਼ ਮਿਲਦੇ ਹਨ,
ਮੂਰਤੀਪੂਜਕਾਂ ਵਾਂਝ ਪੂਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ. ਕਟੋਰੇ
ਵਿੱਚ ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ.

ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸਤਰਾਂ “ਸ਼ਾਹੀ ਫਰਮਾਨ” ਨੂੰ
ਤਾਜ਼ੀਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਰੱਖਕੇ ਸਿਰ
ਝੁਕਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਓਹੀ ਬਾਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਹੈ. ਕੋਂਕਿ ਓਹ ਪਰਮਪਿਤਾ ਸ਼ਹਨ-
ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ. ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੀ ਨੇ ਯਥਾਰਥ

ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ
ਤਦ ਉਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਨਿਯਮਾਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਆ-
ਸਕਦਾ।

ਹਿੰਦੂ-- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਧੰਨੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ
ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਮਿਲਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਨਾਮ-
ਦੇਵ ਦਾ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਨ ਤੋਂ ਈਸ਼ੂਰ ਦਾ ਪਾਉਣਾ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ. ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਧੰਨੇ ਅਟ
ਨਾਮਦੇਵ ਦੀ ਕਥਾ ਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ
ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ - ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ:-

“ਇਹ ਬਿਧ ਸੁਨਕੈ ਜਾਟਰੇ ਉਠ ਭਗਤੀ ਲਾਗਾ,
ਮਿਲੇ ਪਰਤਖਿ ਗੁਸਾਈਆਂ, ਧੰਨਾ ਬਡਭਾਗਾ”

ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧੰਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਅਰ
ਨਾ ਪੱਥਰ ਪੂਜਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ. ਭਗਤਮਾਲ ਵਿੱਚ
(ਜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ) ਜ਼ਰੂਰ ਮੂਰਤੀ-
ਪੂਜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਭਾਈ ਗੁਰੂ-
ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗਜਾਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ.
ਪਰ ਏਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰੱਚੇਹਨ ਅਰ ਨਾ ਓਹ
ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ。
ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਾਮਦੇਵ ਆਦਿਕ

ਕਈ ਭਗਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਰਤੀਪੂਜਕ ਸੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਤਦ ਪਰਮਾਤਮਾ
ਨੂੰ ਸਰਵਵਜਾਪੀ ਮੰਨਕੇ ਮੁਰਤੀਪੂਜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਣ
ਤਜਾਗੀ ਹੋਗਏ, ਜੇਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ
ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ; ਯਥਾ:-

“ਸਤਗੁਰੂ ਮਿਲੈ ਤ ਸਹਿਸਾ ਜਾਈ,
ਕਿਸੁ ਹਉ ਪੂਜਉ ? ਦੂਜਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਈ,
ਏਕੈ ਪਾਬਰ ਕੀਜੈ ਭਾਉ,
ਦੂਜੈ ਪਾਬਰ ਧਰੀਐ ਪਾਉ !
ਜੈ ਓਹ ਦੇਉ, ਤ ਓਹ ਭੀ ਦੇਵਾ,
ਕਹਿ ਨਾਮ ਦੇਉ ਹਮ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵਾ.” (ਗੁਜ਼ਗੀ ਨਾਮਦੇਵ)

“ਜਹਿ ਜਾਈਐ ਤਹਿ ਜਲ ਪਖਾਨ,
ਤੂੰ ਪੂਰਰਹਿਓ ਹੈ ਸਭ ਸਮਾਨ, ××
ਸਤਗੁਰੂ ਮੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤੋਰ,
ਜਿਨ ਸਕਲ ਬਿਕਲ ਭ੍ਰਮ ਕਾਟੇ ਮੌਰ.” (ਬੰਤ ਰਾਮਨੰਦ)

ਜੇ ਕੋਈ ਚਾਲਾਕ ਆਦਮੀ ਸਤਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ
ਗੁਰੁਸ਼ਰਣ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ
ਜੀ ਦਾ ਦੇਵੀਪੂਜਨ ਅਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ
ਦਾ ਗੰਗਾਪੂਜਨ ਦੱਸਕੇ ਏਹ ਸਿੱਧ ਕਰੇ ਕਿ ਸਿੱਖ
ਪਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਪੂਜਨ ਵਿਧਾਨ ਹੈ,
ਤਦ ਕਿਤਨਾ ਅਨਜਾਇ ਅਰ ਅਯੋਗ ਹੈ !

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਆਪ ਨਾਮਦੇਵ
ਆਦਿਕ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਸਿੱਧਾਂਤ ਸਮਝ ਲਓਂ.

(੬) ਸੰਘਜਾ ਤਰਪਣ.

ਆਪ *ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅੌਰ ਉਸਤਤਿ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਅੌਰ ਅੰਗਨਜਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਘਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋਂ ਅੌਰ ਤਰਪਣ ਕਰਕੇ ਦੇਵਤਾ ਪਿਤਰ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਨੇ ਹੋਂ. ਪਰ ਸਿੱਖ-ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅਜੇਹੀ ਸੰਘਜਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਆਰਾਧਨ ਅੌਰ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਦੂਰਾ ਉਸ ਸਰਬਸ਼ਕਤਿਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਣ ਕਰਣਾ ਵਿਧਾਨ

*“ਤਤ ਸਵਿਤੁਃ ਵਰੇਣਯੋ ਭਰਗੋ ਦੇਵਸਜ ਪੀ ਮਹਿ, ਧਿਯੋ ਯੋਨਃ ਪ੍ਰਚੋਦਯਾਤ.” ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਏਹ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ. ਏਸ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਿਸ਼ੀਆਂਨੇ “ਓਅੰ ਭੂਃ ਭੁਵਃ ਸੂਃ” ਇਨਾਂ ਵਾਧੂ ਪਾਠ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਲਾਦਿੱਤਾ ਹੈ.

ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਏਹ ਹੈ:-

“ਜੋ ਸੂਰਯਦੇਵਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਜਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੁਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਹੈ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਣਯੋਗਜ ਹੈ, ਪਾਪਨਾਸ਼ਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਬੁਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਧਯਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ.”

ਅੱਜਕੱਲ ਦੇ ਕਈ ਵਿਦਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਵੱਲ ਭੀ ਲਾਈ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਅਰਥ ਸੂਰਯ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਹੈਨ. ਏਹ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਦਾ ਬਣਾਯਾ ਹੋਯਾ ਹੈ.

ਰਿਦਾ ਸਿਰ ਬਾਹਾਂ ਨੇਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛੁਹਕੇ ਮੰਤ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਚੁਟਕੀਆਂ ਅੌਰ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਬਜਾਉਣੀਆਂ.

ਹੈ, ਯਥਾ:-

ਏਹਾ ਸੰਧਿਆ ਪਰਵਾਣ ਹੈ, ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਚਿਤਾਵੈ,
ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਉਪਜੈ, ਮਾਇਆਮੋਹ ਜਲਾਵੈ.

ਗੁਰੁਪਰਸਾਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਮਰੈ,

ਮਨੂਆਂ ਅਸਥਿਰਸੰਧਿਆ ਕਰੈ ਬੀਚਾਰ,
ਨਾਨਕ, ਸੰਧਿਆ ਕਰੇ ਮਨਮੁਖੀ,
ਜੀਉ ਨ ਟਿਕਹਿ, ਮਰ ਜੰਮਹਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰ. (ਵਾਰ ਬਿਹਾਗਾੜਾ ਮ: ੧)
ਸੰਧਿਆ ਤਰਪਣ ਕਰਹਿ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਬਿਨ ਬੂੜੇ * ਦੁਖ ਪਾਇਆ.
(ਮੌਰਠ ਮ: ੧)

**ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਲਈਂ ਜੋ ਨਿਤਯਕਰਮ ਹੈ ਸੋ ਭਾਈ
ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:-**

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨ੍ਹਾਵਣਾਂ, ਗੁਰਮੁਖ “ਜਪ” ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਜਪਾਯਾ,
ਰਾਤ ਆਰਤੀਸੋਹਿਲਾ, ਮਾਯਾ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸ ਰਹਾਯਾ.

**ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਵਿੱਚ
ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-**

ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਤਰਪਣ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਵੱਲ ਚਿੱਤ ਨਾ ਵੇ.

*ਇਸ ਬਾਤ ਦੇ ਸਮੱਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਆਧਾਰ ਐਂਕ
ਮੂਲਕੁਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਡੱਡਕੇ ਅਸੀਂ ਕਿੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ-
ਹੋਏ ਸੂਰਯ ਐਂਕ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਆਦਿਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭਟਕਦੇ ਹਾਂ ਐਂਕ
ਜੀਉਂਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤਜਾਗ ਕੇ ਕਿੱਤੇ ਵ੍ਰਿਥਾ ਤੱਰਪਣ ਦਾ
ਪਾਣੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਚਾਉਂਣ ਵਾਂ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,

(੨) ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ

ਆਪ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਦੇ ਬਡੇ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸੀ ਹੋਏ ਥੋਂ
ਤਾਈਂ ਕਿ ਪਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸੂਤਕ ਜਾ ਚਿੰਮੜਦਾ
ਹੈ, ਯਥਾ:-

ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧੀ ਦਾ ਮਰਨਾ ਅਥਵਾ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਜਨਮ ਸੁਣੇ,
ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਸ਼ਮੇਤ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਤਾ ਮਾਰੇ. *

(ਲਖੂ ਅੰਤ੍ਰੀ ਸੰਹਿਤਾ, ਅ : ੫)

ਪਰ ਸਤਗੁਰਾਂਨੇ ਇਸ ਭ੍ਰਮਰੂਪੀ ਭੂਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਕੱਢਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ ! ਪ੍ਰਮਾਣ ਲਈ ਗੁਰੁਵਾਕਯ:--

ਜੇਕਰ ਸੂਤਕ ਮੰਨੀਐ ਸਭਤੈ ਸੂਤਕ ਹੋਇ,
ਗੋਹੇ ਅੜੈ ਲਕੜੀ ਅੰਦਰਿ ਕੀੜਾ ਹੋਇ,
ਜੇਤੇ ਦਾਣੇ ਅੰਨ ਕੇ ਜੀਆਂ ਬਾਝ ਨ ਕੋਇ,
ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭਕੋਇ,
ਸੂਤਕ ਕਿਉਕਰ ਰਖੀਐ ਸੂਤਕਿ ਪਵੈ ਰਸੋਇ,

* ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਲਿਖੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਿਹਤਦੇ ਕਾਯਦੇ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਬਣਾ-
ਯਾਗਯਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ। ਸੂਤਕ ਦੇ
ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਭਰਮ ਐਂਠ ਅਵਿਦਯਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਕਜੋਂਕਿ
ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੂਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਐਂਠ ਮੁਰ-
ਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁਹਿਆ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਨ ਕਰਕੇ ਹੀ
ਪਰਦੇਸ਼ ਬੈਠਾ ਇਤਨਾ ਅਸੱਧ ਹੋ ਗਯਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਪੜਿਆਂ ਸਣੇ
ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਤੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਹਿਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਅਸੀਂ ਹੋਰ
ਕੀ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਨਾਨਕ, ਸੂਤਕ ਏਵ ਨ ਉਤਰੈ ਗਿਆਨ ਉਤਾਰੈ ਧੋਇ।

ਮਨਕਾ ਸੂਤਕ ਲੋਭ ਹੈ ਜਿਹਵਾ ਸੂਤਕ ਕੁੜ,

ਅਖੀਂ ਸੂਤਕ ਵੇਖਣਾ ਪਰਤਿਆ ਪਰਥਨ ਰੂਪ,

ਕੰਨੀ ਸੂਤਕ ਕੰਨਪੈ *ਲਾਇਤਬਾਰੀ ਖਾਹਿ,

ਨਾਨਕ, ਹੰਸਾਆਦਮੀ ਬਧੇ ਜਮਪੁਰ ਜਾਹਿ।

ਸਭੋ ਸੂਤਕ ਭਰਮ ਹੈ ਦੂਜੈ ਲਗੈਜਾਇ,

ਜੰਮਣੁ ਮਰਣਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਭਾਣੈ ਆਵੈ ਜਾਇ,

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਦਿਤੇਨੁ ਰਿਜਕ ਸੰਬਾਹਿ,

ਨਾਨਕ, ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੁਝਿਆ, ਤਿਨਾ ਸੂਤਕ ਨਾਹਿ।

(ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਮਨ ਕਾ ਸੂਤਕ ਦੂਜਾਭਾਉ,

ਭਰਮੇ ਭੁਲਾ ਆਵਉ ਜਾਉ।

ਮਨਮੁਖ ਸੂਤਕ ਕਬਹਿ ਨ ਜਾਇ,

ਜਿਚਰ ਸਬਦ ਨ ਭੀਜੈ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਇ।

ਸਭੋ ਸੂਤਕ ਜੇਤਾ ਮੋਹ ਅਕਾਰ,

ਮਰ ਮਰ ਜੰਮੈ ਵਾਰੋਵਾਰ।

ਸੂਤਕ ਅਗਨਿ ਪਉਣੈ ਪਾਣੀ ਮਾਹਿ,

ਸੂਤਕ ਭੋਜਨ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਹਿ।

ਸੂਤਕ ਕਰਮ ਨ ਪੂਜਾ ਹੋਇ,

ਨਾਮ ਰਤੇ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ।

ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਿਐ ਸੂਤਕ ਜਾਇ,

ਮਰੈ ਨ ਜਨਮੈ ਕਾਲ ਨ ਖਾਇ। (ਗੁਝੀ ਮ: ੩)

ਜਲ ਹੈ ਸੂਤਕ ਥਲ ਹੈ ਸੂਤਕ, ਸੂਤਕਿ ਓਪਤਿ ਹੋਈ,

ਜਨਮੇ ਸੂਤਕ ਮੂਈ ਢੁਨ ਸੂਤਕ, ਸੂਤਕ + ਪਰਜ ਵਿਗੋਈ,

ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡੀਆ ! ਕਉਨ ਪਵੀਤਾ !

*ਚੁਗਲੀ,

+ਪੂਜਾ.

ਦੁਨੀਆਂ.

(੧੪੧)

ਐਸਾ ਗਿਆਨ ਜਪਹੁ, ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ !
ਨੈਨਹੁ ਸੂਤਕ ਬੈਨਹੁ ਸੂਤਕ, ਸੂਤਕ ਸ੍ਰਵਨੀ ਹੋਈ,
ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੂਤਕ ਲਾਗੈ, ਸੂਤਕ ਪੜੈ ਰਸੋਈ,
ਫਾਸਨ ਕੀ ਬਿਧਿ ਸਭਕੋਊ ਜਾਨੈ, ਛੁਟਨ ਕੀ ਇਕ ਕੋਈ,
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੈ, ਸੂਤਕ ਤਿਨੈ ਨ ਹੋਈ.

(ਗੁਰੂ ਬਖੀਰ ਜੀ)

(੮) ਚੌਂਕਾ ਕਾਰ.

ਆਪ ਚੌਂਕਾ ਕਾਰ ਆਦਿਕ ਦੀ ਬਡੀ ਪਾਬੰਦੀ
ਰਖਦੇ ਹੋਂ,* ਵਸਤ੍ਰਾਂ ਸਣੇ ਭੋਜਨ ਖਾਣਾ ਪੂਰਾ ਸਮਝ-
ਦੇ ਹੋਂ, ਛੂਤਛਾਤ ਦਾ ਹੋਦੇਂ ਵਧਕੇ ਭਰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਂ,
ਜੇਹਾਕਿ ਆਪ ਦੇ ਧਰਮਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ:-

ਦੇਵਤੇ ਚੌਂਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਆਸਰੇ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ
ਗੋਹੇ ਦਾ ਚੌਂਕਾ ਪਾਕੇ ਕਾਰ ਨਾ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰਾਖਸ ਅੰਨ ਦਾ
ਰਸ ਲੈਜਾਂਦੇ ਹਨ. + (ਲਖ ਅੰਤ੍ਰ ਸੰਹਿਤਾ ਅ : ੫)

ਉਮਰ ਵਧਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ,
ਯਸ ਵਾਸਤੇ ਦੱਖਣ, ਧਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਪੱਛਮ, ਅੱਠ
ਸੱਚ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ
ਕਰਣਾ ਫੁੰਚਾਹੀਏ. (ਮਨੁ ਅ : ੨, ਸ਼ : ੫੨)

ਜੋ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਢਕਕੇ, ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ

*ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਦਾ ਖਯਾਲ ਪੂਰਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ
ਸੂਫ਼ਤਾ ਸਿੱਖਮਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਵਹਿਮੀ ਖਯਾ-
ਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ.

+ਜੇ ਏਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ
ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਥੋੜੇ ਦਿਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭੁੱਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਮਰ-
ਜਾਣ, ਅੱਠ ਖਾਧੇਹੋਏ ਅੰਨ ਦਾ ਕੁਛ ਭੀ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਜੋਂਕਿ
ਚੌਂਕੇ ਨਾਂ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਅੰਨ ਦਾ ਰਸ ਰਾਖਸ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅੱਠ
ਪਿੱਛੇ ਕੇਵਲ ਫੋਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਫੇਈਸ ਗੁਪਤਭੇਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣਪਰ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਥੋੜੀ
ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਅਰ ਨਿਰਧਨ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ.

(੧੪੩)

ਐਂਹ ਜੁੱਤੀ ਪਹਿਰ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਰਾਖਸ
ਖਾਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਮਨੁ ਅ, ੩, ਪ ੨੩੦)

ਭੋਜਨ ਕਰਣ ਵੇਲੇ ਪੈਰ ਗਿੱਲੇ ਹੋਣੇ ਲੋੜੀਏ, ਵਸਤੂ ਨਾਲ
ਪੰਝ ਕੇ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰਲੈਣੇ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਹੈ। (ਲਖੂ ਅਤ੍ਰੂ ਸੰਹਿਤਾ ਅ : ੫)

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੇ ਤੁਲਜ ਹੈ।

(ਵਿਦ੍ਯੂ ਅਤ੍ਰੂ ਸੰਹਿਤਾ, ਅ : ੫)

ਜੇ* ਲੋਹੇ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਵਿੱਤਾਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅੰਨ ਵਿਸ਼ਟਾ
ਤੁਲਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਂਹ ਖਾਣਵਾਲਾ ਨਰਕ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (ਅਤ੍ਰੂ ਸੰਹਿਤਾ)

ਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਰਖਤ ਪਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਯਾ ਫਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ
ਐਂਹ ਦਰਖਤ ਦੀ ਜੜ ਨੂੰ ਚੰਡਾਲ ਛੋਹ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ
ਸੁੱਧੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਯਸ਼ਚਿਤ ਕਰਣਾ ਚਾਹੀਏ। (ਲਖੂ ਅਤ੍ਰੂ ਸੰਹਿਤਾ ਅ : ੫)

ਲਸਨ ਗਾਜਰ ਗੱਠਾ ਖੁੰਬ ਐਂਹ (ਖਾਤ) ਪਾਕੇ ਪੈਦਾ
ਕੀਤਾ ਸਾਗ ਨਾ ਖਾਵੇ, ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਏ ਬਿਨਾ ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਵੇ,
ਜੇ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਠੀਨ ਐਂਹ ਰੋਹੂ ਮੱਛੀ ਦਾ ਖਾਵੇ, ਹੋਰ
ਮੱਛੀ ਨਾ ਖਾਵੇ. ਸੇਹ ਗੋਹ ਕੱਛੂ ਸਹਾ ਐਂਹ ਉਠਬਿਨਾਂ ਸ਼ੀਕਾ ਖਾਵੇ।

(ਮਨੁ, ਅ, ਪ, ਸ਼, ਧ ਤੋਂ ੪੧)

**ਗੁਰੂਮਤ ਵਿੱਚ ਚੌਂਕੇ ਐਂਹ ਕਾਰ ਵਿਸ਼ਯ ਏਹ
ਬਚਨ ਹੈਨ:-**

ਦੇਕੈ ਚਉਕਾ ਕਢੀ ਕਾਰ,
ਉਪਰ ਆਇ ਬੈਠੇ ਕੂੜਿਆਰ。
ਮਤ ਭਿਟੈ, ਵੇ ਮਤ ਭਿਟੈ !
ਇਹੁ ਅੰਨ ਅਸਾਡਾ ਫਿਟੈ.

*ਸਾਡੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਸਰਬਲੋਹ ਸਭ ਧਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਧਾਤ
ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਯਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਨਭਿਟੈ, ਛੇੜ ਕਰੇਨ,
ਮਨਜੂਠੈ ਚੁਲੀ ਭਰੇਨ.

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਧਿਆਈਐ,
ਸੁਚ ਹੋਵੈ, ਤਾ ਸਚੁ ਪਾਈਐ. * (ਆਰ ਆਸਾ ਮਂ ੧)

੦ ਝੂਠੇ ਚਉਕੇ ਨਾਨਕਾ ੦ ਸਚਾ ਏਕੋ ਸੋਇ. (ਵਾਰ ਭਾਵੁ ਮਂ ੧)

ਕੁਬੁਧਿ ਢੂਮਣੀ, ਕੁਦਇਆ ਕਸਾਇਣ,
ਪਰਨਿੰਦਾ ਘਟ ਚੂਹੜੀ, ਮੁਠੀ ਕ੍ਰੋਧ ਚੰਡਾਲ
ਕਾਰੀ ਕਢੀ ਕਿਆਥੀਐ, ਜਾ ਚਾਰੇ ਬੈਠੀਆਂ ਨਾਲ ੧
ਸਚ ਸੰਜਮ ਕਰਣੀ ਕਾਰਾ, ਨਾਵਣ ਨਾਉ ਜਪੇਹੀ.
ਨਾਨਕ ਅਗੈ † ਉਤਮ ਸੇਈ ਜਿ ਪਾਪਾਂ ਪੰਦ ਨ ਦੇਹੀ.

(ਵਾਰ ਸ੍ਰੀਗਾਗਮੁ ੩)

ਬਿਨ ਨਾਵੈ ਸੁਤਕ ਜਗ ਛੋਤ . ‡ (ਆਸਾ ਭਹਲਾ ੧)

ਕਹੁ, ਪੰਡਿਤ ! ਸੁਚਾ ਕਵਨ ਠਾਉ,

ਜਹਾਂ ਬੈਸ ਹਉ ਭੋਜਨ ਖਾਉ ? x

ਗੋਬਰ ਝੂਠਾ, ਚਉਕਾ ਜੂਠਾ, ਜੂਠੀ ਦੀਨੀ ਕਾਰਾ,

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਤੇਈ ਨਰ ਸੂਚੇ, ਸਾਚੀ ਪਰੀ ਬਿਚਾਰਾ.

(ਬੰਦ ਕਬੀਰ)

* ਜੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੱਚ ਹੋਵੇ, ਤਦ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ.

ਇਸ ਬਿਨਾ ਸਭ ਜੂਠ ਹੇ. ੦ਜੂਠੇ. ੦ਸੁਚਾ.

† ਉੱਤਮ (ਪਵਿਤ੍ਰ) ਓਹ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ. ਜੋ ਠੱਗੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਲੁਟਣਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਮਹਾਂ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹਨ.

‡ ਛੂਤਛਾਤ. ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਛੂਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਦੀ ਛੂਤ ਨਹੀਂ.

(੧੪੫)

ਲੰਗਰ ਮੇਂ ਨਾ ਗੋਹਾ ਬਾਲੇ, ਨਾ ਰੋਹੇ ਕਾ ਚੌਂਕਾ ਦੇਵੇ. *

(ਰਹਿਤਥਾਮਾ ਭਾਈ ਸੇਪਾ ਮਿੰਘ)

ਚਤੁਰ ਵਰਣ ਇਕਦੇਗ ਅਹਾਰਾ,
ਇਕਸਮ ਸੇਵਹਿੰ ਧਰ ਉਰ ਪਜਾਰਾ.

(ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂ. ਰਾਮ. ੧. ਅ ੪੩)

ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਬ ਤਜਾਰ ਹੋਇ, ਏਕ ਜਗਹ ਅੱਛੀ ਬਨਾਇਕੈ
ਸ਼ਤਰੰਜੀ ਕੰਬਲ ਲੋਈ ਕਿਛ ਹੋਰ ਕੱਪੜਾ ਹੋਵੈ ਬਿਛਾਏ, ਤਿਸ ਪਰ
ਬੈਠਕੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਛਕੈ, ਚਉਂਕੇ ਕਾ ਭਰਮ ਨਾ ਕਰੋ, “ਖਾਣਾ
ਪੀਣਾ ਪਵਿਤ੍ਰਹੈ ਦਿਤੋਨ ਰਿਜਕ ਸੰਬਾਹਿ” ਉਸਵਖਤ ਪਜਾਨ ਪਰਮ-
ਗੁਰੂ + ਕਾ ਕਰੈ. ਜੋ ਕੋਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫਤਲਬਦਾਰ ਆਵੈ ਤਾਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਖੁਲਾਵੈ ਖੁਸ਼ੀ ਲੇਵੇ. ਖਟਕਰਮੀ ਜੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ
ਕਿ ਅਮੁਕਾ ਅੰਨ ਖਾਈਏ, ਅਮੁਕਾ ਨਾ ਖਾਈਏ, ਸੋ ਸਭ ਭਰਮ ਹੈ.
ਅੰਨ ਸਭ ਪਵਿਤ੍ਰਹੈ, ਇਕ ਏਹ ਖਾਣੇਵਾਲਾ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ. ਜੋ
ਆਪਣੀ ਦੇਹੀ ਮਾਫਕ ਹੋਵੇ ਸੋ ਖਾਏ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਮੁਖ ਐਂਤਰ
ਹੀਕਾਰੀ ਦਾ ਅੰਨ ਨਾ ਖਾਏ. (ਯੋਗ ਸੁਮਾਰਗ)

ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਸ਼ਾਹਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂਜੇਹਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਬੰਧਨ

*ਇਸ ਤੋਂ ਏਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀਲੋਕ ਪਾਬੀਆਂ
ਦਾ ਭੀ ਤਜਾਗ ਕਰਦੇਨ, ਸਿੱਧਾਂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀਆਂ
ਲਈ ਜੋ “ਮਹਾਂਪ੍ਰਸਾਦ” (ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦ) ਤਜਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਉਸ
ਸਮਯ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਗੋਬਰ ਦਾ ਪੂਰਣ ਤਜਾਗ ਚਾਹੀਏ.

+ਵਾਹਿਗੁਰੂ. ਫੁਸਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ,

(੧੪੬)

ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਬਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੱਲ* ਗਜਾਨੀ ਨੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਮੰਡੇ ਨੰ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ
ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ
ਕਹੋ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਦਾ। ੧

**ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਸੂਤ੍ਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਣ ਪੀਣ
ਦਾ ਝਗੜਾ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਯਥਾ:-**

ਬਾਬਾ ! ਹੋਰ ਖਾਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਆਰ,
ਜਿਤੁ ਖਾਏ ਤਨ ਪੀੜੀਐ ਮਨ ਮਹਿ ਚਲੈ ਵਿਕਾਰੁ.

(ਸਿਰੀਗਾਗ ਭ : ੧)

**ਅਰਥਾਤ—ਉਹ ਖਾਣਾ ਨਾ ਖਾਓ ਜਿਸ ਨਾਲ
ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਪੀੜਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ
ਪ੍ਰਵਿਰਤੇ.**

*ਏਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਗਜਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ
ਗੁਲਾਬਦਾਸੀਆਂ ਜੇਹੇ ਖਜਾਲਾਤ ਰੱਖਣਵਾਲਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ
ਕਬਨ ਦਾ ਕੇਵਲ ਸਿੱਧਾਂਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ
ਦੇ ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਾਬਤ ਪਬਲਿਕ ਦਾ ਕੀ ਖਯਾਲ ਸੀ।

(੬) ਵ੍ਰਤ

ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਏਕਾਦਸੀ ਜਨਮਅਸ਼ਟਮੀ
ਆਦਿਕ ਅਨੇਕ ਵ੍ਰਤ ਰੱਖਣੇ ਵਿਧਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖ-
ਧਰਮ ਦੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਬਾਬਤ ਇਹ ਆਗਜਾਹੈ:-

ਅੰਨ ਨ ਖਾਹਿ ਦੇਹੀ ਦੁਖ ਦੀਜੈ,
ਬਿਨ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹਿ ਥੀਜੈ. (ਗਉੜੀ ਭਹਲਾ ੧)

ਮਨ ਸੰਤੋਖ ਸਰਬ ਜੀਅ ਦਇਆ,
ਇਨ ਬਿਧ ਬਰਤ ਸੰਪੂਰਨ ਭਇਆ. (ਗਉੜੀ ਬਿਤੀ ਭਹਲਾ ੫)

ਬਰਤ ਨ ਰਹਉ, ਨ ਮਹ *ਰਮਦਾਨਾ,
ਤਿਸ ਸੇਵੀ ਜੋ ਰਖੈ ਨਿਦਾਨਾ. (ਭੈਰਉ ਭਹਲਾ ੫)

ਨਉਮੀ ਨੇਮ ਸਚ ਜੇ ਕਰੈ,
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਉਚਰੈ.
ਦਸਮੀ ਦਸੇ ਦੁਆਰ ਜੇ ਠਾਕੈ,
ਏਕਾਦਸੀ ਏਕਕਰ ਜਾਣੈ.

ਦੁਆਦਸੀ ਪੰਚ ਵਸਗਤਿ ਕਰਰਾਖੈ, ਤਉ ਨਾਨਕ ਮਨ ਮਾਨੈ.
ਐਸਾ ਵਰਤ ਰਹੀਜੈ, ਪਾਂਡੇ ! ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਿਖ, ਕਿਆ ਦੀਜੈ ?
(ਵਾਰ ਸਾਰੰਗ ਮਂਦੀ ੩)

ਛੋਡਹਿ ਅੰਨ ਕਰਹਿ ਪਾਖੰਡ,
ਨਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਨਾ ਓਹਿ ਰੰਡ.
ਜਗ ਮਹਿ ਬਕਤੇ ਦੂਧਾਧਾਰੀ,
ਗੁਪਤੀ ਖਾਵਹਿ ਵੰਟਕਾ ਸਾਰੀ.

*ਨਾ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ, (ਰੋਜ਼ੇ)

ਅੰਨੈ ਬਿਨਾ ਨ ਹੋਇ ਸੁਕਾਲ,
ਤਜਿਐ ਅੰਨ ਨ ਮਿਲੈ ਗੁਪਾਲ। (ਗੌਡ ਕਥੀਗ)

ਸਗਲੀ ਥੀਤ ਪਾਸ ਢਾਰਰਾਖੀ,
ਅਸਟਮਿ ਥੀਤ ਗੋਬਿੰਦ ਜਨਮਾਸੀ!
ਭਰਮ ਭੂਲੇ ਨਰ ਕਰਤ ਕਚਰਾਇਣ,
ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੇ ਰਹਿਤ ਨਾਰਾਇਣ。
ਕਰ ਪੰਜੀਰ ਖਵਾਇਓ ਚੇਰ,
ਓਹ ਜਨਮ ਨ ਮਰੈ, ਰੇ ਸਾਕਤ ਢੋਰ. !
ਸਗਲ ਪਰਾਪ ਦੇਹ ਲੋਰੋਨੀ,
ਸੋ ਮੁਖ ਜਲਉ ਜਿਤ ਕਹਹਿ ‘ਠਾਕੁਰ ਜੋਨੀ’.
ਜਨਮ ਨ ਮਰੈ, ਨ ਆਵੈ ਨ ਜਾਇ,
ਨਾਨਕ ਕਾ ਪ੍ਰਭੁ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ। (ਭੈਰਉ ਮਂ ੫)

ਆਦਿਤ ਸੋਮ ਭੈਮ ਬੁਧਹੁ ਬਿਹਸਪਤਿ
ਸੁਕਰ ਸਨੀਚਰ ਸਾਤੋਂ ਵਾਰ ਬਾਂਟਲੀਨ ਹੈ,
ਬਿੱਤ ਪੱਖ ਮਾਸ ਰੁਤ ਲੋਗਾਨ ਮੇਂ ਲੋਗਾਚਾਰ
ਏਕ ਏਕੰਕਾਰ ਕੋ ਨ ਕੋਊ ਦਿਨ ਦੀਨ ਹੈ,
ਜਨਮਅਸ਼ਟਮੀ ਰਾਮਨੌਮੀ ਏਕਾਦਸੀ ਭਈ
ਦੁਆਦਸੀ ਚਤੁਰਦਸੀ ਜਨਮ ਏ ਕੀਨ ਹੈ,
ਪਰਜਾ ੴ ਉਪਾਜਨ ਕੋ ਨ ਕੋਊ ਪਾਵੈ ਦਿਨ
ਅਜੋਨੀ ਜਨਮਦਿਨ ਕਹੋ ਕੈਸੇ ਚੀਨ ਹੈ.?
ਜਾਂਕੇ ਨਾਮ ਹੈ ਅਜੋਨੀ ਕੈਸੇਕੈ ਜਨਮ ਲੇਤੇ?
ਇਹੀ ਜਾਨ ਜਨਮ ਵ੍ਰਤ ਅਸ਼ਟਮੀ ਕੋ ਕੀਨੋ ਹੈ ?
ਜਾਂ ਕੋ ਜਗਜੀਵਨ ਅਕਾਲ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਾਮ
ਕੈਸੇਕੈ ਬਧਿਕ ਮਾਰਜੇ ਅਪਜਸ ਲੀਨੋ ਹੈ ?

ੴ ਪ੍ਰਜਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਣਵਾਲਾ (ਕਰਤਾਰ)

(੧੪੯).

ਨਿਰਮਲ ਨਿਦੇਖ ਮੋਖਪਦ ਜਾਂਕੇ ਨਾਮ ਹੋਤ
ਗੋਪੀਨਾਥ ਕੈਸੇ ਹੋਇ ਬਿਰਹਿ ਦੁਖ ਦੀਨੋ ਹੈ ?
ਪਾਹਨ ਕੀ ਪ੍ਰਿਤਮਾ ਕੋ ਅੰਧ ਕੰਧ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ
ਅੰਤਰ ਅਗਜਾਨ, ਗੁਰ ਗਯਾਨ ਮਤਿ ਹੀਨੋ ਹੈ।

(ਕੁ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ)

ਪੂਜਾ ਵਰਤ ਉਪਾਰਣੇ ਵਰ ਸਰਾਪ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਿਕਤਿ ਲਵੇਰੇ,
ਸਾਧੁਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁਸਬਦ ਬਿਨ ਬਾਂਉ ਨ ਪਾਇਨ ਭਲੇਭਲੇਰੇ।

(ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ, ਵਾਰ ੫)

ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਏਕਾਦਸੀ ਆਦਿਕ ਬਰਤ ਨਾ ਰਖੇ।

(ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ)

ਸਿੱਖ ਏਹ ਬਰਤ ਰੱਖੇ—ਅੱਖੀਆਂ ਕਰ ਪਰਦਿਸਤ੍ਰੀ ਨਾ
ਦੇਖੇ, ਜਿਹਵਾ ਕਰ ਮਿਥਜਾ ਨਾ ਬੋਲੇ, ਪੈਰਾਂ ਕਰ ਬੁਰੇ ਕਰਮ
ਨੂੰ ਨਾਂ ਪਾਏ। (ਖੇਮ ਸੂਭਾਰਗ)

ਵ੍ਰਾਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕਥਾ:-

†ਜਨਮਅਸ਼ਟਮੀ ਕੋ ਦਿਨ ਆਵਾ,
ਸਰਗਲ ਨਗਰ ਨਰ ਬਰਤ ਰਖਾਵਾ।
ਨਿ੍ਧੁਪ ਕੀ ਆਗਯਾ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਹੋਈ,
“ਠਾਕੁਰ ਬਰਤ ਰਖੋ ਸਭਕੋਈ।
ਪ੍ਰਾਤਭਈ ਤੇ ਸਭ ਚਲਾਵਹੁ,
ਸਾਲਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵਹੁ。
ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਲੇ ਬਰਤ ਉਪਾਰਹੁ,
ਕਿਸ਼ਨ ਕਿਸ਼ਨ ਮੁਖ ਨਾਮ ਉਚਾਰਹੁ。”
ਯਥਾਯੋਗ ਕੀਨਸ ਨਰ ਸਭਹੂੰ,

†ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਕਲਯਾਨਾ,
ਇੱਕ ਬਾਰ ਰਜਾਸਤ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਗਯਾਹੋਯਾ ਸੀ, ਓਥੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਕਿਸ਼ਨ ਜਨਮਅਸ਼ਟਮੀ (ਭਾਦੋਂ ਬਦੀ ੮) ਦਾ ਦਿਨ ਆਗਯਾ।

ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ, ਨ ਮਾਨੀ ਤਬਹੂੰ.
 ਨਹਿ ਬ੍ਰਤ ਕੀਨ, ਨ ਮੰਦਿਰ ਗਯੋ,
 ਨਹਿ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਪਾਰਨ ਕਯੋ
 ਨਿਕਟ ਜਿ ਨਰ ਪਿਖਕਰ ਤਿਸ ਚਾਲੀ,
 ਪੂਛਯੋ, “ਬਰਤ ਨ ਕੀਨਸ ਕਾਲੀ ?
 ਆਜ ਨ ਗਮਨਯੋ ਠਾਕੁਰਵਾਰੇ ?
 ਨਹਿ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨ ਸਕਾਰੇ ?”
 ਸੁਨ ਸਭ ਤੇ ਭਾਈ ਕਲਜਾਨਾ,
 ਮਧੁਰ ਵਾਕ ਤਿਨ ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ:-
 “ਪੁਰਖਜਾਗਤੋ + ਠਾਕਰ ਮੇਰੋ,
 ਜੋ ਬੈਲੈ ਸੁਖ ਦੇਤ ਘਨੋਰੋ.
 ਪਾਹਨ ਜੜ੍ਹ ਕੀ ਸੇਵਾ ਬਾਦ,
 ਖਾਇ ਨ ਬੈਲੈ, ਨਹਿ ਅਹਿਲਾਦ.
 ਤੁਮ ਕਬਿ ਕਬਿ ਬ੍ਰਤ ਪਾਰਨ ਕਰੋ,
 ਮਹਾਂ ਵਿਕਾਰਨ ਨਹਿੰ ਪਰਹਰੋ
 ਹਮਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹੈਂ ਜੇਈ,
 ਅਲਪਅਹਾਰ ਬ੍ਰਤੀ ਨਿਤ ਸੇਈ.
 ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਸੰਯਮ ਸਦਾ,
 ਪ੍ਰਭੁਸਿਮਰਣ ਮੇ ਲਾਗਯੋ ਰਿਦਾ.”
 ਇਤਜਾਦਿਕ ਸੁਨ ਕੈ ਨਰ ਸਾਰੇ,
 ਹਸਹਿੰ ਪਰਸਪਰ ਤਰਕ ਉਚਾਰੇ.
 ਵਿਦਿਤ ਬਾਤ ਪੁਰ ਮੇਂ ਭੀ ਸਾਰੇ,
 ਮਹਿਪਾਲਕ ਛਿਗ ਜਾਇ ਉਚਾਰੇ:-
 “ਏਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਰ ਪੁਰ ਆਯੋ,

+ “ਸਤਗੁਰੂ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਵ.”

+ਹਿੰਦੁਜਨਮ ਉਰ ਧਰਮ ਨ ਭਾਯੋ.
 ਸਾਲਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਤਰਕ ਕਰੰਤਾ,
 ਕਹਿ 'ਪਾਬਰ' ਬ੍ਰਤ ਨਹੀਂ ਧਰੰਤਾ."
 ਇਤਜਾਦਿਕ ਨਿਪੁ ਸੁਨ ਕੈ ਕ੍ਰੋਧਾ,
 ਕਹਯੋ, "ਬੁਲਾਵਹੁ" ਕਜਾ ਤਿਸ ਬੋਧਾ.?"
 ਇਕ ਨਰ ਆਇ ਹਕਾਰਯੋ ਤਾਂਹੀਂ,
 ਲੇਕਰ ਸੰਗ ਗਯੋ ਨਿਪੁ ਪਾਹੀਂ.
 ਪਿਖ ਮਹਿਪਾਲਕ ਰਿਸਕਰ ਕਹੈ:-
 "ਭੋ ਨਰ! ਕੌਨ ਦੇਸ ਤੂ ਰਹੈ ?
 ਕਿਸ ਗੁਰੁਨੇ ਤੁਹਿ ਕੋ ਉਪਦੇਸਾ ?
 ਕੌਨ ਧਰਮ ਕੋ ਧਾਰਯੋ ਵੇਸਾ ?"
 ਸੁਨਕੈ ਤਬ ਕਲਜਾਨਾ ਭਾਈ,
 ਕਹੀ ਗਾਬ ਨਿਪੁ ਕੇ ਅਗਵਾਈ:-
 "ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਗ ਵਿਦਿਤ ਵਿਸਾਲਾ,
 ਤਿਨ ਗਾਦੀ ਉਪਰ ਇਸ ਕਾਲਾ.
 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪੂਰਨ ਅਹੈਂ,
 ਤਿਨ ਕੇ ਸਿਖ ਹਮ ਵਾਂਛਿਤ ਲਹੈਂ.
 ਦੂਹ ਲੋਕਨ ਸੁਖ ਦੈਂ ਉਪਦੇਸ਼,
 ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਨੀ ਪੜ੍ਹੈਂ ਹਮੇਸ਼.
 ਯਾਂਤੇ ਹਮ ਪਾਹਨ ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ,
 ਦੇਖੈ ਸੁਨੇ ਨ ਖਾਇ ਬਖਾਨਹਿ.
 ਕਜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਤਿਸ ਨੇ ਦੇਨਾ ?
 ਤਾਂਕੀ ਸੇਵ ਕਰੈ ਕਜਾ ਲੇਨਾ.?
 ਜੋ ਸਭ ਜੀਵਨ ਕੋ ਹੈ ਜੀਵਾ,

+ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ
 ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ.

ਜਿਸ ਅਲੰਬ ਚੇਤਨਤਾ ਥੀਵਾ,
 ਸਗਰੇ ਜਗ ਕੋ ਜੋ ਨਿਜਦਾਤਾ,
 ਸੌ ਤੁਮਨੇ ਪਾਹਨ ਕਰ ਜਾਤਾ !
 ਜਿਸ ਅਵਨੀ ਸਭ ਕੋ ਸੁਲਤਾਨ,
 ਤਿਸ ਕੋ ਮੂੜ੍ਹ ਕਰੈ ਸਨਮਾਨ—
 ਘਾਸ ਡਸਾਇ ਬਸਾਵਨ ਕੀਆ,
 ‘ਆਵੋ, ਇਹਾਂ ਬੈਠੀਏ ਮੀਆਂ !’
 ਤਿਸ ਤੁਮਰੇ ਮਤ ਕਰਹਿ ਵਿਚਾਰਨ,
 ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਪਾਹਨ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਨ.
 ਰਹਯੋ ਜੁ ਰਮ ਜਲ ਬਲ ਮਹਿ ਰਾਮ,
 ਇਤ ਉਤ ਦੁੱਹ ਲੋਕਨ ਬਿਸ਼ਾਮ.
 ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਮੇਂ ਰਹਿ ਬਜਾਪੇ,
 ਤੀਨਹੁੰਹ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਬਿਰ ਆਪੇ.
 ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਤਿ, ਮਹਿਦ ਮਹਾਨਾ,
 ਅਪਰ ਨ ਪੈਯਤ ਜਾਸ ਸਮਾਨਾ.
 ਲਘੁਪਾਹਨ ਮਹਿ ਕਲਪੋਂ ਮੌਈ,
 ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤੁਮਪਰ ਕਿਮ ਹੋਈ.?
 ਜਾਗਤਪੁਰਖ ਸੁ ਗੁਰੂ ਹਮਾਰੋ,
 ਸਦਾ ਸਹਾਯਕ ਤਾਂਹਿ ਵਿਚਾਰੋ.”

(ਗੁ : ਪ੍ਰੋ : ਸੁਢਾ ਰਾਮ ੨ ਅ, ੩੦)

ਤੁਸੀਂ ਸੁਲਤਾਨ, ਕਹਾਂ ਹਉਂ “ਮੀਆਂ” ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਬਡਾਈ?

(੧੫੩)

(੧੦) ਮੁਹੂਰਤ ਤਿਥਿ ਵਾਰ ਸਗਨ.

ਆਪ ਮੁਹੂਰਤ ਸ਼ਕੁਨ ਤਿਥਿ ਐਰ ਵਾਰ ਆਦਿ-
ਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸੂਾਸੀ ਹੋਕੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ
ਛਲ ਮੰਨਦੇ ਹੋਂ, * ਪਰ ਸਿੱਖਪਰਮ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਤਜਾਗ ਹੈ:-

ਸੋਈ ਸਾਸਤ ਸਉਣ ਸੋਇ ਜਿਤੁ ਜਪੀਐ ਹਰਿਨਾਉ.

(ਮਿਗੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੫)

ਸਗਨ ਅਪਸਗਨ ਤਿਸ ਕਉ ਲਗਹਿ ਜਿਸ ਚੀਤ ਨ ਆਵੈ.

(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫)

ਪ੍ਰਭੂ ਹਮਾਰੈ ਸਾਸਤਸਉਣ, †

ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਆਨੰਦ ਗ੍ਰਹਭਉਣ. ‡ (ਭੈਰਉ ਮਃ ੫)

ਨਾਮ ਹਮਾਰੈ ਸਉਣ ਸੰਜੋਗ. § (ਭੈਰਉ ਮਃ ੫)

ਛਨਿਛਰਵਾਰ ਸਉਣਸਾਸਤ ਵੀਚਾਰ,

ਹਉਮੈ ਮੇਰਾ ਭਰਮੈ ਸੰਸਾਰ.

ਮਨਮੁਖ ਅੰਧਾ ਦੂਜੈਭਾਇ,

*ਜੋਤਿਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਏਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇਪਏ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਬਿਵਹਾਰ ਕਰਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ
ਭੀ ਸੁਖ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾ ਸਕਦਾ. ਇਤਿ-
ਹਾਸ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਅਜੇਹੇ ਜੰਗ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਅਰ ਮੁਸਲ-
ਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਣਵਾਲੇ ਸੇ, ਏਨ੍ਹਾਂ ਮੁਹੂਰਤਾਂ
ਨੇ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਏ, ਐਰ ਮੁਹੂਰਤੀਏ ਹੱਥ ਮਲਦੇ
ਹੀ ਰਹਿਗਏ.

† ਸ਼ਕੁਨਸ਼ਾਸਤ.

‡ ਗ੍ਰਹਚਕ੍ਰ.

§ ਲਗਨ.

ਜਮਦਰ ਬਾਂਧਾ ਚੋਟਾ ਖਾਇ。
 ਗੁਰੁਪਰਸਾਦੀ ਸੰਦਾਸੁਖ ਪਾਏ,
 ਸਚ ਕਰਣੀ ਸਾਚਲਿਵ ਲਾਏ,
 ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਸਭ ਸਬਦ ਸੁਹਾਏ,
 ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵੇ ਤਾਂ ਫਲ ਪਾਏ.
 ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਸਭ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ,
 ਗੁਰੁਸਬਦ ਨਿਹਚਲ ਸਦਾ ਸਚ ਸਮਾਹਿ.
 ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਤਾਂ, ਜਾਂ ਸਚ ਰਾਤੇ,
 ਬਿਨ ਨਾਵੈ ਸਭ ਭਰਮਹਿ ਕਾਚੇ.
 ਮਨਮੁਖ ਮਰਹਿ ਮਰ*ਬਿਗਤੀ ਜਾਹਿ,
 ਏਕ ਨ ਚੇਤਹਿ ਦੂਜੈ ਲੋਭਾਹਿ.
 ਐਥੈ ਸੁਖ ਨ ਆਗੈ ਹੋਇ,
 ਮਨਮੁਖ ਮੁਏ ਅਪਣਾ ਜਨਮ ਖੋਇ.
 ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵੇ ਭਰਮ ਚੁਕਾਏ,
 ਘਰਹੀ ਅੰਦਰ ਸਚਮਹਿਲ ਪਾਏ.
 ਆਪੇ ਪੂਰਾ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਇ,
 ਏਹ ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਦੂਜਾ ਦੋਇ.
 ਸਤਗੁਰੁ ਬਾਝਹੁ ਅੰਧਗੁਬਾਰ,
 ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਸੇਵਹਿ ਮੁਗਧਗਵਾਰ.
 ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖ ਬੂੜੈ ਸੋਝੀਪਾਇ,

*ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
 ਕਿ ਇਸ ਤਿਥੀ ਵਿੱਚ ਮਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਉੰਦੀ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਤਿਥੀ
 ਵਿੱਚ ਅਪਗਤੀ, ਓਹ ਅਗਜਾਨੀ ਹਨ. ਜੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਮੁਖ
 ਹਨ ਉਹੀ ਅਪਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ.

(੧੫੫)

ਇਕਤ ਨਾਮ ਸਦ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ.* (ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੩)

ਸਉਣ ਸਗਨ ਵੀਚਾਰਣੇ, ਨਉ ਗ੍ਰਹਿ ਬਾਰਹਿ ਰਾਸਿ ਵਿਚਾਰਾ,
ਕਾਮਣ ਟੂਣੇ ਅਉਂਸੀਆਂ, ਕਣਸੋਈ ਪਾਸਾਰ ਪਾਸਾਰਾ,
ਗੱਦੋਂ ਕੁੱਤੇ ਬਿੱਲੀਆਂ, ਇੱਲ ਮਲਾਲੀ ਗਿੱਦੜ ਛਾਰਾ,
ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ ਪਾਣੀ ਅਗਨਿ, ਛਿੱਕ ਪੱਦ ਹਿਡਕੀ ਵਰਤਾਰਾ,
ਬਿੱਤ ਵਾਰ ਭਦ੍ਰਾ ਭਰਮ, ਦਿਸਾਸੂਲ ਸਹਿਸਾ ਸੰਸਾਰਾ,
ਵਲ ਛਲ ਕਰ ਵਿਸਵਾਸ ਲੱਖ, ਬਹੁਚੁਖੀ ਕਿਉਂ ਰਵੈ ਭਤਾਰਾ,
ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖਫਲ ਪਾਰਉਤਾਰਾ। (ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਵਾਰ ੫)

ਸੱਜਾ ਖੱਬਾ ਸਉਣ, ਨ ਮੰਨ ਵਸਾਇਆ,
ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ ਨੋ ਵੇਖ, ਨ ਪੈਰ ਹਟਾਇਆ,
ਭਾਖ ਸੁਭਾਖ ਵਿਚਾਰ, ਨ ਛਿੱਕ ਮਨਾਇਆ,
ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਨ ਸੇਵ, ਨ ਪੂਜ ਕਰਾਇਆ,
ਭੰਭਲਭੂਸੇ ਖਾਇ, ਨ ਮਨ ਭਰਮਾਇਆ,
ਗੁਰਸਿਖ ਸੱਚਾਖੇਤ, ਬੀਜ ਫਲਾਇਆ।

(ਭਾ. ਗੁਰੂਦਾਸ ਵਾਰ ੨੦)

*ਅੰਨਜਮਤੀਆਂ ਨੇ ਏਥੋਂ ਤਾਈ ਦਿਲੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿਥਿ ਵਾਰ ਦੇ ਛਲ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰਣਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਨਾਂਉ ਲੈਕੇ “ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਭੋਲੇ ਕਾ ਬੋਲਣਾ” ਪੋਥੀ ਲਿਖਮਾਰੀ ਹੈ, ਅੰਤ ਗੁਰੂਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਬੁੱਧਿ ਦੇ ਵੈਰੀ ਆਖਣਾ ਲੋੜੀਏ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਤੌਜੇ ਸਤਗੁਰ ਦੇ ਏਹ ਵਚਨ ਪੜ੍ਹਕੇ ਫੇਰ ਪੁੰਪੰਚੀਆਂ ਦੀ ਬਣਾਈਹੋਈ ਪੋਥੀ ਪਰ ਭੁਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੈਸਨੋ ਅਨੰਨ ਬ੍ਰਹਮੰਨ ਸਾਲਗ੍ਰਾਮ ਸੇਵਾ।

ਗੀਤਾ ਭਗਵਤੁ ਸੌਤਾ *ਏਕਾਕੀ ਕਹਾਵਈ,

ਤੀਰਬ ਧਰਮ ਦੇਵਜਾਤਾ ਕੋ ਪੰਡਿਤ ਪੂਛ

ਕਰਤ ਗਵਨ ਸੋ ਮੁਹੂਰਤ ਸੋਧਾਵਈ,

ਬਾਹਰ ਨਿਕਸ ਗਰਪਬ ਸੂਨ ਸਗਨਕੈ

ਸੰਕਾ ਉਪਰਾਜਤ ਬ੍ਰਹੁਰ ਘਰ ਆਵਈ,

ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਗਹਿ ਰਹਿ ਸਕਤ ਨ ਏਕ ਟੇਕ

ਦੁਬਿਧਾ ਅਛਤ ਨ ਪਰਮਪਦ ਪਾਵਈ.

ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਿਲਾਪ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਐਸੋ

ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਏਕ ਟੇਕ ਦੁਬਿਧਾ ਨਿਵਾਰੀ ਹੈ,

ਪੂਛਤ ਨ ਜੋਤਕ ਐ ਬੇਦ ਤਿਬਿ ਵਾਰ ਕਛੁ

ਗ੍ਰਹਿ ਐ ਨਛਤ੍ਰ ਕੀ ਨ ਸ਼ੰਕਾ ਉਰ ਧਾਰੀ ਹੈ,

ਜਾਨਤ ਨਾ ਸਗਨ ਲਗਨ ਆਨਦੇਵ ਸੇਵ

ਸ਼ਬਦਸੁਰਤ ਲਿਵ ਨੇਹ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹੈ,

ਸਿੱਖ ਸੰਤ ਬਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਹੈ

ਜੀਵਨਮੁਕਤਿ ਗਤ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰੀ ਹੈ. x x x

ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗ ਮੇ ਮਨਮੁਖ ਬਕਿਤ ਹੈ

ਲਗਨ ਸਗਨ ਮਾਨੈ, ਕੈਸੇ ਮਨ ਮਾਨੀਏ

(ਕ, ਭਾ, ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਸਿੱਖ ਅਨੰਨਜ ਪੰਡਿਤ ! ਦਿਖ ਐਸੇ, +

ਗ੍ਰਹਿ ਤਿਬਿ ਵਾਰ ਨ ਮਾਨਹਿ ਕੈਸੇ.

ਏਕ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਪਾਏ,

*ਅਨੰਨਜ. ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਨਵਾਲਾ.

+ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਯਾ ਕਿ, ਹੇ ਪੰਡਿਤ, ਦੇਖ !

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕੇਹੇ ਅਨੰਨਜ ਹਨ,

(੧੫੭)

ਤਜਾਗ ਲਗਨ ਨਾ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਏ。(ਗੁਰੂ ਵਿਲਾਮ)

**ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸਾਹਿਬ “ਤੌਸੀਫੋਸਨਾ” ਵਿੱਚ
ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ:-**

“ਜੋ ਲੋਕ ਭਰਮਸੰਬੰਧੀ ਰਿਵਾਜ ਐਂਡ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਦ੍ਰ
ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇਹੋਏ ਹਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤੁੱਧ ਹਨ, ਐਂਡ
ਜੋ ਵਹਿਮੀ ਖੁਯਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਤੋਂ ਤਰਕੇ ਪਾਰ ਹੋਣਵਾਲੇ ਹਨ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੈਨ.”

ਨ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਕਰੈ ਆਪ ਆਪੇ ਆਣੈ ਰਾਸ.
ਤਿਸੈ ਅਗੈ, ਨਾਨਕਾ ! ਖਲਿਇ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸ.

(ਮਾਨੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੨)

ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕਾਰਯਾਂ ਦੇ ਅਟੰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਐਗੇ ਅਰਦਾਸ (ਬੇਨਤੀ) ਕਰਣੀ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ
ਮੁਹੂਰਤ ਐਂਡ ਲਗਨ ਸ਼ਕੂਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,

(੧੧) ਪ੍ਰੇਤਕ੍ਰਿਯਾ ਸ਼੍ਰੋਧ ਤੀਰਥ.

ਆਪ ਪ੍ਰੇਤਕ੍ਰਿਯਾ *ਦੂਰਾ, ਰਾਯਾ ਆਦਿਕ ਤੀਰਥਾਂ
ਪਰ ਪਿੰਡਦਾਨ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਦੀ ਗਤੀ ਮੰਨ-
ਦੇ ਹੋਂ, ਅੌਰ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿ੍ਖੁਪਤ ਕਰਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਧ
ਕਰਾਉਂਨੇ ਹੋਂ, ਅੌਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਆਪ ਦੇ ਧਰਮ-
ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਏਹ ਕਥਨ ਹੈ:-

ਸ਼੍ਰੋਧਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਤਰਪੁਰੀ ਖਾਲੀ ਹੋਜਾਂਦੀ ਹੈ.
ਸਾਰੇ ਪਿਤਰ ਸ਼੍ਰੋਧ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾਣ ਲਈ ਮਰਤਲੋਕ ਵਿੱਚ ਭੱਜਕੇ
ਆਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਖਵਾਯਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੂਪ ਦੇਕੇ ਚਲੇ-

*ਹਿੰਦੂਮਤ ਵਿੱਚ ਏਹ ਮੰਨਿਆਂਗਯਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਤਕ੍ਰਿਯਾ
ਕਰਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਚਾਹੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦ-
ਗੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵ ਅਨੇਕ ਸੁਭਕਰਮ ਕਰੇ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਰੇ ਪਿੱਛੋਂ
ਜੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੂਰਾ ਪ੍ਰੇਤਕ੍ਰਿਯਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਗਤਿ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ! ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਣ, ਅ. ੭, ਸ਼, ੧੧ ਤੋਂ ੪੧.

ਏਸੇ ਬਾਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਮਨੁ, ਪ੍ਰਤ੍ਯੁ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ-
ਤਰਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ :-

“ਪੂ” ਨਾਮ ਨਰਕ ਤੋਂ ਜੋ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਵੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤ੍ਯੁ ਕਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੇਖੋ ! ਮਨੁ, ਅ. ੯, ਸ਼. ੧੩੮.

ਮਨੁ ਜੀ ਹੋਰ ਉਚਰਦੇ ਹਨ :-

“ਪ੍ਰਤ੍ਯੁ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਸੂਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੋਤਾ ਰੋਣ
ਕਰਕੇ ਦੇਰ ਤਾਂਦਾਂ ਸੂਰਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੌਰ ਪੜੋਤਾ ਜੰਮੇ ਤੋਂ
ਸੂਰਯ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਜਾਪਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਦੇਖੋ ! ਮਨੁ, ਅ. ੯, ਸ, ੧੩੨.

ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਾਉਣਜੇਹਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ, ਸੁਮੇਰੁ
ਪਰਬਤ ਜਿੰਨੇ ਭਾਰੀ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਣ ਕਰਕੇ ਤੁਰਤ
ਨਾਸ ਹੋਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਕੇਹੀ ਆਦਮੀ ਸੂਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਆਤ੍ਮ ਬੰਹਿਤਾ)

ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹੋਮ ਕਰੇ, ਜੇ ਅੱਗ
ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਹੱਥ ਪਰ ਹੋਮ ਕਰੇ, ਕਿੱਤੇ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ
ਅਤੇ ਅਗਨੀ ਇੱਕੋ ਰੂਪ ਹਨ। * (ਮਨੁ ਅ ੪ ਸ. ੨੧੨)

ਸ਼੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪਿਤਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤਿਲ ਚਾਉਲ ਜੋਂ ਮਾਂਹ ਐਰ
ਸਾਗ ਤਰਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਿਤਰ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਰੱਜੇ ਰਹਿੰ-
ਦੇ ਹਨ, ਮੱਛੀ ਦੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਦੋ ਮਹੀਨੇ, ਹਰਣ ਦੇ ਮਾਸ ਨਾਲ
ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ, ਮੀਡੀ ਦੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਮਾਸ
ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ, ਬੱਕਰੇ ਦੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਛੀ ਮਹੀਨੇ, ਚਿੱਤਲ ਦੇ
ਮਾਸ ਕਰਕੇ ਸੌਤ ਮਹੀਨੇ, ਚਿੰਕਾਰੇ ਦੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਅਠ ਮਹੀਨੇ,
ਲਾਲ ਮ੍ਰਿਗ ਦੇ ਮਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌ ਮਹੀਨੇ, ਝੋਟੇ ਅਤੇ ਸੂਰ ਦੇ ਮਾਸ
ਨਾਲ ਦਸ ਮਹੀਨੇ, ਕੱਢੂ ਐਰ ਸਹੇ ਦਾ ਮਾਸ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਪਿਤਰ
ਗਜਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਰੱਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ×× (ਇਤਯਾਦੀ।)

(ਮਨੁ. ਅ. ੩. ਸ. ੨੬੭-੨੭੦ ਐਰ ਵਿਸ਼ਨੁ ਮਿਭੂਤੀ. ਅ. ੮੦)

ਜਿਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਵੈਸ਼ਨਵ ਮਤ ਦਾ ਤਿਲਕ ਨ ਹੋਵੇ, ਜੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਾਉਣਵਾਲੇ

*ਮਨੂ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅੱਗ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਹੱਥ ਪਰ ਤਵਾ ਰੱਖਕੇ ਟੋਟੀ ਪਕਾਲਵੇ।

ਇੱਕ ਵਿਦਾਨ ਮਨੂ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਏਹ ਭਾਵ ਕਢਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਐਰ ਵਿਦਯਾ ਬਲ ਆਦਿਕ
ਸ੍ਰਾਹਾ ਸ੍ਰਾਹਾ ਕਹਿਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਤੀਅਭਿ-
ਮਾਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਅਤੇ ਅੱਗ, ਇੱਕ ਰੂਪ ਹਨ।

ਦੇ ਪਿਤਰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਵਿਸ਼ਟਾ ਔਰ ਮੂਤ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ।

(ਵ੍ਰਿਧ ਹਾਗੀਤ ਸੰਹਿਤਾ ਅ. ੨)

**ਗੁਰਮਤ ਵਿਚ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ
ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਤਗਉਪਦੇਸ਼ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਥਨ-
ਕੀਤਾ ਹੈ:—**

*ਦੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕ ਨਾਮ ਦੁਖ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਤੇਲ,
ਉਨ ਚਾਨਣ ਓਹ ਸੋਖਿਆ ਚੂਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲ.

ਲੋਕਾ ! ਮਤ ਕੋ + ਫਕੜ ਪਾਇ,

ਲਖ ਮਜ਼ਿਆਂ ਕਰ ਏਕਠੇ ਏਕ ਰਤੀ ਲੇ ਭਾਹ.

ਪਿੰਡ ਪਤਲ ਮੇਰੀ ਕੇਸਉ ਕਿਰਿਆ ਸਚਨਾਮ ਕਰਤਾਰ,
ਐਥੈ ਓਥੈ ਆਗੈ ਪਾਛੈ ਏਹ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰ.

ਗੰਗ ਬਨਾਰਸ ਸਿਫਤ ਤੁਮਾਰੀ ਨਾਵੈ ਆਤਮਰਾਉ,
ਸਾਚਾ ਨਾਵਣ ਤਾਂ ਬੀਐ ਜਾਂ ਅਹਿਨਿਸ ਲਾਗੈ ਭਾਉ.

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇਹੋਏ
ਜਦ ਗਯਾ ਤੰਰਥ ਪਰ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਉੱਚਾ-
ਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਏਹ ਪੰਜਾਬ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚ ਇਸਤਰਾਂ ਹੈ:—

“ਗਯਾ ਦੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੇ ਕਹਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰਾਂ
ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਹਿਆ, ਅਸਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰਾਂ
ਦਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਗਿਆਸੀਆਂ ਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਰਾਂ
ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਛੋਡਿਆ ਹੈ, ਐਸੀ ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ ਦੀਵਾ ਪਿੰਡ
ਪੱਤਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਅੰਧੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰਛੋਡਿਆਹੈ,
ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਆ”

+ ਹੇ ਲੋਕੋ ! ਅਗਜਾਨ ਦੇ ਕਰਮ ਜੋ ਪਾਖੰਡਜਾਲ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੈਕੇ ਭੰਡੀ ਨਾ ਪਾਓ.

(੧੬੧)

ਇਕ * ਲੋਕੀ ਹੋਰ ਛਮਛਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਟ ਪਿੰਡ ਖਾਇ,
ਨਾਨਕ ਪਿੰਡ ਬਖਸੀਸ ਕਾ ਕਬਹੂ ਨਿਖੂਟਸ ਨਾਹਿ.

(ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਆਇਆ ਗਇਆ ਮੁਇਆ ਨਾਉ,
ਪਿਛੈ ਪਤਲ ਸਦਿਹੁ ਕਾਉ.

ਨਾਨਕ, ਮਨੁਮੁਖ ਅੰਧ ਪਿਆਰ,

ਬਾਬੁ ਗੁਰੂ ਢੁਬਾ ਸੰਸਾਰ. (ਵਾਰ ੨।੩ ਮਂ ੧)

ਨਾਨਕ, ਅਗੈ ਸੋ ਮਿਲੈ ਜਿ ਖਟੇ ਘਾਲੇ ਦੇਇ.

(ਵਾਰ ਆਮਾ ਮਹਲਾ ੧)

ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ ਸੁ ਚੈਤੰਨ ਹੋਇ, ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧ ਕਮਾਇ,
ਨਾਨਕ, ਐਥੈ ਕਮਾਵੈ ਸੋ ਮਿਲੈ ਅਗੈ ਪਾਏ ਜਾਇ.

(ਵਾਰ ਵਿਹਾਰਾਮਹਲਾ ੪)

†ਜੀਵਤ ਪਿਤਰ ਨ ਮਾਨੈ ਕੌਥੂ ਮੂਦੇ ਸਿਰਾਧ ਕਰਾਹੀਂ,
ਪਿਤਰ ਭੀ ਬਪੁਰੇ ਕਹੁ ਕਿਉ ਪਾਵਹਿ ? ਕਉਆ ਕੂਕਰ ਖਾਹੀ! × ×
ਮਾਟੀ ਕੇ ਕਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ ਤਿਸ ਆਗੈ ਜੀਉ ਦੇਹੀ,
ਐਸੇ ਪਿਤਰ ਤੁਮਾਰੇ ਕਹੀਅਹਿ, ਆਪਨ ਕਹਿਆ ਨ ਲੇਹੀ ?
(ਗਊੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀ)

ਤੀਰਬ:-

ਇਹ ਮਨ ਮੈਲਾ ਇਕ ਨ ਪਿਆਏ,
ਅੰਤਰ ਮੈਲ ਲਾਗੀ ਬਹੁ ਦੂਜੈਭਾਏ.

*ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਦੇਣਾ ਆਖਿਆਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਦੂਜਾ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਿਲਦਾ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ,
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵੱਟਕੇ ਸਭ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਖਾ ਪੀਜਾਂਦਾ ਹੈ.

†ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਔਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਔਰ ਮਨਮਾਨ ਕਰ-
ਣਾ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਧ ਹੈ—ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਅਗਜਾਨ
ਹੈ. ਜੋ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਔਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੁਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਣਾ ਦਸਦੇ ਹਨ ਉਹ
ਅਗਜਾਨੀ ਹਨ.

(੧੬੨)

ਤਟ ਤੀਰਬ ਦਿਸੰਤਰ ਭਵੈ ਅਹੰਕਾਰੀ
ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਹਉਮੈਮਲ ਲਾਵਣਿਆ. (ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੩)

ਤੀਰਬ ਪੂਰਾਸਤਗੁਰੂ ਜੋ ਅਨਦਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਏ.

(ਵਾਰਮਾੜ ਮ: ੪)

ਤੀਰਬ ਨੁਾਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਮੈਲ,
ਕਰਮ ਧਰਮ ਸਭ ਹਉਮੈ *ਫੈਲ. (ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੫)

ਮਕਰ ਪਰਾਗ ਦਾਨ ਬਹੁ ਕੀਆ ਸਰੀਰ ਦੀਓ ਅਧ ਕਾਟ,
ਬਿਨ ਹਰਿਨਾਮ ਕੋ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ਬਹੁ ਕੰਚਨ ਦੀਜੈ ਕਟ ਕਾਟ.
(ਭਾਲੀ ਗਊੜਾ ਮਹਲਾ ੪)

ਤੀਰਬ ਨੁਾਵਣ ਜਾਉ, ਤੀਰਬ ਨਾਮ ਹੈ,
ਤੀਰਬ ਸਬਦਬੀਚਾਰ, ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਹੈ (ਧਾਰਮਗੀ ਮਹਲਾ ੧)

†ਗੁਰਦਰਿਆਉ ਸਦਾ ਜਲ ਨਿਰਮਲ,
ਮਿਲਿਆਂ ਦੁਰਮਤਿਮੈਲੁ ਹਰੈ,
ਸਤਗੁਰੁ ਪਾਇਐ ਪੂਰਾਨੁਾਵਣ ਪਸੂ ਪਰੇਤਹੁੰ ਦੇਵ ਕਰੈ.
(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੧)

ਅਨੇਕ ਤੀਰਬ ਜੇ ਜਤਨ ਕਰੈ
ਤਾਂ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹਉਮੈ ਕਦੇ ਨ ਜਾਇ. (ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੧)

*ਹੈਮੈ ਦੇ ਕਰਮ (ਫੇਅਲ)

†ਗੁਰਦਰਿਆਉ ਦਾ ਅਰਬ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਕਈ ਸਿੱਖ, ਖੂਹ
ਵਿੱਚ ਕਿਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਣ ਲਈ ਐਹ ਬੰਧਿਆਈ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਖੰਘ ਦਾ ਰੋਗ ਚਿਮੇੜਨ ਵਾਸਤੇ ਕੜਾਹਪਸਾਦ ਲੈਕੇ ਨਠਦੇ ਹਨ.
ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮਤਿ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿ ਏਨ੍ਹਾਂਦੀਆਂ ਅਜੇਹੀਆਂ
ਭੈੜੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਹਟ ਜਾਣ, ਅਰ ਗੁਰੁਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਯਥਾਰਥ
ਅਰਬ ਸਮਝਕੇ ਅਵਿਦਯਾ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਂਣ,

(੧੬੩)

ਮਨ ਮੈਲੈ ਸਭਕਿਛੁ ਮੈਲਾ, ਤਨ ਧੋਤੇ ਮਨ *ਹਛਾ ਨ ਹੋਇ,
ਇਹ ਜਗਤ ਭਰਮ ਭੁਲਾਇਆ ਵਿਰਲਾ ਬੂੜੈ ਕੋਇ.

(ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੩)

ਸਚਾ ਤੀਰਬ ਜਿਤ ਸਤਸਰ ਨਾਵਣ ਗੁਰਮੁਖ ਆਪ ਬੁਝਾਏ.

(ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੩)

ਜਲ ਕੈ ਮਜਨ ਜੇ ਗਤਿ ਹੋਵੈ ਨਿਤ ਨਿਤ ਮੇਂਡਕ ਨਾਵਹਿ,
ਜੈਸੇ ਮੇਂਡਕ ਤੈਸੇ ਓਇ ਨਰ ਫਿਰ ਫਿਰ ਜੋਨੀ ਆਵਹਿ.

(ਆਮਾਕਬੀਡ)

ਗੰਗਾ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੁਸਲਮਾਣਾ ਮੱਕਾ ਕਾਬਾ,
ਘਰ ਘਰ ਬਾਬਾ †ਗਾਵੀਐ ਵੱਜਨ ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬਾ.

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਸੁਰਸਰੀ ਸਰਸੁਤੀ ਜਮਨਾ ਐ ਗੋਦਾਵਰੀ

ਗਯਾ ਪ੍ਰਾਗ ਸੇਤੁ ਕੁਰਖੇਤ ਮਾਨਸਰ ਹੈ,
ਕਾਂਸ਼ੀ ਕਾਂਤੀ ਦ੍ਰਾਰਾਵਤੀ ਮਾਯਾ ਮਥੁਰਾ ਅਯੁਧਯਾ

ਗੋਮਤੀ ਅਵੰਤਿਕਾ ਕਿਦਾਰ ਹਿਮਧਰ ਹੈ,
ਨਰਬਦਾ ਬਿਬੁਧਬਨ ਦੇਵਸਥਲ ਕਈਲਾਸ

ਨੀਲ ਮੰਦ੍ਰਾਚਲ ਸੁਮੇਰੁ ਗਿਰਿਵਰ ਹੈਂ,
ਤੀਰਬ ਅਰਬ ਸਤ ਧਰਮ ਦਯਾ ਸੰਤੋਖ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਰਜ ਤੁਲ ਨ ਸਗਰ ਹੈਂ.

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

**ਹਿੰਦੂ-ਜੇ ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਧ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਅੱਠੋਂ
ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਕੇ ਅੱਸੂ ਬਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸ਼ਰੀਰ
ਛੁਡਿਆ ?**

* ਸ਼੍ਰੋਧ. †ਗੁਰੁਸਿੱਖਾਂ ਲਈ “ਹਰਿਕੀਰਤਨ” ਐਸਾ
ਹੈ, ਜੈਸਾ ਹਿੰਦੂ ਐਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਐਰ ਕਾਬਾ ਹੈ.

(੧੬੪)

ਐਰ ਜੇ ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਮ
ਪਿੰਡਦਾਨ ਆਦਿਕ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂਅਮਰ-
ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸੱਦ ਵਿੱਚ ਏਹ ਕਿੋਂ ਆਖਿਆ ਹੈ:--

“ਅੰਤੇ ਸਤਗੁਰੂ ਬੋਲਿਆ,

ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਅਹੁ ਨਿਰਬਾਣ ਜੀਉ.

ਕੇਸੋਂ ਗੋਪਾਲ ਪੰਡਿਤ ਸਦਿਅਹੁ,

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਪੜਹਿ ਪਰਾਣ ਜੀਉ.

ਹਰਿਕਥਾ ਪੜੀਐ ਹਰਿਨਾਮ ਸੁਣੀਐ,

ਬੇਬਾਣ ਹਰਿਰੰਗ ਗੁਰੂ ਭਾਵਏ.

ਪਿੰਡ ਪਤਲ ਕ੍ਰਿਆ ਦੀਵਾ ਫੁਲ ਹਰਿਸਰਿ ਪਾਵਏ.”

ਐਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੀਰਥਾਂ ਉੰਤੇ ਆਪ
ਕਿੋਂ ਜਾਦੇਰਹੋ ਹਨ ?

ਸਿੱਖ-ਪਜਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
ਅੱਸੂ ਸੁਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਜੋਤੀਜੋਤ ਸਮਾਇੇ ਹਨ, ਜੇਹਾ ਕਿ
ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਐਰ ਭਾਈ
ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਗਯਾਨਰਤਨਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਅੱਸੂ
ਸੁਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ. ਐਰ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਦੂਆਰਿ-
ਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣੀ ਦਸਮੀ ਦਾ ਹੀ ਗੁਰੂਪਰਬ ਮਨਾ-
ਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਸ਼੍ਰੋਧਮਹਾਤਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਣਵਾਲੇ
ਪ੍ਰਪੰਚੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਧਾਂ ਦੀ ਦਸ-
ਮੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ.

(੧੬੫)

ਆਪ ਇਤਨਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰੇ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਧ ਆਦਿਕ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੇਹਾ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸੁਣਾਯਾਗਯਾ ਹੈ, ਐਰ ਗਯਾ ਪਰ ਪਿੰਡ-ਦਾਨ ਆਦਿਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ, ਕਯਾ ਉਹ ਕਦੇ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਸਕਦੇ ਹਨ. ?*

ਇਸ ਥਾਂ ਆਪਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਧ ਵਿਸ਼ਯ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਣਾ ਯੋਗਯ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:-

“ਸਰਬ ਸੌਜ ਕਾਲੂ ਅਨਵਾਈ,
ਰੀਤਿ ਸ਼੍ਰੋਧ ਕਰਬੇ ਬਨਵਾਈ.
ਪੰਡਿਤ ਇਕ ਬੁਲਾਯ ਤਿਹਕਾਲਾ,
ਬੈਠਯੋ ਕਰਨ ਸ਼ੁਰਾਧ ਵਿਸਾਲਾ.
ਤਬ ਚਲ ਸਹਿਜਸੁਭਾਵਕ ਆਏ,

*ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਖੀ, ਜੋ ਸਿੰਘਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਦਰਖ਼ਤ-ਸਤਪਰ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਵਲਾਯਤ ਦੇ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਗਵਾਕੇ ਡਾਪਵਾਈ ਹੈ, ਐਰ ਜੋ ਮਕਾਲਿਫ਼ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਖੀ ਹਾਫ਼ਜ਼ਾਬਾਦ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਡਾਪੀ ਹੈ, ਐਰ ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏਹ ਸ਼੍ਰੋਧ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਐਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦ ਸਿੱਖ, ਬਾਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਪੈਗਏ ਐਰ ਅੰਨਜਮਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਐਰ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈਲਏ, ਅਰ ਮਨਭਾਂਉਂ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਰਚਕੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ.

(੧੬੬)

ਜੇ ਵੇਦੀਕੁਲ ਭਾਨੁ ਸੁਹਾਏ.
 ਬਚਨ ਭਨੇ ਤਿਹ ਛਿਨ ਗੁਨ ਦਾਤਾ,
 ਪਰਚੇ ਕੌਨ ਕਾਜ ਮਹਿ, ਤਾਤਾ. ?
 ਸੁਨਕਰ ਕਾਲੂ ਬੈਨ ਉਚਾਰੇ,
 ਪਿਤਰਨ ਕੇਰ ਸ਼ਾਰਾਧ ਹਮਾਰੇ.
 ਹੇ ਪਿਤ ! ਸਤਯ ਬਚਨ ਤੁਮ ਮਾਨਹੁ,
 ਪੰਨਵਾਨ ਅਤਿਸੈ ਨਿਜ ਜਾਨਹੁ.
 ਪਿਤਰ ਗਏ ਤੁਮਰੇ ਅਸਠੌਰੀ,
 ਭੁਖਰੁ ਪਯਾਸ ਜਹਾਂ ਨਹਿ ਥੋਰੀ.
 ਜਿਨਕੇ ਮਨ ਅਭਿਲਾਖਾ ਨਾਹੀਂ,
 ਕਰੈ ਸ਼੍ਰਾਪ ਸੰਤਤਿ ਕਜੋਂ ਤਾਹੀਂ. ? ”

(ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਉਤ੍ਤਰਾਧਿ, ਅੴ ੬)

ਇਸ ਤੋਂ ਆਪ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਜੇ ਸਤਗੁਰੂ
 ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਾਪ ਬਾਬਤ ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼
 ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸ਼੍ਰਾਪ ਕਰਣ ਬੈਠੇ ?

ਦੂਜੀ ਸੰਕਾ ਜੋ ਆਪ ਨੇ “ਸੱਦ” ਬਾਬਤ ਕਰੀ ਹੈ
 ਸੋ ਉਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪ “ਸਦਪਰਮਾ-
 ਰਥ” ਪੜ੍ਹੋ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋਜਾਉਗਾ,
 ਪਰ ਏਥੇ ਭੀ ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਛੇਪ ਨਾਲ ਉੱਤਰ
 ਦਿੰਨੇ ਹਾਂ:-

(੧੬੭)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸੇ
ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ,
ਏਹ ਪਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਥਨ ਕੀਤੇ
ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਹੀ ਵਜਾਖ਼ਜਾ ਐਂਡ ਉਸੀ ਦੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ; ਯਥਾ:-

“ਪੰਡ ਪਤਲ ਮੇਰੀ ਕੇਸਾਉ ਕਿਰਿਆ ਸਚ ਨਾਮ ਕਰਤਾਰ.”

ਦੋਹਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸੇ ਪਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ
ਵੈਧਕ ਹੈ.

ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸਤਰਾਂ ਹੈ:-

ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਟੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਚਲਾਣੇ
ਪਰ ਨਿਰਬਾਣ (ਨਿਤਜ ਇੱਕਰਸ, ਅਚਲ) ਕਰਤੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ
ਕਰਣਾ.

ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ * ਦੇਹਧਾਰੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਐਂਡ ਗਰੁੜਪੁਰਾਣ ਦੇ ਭਯਦਾਯਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾ ਸੁਣਨੇ
ਸੁਣਾਉਣੇ.

ਐਂਡ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਆਰਾਧਨ ਹੀ ਪੰਡਿਤ
ਬੁਲਾਉਣਾ, ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੰਡਿਤ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ,
ਸਿਸ਼ਟੀਪਾਲਕ (ਗੋਪਾਲ) ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਣਾ, ਐਂਡ
“ਹਰਿਕਥਾ” ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਪੁਰਾਣ ਪੜ੍ਹਨਾ.

*ਗਰੁੜ ਆਦਿਕ ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਦੇਵਤੇ ਐਂਡ ਯਮ-
ਪੁਰੀ ਆਦਿਕ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ.

ਵਾਹਗੁਰੂ ਦੀ ਕਬਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੁਣਨੀ + ਔਰ ਮੈਨੂੰ(ਗੁਰੂ ਨੂੰ) ਬਿਵਾਨ ਕੌਚਣਾ, ਪਿੰਡ ਪੱਤਲ ਕ੍ਰਿਯਾ ਦੀਵਾ ਕਰਣਾ ਔਰ ਰੰਗਾ ਵਿੱਚ ਅਸਬੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹੁਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਕਰਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ, ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ (ਹਰਿਰੰਗ) ਹੀ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਸਦਗਤੀ ਕਰਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਪਾਖੰਡ ਕਰਮ ਕੇਵਲ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਹੈ।

ਜੇ ਇਸ ਸੱਦ ਦੇ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨ ਲਈਏ ਤਾਂ ਏਹ ਸ਼ੰਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ:-

(ੴ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

“ਸਤਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ,
ਕਹਿੰਦੇ ਕਚੇ ਸੁਣਦੇ ਕਚੇ, ਕਚੀਂ ਆਖ ਵਖਾਣੀ।”

(ਆਨੰਦ)

ਔਰ ਏਸੇ ਸੱਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ--

“ਅਵਰੋ ਨ ਜਾਣਹਿ ਸਬਦਗੁਰੁ ਕੈ, ਏਕਨਾਮ ਧਿਆਵਹੇ।”

**ਫਿਰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ
(ਜੇ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਨਹੀਂ) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਗਜਾ ਦਿੰਦੇ?**

†ਹਾਹੈ, ਹਰਿਕਬਾ ਬੁਝ ਤੂੰ ਮੂੜੇ ! ਤਾਂ ਸਦਾਸੁਖ ਹੋਈ,
ਮਨਮੁਖ ਪੜਹਿਂ ਤੇਤਾ ਦੁਖ ਲਾਗੈ ਵਿਣ ਸਤਗੁਰੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ。
(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੩ ਪਟੀ)

ਹਰਿਕਬਾ ਸੁਣਹਿ ਸੇ ਧਨਵੰਤ ਦਿਸਹਿ ਜੁਗ ਮਾਂਹੀਂ,
ਤਿਨ ਕਉ ਸਭ ਨਿਵਹੀ ਅਨਦਿਨ ਪੂਜ ਕਰਾਹੀਂ।

(ਗਉੜੀ ਮ ੧੩)

(੧੬੯)

**(ਅ) ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਔਰ ਭਰਮ-
ਰੂਪ ਕਰਮਾਂ ਬਾਬਤ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਏਹ
ਰਾਖ ਹੈ:--**

“ਪੰਡਿਤ ਪੜ ਪੜ ਉਚਾ ਕੂਕਦਾ ਮਾਇਆਮੋਹ ਪਿਆਰ,
ਅੰਤਰ ਬ੍ਰਹਮ ਨ ਚੀਨਈ ਮਨਮੁਰਖ ਗਾਵਾਰ,
ਦੂਜੈਭਾਇ ਜਗਤ ਪਰਬੋਧਦਾ ਨਾ ਬੂੜੈ ਬੀਚਾਰ,
ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ ਮਰ ਜੰਮੇ ਵਾਰੋਵਾਰ.”

(ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੩)

“ਮਨਮੁਖ ਪੜਹਿੰ ਪੰਡਿਤ ਕਹਾਵਹਿੰ,
ਦੂਜੈਭਾਇ ਮਹਾਂਦੁਖ ਪਾਵਹਿ.” (ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੩)

“ਮਾਇਆ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜ ਪੰਡਿਤ ਕਹਾਵੈ,
ਬਿਖਿਆ ਮਾਤਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਪਾਵੈ,
ਜਮ ਕਾ ਗਲ ਜੇਵੜਾ ਨਿਤ ਕਾਲ ਸੰਤਾਵੈ,
ਗੁਰਮੁਖ ਜਮਕਾਲ ਨੇੜ ਨ ਆਵੈ”. (ਗਊੜੀ ਮਹਲਾ ੩)

“ਪੰਡਿਤ ਪੜਹਿੰ ਪੜ੍ਹੁ ਵਾਦ ਵਖਾਣਹਿ ਤਿਨਾ ਝੂੜ ਨ ਪਾਈ,
ਬਿਖਿਆ ਮਾਤੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਏ, ਉਪਦੇਸ ਕਹਹਿ ਕਿਸ ਭਾਈ ?”
(ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩)

“ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਨ ਚੇਤਨੀ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧਲੇ
ਅਵਰੇ ਕਰਮ ਕਮਾਹਿ,
ਜਮਦਰ ਬਧੇ ਮਾਰੀਅਹਿ, ਫਿਰ ਬਿਸਟਾ ਮਾਹਿ ਪਚਾਹਿ,
ਨਾਨਕ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਹਿ ਆਪਣਾ ਸੇ ਜਨ ਸਚੇ ਪਰਵਾਹ,
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਰਹੇ ਚੂਕਾ ਆਵਣਜਾਣ.”
(ਵਾਰ ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੩)

“ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਹਿ,
ਨਾ ਰੁਤ, ਨਾ ਕਰਮ ਬਾਇਪਾਹਿ.” (ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੩)

ਜਿਨੀ ਨਾਮ ਵਿਸਾਰਿਆ, ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ ਹੋਰ,
ਨਾਨਕ ਜਮਦਰ ਬਧੇ ਮਾਰੀਅਹਿ ਜਿਉ ਸੰਨੀ ਉਪਰ ਚੋਰ.”

(ਵਾਰ ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੩)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਦੇ ਉੱਚਾਰਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ
ਦਾਸ ਜੀ, ਕਿਸਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਅਭਿਮਾਨੀ ਪੰਡਿ-
ਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਣ ਲਈਂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ?

(੯) ਸਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:--

“ਗੁਰੂ ਜਾਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਸ ਜੀਉ.
ਹਰਿ ਧਾਰ ਕਿਰਪਾ ਸਤਗੁਰੂ ਮਿਲਾਇਆ
ਧਨ ਧਨ ਕਹੈ ਸਾਬਾਸ ਜੀਉ.”

ਕਿਥਾਂ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਸ ਅੰਨ੍ਹੇਰਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ
ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ?

ਐਂਟ ਕਿਥਾਂ ਉਥੇ ਲੰਗਰ ਭੀ ਮਸਤ ਹੈ ਜੋ ਜੋਂ ਦੇ
ਆਟੇ ਦੇ ਪਿੰਨਾਂ ਪਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ
ਮਲੂਮ ਹੋਈ ?

ਜੇ ਕੋਈ ਏਹ ਆਖੇ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਲੋਕ ਸੰਸਾਰ
ਦੀ ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਕਾਯਮ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ
ਹਨ, ਤਾਂ ਏਹ ਗੱਲ ਭੀ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਕਿੱਓਂ-
ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਪਰ ਵਿਰਾਜਣ
ਵਾਲੇ, ਉਸੀ ਸਤਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ
ਜੀ ਗੁਰੂਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰਣ ਵਾਲੇ
ਸੇ, ਨਾਕਿ ਪਾਖੰਡ ਜਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤ ਵਿੱਚ

ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੇ? ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਦੇਖੋ
ਓਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਿਛੇ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ
ਹਿੰਦੂਰੀਤੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ
ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਪਾਸ ਹਿੰਦੂ ਫਰਿ-
ਆਦੀ ਗਏ ਸੇ.

ਐਂਡ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀਜੋਤਿ ਸਮਾ-
ਉਣ ਪਰ ਹਿੰਦੂਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ
ਸਬੂਤ ਹੁਣ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਭੋਲੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ
ਦੇ ਮਰਣਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕਕ੍ਰਿਯਾ ਦਾ ਮੂਲਰੂਪ ਦੀਵਾ
ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਦੇਗਏ
ਕਿ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂਰੀਤੀ ਸਾਡੇ ਪਿਛੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਣੀ,
ਜੇਹਾ ਕਿ ਸੱਦ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੈ.

(ਸ) ਜੋ ਏਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਮਰ
ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗਰੜਪੁਰਾਣ ਸੁਣਨੇ ਐਂਡ ਪ੍ਰਤੱਕ੍ਰਿਯਾ
ਕਰਣ ਦੀ ਆਰਜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਕਿਵਾਂ ਓਹ ਦੂਜੇ ਢੰਗ
ਨਾਲ ਏਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਛ ਸੇ ਤੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਕੁਛ ਹੋਰ ਸੇ? ਐਂਡ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰੇਤ ਬਣਕੇ ਧਰਮਰਾਜ ਦੀ ਪੁਰੀ ਯਮਦੂਤਾਂ
ਦੇ ਬੱਧੇਹੋਏ ਗਏ ? ਕਿੋਂਕਿ ਪਿੰਡ ਪੱਤਲ ਕ੍ਰਿਯਾ

ਦੀਵਾ ਆਦਿਕ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਮਾਰ-
ਫਤ ਯਮਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਹੁੰਚਣਾ ਦੋਸ਼ਿਆਗਯਾ
ਹੈ, “ਸਚਖੰਡ” ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ
ਨਹੀਂ।

ਐਂਡ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਤੀਰਬਾਂ ਪਰ ਜਾਣ ਬਾਬਤ
ਜੋ ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਏਹ ਉੱਤਰ
ਹੈ ਕਿ ਸਤਗੁਰੂ ਤੀਰਬਾਂ ਤੋਂ ਗਤੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਣ
ਨਹੀਂ ਗਏ, ਓਥੇ ਜਾਕੇ ਅਗਯਾਨੀਆਂ ਦੇ ਭਰਮ
ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਓਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੱਚੇ ਹਿਤੂ ਇਸੇ
ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇਹੋਏ ਸੇ ਕਿ ਕਿਸੀ ਤਰਾਂ ਲੋਕਾਂ
ਦਾ ਅਗਯਾਨ ਦੂਰ ਹੋਵੇ, ਜੇਹਾਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ
ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:—

“ਬਾਬਾ ਆਯਾ ਤੀਰਬੀਂ, ਤੀਰਬ ਪੁਰਬ ਸਭੇ ਫਿਰ ਦੇਖੋ,
ਪੁਰਬ ਧਰਮ ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਰ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਬਿਨ ਕਿਤੇ ਨ ਲੇਖੋ।”

ਐਂਡ

“ਜਲਤੀ ਸਭ ਪ੍ਰਬਵੀ ਦਿਸਿਆਈ—
ਚੜਿਆ ਸੋਧਣ ਧਰਤਲੁਕਾਈ।”

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤੀਰਬਾਂ
ਪਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਏਹ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—

“ਤੀਰਬ ਉਦਮ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀਆ ਸਭ ਲੋਕ ਉਪਰਣਅਰਬਾ।”
(ਇਖਾਗੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਐਂਡ ਆਪ ਇਸਪਰ ਭੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਤੀਰ-
ਬਾਂ ਪਰ ਜਾਕੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਰਮ ਕੀਤਾ, ਆਯਾ
ਓਥੇ ਹਿੰਦੂਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਨ ਵਿਧਿ ਕੀਤੀ, ਜਾਂ
ਆਪਣਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਯਾਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਭਰਮ
ਕੱਢਣ ਦਾ ਉਪਾਉ ਕੀਤਾ। ਦੇਖੋ ਗੰਗਾ ਉਪਰ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਦੀ ਤਰੱਫ ਸੂਰਯ ਐਂਡ
ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੀ ਦੇਖਕੇ ਪਸ਼ਚਿਮ ਵੱਲ ਪਾਣੀ
ਦੇਣ ਲੱਗੇ, ਪੁਛਣ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ
ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਨਾ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ
ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਤਨੀ ਦੂਰ ਆਪ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ
ਪਾਣੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਪਹੁੰਚੂਗਾ ? ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਝਰਮਾਯਾ ਕਿ ਬੁਆਡਾ ਪਾਣੀ ਸੂਰਯ ਐਂਡ ਪਿਤਰਾਂ
ਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸਤਰਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚੇ ਗਾ?

ਐਂਡ--ਕੁਰੁਛੇਤ੍ਰ ਪਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਕਾ-
ਉਣ ਲੱਗਪਏ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਪੀਣ
ਦਾ ਭਰਮ ਹਟਾਇਆ।

ਜਗੰਨਾਥ ਜਾ ਕੇ ਆਰਤੀ ਵੇਲੇ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ
ਐਂਡ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਆਰਤੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ
ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਮੱਕੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਕਾਬੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਪੈਰ ਕਰਕੇ ਸੌਂਗਏ,
 ਮੁਜਾਵਰਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਸ਼ ਪਰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ
 ਪਾਸੇ ਬੁਆਨੂੰ ਝੁਦਾ ਦਾ ਘਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
 ਉਸ ਪਾਸੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਕਰਦੇਓ, ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਕੋਈ ਐਸੀ
 ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਜਿੱਧਰ ਮੇਰੇ ਮਾਲਿਕ ਦਾ ਘਰ
 ਨਹੀਂ. ਇਸ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਮੰਨਣਾ ਅਰ
 ਇੱਕ ਤਰਫ਼ ਹੀ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਨਮਾਸ਼ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਗਜਾਨ
 ਦੱਸਿਆ, ਇਤਜਾਦਿਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਹੁਤ ਹਨ.
 ਭਾਵ ਸਭ ਦਾ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇਸ਼
 ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਦੇ ਤੀਰਬਾਂ ਪਰ ਜਗਤ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਾਸਤੇ
 ਵਿਚਰੇ ਹਨ.

(੧੭੫)

(੧੨) ਮੰਤ੍ਰ ਯੰਤ੍ਰ ਗ੍ਰਹਿ.

ਹਿੰਦੁਮਤ ਵਿੱਚ ਮੰਤ੍ਰ ਯੰਤ੍ਰ * ਗ੍ਰਹਿਪੂਜਾ ਆਦਿਕ
ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਅਨੇਕਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਯਸ਼ਿੱਧੀ ਮੰਨੀ-
ਗਈ ਹੈ, ਯਥਾ:-

ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਬਲ ਕਰਕੇ ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ ਮਿਲਸਕਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਤ੍ਰੂ-
ਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇਵਤੇ ਵਸ਼ਿ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰ
ਦ੍ਰਾਰਾ ਮਨਵਾਂਛਿਤ ਫਲ ਮਿਲਸਕਦੇ ਹਨ.

(ਦੇਖੋ ! ਮੰਤ੍ਰ ਮਹੋਦਧੀ ਔਰ ਮਹਾਂ ਫਿਰਬਾਣ ਤੰਤ੍ਰ)

ਜੋ ਗ੍ਰਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਗ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦਾ, ਧਨ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸੌ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ + ਭੋਗਣਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ, ਔਰ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੋਜਾਂਦੀ ਹੈ.

(ਦੇਖੋ ਬਿਹਤ ਪਾਰਾਸਰ ਸੰਹਿਤਾ ਅ੦੯)

ਗੁਰੁਮਤ ਵਿੱਚ ਏਹ ਪਾਖੰਡਜਾਲ ਨਿਸਫਲ ਕਥਨ ਕੀਤਾਗਯਾ ਹੈ, ਯਥਾ -

ਤੰਤ ਮੰਤ ਪਾਖੰਡ ਨ ਜਾਣਾ, ਰਾਮ ਰਿਦੈ ਮਨ ਮਾਨਿਆ.

(ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧)

*ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ, ਮੰਤ੍ਰ (ਮਸ਼ਵਰਾ ਸਲਾਹ) ਯੰਤ੍ਰ
(ਕਲ, ਮਸ਼ੀਨ) ਤੰਤ੍ਰ (ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀ
ਉਤਪੰਨ ਕਰਣੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਤਦੇ ਹਨ. ਮੰਤ੍ਰਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ
ਦੋ ਮੰਨੇਹੋਏ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਕੇ ਸੁਖ ਸੰਪਦਾ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ
ਕਰਦੇ.

+ਇਖਲਾਕ ਦੇ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ
ਵਧਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ.

(੧੭੬)

ਮਨਮੁਖ ਭਰਮ ਭਵੈ ਬੇਬਾਣ,
ਵੇਮਾਰਗ ਮੂਸੈ ਮੰਤ੍ਰ ਮਸਾਣ,
ਸਬਦ ਨ ਚੀਨੈ ਲਵੈ ਕੁਬਾਣ,
ਨਾਨਕ ਨਾਮਰਤੇ ਸੁਖ ਜਾਣ.

(ਗਾਮਕਲੀ, ਮਿਥਗੋਸਟ)

ਨਾਨਕ ਉਧਰੇ ਨਾਮ *ਪੁਨਹਚਾਰ,
ਅਵਰ ਕਰਮ ਲੋਕਹਿਪਤੀਆਰ.

[ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫)

ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਦਇਆ ਧਰਮ ਸੁਚ, ਸੰਤਨ ਤੇ ਇਹ ਮੰਤ ਲਈ.

[ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੫]

ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਵਹਿਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਭਾਈ
ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:--

ਰਿੱਧ ਸਿੱਧ ਪਾਖੰਡ ਬਹੁ ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਅਗਲੇਰੇ,
ਵੀਰਾਰਾਧਣ ਜੋਗਨੀ ਮੜੀ ਮਸਾਣ ਵਿਡਾਣ ਘਨੇਰੇ,
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਬਿਨ ਬਾਉ ਨ ਪਾਇਨ ਭਲੇਭਲੇਰੇ,
ਕੜ ਇੱਕ ਰੰਢੀ ਸਉਫੇਰੇ. (ਵਾਰ ੪)

ਦੈਵੀ ਦੇਵ ਨ ਸੇਵਕਾ, ਤੰਤ ਨ ਮੰਤ ਨਠੁਰਣ ਵਿਚਾਰੇ,
ਗਰਮੁਖ ਪੰਥ ਸੁਹਾਵੜਾ, ਧੰਨ ਗੁਰੂ, ਧੰਨ ਗੁਰੂਪਿਆਰੇ. (ਵਾਰ ੪੦)

ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਪਾਖੰਡ ਕਰ, ਕਲਹਿ ਕ੍ਰੋਧ ਬਹੁ ਵਾਦ ਵਧਾਵੈ,
ਫੌਕਟਧਰਮੀ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੈ. (ਵਾਰ ੧)

ਤੰਤ ਮੰਤ ਰਸਾਯਣਾ, ਕਰਮਾਤ ਕਾਲਖ ਲਪਟਾਏ,
ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰ ਭਰਮ ਭੁਲਾਏ. (ਵਾਰ ੧)

*ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵਾਸਤੇ ਦੇਵਤਾ ਦਾ ਪੂਜਨ ਕਰਣਾ। ਪੁਰਸ਼ੁ-
ਰਣ। †ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਫਰਕਣਾ।

(੧੭੭)

ਪਿ੍ਰਗ ਜਿਹਵਾ ਗੁਰੂਸ਼ਬਦ ਬਿਨ ਹੋਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਣੀ।

(ਵਾਰ ੨੦)

ਤੰਤ ਮੰਤ ਪਾਖੰਡ ਲਖ ਬਾਜੀਗਰ ਬਾਜਾਰੀ ਨੰਗੈ,

ਗੁਰੁਸਿਖ ਦੂਜੇ ਭਾਵਹੁ ਸੰਗੈ।

(ਵਾਰ ੨੯)

ਸਤਿਗੁਰਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤਿਲਿਵ ਮੂਲਮੰਤ੍ਰ

ਆਨ ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ ਨ ਸਿੱਖਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ।

[ਕਬਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰੂਸਾਥ]

ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:--

“ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅੌਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕੁਛ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ.”*

ਗ੍ਰਹਿ ਅੌਰ ਨਛਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਯ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੀ ਰਾਜ਼:—

ਸੂਖ ਸਹਿਜ ਆਨੰਦ ਘਣਾ ਹਰਿਕੀਰਤਨ ਗਾਉ,

ਗਰਹਿ ਨਿਵਾਰੇ ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਅਪਣਾ ਨਾਉ。(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫)

ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸਾਹਿਬ “ਤੈਸੀਫੋਸਨਾ” ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਅੌਰ ਦੁਵਿਧਾ ਦੇ ਦੂਰਕਰਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਏਹ ਆਰਜਾ ਦੇਕੇ ਭੇਜਿਆ:--

*ਏਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਵਿਦਯਾ ਸਮਝਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਅਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਸ੍ਰਾਸ ਮੰਨਕੇ ਸ਼੍ਰੋਪਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

“ਤੂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਿਮਰਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਐਂਤੇ
ਮੇਰਾ ਕੀਰਤਨ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਣਾ। ਤੂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ
ਦਿਖਾਉਣਵਾਲਾ ਹੈ, ਐਂਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਾ ਕਿ ਇਹ ਤੁੱਛ
ਸੰਸਾਰ ਮੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਜੋ ਦੇ ਬਰੋਬਰ ਭੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਖ-
ਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਗਯਾ ਹੈ, ਐਂਤੇ ਮੇਰੇ
ਜਾਦੂਗਰ* (ਅਹਿਲੇਕਮਾਲ—ਪੂਰਣਪੁਰਖ) ਪਾਖੰਡੀ ਬਣ ਬੈਠੇ
ਹਨ, ਜੇਕਰ ਓਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵਾ ਦੇਣ ਐਂਤੇ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਮਾਰਦੇਣ ਦੀ ਸਾਮਰਥ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਣਹੋਣੀ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਕਰਦਿਖਾ-
ਉਣ ਐਂਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਪਲਟਾ ਦੇਂਦੇਣ, ਤਾਂਭੀ ਓਹ
ਆਤਮਦਰਸ਼ੀ ਐਂਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰਾਤਮਾ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾਸਕਦੇ, ਸਗੋਂ
ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਚੇਟਕੀ ਐਂਤੇ ਪਾਖੰਡੀ ਕਹੇਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾ, ਜਿਸਕਰਕੇ ਓਹ
ਮੇਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਧਾਰਣ ਕਰਣ ਐਂਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ
ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਫਰੋਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ, ਐਂਤੇ ਮੇਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ
ਛੱਡਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਨਾ ਜਾਣ। ਪਾਖੰਡੀ ਲੋਕ ਨਛਤ੍ਰ ਐਂਤੇ ਗ੍ਰਹਾਂ
ਦੀਆਂ ਕੁੰਡਲੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਐਂਤੇ ਦਿਣਾ ਦੇ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਫਲ
ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁਖ ਦੁਖ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਭ ਅਰ
ਅਸ਼ੁਭ ਗ੍ਰਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਐਂਤੇ ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦਾ
ਹਾਲ ਬਯਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਭਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਧਯਾਨ
ਵੱਲ ਲਿਆ, ਤਾਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਓਹ
ਆਪਣਾ ਮਿਤ੍ਰ ਨ ਬਣਾਉਣ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ
ਹੈ ਕਿ ਤੂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦਾ ਰਹਨ੍ਹਮਾ ਹੋਵੇਂ। ਤੂ—ਮੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ, ਐਂਤੇ ਸਭ ਨੂੰ
ਸੱਚੇ ਰਸਤੇਪਰ ਲਿਆ।”

* ਜਾਦੂਗਰ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਅਹਿਲੇਕਮਾਲ ਹੈ, ਪਰ
ਹੁਣ ਚੇਟਕੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(੧੭੯)

ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ ਏਸੇ ਪ੍ਰਸਿੰਗ ਉਪਰ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਗੁਰਸਿਖ ਸੰਗਤ ਮਿਲਾਪ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਐਸੇ,

ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਏਕਟੇਕ ਦੁਵਿਧਾ ਨਿਵਾਰੀ ਹੈ।

ਪੂਛਤ ਨ ਜੋਤਕ ਅੰਵੇਦ ਤਿਬਿ ਵਾਰ ਕਛੁ,

ਗ੍ਰਹ ਅੰਨਛੁ ਕੀ ਨ ਫੰਕਾ ਉਰਪਾਰੀ ਹੈ।

(੧੩) ਯੱਗ ਹੋਮ.

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ
 *ਯੱਗ ਅੌਰ ਹੋਮ ਦੀ ਅਪਾਰ ਮਹਿਮਾ ਹੈ, ਅੌਰ ਯੱਗ
 ਦੂਰਾਂ ਸਭ ਕਾਰਯਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਮੰਨੀਗਈ ਹੈ,
 ਯਥਾਂ—

ਯੱਗ ਸਭ ਫਲਾਂ ਦੇ ਦੇਣਵਾਲਾ ਹੈ, ਯੱਗ ਕਰਕੇਹੀ ਦੇਵਤੇ
 ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਸੂ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਾਰਣ-
 ਵਾਲੇ ਸਮੇਤ ਸੂਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਵਿਸ਼ਨੂ ਸਿਮ੍ਰਭੂ ਅ, ੫੧)

ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਪਸੂ ਯੱਗ ਵਾਸਤੇਹੀ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਯੱਗ

*ਯਜੁਰ ਵੇਦ ਸਾਰਾ ਯੱਗਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਅੌਰ ਵਿਧੀਆਂ
 ਨਾਲ ਭਰਿਆਹੋਯਾ ਹੈ. ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਸਮੇ ਯੱਗ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ
 ਉੱਤਮਕਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੌਰ ਯੱਗ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ
 ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਅੌਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਥੋਂਤਾਈਂ ਭਰੋਸਾ
 ਸੀ ਕਿ ਯੱਗਦੂਰਾ ਹੀ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ.
 ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਸਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਦ ਨਾਸ਼
 ਹੋਯਾ ਸੀ ਜਦ ਵਿਸ਼ਨੂ ਨੇ ਬੁਧ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਕੇ ਯੱਗਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ
 ਕੀਤੀ ਅੌਰ ਅਹਿੰਸਾਧਰਮ ਦ੍ਰਿੜਾਯਾ. ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਭੀ ਹੈਨ ਕਿ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯੱਗ ਕਰਦੇ ਦੇਖਕੇ ਇਸ ਲਈ
 ਵਿਘਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਮਤੇਂ ਏਹ ਲੋਕ ਯੱਗ ਪੂਰਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ
 ਪਦਵੀ ਲੈਲੈਣ.

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਾਸਤੇ ਦੇਖੋ, “ਵੇਦ ਪੜਤਾਲ.”
 ਅਰ ਖਾਸਕਰਕੇ “ਵੈਦਿਕ. ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ.” ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਪ ਪੂਰਣ
 ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹੋਜਾਓਂ ਗੇ.

ਵਿੱਚ ਪਸੂ ਮਾਰਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ. ਯੋਗ ਵਾਸਤੇ ਧਾਨ ਜੋ ਦਰਖਤ ਪਸੂ ਪੰਛੀ ਅੌਰ ਕੱਛੂ ਆਦਿਕ ਜੋ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਉੱਤਮ ਯੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਯੋਗ ਅੌਰ ਸ਼੍ਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਲਿਦਾਨ ਕੀਤੇਹੋਏ ਮਾਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਉਹ ਮਰਕੇ ਇੱਕੀ ਜਨਮ ਤਾਈਂ ਸੂਰ ਬਣਦਾ ਹੈ. (ਮਨੁ. ਅ. ੫, ਪੰ. ੩੫—੩੬-੪੦)

ਹਿੰਦੂਮਤ ਦੇ ਯੋਗ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੋਖ-ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾਕਰਦੇ ਸੇ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਡੀ ਸਾਰਬਧਪਰਤਾ ਸੀ, ਯਥਾ:—

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਜਿਸ ਯੋਗ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਦੱਛਣਾ ਮਿਲੇ, ਉਹ ਨਾ ਕਰੋ. (ਮਨੁ. ਅ. ੧੧ ਪੰ. ੩੬)

ਬੋੜੀ ਦੱਛਣਾਵਾਲੇ ਯੋਗ, ਨੇਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ, ਯਸ ਸੂਰਗ ਉਮਰ, ਮਰੇਹੋਏ ਦੀ ਕੀਰਤੀ, ਅੌਲਾਦ ਅੌਰ ਪਸੂ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਬੋੜੀ ਦੱਛਣਾਵਾਲਾ ਯੋਗ ਨਾ ਕਰੋ.* (ਮਨੁ. ਅ. ੧੧ ਪੰ. ੪੦)

ਹੁਣ ਹੋਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣੋ:—

ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਹੁਤੀ ਪਾਈਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸੂਰਯ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਅੌਰ ਉਸ ਆਹੁਤੀ ਦਾ ਰਸ ਸੂਰਯ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾ-

*ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਨੂ ਜੀ ! ਬਹੁਤੀ ਦੱਛਣਾ ਵਾਲੇ ਯੋਗ ਕਰਦੇਹੋਏ ਭੀ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀ ਸਭਕੁਛ ਖੋਕੇ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਅੌਰ ਨਿਰਧਨ ਹੋਗਏ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਅਦਕੁਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ !!

ਹੋਕੇ ਟਪਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਪ੍ਰਜਾ ਵਧਦੀ ਹੈ. † (ਮਨੂ ਅ. ੩. ਸ. ੬)

† ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਲੀਮ ਹੋਮ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਚਾਲ ਵੇਖ-
ਕੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਦਯਾਨੰਦ ਜੀ ਭੀ
ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਵੇਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕੇ,
ਐਰ ਮਸਲਾ ਏਹ ਘੜਿਆ ਕਿ ਹੋਮ ਨਾਲ ਹਵਾ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ.
ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇ ਗੁੱਗਲ ਮੁਸ਼ਕਕਾਫੂਰ ਐਰ ਚੰਦਨ
ਜੇਹੇ ਪਦਾਰਥ ਜਲਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਵਾ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ
ਹਿੰਦੂਮਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹਵਨ ਦੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੱਸੀ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ.
ਗੁੱਗਲ ਆਦਿਕ ਦਾ ਭੀ ਜਲਾਉਣਾ ਤਦ ਠੀਕ ਹੈ, ਜੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ
ਕਮਰਿਆਂ ਦਿੱਚ ਧੂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਨਾਂਕ. ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੱਕ-
ੜਾਂ ਫੂਕਕੇ ਐਰ ਧੂਏਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਸਤਜਾਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ.

ਸਾਧੂ ਦਯਾਨੰਦਜੀਦੇ ਹੋਮ ਵਿਸ਼ਾਯ ਮਨੋਹਰ ਬਚਨ ਸੁਣੋ:-
—“ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਵੇਰੇ ਐਰ ਆਬਣੇ ਇੱਕ
ਬਰਤਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੌਲਾਂ ਉੰਗਲ ਚੌੜਾ ਐਰ ਇਤਨਾਂ ਹੀ ਤੂੰਘਾ
ਹੋਵੇ, ਲੱਕੜਾਂ ਬਾਲਕੇ ਹਵਨ ਕਰੋ. ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਆਹੁਤੀਆਂ ਦੇਵੇ.
ਹਵਨ ਕਰਕੇ ਪਵਨ ਸ਼ੁੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੋਮ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ
ਲਈਂ ਪਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਰਗੰਧਿ ਪੈਦਾ ਹੋਕੇ ਹਵਾ
ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਤੋਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲਦੀਆਂ ਹਨ. ਜੇ ਪੁਰਾਣੇ
ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਹੁਣ ਹੋਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਿੰ-ਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਚਲੇ-
ਜਾਣ. ਖਾਣ ਨਾਲੋਂ ਹੋਮ ਵਿੱਚ ਘੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਤਣਾ ਚਾਹੀਏ.
ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਛੀ ਛੀ ਮਾਸੇ ਘੀ ਦੀਆਂ ਸੌਲਾਂ
ਆਹੁਤੀਆਂ ਨਿੱਤ ਦੇਵੇ. ” (ਦੇਖੋ ਸਤਜਾਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅ: ੩)

ਹੁਣ ਆਪ ਇਸਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਜੇ ਹਵਾ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਣੀ
ਹੈ ਤਾਂ ਹਵਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜੰਗਲ ਦੀ—

ਯੋਗ ਐਰ ਹੋਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਜ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਏਹ ਆਰਾਜਾ ਹੈ:--

ਹੋਮ ਜਗ ਤੀਰਬ ਕੀਏ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਵਧੇ ਵਿਕਾਰ,
ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਦੁਇ ਭੁੰਚਨਾ ਹੋਇ ਬਹੁਰ ਬਹੁਰ ਅਵਤਾਰ.
ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸਿਆ ਮੈ ਤੈਸੇ ਕਹਿਆ ਪੁਕਾਰ,
ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸੁਨ ਰੇ ਮਨਾ ! ਕਰ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇ ਉਧਾਰ.

(ਗੌੜੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਹੋਮ ਜਗ ਜਪ ਤਪ ਸਭ ਸੰਜਮ,
ਤਟਤੀਰਬ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ.
ਮਿਟਿਆ ਆਪ ਪਏ ਸਰਨਾਈ,
ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਨਕ ਜਗਤ ਤਰਾਇਆ.

(ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫)

—ਹਵਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ ! ਐਰ ਹਵਨਪਾਤ੍ਰ ਦੇ ਖਾਸ ਮਾਪ
ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ? ਐਰ ਕਿਆ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅ-
ਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਐਰ ਬਿਨਾਂ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਹਵਾ ਘੱਟ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਮੀਆਂ ਦੀ ਸਿ-
ਹਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਅਣੋਖੇ ਮੰਤਕ ਦੀ
ਆਪ ਨੂੰ ਕਦਰ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ. ਜੇ ਘਰ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਉੱਗਣ
ਐਰ ਆਬਣ ਅਠ ਅਠ ਪੈਸਾ ਭਰ ਘੀ ਛੂਕੇ, ਤਾਂ ਟੱਬਰ ਦੇ ਦਸ
ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ੧੯੦ ਤੋਲੇ ਘੀ ਨਿੱਤ ਹਵਨ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਏ, ਐਰ
ਖਾਣ ਲਈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਰਹਿਆ. ਪੰਡਿਤ ਦਯਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ
ਹੱਮਵਿਧਿ ਨਾਲ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਭਲਾ ਸੋਚਿਆ ਹੈ, ਸਾਬੋਂ ਇਸ
ਦੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰਸਨਾ ਕਰਕੇ ਭੀ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ,
ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਖੇ, ਜਦ ਕਿ ਘੀ ਅਠ ਛਟਾਂਕ
ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ.

ਹੋਮ ਜਗ ਸਭ ਤੀਰਬਾ ਪੜ ਪੰਡਤ ਥਕੇ ਪੁਰਾਣ,
ਬਿਖ ਮਾਇਆਮੋਹ ਨ ਮਿਟਈ,

ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਆਵਣਜਾਣ.

ਸਤਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਮਲ ਉਤਰੀ

ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਪੁਰਖਸੁਜਾਣ,

ਜਿਨਾ ਹਰਿਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਿਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਦਕੁਰਬਾਣ.

(ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਧੀਰ)

ਜੱਗ ਭੋਗ ਨਈਵੇਦ ਲੱਖ,

ਗੁਰਮੁਖ ਮੁਖ ਇਕਦਾਣਾ ਪਾਯਾ। XXX

ਲੱਖ ਜਪ ਤਪ ਲੱਖ ਸੰਜਮਾ ਹੋਮ ਜੱਗ ਲੱਖ ਵਰਤ ਕਰੰਦੇ,
ਗੁਰਸਿੱਖੀਫਲ ਤਿਲ ਨ ਲਹੰਦੇ.

ਹੋਮ ਜੱਗ ਜਪ ਤਪ ਘਣੇ ਕਰ ਕਰ ਕਰਮ ਧਰਮ ਦੁਖ ਰੋਈ,
ਵੱਸ ਨ ਆਵੈ ਧਾਂਵਦਾ *ਅਠਖੰਡ ਪਾਖੰਡ ਵਿਗੋਈ.

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਜੱਗ ਹੋਮ ਕਲਿਜੁਗ ਕੇ ਏਹ ਹੈਨ ਕਿ ਗੁਰੁਭਾਈਅਂ ਸਿੱਖਾਂ
ਕਉ + ਅੰਮ੍ਰਿਤਪ੍ਰਸਾਦ ਖੁਲਾਵਣਾ, ਅਰ ਆਪ ਕੋ ਨੀਚ
ਸਦਾਵਣਾ। (ਭਾਈ ਭਨੀ ਮਿੰਵ ਜੀ ਰਾਜਾਨ ਰਤਨਾਵਲੀ)

ਦੇਖੋ ! ਇਸੇ ਵਿਸ਼ਯ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗः—

ਪੈੜਾ ਤੇ ਜੇਠਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਏ ਤੇ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ, “ਤੁਸਾਡੇ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਧਰਮਕਿਰਤ ਕਰ ਸੰਤਾਂ
ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤ ਖਾਂਨੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅਸਾਂਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਹਿੰਦੇਹੈਨਃ—
ਚੱਕੀ ਪੀਸਣ ਕਰਕੇ, ਉੱਖਲੀ ਕੁੱਟਨ ਕਰਕੇ, ਚੁੱਲੇ ਦੇ ਤਪਾਣ ਕਰ—

*ਵਰਣ ਆਸ਼੍ਰਮਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੁਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮ—

+ਧਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸੂਛਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਯਾਹੋਯਾ
ਉੱਤਮਭੋਜਨ.

ਕੇ, ਬਾਹੂ ਫੇਰਨ ਕਰਕੇ, ਅੌਰ ਆਏ ਦੇ ਛਾਣਨ ਕਰਕੇ ਜੀਉਹਿਸਾ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ, ਅਸੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਿਮਿਤ ਰੈਮ ਅਹੂਤੀਆਂ ਅਗਨਿ
ਵਿੱਚ ਡਾਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤੇ ਤੁਸੀ ਅਹੂਤੀਆਂ
ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਜੋਂਕਰ ਪਵਿੜ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ”

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਚਨ ਹੋਇਆ “ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਿਥਮੇ
ਗਰੀਬਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਾਉਣੇ ਹੋਂ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਖ
ਪਾਉਣੇ ਹੋਂ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਸਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਵਿਘਨ
ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੈਨ. ” (ਭਾਈ ਮਛੀ ਸਿੰਘ ਸੀ; ਭਗਤ ਰਤਨਾਵਲੀ)

(੧੪) ਸੰਸਕਾਰ ਅੌਰ ਚਿੰਨ੍ਹ.

ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ! ਉੱਪਰ ਤੇਰਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੋਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ, ਆਪ ਦੇ ਅੌਰ ਸਾਡੇ ਸੰਸਕਾਰ ਆਪਸਵਿੱਚ ਦਿਣ-ਰਾਤ ਦਾ ਭੇਦ ਰਖਦੇ ਹਨ. ਅੌਰ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ. ਅੌਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਅਰਥਾਤ--

੧-ਜਨਮ, ੨-ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ੩-ਅਰਨਦ ਅੌਰ ੪-ਚਲਾਣਾ, “ਗੁਰੂਮ੍ਰਯਾਦਾ” ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਮਤ ਦਾ ਝੱਠਾ ਭੀ ਦੱਖਲ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਬਾਤਾਂ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਸਾਡਾ “ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ” ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ.

ਹਿੰਦੂ--ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਧੰਗੋਜੋਰੀ ਅਲਗ ਬਣਾਲਏ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਤੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਕਾਰ ਨਾ ਕਰਣ, ਅੌਰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ “ਗੁਰੂਮ੍ਰਯਾਦਾ” ਬਾਪ੍ਲੈਣ. ਅੌਰ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਹ ਪਰ ਛੰਤ ਘੋੜੀਆਂ

ਲਾਵਾਂ ਆਦਿਕ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਓਹ ਬਿਵਹਾਰ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ।

ਸਿੱਖ-- ਏਹ ਆਪਦਾ ਅਗਜਾਨ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਜੋ ਕੁਛ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਨਉਕਤਿ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਬਾਬਤ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਖਾਉਣੇ ਹਾਂ:--

(ੴ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੌਤੇ ਦੇ ਜਨਮ ਪਰ “ਆਨੰਦ” ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਔਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਮ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖਾਦਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ:--

ਦਸੀ ਮਾਸੀ ਹੁਕਮ ਬਾਲਕ ਜਨਮ ਲੀਆ,
ਮਿਟਿਆ ਸੋਗ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਬੀਆ。
ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਖੀ “ਅਨੰਦ” ਗਾਵੈ,
ਸਾਚੇਸਾਹਿਬ ਕੈ ਮਨ ਭਾਵੈ。
ਵਧੀ ਵੇਲ ਬਹੁ ਪੀੜੀ ਚਾਲੀ,
ਧਰਮਕਲਾ ਹਰਿ ਬੰਧ ਬਹਾਲੀ। (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫)

ਐਂਡ ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ੁੱਧੀ ਲਈਂ ਗੋਮੂਤ੍ਰ
ਐਂਡ ਪੰਚਗਵਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਨ-
ਮਾਨ ਆਪ ਇਤਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ ਜਿਸ
ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਗੋਹੇ ਦਾ ਚੌਂਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਉਥੇ
ਫ਼ਮਹਾਂਪ੍ਰਸਾਦ (ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦ) ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਐਂਡ ਏਹ ਰੀਤਿ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਤ-
ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਚਲੀਆਈ ਹੈ.

(ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈਂ ਦੇਖੋ, ਅੱਠ ਅੰਕ
ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣ)

(ਅ) ਪਹਿਲੇ ਨੌ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ “ਚਰਨਾ-
ਮ੍ਰਿਤ” ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, (ਜੋ ਆਪ ਦੇ ਜਨੇਊ
ਪਾਊਣ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ) ਏਹ
ਸੰਸਕਾਰ ਆਪ ਦੇ ਮਤ ਤੋਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਰੁੱਧ
ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੇ ਵਰਣ ਇਕੱਠੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦਾ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ
ਪੀਂਦੇ ਸੇ. ਜਿਸਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀ ਦਾ
ਬਚਨ ਹੈ:—

“ਚਰਣ ਧੋਇ ਰਹਿਰਾਸ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਪੀਲਾਯਾ,
ਚਾਰ ਵਰਣ ਇਕਵਰਣ ਕਰਾਯਾ.”

ਅਸੀਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ,

ਫ਼ਿਥਾਈ ਗੁਰੂਦਾਸ ਜੀਨੇ ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਨਾਊਂ “ਮਹਾ-
ਪ੍ਰਸਾਦ” ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਵਾਰ ੨੦, ਪੰਜੀ ੧੦.

ਪਰ ਆਪ ਦੇ ਖ਼ਯਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਛਤ੍ਰੀ ਸੇ, ਸੇ ਛਤ੍ਰੀ ਦਾ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ, ਆਪ ਦੇ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਦੇਭੀ ਨਹੀਂ ਪੀਸਕਦਾ।

*ਔਰ ਚਰਣਾਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਕਰਣਾਹੀ ਇਸ ਲਈਂ ਸੀ ਕਿ ਜਾਤੀਅਭਿਮਾਨ ਦੀ ਜੜ ਪੱਟ ਦਿੱਤੀਜਾਵੇ. ਫੇਰ ਏਸੇ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ “ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ” ਵਿੱਚ ਬਦਲਿੱਤ। ਔਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਵੇਲੇ ਜੋ ਕਲਗੀਧਰ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਾਇਆਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਕੌਮ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੈ।

(੯) ਆਨੰਦਈ ਦੀ ਰੀਤੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾ-

*ਚਾਹੋ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਐਲਾਦ ਤੋਂ ਧਨ ਲੈਣ ਲਈਂ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਦਾ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੀਂਦੇ ਦੇਖਿਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਉਂਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੈਰ ਧੋਕੇ ਪਿਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਝੁਇੱਕ ਚਾਲਾਕ ਹਿੰਦੂ ਪੰਡਿਤ, ਅਗਜਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦ ਪੜ੍ਹਕੇ ਵਿਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਨੰਦ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ.”

ਇਸ ਪਾਠ ਤੋਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮਾਂ ਬਣਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਏਹ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਨੰਦ ਬਾਣੀ ਵਿਵਾਹੁਪੱਧਤਿ-

ਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਔਰ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ

- ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਰੀਤੀ ਦੀ ਤਰਾਂ “ਵਰਪਠਨੀਯ ਮੰਤ੍ਰ” ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਨਾ ਏਥੇ “ਮਾਈ” ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ “ਜਨਨੀ” ਹੈ। ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਚਨਾਂ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰ ਧਯਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਏ:-

“ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਮ ਗੰਧਰਵ ਔਰ ਅਗਨੀ ਏਹ ਤਿੰਨੇ ਦੇਵਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਪਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਮਨੁਸ਼ਜ ਪਤੀ-ਬਣਦਾ ਹੈ” (ਰਿਗਵੈਦ, ਮੰਡਲ ੧੦, ਸੂਕਤ ੮੫, ਮੰਤ੍ਰ ੪੦)

ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਭੋਗੀ ਹੋਈ (ਦੇਵਇਸਤ੍ਰੀ) ਦੇਵਭਗਤਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੁਛ ਹੋਰ ।

ਕਈ ਪੰਡਿਤ, ਬੁਧ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਪਤੀ” ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਰੱਛਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸਪਰ ਏਹ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੇਵਤੇ ਕੇਵਲ ਰੱਛਕ ਹਨ ਔਰ ਪਤੀ (ਖਸਮ) ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਪੁਰਸ਼ ਭੀ ਰੱਛਕ (ਪਤੀ) ਹੀ ਰਹੇ, ਅਰਥਾਤ ਸਨਮਾਨ ਸਾਬ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਰੱਖੇ, ਹੋਰ ਕਿਸੀਤਰਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰਿਹਸਥਬਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕਰੋ.

ਅਸੀਂ ਏਹ ਭੀ ਪੁਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਪਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਖਸਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਏਸ ਵਾਕਜ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ:-

“ਪੁਰਬੰ ਸਤਿਜਿਓ ਸੁਰੈਂਹ ਭੁਕਤਾ ! ਸੌਮ ਗੰਧਰਵ ਵੰਨ੍ਹੁ ਭਿੰ ?”

ਐਂਡ ਮਨੁ ਜੀ ਇਕ ਹੋਰ ਬਾਤ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭੀ ਸੁਣਨੇ ਲਾਇਕ ਹੈ:-

“ਵੀਰਯਤੂਪ ਕਰਕੇ ਪਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਰਰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਪੁਤ੍ਰਰੂਪ ਹੋਕੇ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਇਸਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ‘ਜਾਇਆ’ (ਮਾਈ) ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ.” (ਆ ੬. ਮ ੦੮)

ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਰਣੀ ਚਾਹੀਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪੁੱਤ-

ਛੰਦ, ਘੈੜੀਆਂ, ਲਾਵਾਂ ਆਦਿਕ ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਰਚੀ-ਆਂ ਹਨ, ਅੰਤ ਆਪ ਦੀ ਜੋ ਏਹ ਸ਼੍ਲਿੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਪਰਮਾਰਥ ਹੈ, ਸੋ ਸਹੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ-ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਰਥ ਅੰਤ ਬਿਵਹਾਰ (ਭੋਗ-ਮੋਛ) ਦੇਵੇਂ ਹਨ। ਅੰਤ ਸ਼ਲਕਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੱਸਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਖਾਸਕਰਕੇ *ਆਨੰਦਸੰਸਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਰਚੇ-ਗਏ ਹਨ; ਯਥਾ:-

ਹਮਘਰ ਸਾਜਨ ਆਏ,
ਸਾਚੈਮੇਲ ਮਿਲਾਏ। (ਮੂਹੌ ਮਹਲਾ ੧)

ਸਾਹਾ ਗਣਹਿ ਨ ਕਰਹਿ ਵੀਚਾਰ। (ਗਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧)

-ਜੰਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਤਨੇ ਸ਼੍ਲੋਧਾਵਾਨਾਂ ਨੇ “ਜਾਯਾ” (ਮਾਈ) ਨੂੰ ਇਸ-ਤ੍ਰੀ ਸਮਝਕੇ ਸੰਤਾਨ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਰ ਕਿਤਨਿਆਂ ਨੇ “ਜਨਨੀ” ਭਾਵ ਰੱਖਕੇ ਪੂਜਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

* ਗੁਰੂਗੱਦੀ ਪਰ ਵਿਰਾਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਹੋ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਹਿੰਦੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਗੁਰੂਸ਼ਰਣ ਆਉਣ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਰੀਤੀਭੀ ਅਨਜਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿ-ਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਗਜਾਨਵਸ਼ਿਲੀ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਮਾਦ ਅਥਵਾ ਕੁਸੰਗਤਿ ਕਰ-ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਵਜਰਚਨਾ ਦੂਰਾਂ ਗੁਰੂਰੀਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਓਹ ਮੰਨਣ ਲਾਯਕ ਨਹੀਂ, ਕਿੱਕਿ ਗੁਰੂ-ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਸਾਡੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਸ਼੍ਲੋਧਾਯੋਗਜ ਨਹੀਂ।

(੧੯੨)

ਧਨ ਪਿਰ ਏਹ ਨ ਆਖੀਐ ਬਹਿਨ ਇਕਠੇ ਹੋਇ,
ਏਕ ਜੋਤਿ ਦੁਇ ਮੂਰਤੀ ਧਨ ਪਿਰ ਕਹੀਐ ਸੋਇ.

(ਵਾਰ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧)

ਹੋਰ ਮਨਮੁਖ ਦਾਜ਼ ਜਿ ਰਖ ਦਿਖਾਲਹਿ
ਸੁ ਕੂੜ ਅਹੰਕਾਰ ਕਚਪਾਜੇ. (ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੪)

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੈ ਵਰ ਘਰ ਪਾਇਆ
ਮੇਰੇ ਲਾਥੇ ਜੀ ਸਗਲ ਵਿਸੂਰੇ. (ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੫)

ਔਰ ਆਨੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ
ਸੁਰਯ ਦੀ ਤੀਜੀ ਰਾਸਿ ਦੇ ਅਠੱਤੀਹਵੇਂ ਅਧਯਾਯ
ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ
ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕੰਨਜਾ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਸਿੰਘ ਦਾ
ਆਨੰਦ ਪੜ੍ਹਾਯਾ। ਔਰ ਪੰਜਾਂ ਪਜਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਸਿਰੋਮਣੀ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਰਹਿਤ-
ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

“ਆਨੰਦ ਬਿਨਾ ਬਿਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ.”

(ਸ) ਚਲਾਣਾ (ਮ੍ਰਿਤਕਕ੍ਰਿਯਾ) ਸੰਸਕਾਰ ਆਦਿ-
ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਏਹ ਹੈਨ:-

(੧) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਗਯਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਏਹ ਸ਼ਲਾਘਦ ਪੜ੍ਹਨਾ:-

“ਧੰਨ ਸਿਰੰਦਾ ਸਚਾਪਾਤਸਾਹ ਜਿਨ ਜਗ ਧੰਧੈ ਲਾਇਆ,
ਮੁਹਲਤ ਪੰਨੀ ਪਾਈਭਰੀ ਜਾਨੀਅੜਾ ਘਤ ਚਲਾਇਆ।

(੧੯੩)

ਸਾਹਿਬ ਸਿਮਰਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈਹੋ । ਸਭਨਾ ਏਹੁ ਪਇਆਣਾ,
ਏਥੈ ਧੰਧਾ ਕੂੜਾ ਚਾਰਦਿਹਾ ਆਗੈ ਸਰਪਰ ਜਾਣਾ. xx
ਰੋਵਣ ਸਗਲ ਬਿਕਾਰੇ ਗਾਫਲ ਸੰਸਾਰੇ ਮਾਇਆ ਕਾਰਣ ਰੋਵੈ,
ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਕਿਛੁ ਸੂਝੈ ਨਾਹੀ ਇਹ ਤਨ ਏਵੈ ਖੋਵੈ.
ਐਥੈ ਆਇਆ ਸਭਕੇ ਜਾਸੀ ਕੂੜ ਕਰਹੁ ਅੰਕਾਰੇ,
ਨਾਨਕ ਰੁਨਾ ਬਾਬਾ ਜਾਣੀਐ ਜੇ ਰੋਵੈ ਲਾਇ ਪਿਆਰੇ.”

(ਵਡਹੰਸ ਮ : ੧ ਅਲਾਹਣੀਆ)

(੨) ਗੁਰੂਨਾਨਕਦੇਵ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਸਸ-
ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਤਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵਰਤਾਯਾ। ਦੇਖੋ,
ਜਨਮਸਾਖੀ।

(੩) ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਭਗਤਰਤਨਾਵਲੀ
ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ-ਹਿੰਦੂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿਕ)
ਸਿੱਖਾਂ ਪਰ ਇਹ ਤਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ:-

“ਤੁਸੀਂ ਮਰਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਤਜਾਗਕੇ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਕੜਾਹ
ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰ ਪਾਂਵਦੇ ਹੋਂ।”

(੪) ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਰਹਿਤ-
ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

“ਪ੍ਰਾਣੀ ਕਾ ਸਰੀਰ ਅੰਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਵੇ, ਸਾਬ
ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੇਜਾਓ।”

ਤਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪਾਤਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੜਾਹ-
ਪ੍ਰਸਾਦ (ਮਹਾਂਪ੍ਰਸਾਦ) ਬਰਤਾਉਣਾ ਸਾਡ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਸਿੱਖਰੀਤੀ “ਅਹਿੰਦੂ” ਹੈ।

(੫) ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਯ ਦੀ ਤੀਜੀ ਰੁਤ ਦੇ
ਪੰਜਾਹਵੇਂ ਅਧਯਾਇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਮਰੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਕਰੇ ਕੜਾਹ,
ਤਿਸ ਕੁਟੰਬ ਰੁਦਨੈ ਬਹੁ ਨਾਹ.
ਪੜੈਂ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੋ ਕਰੈਂ,
ਸੁਨੈ ਬੈਠ ਵੈਰਾਗ ਸੁ ਪਰੈਂ.”

(੬) ਭਾਈ ਚੌਪਾਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

“ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਭੱਦਣ * ਨਾ ਕਰਾਵੇ.”

(੭) ਗੁਰਸ਼ੋਭਾ ਵਿੱਚ ਬਚਨ ਹੈ:-

“ਭੱਦਨ ਤਜਾਗ ਕਰੋ, ਹੇ ਭਾਈ !
ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ.
ਸੰਗਤ ਭੱਦਨ ਮਤ ਕਰੋ, ਛੁਰ ਨ ਲਗਾਓ ਸੀਸ,
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕੋਊ ਮਰੇ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰੀ ਹਦੀਸ.”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਂ ਕਿ
ਸਿੱਖਮਤ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਅੱਜਕੱਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ-
ਕਲਪਿਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁ-
ਸਾਰ ਆਦਿਕਾਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇਆਏ ਹਨ.

ਹਿੰਦੂ-ਮੰਨਿਆਂ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਸਤਗੁਰਾਂ
ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੰਦੂਮਤ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹਨ, ਪਰ

*ਹਿੰਦੂਮਤ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖਅੰਗ ਭੱਦਣ ਹੈ,
ਜਿਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਛਿਥਾ ਦਾ ਅਰੰਭਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ. ਇਸ
ਵਿਸ਼ਯ ਦੇਖੋ “ਸੱਦਪਰਮਾਰਥ.”

ਕੇਸ ਕੱਛ ਆਦਿਕ ਜੋ ਆਪ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ ਏਹ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖਾਸ ਜੰਗ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਾਸ-
ਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਹ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ
ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦੈਵ ਧਾਰਣ ਕਰਣ, ਅੰਰ ਨਾ
ਪਹਿਲੇ ਨੌਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਰੱਖੇ ਹਨ.

ਸਿੱਖ—ਆਪਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਕਿਸ-
ਤਰਾਂ ਮਲੂਮ ਹੋਈ ਕਿ ਓਹ ਅਮਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਕੇਸ
ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਕੱਛ ਆਦਿਕ ਰਖਾ ਉਂਹੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਸੇ ? ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ ਆਪ ਪਾਸ ਕੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ? ਜੇ
ਆਪ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਏਥੇ
ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੇਵਲ ਜੰਗ ਦੇ
ਮੌਕੇ ਵਾਸਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਸੇ, ਤਦ ਇਹ ਕਿਸ-
ਤਰਾਂ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹੁਣ ਜੰਗ ਦਾ ਕੋਈ
ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਦੇਖੋ ! ਯੂਰਪ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੰਗ
ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੂਪਨ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਅਚਾਨਕ
ਹੋਗਾ।

ਪਿਆਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ! ਹੁਣ ਭੀ ਲੱਖ ਤੋਂ
ਵਧੀਕ ਖਾਲਸਾ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਟਾਜ ਦੀ ਰੱਛਾ ਵਾਸਤੇ
ਛੋਜੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ

ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ
ਯੁੱਧਵਿਦਜਾ ਦੇ ਗਜ਼ਾਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਣਧਾਰੀ ਮਹਾਨ-
ਯੋਧਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈਨ् ਅੰਨ ਆਪ ਦਾ ਇਹ ਆਖਣਾ
ਅਸਤਜ ਹੈ ਕਿ ਨੌ ਗੁਰੂ ਕੇਸਥਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ,
ਸਾਡੇ ਦਸ ਗੁਰੂਹੀ ਕੇਸ਼ ਰਖਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਸੇਨੇ ਭੀ
ਮੁੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਯਾ, ਦੇਖੋ! ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਤੋਂ*ਕੇਸ
ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:--

ਕੇਸਾਂ ਕਾ ਕਰ ਬੀਜਨਾ ਸੰਤ ਚਉਰ ਢੁਲਾਵਉ.

(ਸੂਹੀ ਮਃ ੫)

ਕੇਸਾਂ ਕਾ ਕਰ ਚਵਰ ਢੁਲਾਵਾਂ ਚਰਣਪੁੜ ਮੁਖ ਲਾਈ.

(ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਟਹਿਲ ਕਰਉ ਤੇਰੇ ਦਾਸ ਕੀ ਪਗ ਝਾਰਉ ਬਾਲ.

(ਘਿਲਾਵਸ਼. ਮ : ੫)

ਕੇਸ ਸੰਗ ਦਾਸਪਗ ਝਾਰਉਂ ਇਹੈ ਮਨੋਰਥ ਮੋਰ.

(ਗੁਜਰੀ ਮਃ ੫)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ ਮੀਠਾ,

ਗੁਰਪਗ ਝਾਰਹਿ ਹਮ ਬਾਲ. (ਧ੍ਰੂਵਾਤੀ ਮ : ੪)

*ਚਾਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਆਦਿਕ ਅਵਤਾਰਾਂ, ਰਿਖੀ
ਮੁਨੀਆਂ ਅੰਨ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸ਼ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਅੰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ
ਵਿੱਚ ਮੰਡਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ
ਹਵਾਲੇ ਦੇਕੇ ਕੇਸ਼ਾਂਦਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਫ਼ਖਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ.
ਗੁਰੂਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੀ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਆਦਿਕ ਦਾ
ਰੱਖਣਾ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਵਿਧਾਨ
ਕੀਤਾ ਹੈ.

ਕੜੋਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ! ਚੈਰ ਐਰ ਪੱਖੇ ਦਾ ਕੰਮ ਬੋਦੀ ਭੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਐਰ ਆਪ ਪਾਸ ਅਜੇਹਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ।

ਹਿੰਦੂ--ਆਪ ਨੇ ਜੋ ੧੪ ਪ੍ਰਕਰਣ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਕੇ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹੈਨ. ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀ! ਆਪ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਜਾਣੂੰ ਨਹੀਂ. ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਦੇ ਆਲਮਗੀਰ ਸੱਤ ਅਸੂਲ ਏਹ ਹੈਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਵਿਦੂਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭੀ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਤਕੇ ਅਸੀਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ.

ਸੱਤ ਨਿਯਮ-

- (੧) ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਜ ਐਰ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਣਾ.
- (੨) ਆਸਤਕਤਾ ਰੱਖਣੀ, ਅਰਥਾਤ ਜੀਵ ਈਸ਼ਵਰਦਾ ਅਨਾਦੀ-ਪਣਾ ਐਰ ਪ੍ਰੰਨ ਪਾਪ ਦਾ ਫਲ ਸੁਰਗ ਨਰਕ ਮੰਨਣਾ.
- (੩) ਆਵਾਗਮਨ ਮੰਨਕੇ ਮੁਕਤਿ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਣੀ.
- (੪) ਬਰਣ ਆਸ਼ਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਕੌਮ ਦਾ ਭੂਸ਼ਣ ਸਮਝਣਾ.
- (੫) ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁਕਣਾ.
- (੬) ਗਊਰੱਛਾ ਕਰਣੀ.
- (੭) ਛੁਤਫਾਤ ਦੇ ਵਿਸੂਅਸੀ ਹੋਣਾ.

ਸਿੱਖ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਬਤ ਸਾਡਾ ਸਮੁੱਚਯ ਉੱਤਰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ ਨਿਯਮ ਮਿਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ-ਕਰਦੀ, ਅੰਗ ਹਰੇਕ ਨਿਯਮ ਬਾਬਤ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਿਰਣਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

(ਉ) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇਖੋ ! ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅੰਕ ਪਹਿਲਾ.

(ਅ) ਆਸਤਕਤਾ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜੋ ਮਤ ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਅੰਗ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਸਭ ਆਸਤਕ ਹਨ. ਅੰਗ ਸਿੱਖਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਨਾਦੀ ਨਹੀਂ. ਅੰਗ ਪੰਨ ਪਾਪ ਦਾ ਫਲ ਸੁਖ ਅੰਗ ਦੁਖ ਸਾਰੇ ਆਸਤਕ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ.

(ਈ) ਆਵਾਗਮਨ ਸਿੱਖ ਅੰਗ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਅੰਗ ਯੂ-ਨਾਨ ਨਿਵਾਸੀ ਭੀ ਇਸ ਬਾਤ ਦੇ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸੀ ਸੇ. ਅੰਗ ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਡੂਇਡ (Druid) ਪਾਦਰੀ, ਤਬਾ ਪੀਬਾਗੋਰਸ (Pythagoras) ਐਮਪੀਡੇਕਲਸ- (Empedocles) ਆਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫ਼ਰ ਭੀ ਆਵਾ-

ਗਮਨ ਮੰਨਣਵਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ.

(ਸ) ਵਰਣ ਆਸ੍ਰਮ ਬਾਬਤ ਦੇਖੋ ! ਇਸ ਪੁਸ਼ਟਕ ਦਾ ਅੰਕ ਦੋ.

(ਹ) ਮੁਰਦੇ ਫੂਕਣੇ ਅਰੋਗਤਾ ਦਾ ਖਯਾਲ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਉੱਤਮ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਾਰੀਰ ਜਲਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤਾ ਗਯਾ ਸੀ. ਔਰ ਮੁਰਦੇ ਹਿੰਦੂਹੀ ਨਹੀਂ ਫੂਕਦੇ, ਬਲਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਨ ਔਰ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਭੀ ਚਿਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁਰਦੇ ਫੂਕੇਜਾਂਦੇ ਸੇ. ਔਰ ਇਸ ਵਿਦਯਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੂਰੋਪ ਨਿਵਾਸੀ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਫੂਕਣਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਹਨ. ਔਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਯੋਗੀ ਸੰਨਯਾਸੀ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕ ਫਿਰਕੇ ਹਨ ਜੋ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਬਦੇ ਹਨ, ਔਰ ਅਨੰਤ ਹਿੰਦੂ ਗੰਗਾ ਆਦਿਕ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਰਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹੁਂਦੇ ਹਨ. ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹਿੰਦੂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਜਲਾਉਣੇ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ?

(ਕ) ਗਊ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਭਦਾਈ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਰੱਛਾ ਅਰ ਯੋਗ ਕਦਰ ਕੀਤੀ

ਜਾਵੇ ਸੋ ਬੋੜੀਹੈ, ਐਰ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣਾ ਜੇਹਾ
ਪਯਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗੁਰੂਮਤ ਵਿੱਚ ਰਾਉ ਦੀ
ਕਦਰ ਐਰ ਬੇਕਦਰੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਜੇਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਰ-
ਬਾਤ ਨਾ ਰਾਉ ਦਾ ਗੋਹਾ ਐਰ ਮੂਤ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ
ਹਨ ਐਰ ਨਾ ਗੋਬਰ ਦਾ ਚੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਐਰ
ਨਾ ਵੇਦਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਮੇਧ ਯੱਗ ਕਰਣ ਨੂੰ
ਤਯਾਰ ਹਨ, ਐਰ ਨਾ ਪਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ “ਗੋਘਨ”
ਨਾਉਂ ਲੈਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ.*

(ਖ) ਡੂਡਛਾਤ ਦਾ ਭਰਮ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢੋਂ
ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅੰਕ ਅੱਠ.

ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਆਪ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ
ਆਲਮਗੀਰ ਆਖਣਾ ਕੇਵਲ ਅਗਜਾਨ ਹੈ.

ਜੇ ਵਿਚਾਰਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ
ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਅਜੇਹਾ ਨਹੀਂ ਜੇ ਅਤੀਵਾਪਤੀ,
ਅਵਾਪਤੀ ਅਰ ਅਸੰਭਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਹੁੰ ਦੂਸ਼ਣਾ
ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ. ਜਿਸਤਰਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਐਰ
ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਅਨੰਤ ਹਨ, ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਧਰਮ ਦੇ
ਨਿਯਮ ਭੀ ਬੇਅੰਤ ਹਨ.

*ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਬਵਾ ਛੜ੍ਹੀ ਦੇ ਅਭਯਾਗਤ ਹੋਣ ਪਰ ਬੜਾ
ਬੈਲ ਜਾਂ ਬੜਾ ਬਕਰਾ ਪਕਾਵੇ. [ਵੰਸ਼ਵਾਸ ਮਿਮ੍ਰਤੀ, ਅ. ੪]

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਸ਼ਿਸ਼੍ਟ ਵਿਸ਼ਾਮਿਤ੍ਰ ਪਰਸੁਰਾਮ
 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਯੁਧਿਸ਼ਤਰ ਆਦਿਕ ਕੇਸ਼ ਅੰਗ ਦਾੜੀ ਰੋਖਣ-
 ਵਾਲੇ (ਅਮੁੰਡਿਤ) ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਅੰਗ ਬੰਦੀ ਤਥਾ
 ਬੇਦੀਰਹਿਤ ਸਾਫ਼ਚੱਟਮ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਵੇਦਾਂ ਦੇ
 ਵਿਸ਼ਾਸੀ ਭੀ ਹਿੰਦੂ, ਅੰਗ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡ ਨਿਸ਼ਾਚਰਾਂ
 ਦਾ ਰਚਿਆਹੋਯਾ ਮੰਨਣਵਾਲੇ ਆਚਾਰਯਾਂ ਦੀ
 ਸੰਪ੍ਰਦਾਯ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ, ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰੋਮਣੀ
 ਜੋ ਮਨੁਸ਼ਜ਼ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡਕੇ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਹਵਨ
 ਕਰਣਵਾਲੇ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਅੰਗ ਕੀੜੀ ਦੇ ਪੈਰ
 ਹੇਠ ਦੱਬਕੇ ਮਰਣ ਤੋਂ ਡਰਣਵਾਲੇ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ.
 ਦੂਹੇ ਕੁਤੇ ਕੰਨਖਜ਼ੂਰੇ ਆਦਿਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਵਾਲੇ
 ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਅੰਗ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਸਹੇ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ
 ਦੀ ਤਰਾਂ ਅਣਹੋਯਾ ਸਮਝਣਵਾਲੇ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ.
 ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਹਿੰਦੂਪਰਮ” ਦੀ ਅਗਾਧ ਕਥਾ
 ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕਲਮ ਅਸਮ-
 ਰਥ ਹੈ. ਅੰਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਅਣੋਖੀ ਗੱਲ ਏਹ ਹੈ
 ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਤ
 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋਂਗੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ
 ਨਾਉਂ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਰ
 ਕਿਸੇ ਅਨਜਾਪਰਮੀ ਦਾ ਕਲਪਿਆ ਹੋਯਾ ਨਾਉਂ

ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੋ.

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਮੂਨ ੧੯ ਏਪ੍ਰੈਲ
੧੯੧੩ ਦੇ ਸਿਵਲ ਮਿਲਟਰੀ ਰੈਨਜ਼ਟ ਲਹੌਰ ਵਿੱਚ
ਛਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਆਪ ਨੂੰ
ਸੁਣਾ ਉੱਣਾ ਯੋਗ ਹੈ:-

“ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਕੁਛ
ਬਜਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਯੋਗ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਲਗਦੇ ਹਿੰਦੂ
ਦਾ ਲੱਛਣ ਕਰੀਏ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ. ਏਹੋ ਇੱਕ
ਐਸਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਕਈ ਸੁਬਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ-
ਸੰਖਜਾ ਕਰਣਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਬਡੀ ਮੇਹਨਤ ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ
ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਦਾ ਆਪੇਵਿਚੀਂ ਵਿਰੋਧ ਹੈ. ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾ-
ਈ, ਸਿੱਖ, ਪਾਰਸੀ, ਬੈਥ ਅਤੇ ਜੈਨੀਆਂ ਦਾ ਲੱਛਣ ਕਰਨਾ ਸੌਖੀ
ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਲੱਛਣ ਕਰਣ ਲਗੀਏ ਤਦ ਭਾਰੀ
ਅੱਖ ਜਾਪਦਾ ਹੈ. ਗੋਟ ਸਾਹਿਬ (Mr, Gait) ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਰ-
ਦਮਸ਼ਾਮਾਰੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਓਹ ਹੈਨ ਜੋ ਬਡੇ ਬਡੇ
ਦੱਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੂਮੰਦਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾ
ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੁਹਣ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਲੋਕ
ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦੇ.

ਕੋਚਿਨ ਦੇ ਸੁਪਰਿਨਟੈਨਡੈਂਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰ ਲਿਖੇ
ਲੱਛਣ ਮਾਲਾਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਹਿੰਦੂਆਂ ਪਰ ਨਹੀਂ ਘਟਦੇ. ਅਤੇ
ਆਪ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਏਹ ਲੱਛਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਓਹ ਹੈ ਜੋ
ਜਾਤ ਪਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ.

ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੰਟ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਓਹ ਹੈ ਜੋ
ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਅੱਗ ਨਿਸਚਾਰਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜੀਵਨ
ਅਥਵਾ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ

ਦਿਨ ਐਸੀ ਪਦਵੀ ਪਾਉਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ।

ਟ੍ਰਾਵਨਕੋਰ ਦੇ ਸੁਪਰਫ਼ੀਟ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਉਸਨੂੰ ਅਖ-
ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਵਾਲਾ ਹੈ।

ਬਲੰਟ ਸਾਹਿਬ (Mr, Blunt) ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਣਾ ਕਰਕੇ ਏਹ ਸਿੱਟਾ ਵੱਡਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਓਹ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਭਰਤਖੰਡ ਦਾ ਅਸਲ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਅਰਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰਮੁਲਕ ਦੀ ਨਸਲ ਦਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ, ਔਰ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਰ ਗਾਂਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਊ ਨੂੰ ਮਾਰਣਾ ਜਾਂ ਦੁਖ ਦੇਣਾ ਪਾਪ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਲੰਟ ਸਾਹਿਬ ਏਹ ਗਲ ਭੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਹ ਲੱਛਣ ਭੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਔਰ ਬੇਹੱਦ ਨੂੰ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਬਲੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਮੰਨਣਲਈਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਏਹ ਬਜਾਨ ਵੇਦ ਦੇ ਰਚਨਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅਸਚਰਜ ਕਰ ਦੇਣਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਲਾਹਾ-ਬਾਦ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫਿਰਕੇ ਐਸੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾਸਤਕ ਹਨ, ਮੁਰਦੇ ਦਬਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਰ ਕਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਮੁਰਦੇ ਫੁਕਦੇਹਨ, ਕਈ ਦੱਬਦੇ ਹਨ, ਚਮਾਰ ਗਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਧਾਂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਅਸਲੀਯਤ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਮਰਦੁਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਪੋਟਾਂ ਅਰ ਨੌਟਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਤਸੱਲੀ ਕਰਣੀ ਚਾਹੇ ਤਦ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਬਾਬਤ ਉਤਨੀ ਹੀ ਜਾਚ ਰਹੂ ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।”

ਹਿੰਦੂ--ਆਪ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਐਂਡ ਰੀਤੀਆਂ
ਕਰਕੇ ਚਾਹੋ ਸਾਬੋਂ ਜੁਦੇ ਹੋਂ, ਪਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਹਾਂ, ਕਿੱਓਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੋਈ
ਜੁਦਾ ਕਾਨੂਨ (Sikh Law) ਨਹੀਂ, ਕਿੰਤੂ “ਹਿੰਦੂ-
ਕਾਨੂਨ” (Hindu Law) ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਭ ਫੈਸਲੇ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਅਲਗ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ.

ਸਿੱਖ--ਪਿਆਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀ ! ਆਪ ਦਾ “ਹਿੰਦੂ ਲਾ”
(ਜੋ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਕਾਨੂਨ ਹੈ)
ਅੱਜਕੱਲ ਕਿਤੇਭੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆਜਾਂਦਾ, ਜੇ
ਕਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਨੱਕ ਕੰਨ
ਹੱਥ ਪੈਰ ਕੱਟੇਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ, ਐਂਡ ਕਿਤਨਿਆਂ
ਦੇ ਮੂੰਹ ਕੰਨਾ ਵਿੱਚ ਤੱਤਾ ਤੇਲ ਐਂਡ ਸਿੱਕਾ ਪੈਂਦਾ
ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ. ਕਾਨੂਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੇਰਫੇਰ
ਕਰਕੇ ਰਿਵਾਜ ਐਂਡ ਰਸਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਾ ਦੀ
ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਾਕਿ ਆਪ
ਦਾ ਅੱਜਕੱਲ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ. ਅਰ ਸਿੱਖਾਂ
ਦੇ ਬਹੁਤ ਫੈਸਲੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,
ਇਸੇ ਲਈ (Customarily Law) ਬਣਾਯਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਐਂਡ

ਆਪਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਂ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ
ਈਸਾਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਿਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ
ਧਰਮ ਬਾਪ੍ਦੇ ਹੀ ਬਿਵਹਾਰਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ.
ਲਈ ਸੇ, ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਮਪੁਸ-
ਤਕਾਂ ਭੀ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ. *
ਜੜੋਂ ਜੜੋਂ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ,
ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਬੁੱਧੀਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾ-
ਪਨ ਕਰਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਉਸ ਮਤ ਦਾ
ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਯਾ. ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ
(Sikh Law) ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਯਾ ਕਰਕੇ ਛੇਤੀਹੀ
ਤਯਾਰ ਹੋ ਜਾਉਗਾ. ਜੇਹਾ ਕਿ ਮਾਲਵੇਂ ਦ੍ਰ ਬਹਾਦੁਰ
ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਾਭਾਪਤੀ
ਜੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਨਾਲ 'ਆਨੰਦਮੈਰਿਜ ਐਕਟ'
(Anand Marriage Act) ਬਣਗਯਾ ਹੈ. ਗੁਰੂਬਾਣੀ
ਅਤ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੂਤ੍ਰਰੂਪ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ
ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆਂਗਯਾ ਹੈ, ਹੁਣ

*ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦੇ ਮਰਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਸਰੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ
ਵਿੱਚ ਅੰਜੀਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਅੰਜੀਲ
ਤੀਸਰੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਤਯਾਰ ਹੋਈ ਹੈ. ਦੇਖੋ (Supernatural
Religion) ਅੌਰ ਕੁਰਾਨ ਭੀ ਮਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ
ਹਾਫਿਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਖਲੀਛਾ “ਉਮਰ” ਨੇ ਲਿਖਵਾਯਾ ਹੈ.

ਕੇਵਲ ਸਮਯ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
 ਆਪ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ੰਕਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰ ਲੈਪਲ
 ਗਿੰਡਿਨ (Sir Lepel H. Griffin) ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ
 “ਸਿੱਖ ਲਾ” ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ, ਔਰ
 ਏਹਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ
 ‘ਹਿੰਦੂ ਲਾ’ ਬਰਤਣਾ ਅਯੋਗ ਹੈ ਓਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ-

“ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਛੱਡਿਤਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ
 ਦਾ ਕਾਨੂਨ ਭੀ ਨਾਲਹੀ ਛੁਟਗਯਾ। ਔਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂਨ
 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਓਹੋ ਜੇਹਾ ਹੈ ਜਿਸਤਰਾਂ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖ
 ਬਣਕੇ ਸ਼ਰਾਮੁੰਹਮਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇ।” *

ਹਿੰਦੂ—ਆਪ ਦੀਆਂ ਸਭ ਬਾਤਾਂ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕ-
 ਰਕੇ ਮੈਂ ਏਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦਾਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ
 ਪਰ ਲੰਮੀ ਸੋਚਣ ਤੋਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ

* The Sikhs had abandoned the Hindu faith, and with it the system of law which is the basis of that faith, and which was inseparable from it. For a hundred and fifty years they had been governed, as far as Chiefships were concerned, by another code altogether, and it was as reasonable for them to refer to Manu and the Shastras as the source of legal authority, as it would have been for Muhammadans, who had embraced Sikhism to appeal to the Shara.

(The Rajas of the Punjab P, 838)

ਜੁਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਭਦਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਪਹਿਲਾਂ
ਏਹ ਕਿ ਆਪਸਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ-
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਥੋੜੀ ਹੈ ਜੇ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂਕੈਮ ਤੋਂ
(ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਡੀ ਸਮਰਥਾਵਾਨ ਹੈ) ਜੁਦੇ ਹੋਜਾਣ,
ਤਾਂ ਭਾਰੀ ਹਾਨੀ ਹੋਸਕਦੀ ਹੈ, ਬੁੱਧੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕ-
ਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂਤੇਵੀ ਹੋਸਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਮਰਥ
ਵਧਾਉਣੀ ਚਾਹੀਏ,

ਸਿੱਖ--ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ! ਏਹ ਗੱਲ
ਆਪ ਢੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਖਰਹੇ ਅੰਰ
ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਨੂੰ ਧਯਾਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਕੇ ਅੰਰ
ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਜਿਸ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਅਲਗ ਹੋਕੇ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਕੈਮ
ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ.

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀ! ਕੋਈ ਕੈਮ ਭੀ ਸੰਸਾਰ ਪਰ
ਸੂਤੰਤ੍ਰੂ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਉੱਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਸਕੀ.
ਜਦ ਤੇਵੀ ਕੋਈ ਕੈਮ ਕਿਸੇ ਕੈਮਦੀ ਸ਼ਾਖ ਬਣਕੇ
ਰਹੀ ਹੈ, ਤਦ ਤੇਵੀ ਗੁਲਾਮੀਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ,

ਅੰਰ ਵਾਧੇ ਦੇ ਥਾਂਉਂ ਘਾਟਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ *

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਉਪਦੇਸ਼ ਏਕਤਾ ਅੰਰ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਭੀ ਵਿਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ. ਅੰਰ ਸਭ ਕੈਮਾਂ ਨਾਲ ਪੜੋਸੀਆਂ ਜੇਹਾ ਪਯਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅੰਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਅੰਰ ਲਾਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਨੀ ਲਾਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਰ ਸਾਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ. ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਕੈਮ ਨਾਲ ਇੱਕਮਿਕ ਹੋਣਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਹਾਨੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅੰਰ ਨਿੱਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ:-

(ੴ) ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਖਾਨਦਾਨ ਮੌਨੇ ਹੋਗਏ ਹਨ, ਖਾਸਕਰਕੇ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਵੇਲੇ

* ਈਸਾਈ ਜਦਤਾਈਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅਲਗ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਤਦਤੋੜੀ ਮੰਦਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਬਲਕਿ ਇੱਕਬਾਰ ਈਸਾਈਮਤ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਨਾਮਮਾਤ੍ਰ ਰਹਿਗਯਾ ਸੀ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ ਸੋਚ ਸਮਝਕੇ ਆਪਣੇਤਾਈਂ ਅਲਗ ਕੀਤਾ, ਅੰਰ ਏਥੋਂ ਤਾਂਈ ਜੂਦਾਈ ਕਰੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨਿਸ਼ਚਰ ਵਾਰ ਦੇ ਥਾਉਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪਵਿਤ੍ਰਦਿਣ ਥਾਪਿਆ.

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭੀ ਅਮਲੀਤੌਰ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜਿਆ ਸੀ) ਅਲਗਹੋਈ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਉੱਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਸਕੇ.

ਸਿੱਖ ਬਣੇ ਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਹੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਈ-
ਲਾਏ ਵਿੱਚ ਜਾਮਿਲੇ.

(ਅ) ਅਨੇਕਾਂ ਨੇ ਮੌਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਕ ਸੰਬੰਧ
ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਦਿੱਤਾ ਹੈ,
ਐਂਡ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾਉਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਸਿੱਖੀ ਮਨ ਤੋਂ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ, ਕੇਸ ਕੱਛ
ਆਦਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਐਂਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਬੋੜਾ
ਬੜੀ ਹੈ? *ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਰਹੇ ਕਿ ਐਸਾ ਕਹਿ-
ਣਵਾਲੇ ਮਨ ਤੋਂ ਭੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੇਵਲ
ਦੂਸਰਿਆਂ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖਯਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ
ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਹਨ.

(ਈ) ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਧਨ ਹਰ ਸਾਲ ਬ੍ਰਾਹ-
ਮਣਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਜਰਬ ਜਾਰਹਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ
ਸਿੱਖਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਛਭੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ. ਦੇਖੋ! ਪਿਛਲੇ
“ਗੰਗਾ ਦੇ ਕੰਭ” ਪਰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਤੀਰਬ-
ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਗਯਾ, ਜੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਪਿੱਛੇ ਘੱਟ ਤੋਂ
ਘੱਟ ਦਸ ਰੁਪਯੇ ਖਰਚ ਦੇ ਲਾਈਏ ਤਾਂ ਦਸ ਲੱਖ
ਰੁਪਯਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮੇਲੇ ਦਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ

*ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕਦੇ ਏਹ ਨਹੀਂ ਸੁਣੋਂਗੇ ਕਿ
ਜਨੇਊ ਬੋਦੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਪਣਾ ਬੋੜਾ ਰਖਿਆਹੋਯਾ ਹੈ ।

ਭੋਲੀ ਕੇਮ ਨੇ ਵਜਰਬ ਗੁਆਦਿੱਤਾ. ਜੇ ਇਸ ਰੂਪਏ ਨਾਲ ਸਿੱਖਲੜਕੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲਿਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੇਮ ਨੂੰ ਕਿਤਨਾ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਦਾ ਐਰ ਜੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕੇਹਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਜੰਮਣੇ ਐਰ ਮਰਣੇ ਪਰ ਨਿੱਤ ਲੱਖਾਂ ਰੂਪਯਾ ਸਿੱਖਕੈਮ ਦਾ ਬਰਬਾਦ ਹੋਰਹਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਏਹ ਕੇਮ ਦੀ ਰਕਮ ਕੇਮ ਵਿੱਚਹੀ ਸ਼ੁਭਕਾਰਯਾਂ ਪਰੋ ਭਰਚ ਕੀਤੀਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਤਨੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਸ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿੱਤ ਏਹ ਯਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਏ ਜਾਣ ਐਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਮਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਈ ਕੀਤਾਜਾਵੇ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲਈਂ ਦੇਖੋ! ਜਦ ਕੋਈ ਅਗਯਾਨੀ ਸਿੱਖ ਸ਼੍ਵਾਯ ਕਰਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਗਯਾ ਆਦਿਕ ਤੀਰਬਾਂ ਪਰ ਬ੍ਰਹਮਣਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਛ ਐਰ ਕੜੇ ਨੂੰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਧਾਰਕੇ ਓਹ ਹਿੰਦੂ-ਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਏਹ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਧਾਰਮਿਕਚਿੰਨ੍ਹ ਦੂਰ ਕਰਦੇਣ।*

ਐਂਡ ਆਪਨੈ ਜੋ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਕੌਮ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਣਹੈ, ਸੋਭੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਜੋਂਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਯਾਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ:-

(੧) ਸਭ ਕੋ ਮੀਤ ਹਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ,

ਹਮ ਸਭਨਾ ਕੇ ਸਾਜਨ। (ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੨) ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਸਭਕੋ ਅਪਨਾ,

ਮਨ ਮਹਿ ਇਹੈ ਬੀਚਾਰਿਓ। (ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੩) ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨਾ,

ਸਗਲ ਸੰਗ ਹਮਕਉ ਬਨਿਆਈ। (ਕਾਠੜਾ ਮਹਲਾ ੫)

(੪) ਰੋਸ ਨ ਕਾਹੂ ਸੰਗ ਕਰਉ,

ਆਪਨਾਪ ਬੀਚਾਰ। (ਬਾਵਨ ਅਖਗੀ ਮ ੯ ੫)

(੫) ਮੰਦਾ ਕਿਸੈ ਨ ਆਖ ਝਗੜਾ ਪਾਵਣਾ। (ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੧)

(੬) ਗੁਰਮੁਖ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਗਵਾਵੈ। (ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ ਮ ੯ ੧)

(੭) ਮਨ ਅਪਨੇ ਤੇ ਬੁਰਾ ਮਿਟਾਨਾ।

ਪੇਖੈ ਸਗਲ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟਿ ਸਾਜਨਾ। (ਸੁਖਮਨੀ ਮਹਲਾ ੫)

ਪ੍ਰਯਾਰੇ ਭਾਈ ! ਏਹ ਕਹਾਵਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ

*ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਅਯੋਗ ਵਰਤਾਉਂਕਰਣਵਾਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹੀ “ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ” ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣੇ ਹਨ.

“ਤਾੜੀ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵਜਦੀ ਹੈ” ਸੇ ਜੇ ਕੋਈ ਅਕਾਰਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਸਿ-ਓਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪੇ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲਈਂ ਦੇਖੋ! ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਪਾਸ ਫੜਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅੰਨ੍ਤ ਕਤਲ ਕਰਵਾਯਾ, ਅੰਨ੍ਤ ਕੇਸਾਂਵਾਲੇ ਸਿਰ ਵੱਢਕੇ ਹਾਕਮਾਂ ਪਾਸ ਭੇਜਕੇ ਇਨਾਮ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ, ਉਸ ਵੱਲੋਭੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਬੈਟੀਆਂ ਦੇ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅੰਨ੍ਤ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਧਰਮ ਅੰਨ੍ਤ ਜ਼਼ਲਮ ਹਟਾਉਣ ਲਈਂ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਬਹਾਯਾ, ਅੰਨ੍ਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ ਪਰ ਅਮਲ ਕੀਤਾ:-

ਫਰੀਦਾ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਗੁਸਾ ਮਨ ਨ ਹੰਫਾਇ,
ਦੇਹੀ ਰੋਗ ਨ ਲਗਈ ਪਲੈ ਸਭਕਿਛੁ ਪਾਇ.

ਅੰਨ੍ਤ ਅਸੀਂ ਏਹ ਭੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੈਰ ਨਹੀਂ, ਸਰੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਅੰਨ੍ਤ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਛੀਤਰਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਅੰਨ੍ਤ ਅਸੀਂਭੀ ਸਦੈਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਨੇ ਹਾਂ। ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਗਰਸ਼ੀ-

ਰੂਪ ਭੂਤ ਲੱਗਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਜੋ ਸਿੱਖਕੌਮ ਨੂੰ
ਆਪਣਾ ਦਾਸ਼ ਬਣਾਕੇ ਖੀਸੇ ਭਰਣੇ ਚਾਂਹੁੰਦੇ ਹਨ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੋਗਯਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖਕੌਮ ਸਾਡੇ
ਹੱਬੋਂ ਜਾਂਦੀਰਹੀ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਭਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਮਾ-
ਰਿਆ ਜਾਓ. ਏਹੀ ਲੋਕ ਜਗਾ ਜਗਾ ਰੈਲਾ ਮਚਾਕੇ
ਉਪਾਧੀ ਛੇੜਰਹੇ ਹਨ ਅੰਦਰ ਵਿਰੋਧ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ.
ਜੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮਤਿ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਮਾਈ ਕ-
ਰਕੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਅੰਦਰ ਬਿਗਾਨੇ ਹੱਕ ਨੂੰ
ਹਰਾਮ ਜਾਣਨ, ਫੇਰ ਆਪਹੀ ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ ਮਿਟੇ-
ਪਈ ਹਨ.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸੂਰਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪੋਥੀਆਂ ਡਾਪਕੇ
ਅੰਦਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਮੂਨ ਦੇਕੇ ਏਹ ਸਿੱਧ

ਫਸਾਡੇ ਮਤ ਵਿੱਚਭੀ ਜੋ ਲੋਕ ਮੁਫਤਖੋਰੇ ਹਨ ਅੰਦਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸਿੱਖਕੌਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਪਣਾ ਦਾਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਲੋੜਦੇ ਹਨ, ਓਹਭੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਮਤ ਤੋਂ ਰੋਕਵੇ ਹਨ, ਕਜੋਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇੱਕ ਹੈ, ਓਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਂਧ ਛਕਾਓ, ਪਾਧੇ ਦੀ ਥਾਂ ਅਨੰਦ ਦੀ ਦੱਢਲਾ ਸਾਨੂੰ ਦੇਓ, ਅੰਦਰ ਆਚਾਰਯ ਦੀ ਥਾਂ ਸੇਜਾਦਾਨ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੋ. ਅਰਤਿਨ ਮਨ ਧਨ ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਕਰਕੇ ਪਿੱਠ ਉੱਤੇ ਥਾਪੀ ਲਵਾਓ, ਅੰਦਰ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਤਗੁਰੂ ਗਿਣੋਂ, ਇਤਜਾਦਿਕ.

ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ.” ਭਲਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਸੋਚੇ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ “ਅਹਿੰਦੂ” ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗੜਦਾ ਹੈ. ਹਾਂ-ਜੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ. ਜੇ ਕੋਈ ਏਹ ਆਖੇ ਕਿ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਕੇ ਦੁਖ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਏਹ ਗੱਲ ਭੀ ਨਿਰੀ ਝੂਠ ਹੈ, ਕਿੱਓਂਕਿ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਣ ਲਈ ਜੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਯਤਨ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝਾ ਨਹੀਂ. ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲਈ ਤਾਂ ਦੱਸੇ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤਹੁੰਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਬਚਾਯਾ ਹੈ. ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿਖਾਸਕ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਤਨਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕੇਸ਼ ਦੂਰ ਕੀਤੇ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕੇ ਦੀ ਧੂਪ ਦਿੱਤੀ, ਕਈਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੱਛ ਉਤਰਵਾਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕਰਵਾਈ, ਕਿਤਨਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰੂਮੰਦਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਹਟਾਕੇ ਆਪਣੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਘਨਘੋਰ ਮਚਾਕੇ ਭੋਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ

ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਗੁਰੂਦ੍ਰਾਰਿ-
ਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਉਂ ਕਰਵਾਕੇ
ਅੱਜ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਐਰ ਆਕੀਹੋਏ ਬੈਠੇ
ਹਨ, ਐਹੋਜੇਹੇ ਆਪਣੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਈਏ
ਜੋ ਸਿੱਖਧਰਮ ਦੀ ਸ੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ ਕੌਤਕੀ-
ਆਂ ਨੇ ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ
ਕੈਨ ਬੁੱਧੀਵਾਨ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ
ਤਰਫ਼ੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਖਯਾਲ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂਨੂੰ ਹਿੰਦੂ
ਸਾਬਤ ਕਰਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਹਿੱਸਾ ਫੈਜ ਵਿੱਚ,
ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਯਾ ਕਰਕੇ ਜੇਹਾ ਕਿ
ਹੁਣ ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਰਿਹਾ ਹੈ,
ਨਾਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਨੂੰ ਆਪ ਸਿੱਖਧਰਮ ਕਾਗਜ਼ਾਂ
ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਦੇ, ਪਰ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਦਾ
ਧੰਨਜਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਏਹ
ਗੱਲ ਸੁਝਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਯ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦਰ ਬਿਵਹਾਰਿਕ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਣੀ
ਚਾਹੀਏ, ਅੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਚਨਾਂ ਪਰ
ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ “ਸਿੱਖਕ੍ਰਮ” ਬਣਕੇ ਸੰਸਾਰ ਪਰ
ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਕਾਯਮ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਏ।

ਐਰ ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ! ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਰਹੇ
ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਆਪਦੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ-
ਤਾਈਂ ਹਿੰਦੂਭੀ ਕਲਪ ਲੈਣ, ਤਦਭੀ ਇਸ ਦੇਸ਼
ਦਾ ਕੁਛ ਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ, ਕਜੋਂਕਿ ਜਿਥੇ
ਸੈਂਕੜੇ ਫਿਰਕੇ ਅੱਗੇ ਹਿੰਦੂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਓਥੇ
ਇੱਕ ਟੰਬਰ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ
ਕੀ ਭਲਾ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਤਦ ਹੀ ਉਨਤ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ
ਸਭ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ
ਨੂੰ ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਵਾਂਝ ਪੂਰਨਰੀਤੀ ਕਰਕੇ ਧਾਰਦੇ-
ਹੋਏ, ਅੰਨਜਧਰਮੀ ਭਾਰਤਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਆ-
ਪਣਾ ਅੰਗ ਮੰਨਣ, ਅਰ ਇੱਕ ਦੀ ਹਾਨੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼
ਦੀ ਹਾਨੀ ਜਾਣਨ ਐਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਛੁਟ
ਦਾ ਕਾਰਣ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਰ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਪੂਰਣਿਆਂ ਪਰ
ਚਲਦੇਹੋਏ ਇਸ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਕਰਣ ਜਿਸ ਤੋਂ
ਪਰਸਪਰ ਈਰਖਾ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਵਧੇ.

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਾਈਓ !
ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਗ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀ ਚਰ-
ਚਾ ਪੜ੍ਹੁਕੇ ਆਪਣੇਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਕੌਮ ਮੰਨੋ ਗੇ, ਐਰ

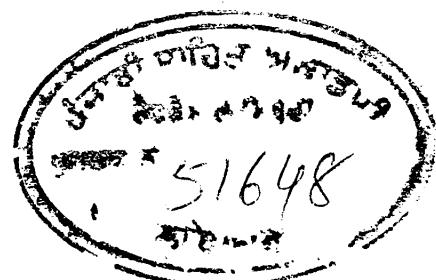
(੨੧੭)

ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਜਾਣੋ ਗੇ ਕਿ—“ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ,” ਅਤ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲਹੀ ਸਭ ਦੇਸ਼ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਪਾਰ ਵਧਾਉਂ ਦੇਹੋਏ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਗ ਸਮਝੋਂਗੇ।

ਅੜਿੱਲ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਕੇ ਰਾਜਾਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਮ ਧਾਰਿਯੇ,
ਭੇਦ ਭਰਮ ਅਗਜਾਨ ਪਖੰਡ ਪ੍ਰਹਾਰਿਯੇ,
ਪਿਤਾ ਏਕ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਵਿਸ਼੍ਵ ਮੌਜੂ ਜਹਿ ਕਹੀਂ,
ਹੋ! ਇਸ ਪਰ ਭੀ ਲਿਹੁ ਜਾਨ ਕਿ ‘ਹਮਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ.’

ਇਤਿ

— o —

217
51
— 8 —

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਡਾ.) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੌਰਲੀ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਤੋਂਟਾ

B-9756

ਗੁਰਾਮਿਨ ਕਰਨ ਵਾਲ ਗੁ ਪਾਲਸ਼' ਦਾ ਸੂਖਾ ਸੂਖ ਸਾਰੇ ਹੋ

established